

DET KONGELIGE
FISKERI- OG KYSTDEPARTEMENT

St.prp. nr. 1

(2006–2007)

FOR BUDSJETTÅRET 2007

Utgiftskapitler: 1000–1070, 2415 og 2540

Inntektskapitler: 4000–4070 og 5575

Innhold

Del I

Innledning til programområde 16	
Fiskeri-, havbruks- og kystforvaltning	9

1	Mål og utfordringer: Verdier fra havet – Norges framtid	11
2	Hovedtrekkene i budsjettforslaget	15
2.1	Programkategori 16.10	
	Administrasjon	15
2.1.1	Hovedtall	15
2.2	Programkategori 16.20 Forskning og innovasjon	15
2.2.1	Hovedtall	16
2.3	Programkategori 16.30 Fiskeri- og havbruksforvaltning	16
2.3.1	Hovedtall	16
2.4	Programkategori 16.60	
	Kystforvaltning	16
2.4.1	Hovedtall	16
3	Oversiktstabeller	17
3.1	Årsverk under Fiskeri- og kystdepartementet	19
3.2	Aksjekapital og fond	20
4	Fornyning, organisasjons- og strukturendringer under Fiskeri- og kystdepartementet ..	22
4.1	Fornyning, brukerreting og effektivisering av forvaltningen	22
4.2	NOFIMA AS	22
5	Nordområdetiltak under Fiskeri- og kystdepartementets ansvarsområde	23

Del II

Budsjettforslaget	25
Programområde 16 Fiskeri-, havbruks- og kystforvaltning	27
<i>Programkategori 16.10 Administrasjon</i>	<i>27</i>
Kap. 1000 Fiskeri- og kystdepartementet	27
Kap. 4000 Fiskeri- og kystdepartementet	29

Kap. 1001 Deltakelse i internasjonale organisasjoner	29
<i>Programkategori 16.20 Forskning og innovasjon</i> 33	
Kap. 1020 Havforskningsinstituttet	40
Kap. 4020 Havforskningsinstituttet	48
Kap. 1021 Drift av forskningsfartøyene	49
Kap. 4021 Drift av forskningsfartøyene	50
Kap. 1022 NIFES	50
Kap. 4022 NIFES	55
Kap. 1023 Fiskeri-, havbruks- og transportrettet FoU	55
Kap. 2415 Innovasjon Norge, fiskeri- og andre regionalpolitiske tiltak	68
<i>Programkategori 16.30 Fiskeri- og havbruksforvaltning</i>	<i>72</i>
Kap. 1030 Fiskeridirektoratet	94
Kap. 4030 Fiskeridirektoratet	101
Kap. 5575 Sektoravgifter under Fiskeri- og kystdepartementet	102
Kap. 1050 Diverse fiskeriformål	103
Kap. 4050 Diverse fiskeriformål	106
<i>Programkategori 16.60 Kystforvaltning</i>	<i>107</i>
Kap. 1062 Kystverket	115
Kap. 4062 Kystverket	129
Kap. 1070 Samfunnet Jan Mayen	130
Kap. 4070 Samfunnet Jan Mayen	131
Programområde 33	132
<i>Programkategori 33.40 Arbeidsliv</i>	<i>132</i>
Kap. 2540 Stønad under arbeidsledighet til fiskere og fangstmenn	132

Del III

Andre saker	133	
7	Sektorovergrepene miljøpolitikk	135
7.1	Resultatområde "Vern og bruk av biologisk mangfold"	135
7.2	Resultatområde "Introduksjon av nye organismer"	140
7.3	Resultatområde "Bruk og vern av kyst- og havområder"	141

7.4	Resultatområde "Friluftsliv"	142	9	Likestilling	152
7.5	Resultatområde "Kulturminner og kulturmiljøer"	142	9.1	Økt kvinneandel i fiskeri- og havbruksnæringen	152
7.6	Resultatområde "Forurensning av kyst- og havområder"	143	9.2	Likestilling i Fiskeri- og kystdepartementet og underliggende etater	152
7.7	Resultatområde "Avfall og gjenvinning"	145	10	Sikkerhet og beredskap	154
7.8	Resultatområde "Klimaendringer, luftforurensning og støy"	146			
7.9	Resultatområde "Internasjonalt miljøsamarbeid"	146			
7.10	Oppfølging av grønn stat	148			
7.11	Oversikt over den samlede miljøpolitiske satsingen under Fiskeri- og kystdepartementet	149			
8	Ny avgift på utslipp av nitrogenoksider (NO_x)	150			
8.1	Generelt om avgiften	150			
8.2	Konsekvenser og kompensasjoner for fiskeflåten	150			
				Forslag til vedtak om bevilgning for budsjettåret 2007, kapitlene 1000–1070, 2415, 2540, 4000–4070, 5575	157

Tabelloversikt

Tabell 3.1	Antall årsverk pr. 1. mars 2006 ...	19	Tabell 6.6	Mål for tilgjengelighet for navigasjonsinnretninger	120
Tabell 3.2	Oversikt over Fiskeri- og kystdepartementets eierinteresser	20	Tabell 6.7	Type og antall innretninger for navigasjonsveiledning	121
Tabell 6.1	Oversikt over kontingenter til internasjonale organisasjoner i 2007	32	Tabell 6.8	Oversikt over utviklingen innenfor lostjenesten	123
Tabell 6.2	Totale totale utgifter til marin FoU etter sektor og hovedfinansieringskilde i 2003. Mill. kroner og andel i pst.	34	Tabell 6.9	Sammenligning av planrammen i Nasjonal transportplan 2002-2011 (NTP) og forslag til budsjett 2007 (alle tall i mill. 2007-kroner)	127
Tabell 6.3	Oversikt over Havforskningsinstituttets regnskap 2005 og virksomhetsbudsjett 2006 (tall i 1000 kroner).	41	Tabell 6.10	Bevilgninger på Kystverkets poster fordelt på virksomhetsområder (alle tall i 1000 2007-kroner)	127
Tabell 6.4	Oversikt over Fiskeriforsknings bruk av bevilgningen på kap. 1023 post 70. Regnskap 2005 og budsjett 2006	65	Tabell 6.11	Utdrag fra Redningsselskapets aktivitetsstatistikk	128
Tabell 6.5	Oversikt over hovedområdene dekket av tilskuddet i 2006	66	Tabell 7.1	Fordeling på programkategori av utgifter som i sin helhet brukes til miljøforbedringer, eller miljøhensynet er avgjørende for at tiltaket gjennomføres	149

Figuroversikt

Figur 6.1	Oversikt over finansieringskildene til Havforskningsinstituttet og forskningsfartøyene	41	Figur 6.11	Utvikling i antall konsesjoner 1993-2005	83
Figur 6.2	Finansieringskilder for NIFES i 2005.	51	Figur 6.12	Gjennomsnittlig driftsmargin og gjennomsnittlig produksjonskostnad per kilo. Laks og regnbueørret.	83
Figur 6.3	Fordeling av driftsinntektene for fiskeriforskningsinstituttene i 2005	59	Figur 6.13	Samlet landet kvantum og førstehandsverdi norske fartøy 1990 – 2005 (ekskl. tang og tare).	86
Figur 6.4	Gytebestand for pelagiske bestander 1985-2005	73	Figur 6.14	Utvikling i driftsmargin og totale driftsinntekter for fartøy større enn 8 meter 1990 – 2004	86
Figur 6.5	Gytebestander for bunnfisk nord for 62° nord	73	Figur 6.15	Utvikling i fangst, antall fiskere og fangst per fisker 1945 – 2005 ...	86
Figur 6.6	Gytebestander for bunnfisk Nordsjøen og Skagerrak	73	Figur 6.16	Utvikling i totalt antall fartøy og samlet motorkraft (HK) fordelt på fartøy over og under 28 meter 1990-2005	86
Figur 6.7	Norsk eksport av sjømat 1988-2005 (2005-verdi)	80	Figur 6.17	Regional fordeling av fangst 1990 - 2005	87
Figur 6.8	Forholdet mellom eksportverdi og førstehandsverdi for fangst og oppdrett 1992-2005 (2005-verdi). ..	82	Figur 6.18	Rømming av laks og ørret 1994-2006 (i 1000 stk)	91
Figur 6.9	Oppdrett av laks, ørret og andre fiskearter. Solgt mengde og førstehandsverdi (2005-verdi)	83			
Figur 6.10	Salg av laks og ørret totalt og salg per sysselsatt	83			

Oversikt over bokser

Boks 6.1	Marint verdiskapingsprogram	40	Boks 6.6	Tiltaksplan mot ulovlig, urapportert og uregulert fiske	79
Boks 6.2	Hovedprioriteringer – Havforskningsinstituttet	42	Boks 6.7	Rømmingskomisjon for oppdrettsfisk	91
Boks 6.3	Hovedprioriteringer – NIFES	51	Boks 6.8	Boks 6.8 Hovedprioriteringer – Fiskeridirektoratet	94
Boks 6.4	Hovedprioriteringer – Norges forskningsråd	56	Boks 6.9	Hovedprioriteringer 2007 for Kystverket	115
Boks 6.5	Ressurssituasjonen	74			

DET KONGELIGE
FISKERI- OG KYSTDEPARTEMENT

St.prp. nr. 1

(2006–2007)

FOR BUDSJETTÅRET 2007

Utgiftskapitler: 1000–1070, 2415 og 2540

Inntektskapitler: 4000–4070 og 5575

*Tilråding fra Fiskeri- og kystdepartementet av 15. september 2006,
godkjent i statsråd samme dag.
(Regjeringen Stoltenberg II)*

Del I
Innledning til programområde 16
Fiskeri-, havbruks- og kystforvaltning

1 Mål og utfordringer: Verdier fra havet – Norges framtid

Regjeringen har som mål at Norge skal være blant de ledende, nyskapende, dynamiske og kunnskapsbaserte økonomiene innenfor de områdene der vi har fortrinn. I Soria Moria-erklæringen er marin sektor utpekt som ett av fem satsingsområder.

Regjeringen vil føre en ny og helhetlig kystpolitikk. Fiskeri- og havbrukspolitikken skal bidra til langsiktig miljømessig forsvarlig verdiskaping for hele samfunnet og samtidig bidra til rettferdig fordeling av ressursene. Regjeringen er opptatt av å beholde en variert eierskapsstruktur. Det er viktig å ta vare på de lokalt forankrede selskapene i fiskeri- og havbruksnæringen. Regjeringen vil opprettholde råfiskloven og deltakerloven.

Store deler av den samlede norske fangsten høstes i nord, og betydelige fiskebestander har sine gyte- og oppvekstområder her. En ansvarlig og framtidsrettet fiskeri- og kystpolitikk er en sentral dimensjon i Regjeringens helhetlige nordområdesatsing.

Det er viktig å sikre langsiktig nasjonal råderett og styring over de marine ressursene og havområdene våre. Gjennom lovverket og reguleringer skal fellesskapet sikres styring og kontroll over de levende marine ressursene. Det uregulerte fisket, særlig i Barentshavet, er et alvorlig problem både miljømessig og økonomisk, og må stoppes.

Verdiskapingen av våre nasjonale fiskeressurser skal i størst mulig grad komme kystsamfunn som er avhengig av fiskeriene, til gode. Kystnært fiske og økt markedstilbud av fersk fisk er en viktig del av denne strategien.

Det skal føres en fiskeri- og havbrukspolitikk som gjør at ungdommen både skal ønske, og kunne finne, en plass i næringen. Regjeringen har et bredere perspektiv enn det rent bedriftsøkonomiske. I tillegg til at politikken danner rammebetingelsene for bedriftene i fiskeri- og havbruksnæringen, skal politikken også ha positive konsekvenser for utviklingen i lokalsamfunnene. Regjeringens politikk skal legge til rette for at folk skal kunne utnytte ressursene i fjord og hav. Folk skal kunne bosette seg der de vil. Det skal lyse i husene langs kysten.

Regjeringen ser det som en styrke at næringen har en struktur der aktørene varierer i størrelse. Det skal legges til rette for en fiskeflåte som bidrar

til aktivitet og sysselsetting langs hele kysten, og som best mulig kan sikre industrien helårig stabil tilgang på råstoff.

Kyst-Norge er viktig for verdiskapingen i landet. Derfor er sjøtransport, havner, sjøsikkerhet og oljevernberedskap en viktig og naturlig del av den totale transportpolitikken. Regjeringen ønsker å legge til rette for sikker transport langs kysten, med bedre merking og vedlikehold av farleder, utvikling av moderne navigasjonssystem og sjøkart.

Bærekraftig ressursforvaltning

Norge skal ha en internasjonal rolle som ivaretar våre interesser og ansvar som havnasjon og kyststat på en helhetlig måte.

Havets ressurser og miljø er fundamentet for marin verdiskaping. Langsiktig og bærekraftig forvaltning basert på god kunnskap er avgjørende for å beskytte produksjonsevnen i havet slik at samfunnet skal kunne fortsette å høste havet også i framtiden. Økt vekt på økosystembasert forvaltning er viktig for å lykkes med dette.

En kjerneoppgave innen havressursforvaltning er å sikre at avtaler blir holdt og å føre kontroll med ressursuttaket. Denne oppgaven omfatter aktiviteter både i norske farvann og internasjonalt, der kontrollen med ressursuttaket må utøves i samarbeid med andre land.

Regjeringen har økt kontrollinnsatsen, preventive straffereaksjoner og administrative reaksjoner er benyttet ved overtredelse av regelverket, og arbeidet med saker knyttet til fiskerikriminalitet har fått økt prioritet i politiet og hos påtalemyndigheten. Fiskeriforvaltningen har en god dialog med næringens organisasjoner om arbeidet med etikk og holdninger.

Den internasjonale dimensjonen i ressursforvaltningsarbeidet er tilsvarende viktig. Norge deler om lag 90 pst. av bestandene vi høster av med andre stater. Vi deler dermed også de samme grunnleggende behovene for kunnskap, forvaltning og kontroll. Et godt samarbeid om felles forvaltning og kontroll er grunnleggende for at vi skal lykkes i Norge. Det legges derfor stor vekt på å reise disse problemstillingene i politiske kontakter med andre stater.

Norge skal bidra til at global og regional forvaltning av marine ressurser skjer i tråd med anerkjente prinsipper som bl.a. bærekraftig bruk, førevar-prinsippet og økosystembasert forvaltning. Norge har en sentral interesse i å bidra til å sikre overholdelse av det folkerettslige grunnlaget for bærekraftig forvaltning i våre egne fiskerisoner, på det åpne hav og i andre nasjoners fiskerisoner. Det er derfor viktig å delta i internasjonale fora og prosesser som påvirker utviklingen av kyst- og havpolitikken på globalt, regionalt og nasjonalt nivå.

Internasjonale miljøorganisasjoner og konvensjoner setter i økende grad rammebetingelser for forvaltning av marint miljø og levende marine ressurser. Dette har direkte konsekvenser for utformingen av norsk forvaltningspolitikk og dermed rammebetingelsene for de marine næringene.

Fundamentet for norsk havpolitikk er kunnskap om og overvåking av havets ressurser og miljø, herunder klimaeffekter. Havforskningsinstituttet har en sentral rolle på dette området.

En helhetlig politikk for marin næringsutvikling

Norge skal ha bærekraftige marine næringer med høyest mulig samlet verdiskaping, god lønnsomhet og internasjonal konkurransekraft i hele verdikjeden.

Gjennomføring av en troverdig og bærekraftig ressurs- og havbruksforvaltning vil påvirke sluttverdien av sjømaten. Næringens konkurranseevne og verdien av produktene bestemmes av rammevilkårene, hvordan bedriftene selv håndterer, foredler og presenterer produktene og av betalingsviljen i sluttmarkedene. Denne utfordringen berører hele den marine verdikjeden. Næringens konkurranseevne er også avhengig av et høyt nivå på FoU-innsatsen og utvikling av kunnskapstunge produkter.

Rammevilkår og offentlige virkemidler for fiske og havbruksproduksjon skal utformes med utgangspunkt i krav og muligheter i markedene. Målet er å sikre størst mulig verdiskaping i verdikjedene samlet sett. Det er en utfordring for næringen som helhet, myndigheter og virkemiddelapparat å samarbeide slik at det markedsbaserte verdikjedeperspektivet blir førende for marin produksjon og reguleringer, innenfor rammer satt av hensynet til miljø og naturressurser og på en måte som sikrer at verdiskapingen kommer de fiskeriavhengige lokalsamfunnene til gode.

Regjeringen vil trekke opp en nasjonal strategi for utvikling av fiskerinæringen, som utnytter vårt fortrinn ved tilgang på ferskt råstoff av høy kvalitet.

Strukturtiltak for fiskeflåten skal utformes i tråd med målene om å sikre fiskeressursene som felles eiendom, sikre en fiskeflåte som bidrar til

aktivitet og sysselsetting langs hele kysten, og som best mulig kan sikre industrien helårig stabil tilgang på råstoff. Regjeringen satte derfor ned et utvalg for å vurdere om de strukturtiltakene som er gjennomført virker i forhold til disse målene. Utvalget leverte sin rapport 19. august 2006. Regjeringen vil følge opp innstillingen.

Tilgang på arealer og infrastruktur er vesentlige innsatsfaktorer for marin næringsvirksomhet i kystsonen. Det er en viktig oppgave å avveie ulike interesser gjennom arealplanlegging, og legge til rette for utvikling av infrastruktur.

De naturgitte gode betingelsene for akvakultur er viktige konkurransefortrinn for Norge. Artsmangfoldet i oppdrett, produksjonsformer, forproduksjon og utnyttelse av marin biomasse øker stadig i omfang. Mulighetsrommet og verdiskapingspotensialet i norsk havbruk er meget stort.

Fisk og fiskeprodukter er fremdeles ett av de mest beskyttede vareområder i verdenshandelen, og norske eksportører av sjømat møter i varierende grad handelshindringer i form av toll og avgifter og ikke-tollmessige hindringer som kvantitative restriksjoner, antidumpingtiltak, lisenser og veterinære og sanitære krav. Arbeidet med å bedre markedsadgangen for norske marine produkter har derfor høy prioritet.

Trygg sjømat og høy standard knyttet til miljø, fiskehelse og fiskevelferd

Norsk sjømat skal være trygg og kjent for kvalitet. Fangst, produksjon og produkter skal holde en høy standard med hensyn til miljø, folkehelse, fiskehelse og fiskevelferd.

Norsk sjømat skal være trygg, sunn, velsmakende og av riktig kvalitet. Produksjon og høsting skal være etisk, samtidig skal politikken på området bygge på et nytteperspektiv.

Regelverket for mattrygghet blir utformet i samsvar med internasjonal utvikling som kommer til uttrykk blant annet i EØS-avtalen og avtaler knyttet til WTO. Myndighetene i de ulike markedene stiller minimumskrav til hvordan sjømaten produseres og mattrygghet og kvalitet knyttet til det ferdige produktet.

Ansvar for å sikre trygg mat og for å etterleve regelverket ligger i den enkelte virksomhet. Måltrettet tilsyn og god veiledning fra Mattilsynet om regelverket er viktig i denne sammenhengen.

Det skal arbeides nasjonalt og internasjonalt for å dokumentere og kommunisere på en balansert måte til forbrukerne de helsemessige effektene av å spise sjømat. I denne forbindelse er det også viktig å kunne dokumentere miljøtilstanden i norske havområder.

Det skal etableres en frivillig merkeordning for norske sjømatprodukter som har en kvalitet vesentlig høyere enn minstekravene i regelverket.

Helse- og miljøtilstanden i oppdrettsnæringen er fortsatt under god kontroll. Dette er en følge både av næringens bevisstgjøring på helse- og miljøområdet og myndighetenes kontroll av konsesjonsvilkårene. Rømming er imidlertid fortsatt en av de store utfordringene innen norsk havbruk, og fører til utfordringer knyttet til genetikk, økologi og risiko for spredning av sykdommer. For næringen medfører rømming økonomiske tap i tillegg til svekket omdømme.

Det arbeides på mange fronter for å få rømmingstallene ned. Dette omfatter bl.a. kartlegging av årsaker til rømming, forskning og kunnskapsoppbygging, regelverksforbedringer og kontroll. Fiskeri- og kystdepartementet oppnevnte sommeren 2006 en fast kommisjon for rømming av oppdrettsfisk. Kommisjonen skal innhente informasjon og forestå undersøkelser for å søke å finne årsaken til alvorlige rømminger og anleggshavari. Kommisjonen skal arbeide systematisk for å redusere risiko for rømminger og havarier ved å belyse og informere om sitt arbeid, og ved å foreslå endringer i standarder, regelverk og andre former for rammebetingelser som oppfattes som utslagsgivende.

For å lykkes med fiskeoppdrett er det helt nødvendig å ha god kontroll med fiskens helse- og sykdomssituasjon. En grunnleggende forutsetning i dette arbeidet er å ha oversikt over de viktigste sykdommer og helseplager i dagens oppdrett. Det er derfor satt i gang et arbeid med å utvikle et offentlig meldesystem for helse- og sykdomsovervåking i fiskeoppdrettsanlegg, der tapstall (spesielt dødelighet) under produksjonen koples med faktorer (spesielt sykdom) som kan forklare tapene.

Fiskeri- og kystdepartementet har som mål at fisken og sjømaten som omsettes er fanget og produsert under etisk akseptable forhold. De spesielle forholdene som gjelder fisk skal tas hensyn til på en betryggende måte slik at fiskens velferd blir godt ivaretatt. Dette gjøres bl.a. gjennom et funksjonelt regelverk tilpasset de ulike fangst- og produksjonsmåter og de ulike arters behov.

Forskning, nyskaping og regional utvikling

Norge skal ha en internasjonalt ledende posisjon innen marin forskning og innovasjon.

Forskning inngår som grunnlag for forvaltningens beslutninger knyttet bl.a. til kvotefastsetting, miljøovervåking, fiskehelse, sjømattrygghet og markedsforståelse. En betydelig innsats innen forskning og nyskaping legger også grunnlaget for

lønnsomme og konkurransedyktige bedrifter i alle ledd av den marine verdikjeden.

Norge har lange tradisjoner innenfor marin forskning, og forskningen holder høy internasjonal standard på flere områder. Regjeringen har høye ambisjoner for både den næringsrettede og forvaltningsrettede marine forskningen. Satsing på nordområdene, bl.a. ved oppfølging av forvaltningsplanen for Barentshavet og havområdene utenfor Lofoten og det internasjonale polaråret, er viktige innsatsområder i tiden framover.

Tiltretteleggingen for nyskaping i marin sektor skal baseres på en forståelse av hele den marine verdikjeden med utgangspunkt i markedet. Det er et viktig mål å øke merverdien i Norge per enhet ilandbrakt råstoff. I tillegg til tradisjonell sjømat omfatter den marine verdikjeden også framtidig utnyttning og produksjon av marine ressurser som i dag er lite utnyttet, som genressurser, biprodukter og marine bioingredienser. Innovasjon Norge er det viktigste operative instrumentet for tilrettelegging for marin innovasjon. Fylkeskommunene har også betydelig påvirkning på marin næringsutvikling. Fiskeri- og kystdepartementet vil styrke dialogen med fylkeskommunene om regionale og nasjonale strategier på området.

Konkurransedyktig og sikker sjøtransport

Norge skal ha en konkurransedyktig sjøtransport med effektive havner og transportkorridorer, et høyt sjøsikkerhetsnivå og en god oljevernberedskap.

Et godt utbygd og effektivt transportnett er av vesentlig betydning for næringslivets konkurranseevne, verdiskaping og sysselsetting. Hovedtyngden av befolkning og næringsliv holder til nær kysten, og sjøtransport er viktig i det norske transportsystemet. Det vil derfor bli lagt til rette for at havnene utvikles til hensiktsmessige knutepunkt i transportkorridorene som binder sammen ulike deler av landet, og som kobler det innenlandske transportnettet til det internasjonale transportnetverket.

Transport til sjøs er en miljøvennlig og sikker transportform. Konsekvensene av en ulykke til sjøs kan likevel være alvorlige. Sjøsikkerhet og beredskap mot akutt forurensning er derfor viktige elementer i arbeidet med å tilrettelegge for sjøtransport som en moderne og effektiv transportform. Arbeidet med å forbedre miljøsikkerheten i norske farvann sikter først og fremst mot å hindre skipsulykker. Samtidig er det viktig å kunne begrense miljøskadene dersom ulykker inntreffer.

Økt virksomhet i nordområdene både på norsk og russisk side vil gi økt sjøtransport. Dette gir nye utfordringer innenfor sjøsikkerhet og oljevernbe-

redskap. Fiskeri- og kystdepartementet har iverksatt eller har under arbeid en rekke tiltak for å styrke sjøsikkerheten og beredskapen i den nordlige landsdelen. Tilrettelegging av effektive og sikre transportkorridorer i nordområdene er også viktig for å styrke transportløsningene for å frakte varer mot relevante markeder og bidra til næringsutvikling i nordområdene.

Navigasjonsinnretninger er sentrale virkemidler for å opprettholde et høyt nivå på sjøsikkerheten og forhindre ulykker til sjøs. Navigasjonsinnretninger omfatter tradisjonelle fysiske installasjo-

ner som fyr og merker så vel som elektronisk navigasjon, radionavigasjon og satellitteknologi.

Sjøtransport er i sin natur internasjonal, og havner inngår som viktige knutepunkt i en samlet transportkjede. Rammebetingelsene for havner og sjøtransport settes derfor i stor grad utenfor Norges grenser. Fiskeri- og kystdepartementet deltar gjennom FNs sjøfartsorganisasjon IMO og ulike EU-organer med politikkutforming og strategier for sjøtransport, sjøsikkerhet og beredskap mot akutt forurensning.

2 Hovedtrekkene i budsjettforslaget

Fiskeri- og kystdepartementets budsjettforslag for 2007 har en utgiftsramme på 2 980,255 mill. kroner og en inntektsramme på 933,305 mill. kroner under programområde 16. Dette innebærer en nominell økning i utgiftsrammen på 182,913 mill. kroner eller 6,5 pst. i forhold til saldert budsjett 2006. Inntektsrammen foreslås økt med 5,325 mill. kroner, dvs. 5,8 pst. i forhold til saldert budsjett 2006.

I tillegg foreslås det en utgiftsramme på 40 mill. kroner knyttet til Fiskeri- og kystdepartementets ansvarsområde under programområde 33, kap. 2540 post 70 tilskudd, som omfatter a-trygd for fiskere og fangstmenn.

De prioriterte områdene omtales i det følgende under de respektive programkategoriene.

2.1 Programkategori 16.10 Administrasjon

Bevilgningene under programkategori 16.10 går til å dekke Fiskeri- og kystdepartementets driftsutgifter, tilskudd til kystkultur og medlemskontingent til internasjonale organisasjoner. Det foreslås en økning på 2 mill. kroner på departementets driftsbudsjett for å finansiere en ny fiskeriråd knyttet til EU-delegasjonen i Brussel.

2.1.1 Hovedtall

Budsjettforslaget for 2007 innebærer en nominell økning under programkategori 16.10 på om lag 6,4 mill. kroner eller 6,3 pst. i forhold til Saldert budsjett 2006.

2.2 Programkategori 16.20 Forskning og innovasjon

Forskning og utvikling utgjør en vesentlig andel av Fiskeri- og kystdepartementets budsjett, og er et sentralt virkemiddel for marin sektor. Satsingen på marin forskning under programkategori 16.20 videreføres på et høyt nivå. Relevans og høy vitenskapelig kvalitet er viktige kriterier for forskningen innen sektoren.

Det foreslås opprettet et marint verdiskapingsprogram, med en bevilgning på 75 mill. kroner. Verdiskapingsprogrammet skal bidra til økt mar-

kedsorientering av norsk sjømatnæring. Programmet skal videreføre innretningen i det marine innovasjonsprogrammet som ble startet opp i 2006 med en bevilgning på 40 mill. kroner, gjennom en forsterket og utvidet satsing.

Hoveddelen av økningen på 35 mill. kroner skal gå til styrking av lønnsomt marint næringsliv i områder med særlig omstillingsbehov. Denne delen av programmet skal samordnes med regjeringens distrikts- og regionalpolitikk.

Faglig vil programmet i hovedsak rettes inn mot torsk i oppdrett og fangstbasert akvakultur, økt tilbud av ferskfisk, økologiske nisjemarkeder, marine biprodukter og bioteknologi, merking/sporing, logistikk, teknologi, kompetanse og tjenester i kystnære samfunn og klynger, samt marint basert næringsliv.

Midlene vil i hovedsak bli forvaltet av Innovasjon Norge, jf. nærmere omtale under kap. 2415.

Det er satt i gang et norsk-indisk samarbeid innen vaksineforskning. Som en oppfølging av dette samarbeidet foreslås det en bevilgning på 20 mill. kroner til vaksinerelatert forskning innenfor dyre- og fiskevaksiner, som settes av innenfor Fiskeri- og kystdepartementets tilskudd til Norges forskningsråd. Denne satsingen vil bl.a. legge til rette for norsk samarbeid med India i utvikling og forbedring av fiskeoppdrett i India og for at norske oppdagelser og produktutvikling kan markedsføres globalt gjennom produksjonssamarbeid med India.

Havforskningsinstituttets budsjett foreslås styrket med 2 mill. kroner til oppfølging og evaluering av nasjonale laksefjorder og laksevassdrag. Det foreslås videre en økt bevilgning på 6 mill. kroner til kostnadseffektive tiltak for å redusere utslippene av nitrogenoksid (NO_x) på Havforskningsinstituttets havforskningsfartøy. I tillegg foreslås bevilgningen til drift av forskningsfartøyer økt med 4,4 mill. kroner til som kompensasjon for merkostnader knyttet til ny NO_xNO_x-avgift.

Forbrukerne på alle markeder må være sikre på at norske sjømatprodukter er trygge og sunne. Det foreslås å øke bevilgningen til Nasjonalt institutt for ernærings- og sjømatforskning (NIFES) med 2,5 mill. kroner for å styrke arbeidet med overvåking og dokumentasjon av fremmedstoffer, med særlig fokus på nordområdene.

Som en del av arbeidet med omorganisering av de fiskeri-, havbruks- og landbruksvitenskapelige forskningsmiljøene (blå-grønn matallianse) skal den næringsrettede forskningsaktiviteten innenfor marin sektor samles i et eget holdingselskap. Interimselskapet NOFIMA A/S er opprettet for å etablere grunnlaget for det endelige holdingselskapet, og det foreslås å bevilge 2 mill. kroner over Fiskeri- og kystdepartementets budsjett til driftskostnader for selskapet i 2007.

2.2.1 Hovedtall

Budsjettforslaget for 2007 innebærer en nominell økning under programkategori 16.20 på om lag 58 mill. kroner eller 5,7 pst. i forhold til Saldert budsjett 2006, når det justeres for flytting av kap. 2415 Innovasjon Norge fra programkategori 16.30 til programkategori 16.20.

2.3 Programkategori 16.30 Fiskeri- og havbruksforvaltning

Fiskeri- og kystdepartementets hovedprioritering under programkategori 16.30 er en bærekraftig og lønnsom fiskeri- og havbruksnæring og fornying og brukerorientering av forvaltningen.

Det foreslås å styrke Fiskeridirektoratets budsjett med 7,5 mill. kroner som en videre opptrapping av innsatsen mot ulovlig, uregulert og urapportert fiske i Barentshavet.

Arbeidet mot rømming av oppdrettsfisk er høyt prioritert. I 2006 la Fiskeridirektoratet fram en tiltakspakke, *Visjon nullflukt*, og det ble oppnevnt en rømmingskommisjon for oppdrettsfisk. Fiskeridirektoratets budsjett foreslås styrket med 2 mill. kroner til oppfølging av arbeidet mot rømming, herunder kostnader knyttet til rømmingskommisjonen.

Tilskuddet til næringstiltak i fiskeriene foreslås videreført på samme nivå som i Saldert budsjett 2006.

For å oppfylle Norges forpliktelser knyttet til utslipp av nitrogenoksid (NO_x) i Gøteborg-protokollen, innføres det fra 1. januar 2007 en avgift på NO_x-utslipp. Avgiften vil bl.a. omfatte skip og fiskefartøy med samlet framdriftsmaskineri med effekt over 750 kW (ca. 1000 HK). Samtidig blir det innført et tilskudd til NO_x-reducerende tiltak i fiskeflåten, med en bevilgning på 75 mill. kroner i 2007. Tilskuddet kan dekke inntil 100 pst. av tiltakskostnaden for å redusere utslippene, forutsatt at tiltakene ligger innenfor et fastsatt krav til kostnadseffektivitet.

2.3.1 Hovedtall

Budsjettforslaget for 2007 innebærer en nominell økning under programkategori 16.30 på om lag 91,7 mill. kroner eller 26,8 pst. i forhold til Saldert budsjett 2006, når det justeres for flytting av kap. 2415 Innovasjon Norge fra programkategori 16.30 til programkategori 16.60.

2.4 Programkategori 16.60 Kystforvaltning

Fiskeri- og kystdepartementets hovedprioriteringer under programkategori 16.60 er å planlegge og utvikle en infrastruktur for sjøtransport og som legger til rette for økt verdiskaping for sjøtransport som legger til rette for økt verdiskaping gjennom en kostnadseffektiv transport for næringslivet. Det er avgjørende at sikkerheten ivaretas og at det er god beredskap for å begrense skadevirkningene ved akutt forurensning. Arbeidet med regelverksforenkling, brukerorientering og fornying av forvaltningen har høy prioritet.

Det foreslås å styrke Kystverkets budsjett med 13,5 mill. kroner knyttet til arbeidet med å følge opp internasjonale krav til sikkerhetstiltak som skal gjennomføres i havneanlegg som betjener skip i internasjonal fart. Det foreslås at disse kostnadene finansieres av brukerne ved at det innføres en årsavgift for de havneterminalene som er omfattet av regelverket. Budsjetteknisk posteres den nye årsavgiften som en ny sektoravgift som legges på nytt kap. 5575 Sektoravgifter under Fiskeri- og kystdepartementet.

Bevilgningen til utbygging av fiskerihavner og tilskudd til kommunale fiskerihavner foreslås videreført på samme nivå som i 2006.

Det foreslås å øke bevilgningen til Kystverket med 3,6 mill. kroner som en kompensasjon for kostnader til NO_x-avgift for etatens fartøyer.

Det fremmes forslag om en bevilgning på 19,67 mill. kroner til utbygging av trafikksentralen i Vardø i tråd med investeringsplanen. 2007 er det første driftsåret til trafikksentralen, og avsetningen til driftskostnader foreslås derfor økt med om lag 5,5 mill. kroner.

2.4.1 Hovedtall

Budsjettforslaget for 2007 innebærer en nominell reduksjon under programkategori 16.60 på om lag 10,3 mill. kroner eller 0,8 pst. i forhold til Saldert budsjett 2006. Reduksjonen skyldes delvis reduksjonen i tilskuddet til Redningsselskapet på 10 mill. kroner, men også at bevilgningen til bygging av ny trafikksentral i Vardø er redusert i tråd med nødvendige sluttbevilgninger i 2007.

3 Oversiktstabeller

Utgifter fordelt på kapitler

					(i 1 000 kr)
Kap.	Betegnelse	Regnskap 2005	Saldert budsjett 2006	Forslag 2007	Pst. endr. 06/07
	Administrasjon				
1000	Fiskeri- og kystdepartementet	85 484	94 205	99 700	5,8
1001	Deltakelse i internasjonale organisasjoner	7 051	7 140	8 060	12,9
	Sum kategori 16.10	92 535	101 345	107 760	6,3
	Forskning og innovasjon				
1020	Havforskningsinstituttet	432 656	380 255	395 140	3,9
1021	Drift av forskningsfartøyene	245 312	186 380	205 470	10,2
1022	NIFES	86 644	77 185	82 255	6,6
1023	Fiskeri-, havbruks- og transporttrettet FoU	348 309	373 450	394 450	5,6
2415	Innovasjon Norge, fiskeri- og andre regionalpolitiske tiltak	16 018		75 020	
	Sum kategori 16.20	1 128 939	1 017 270	1 152 335	13,3
	Fiskeri- og havbruksforvaltning				
1030	Fiskeridirektoratet	268 850	277 302	293 950	6,0
1050	Diverse fiskeriformål	86 255	65 190	140 290	115,2
2415	Innovasjon Norge, fiskeri- og andre regionalpolitiske tiltak		40 025		-100,0
	Sum kategori 16.30	355 106	382 517	434 240	13,5
	Kystforvaltning				
1062	Kystverket	1 238 288	1 268 550	1 257 720	-0,9
1070	Samfunnet Jan Mayen	28 622	27 660	28 200	2,0
	Sum kategori 16.60	1 266 910	1 296 210	1 285 920	-0,8
	Sum programområde 16	2 843 490	2 797 342	2 980 255	6,5
	Arbeidsliv - Folketrygden				
2540	Stønad under arbeidsledighet til fiskere og fangstmenn	31 800	38 000	40 000	5,3
	Sum kategori 33.40	31 800	38 000	40 000	5,3
	Sum programområde 33	31 800	38 000	40 000	5,3
	Sum utgifter	2 875 290	2 835 342	3 020 255	6,5

Utgifter fordelt på postgrupper

(i 1 000 kr)

Post-gr.	Betegnelse	Regnskap 2005	Saldert budsjett 2006	Forslag 2007	Pst. endr. 06/07
01-20	Driftsutgifter	1 653 118	1 604 915	1 709 625	6,5
21-23	Andre driftsutgifter	381 135	266 992	277 140	3,8
30-49	Nybygg, anlegg	260 778	346 430	302 470	-12,7
50-59	Overføringer til andre statsregnskap	269 300	285 300	303 500	6,4
60-69	Overføringer til kommuner	20 073	29 100	30 100	3,4
70-89	Overføringer til private	290 886	302 605	397 420	31,3
	Sum under departementet	2 875 290	2 835 342	3 020 255	6,5

Inntekter fordelt på kapitler

(i 1 000 kr)

Kap.	Betegnelse	Regnskap 2005	Saldert budsjett 2006	Forslag 2007	Pst. endr. 06/07
	Administrasjon				
4000	Fiskeri- og kystdepartementet	941	10	10	0,0
	Sum kategori 16.10	941	10	10	0,0
	Forskning og innovasjon				
4020	Havforskningsinstituttet	224 003	139 245	144 540	3,8
4021	Drift av forskningsfartøyene	134 703	85 140	88 370	3,8
4022	NIFES	46 270	35 680	37 030	3,8
	Sum kategori 16.20	404 976	260 065	269 940	3,8
	Fiskeri- og havbruksforvaltning				
4030	Fiskeridirektoratet	66 173	108 655	42 840	-60,6
4050	Diverse fiskeriformål	39 303	5 000	5 000	0,0
5575	Sektoravgifter under Fiskeri- og kyst- departementet			41 925	
	Sum kategori 16.30	105 476	113 655	89 765	-21,0
	Kystforvaltning				
4062	Kystverket	587 230	550 780	569 985	3,5
4070	Samfunnet Jan Mayen	2 782	3 470	3 605	3,9
	Sum kategori 16.60	590 012	554 250	573 590	3,5
	Sum programområde 16	1 101 405	927 980	933 305	0,6
	Sum inntekter	1 101 405	927 980	933 305	0,6

Under Fiskeri- og kystdepartementet blir stikkordet foreslått knyttet til disse postene utenom postgruppe 30-49

(i 1 000 kr)

Kap.	Post	Betegnelse	Overført til 2006	Forslag 2007
1000	70	Tilskudd diverse formål	162	500
1000	71	Tilskudd til kystkultur	15	2 100
1001	70	Tilskudd	236	8 060
1023	50	Tilskudd Norges forskningsråd		270 100
1023	70	Tilskudd Fiskeriforskning		58 100
1023	71	Tilskudd til utviklingstiltak	17 440	30 850
1050	71	Sosiale tiltak		1 000
1050	74	Erstatninger	4 210	2 140
1050	75	Tilskudd til næringstiltak i fiskeriene	34 799	50 000
1050	76	Tilskudd til strukturtiltak for kapasitetstilpasning	47 998	10 000
1050	77	Tilskudd til NO _x -reduserende tiltak i fiskeflåten		75 000
1050	78	DNA-register for vågehval	1 750	700
1050	79	Informasjon ressursforvaltning	592	1 450
1062	60	Tilskudd til fiskerihavneanlegg	32 959	30 100
1062	72	Tilskudd til omstilling Secora AS	8 348	500

3.1 Årsverk under Fiskeri- og kystdepartementet

Tabell 3.1 Antall årsverk pr. 1. mars 2006

Virksomhet	Menn	Kvinner	I alt
Fiskeri- og kystdepartementet	48	57	105
Havforskningsinstituttet	213	97	310
Fiskeridirektoratet sentralt	92	105	197
Fiskeridirektoratets regionkontor	153	106	259
NIFES	38	72	110
Kystdirektoratet	58	30	88
Kystverkets distriktskontor	670	114	784
Sum programområde 16	1 272	581	1 853

Kilde: Statens sentrale tjenestemannsregister

3.2 Aksjekapital og fond

Tabell 3.2 Oversikt over Fiskeri- og kystdepartementets eierinteresser

Virksomhet	Selskapets samlede aksjekapital	Fiskeri- og kystdepartementets aksjepost (pari kurs)
NORUT Gruppen AS	25 850 000	3 000 000
Norsk institutt for fiskeri- og havbruksforskning AS (Fiskeriforskning)	6 000 000	2 940 000
Institutt for akvakulturforskning AS (Akvaforsk)	8 500 000	425 000
Protevs AS	1 000 000	660 000
Ekspertutvalget for fisk AS	50 000 000	50 000 000
Secora AS	55 000 000	55 000 000
Polarmiljøsenderet AS	122 000	7 000
NOFIMA AS	100 000	100 000

NORUT Gruppen, som ble etablert i 1992, er et forskningskonsern for anvendt forskning og utvikling på bred faglig basis med utgangspunkt i forskningsmiljøene i Tromsø, Alta og Narvik. Fiskeri- og kystdepartementet er medeier i NORUT Gruppen med 11,6 pst. av aksjene, og NORUT Gruppen er igjen morselskapet til Norsk institutt for fiskeri- og havbruksforskning AS (Fiskeriforskning), med 51 pst. av aksjene. Fiskeri- og kystdepartementet eier de resterende 49 pst.

Fiskeriforskning driver forskning for å stimulere til næringsutvikling innenfor marin bioteknologi, fiskeri- og havbruksteknologi, økonomi, marked, havbruk og marine ressurser. Fiskeriforskning mottar årlig bevilgning fra Fiskeri- og kystdepartementet til utvikling av avlsprogram for torsk, forskning på forebyggende fiskehelse, fiskevelferd, marked, fôrutvikling og miljøintegret produksjon innen havbruk. Vi viser til omtalen av Fiskeriforskning under programkategori 16.20 Forskning og utvikling. I 2002 ble det inngått avtale med Sildolje- og Sildemelsindustriens Forskningsinstitutt (SSF) om sammenslåing, slik at SSF nå er etablert som en egen avdeling av Fiskeriforskning i Bergen. Fiskeriforskning AS stiftet i 2003 sammen med stiftelsen Norconserv og Rogalandsforskning et felles aksjeselskap Norconserv AS, hvor Fiskeriforskning har aksjemajoriteten på 51 pst.

Institutt for akvakulturforskning AS (Akvaforsk) har som formål å drive allmennyttig virksomhet innenfor akvakulturforskning. Fiskeri- og kystdepartementet har en aksjepost på 5 pst.

Havforskningsinstituttet, NIFES og Universitetet i Bergen står som eiere av Protevs AS. Selska-

pet tilbyr forskningstjenester til næringslivet, både nasjonalt og internasjonalt. Aksjekapitalen er 1 mill. kroner, hvorav Havforskningsinstituttet og NIFES forvalter 33 pst. hver på vegne av Fiskeri- og kystdepartementet. Grunnlaget for videre drift av selskapet er fortsatt under vurdering, bl.a. på grunn av den pågående prosessen knyttet til å etablere et nytt forskningskonsern for forskningsinstituttene innenfor den blå-grønne sektoren.

Ekspertutvalget for fisk (EFF) er fiskeri- og havbruksnæringsens felles markedsorganisasjon, og har som mål å øke verdiskapingen innenfor næringen ved økt etterspørsel og kunnskap om norsk sjømat i Norge og resten av verden. EFF ble fra 1. september 2005 omdannet til aksjeselskap. Navnet på det nye selskapet er Ekspertutvalget for fisk AS. Aksjekapitalen er 50 mill. kroner, og selskapet eies 100 pst. av Fiskeri- og kystdepartementet. Driften av selskapet finansieres fullt ut av fiskeri- og havbruksnæringen gjennom markedsavgiften. Styret for selskapet oppnevnes av Fiskeri- og kystdepartementet etter forslag fra næringen.

Kystverket Produksjon ble fra 1. januar 2005 omdannet til et statlig aksjeselskap, Secora AS. Hovedoppgaven til selskapet er utbygging og utbedring av fiskerihavner, farleder og større navigasjonsinstallasjoner. Aksjekapitalen er 55 mill. kroner, og selskapet eies 100 pst. av Fiskeri- og kystdepartementet.

Polarmiljøsenderet AS er et driftsselskap for Polarmiljøsenderet i Tromsø som skal ivareta fellesfunksjoner og -aktiviteter. Selskapet ble etablert i 1994. Fiskeri- og kystdepartementets eierinteresser er knyttet til Kystverkets beredskapsavdeling, og ble overført fra Miljøverndepartementet som

en del av overføringen av statens beredskap mot akutt forurensning.

NOFIMA AS (Norsk fiskeri- og matforskning) har en aksjekapital på 100 000 kroner, og eies 100 pst. av Fiskeri- og kystdepartementet. Hovedoppgaven til selskapet er å forberede etableringen av

et holdingselskap og datterselskaper innenfor de rammer og føringer som er skissert for omorganiseringen av forskningsinstitutter innenfor den blågrønne sektoren. Vi viser til nærmere omtale under pkt. 4.2 og programkategori 16.20.

4 Fornyning, organisasjons- og strukturendringer under Fiskeri- og kystdepartementet

4.1 Fornyning, brukerretting og effektivisering av forvaltningen

Fiskeri- og kystforvaltningen skal være brukerorientert og effektiv. De siste årene har det derfor vært et særskilt fokus på organisering, utvikling og forenkling av regelverk, delegasjon av myndighet og utvikling av gode IKT løsninger.

Fiskeri- og kystdepartementet, Fiskeridirektoratet og Kystverket har gjennomgått til dels betydelige organisasjonsendringer, både internt og gjennom utskillelse av oppgaver og enheter. Havforskningsinstituttet er i ferd med å gjennomføre en intern omorganisering, og arbeidet med å omstrukturere forskningsinstituttene innenfor den blå-grønne sektor videreføres.

Regelverksutvikling er en kontinuerlig prosess, der målet blant annet er å utforme lett tilgjengelige og oversiktlige regelverk. Departementet legger blant annet vekt på å bygge opp forskriftene så like som mulig, forenkle innholdet og redusere antallet.

Lov om akvakultur trådte i kraft 1. januar 2006. Loven opphevet oppdretsloven og havbeiteloven og innebærer blant annet en modernisering av virkemidlene.

Det arbeides med en ny havressurslov som skal gjelde forvaltningen av alle ville levende marine ressurser med tilhørende genetisk materiale. I lovforslaget vil det blant annet bli lagt vekt på å tydeliggjøre internasjonale forpliktelser i ressursforvaltningen.

På IKT-området legges det til rette for elektronisk innrapportering, opprydding i registre og å få

på plass løsninger som gir forenkling for brukere og publikum.

Departementet legger fortsatt vekt på å delegerer beslutningsmyndighet til underliggende etater både sentralt og regionalt, slik at beslutningene tas så nær brukerne som mulig.

Fiskeridirektoratet, Kystverket og avdelingene i departementet har siden høsten 2004 jevnlig rapportert om saksbehandlingstiden i virksomhetene. Rapportene viser at antallet saker som er eldre enn tre måneder er betydelig redusert. For sikre at denne positive utviklingen videreføres og at saksbehandlingsgarantien overholdes, er det midlertidig innført månedlig rapportering om saksbehandlingstiden i de to direktoratene og departementet.

Det er satt i gang evaluering av Fiskeri- og havbruksnæringens forskningsfond.

4.2 NOFIMA AS

I St.prp. nr. 66 (2005-2006) redegjorde regjeringen for arbeidet med å omstrukturere forskningsinstituttene innenfor den blå-grønne sektoren. NOFIMA AS arbeider med å etablere grunnlaget for det endelige holdingselskapet i henhold til de føringer som er lagt. Dette innebærer blant annet analyse og gjennomføring av økonomiske og administrative forhold rundt omorganiseringen, herunder vurdering av behov for egenkapital til selskapet.

I forbindelse med omorganiseringen skal forskningsaktiviteten opprettholdes og videreutvikles på de nåværende lokaliseringene.

Vi viser til nærmere omtale under programkategori 16.20.

5 Nordområdetiltak under Fiskeri- og kystdepartementets ansvarsområde

Høsting av de levende marine ressursene i de nordlige havområdene sammen med utnytting av kystområdenes velegnethet til havbruksvirksomhet og de ringvirkninger dette gir er helt vesentlig for levedyktige lokalsamfunn i de nordligste fylkene. Betydningen av de nordlige havområdene understrekes ved at de viktigste fiskeslagene i Nordøstalten har deler av eller hele sin livssyklus her.

Prinsippet om en bærekraftig høsting ligger til grunn for forvaltningen av de levende marine ressursene, noe som blant annet krever gode kunnskaper om de marine økosystemene. Dette fordrer betydelig innsats på forskning og overvåking og internasjonalt samarbeid spesielt med Russland. Norge har en over hundreårig tradisjon for forskning og overvåking av de levende ressursene og det marine miljøet i nord, der Havforskningsinstituttet er den største aktøren med en samlet budsjett for nordområdeinnsats i 2006 på om lag 290 mill. kroner, finansiert både fra Fiskeri- og kystdepartementet og Norges forskningsråd. For å styrke arbeidet i nord har Havforskningsinstituttet etablert en egen avdeling i Tromsø.

I Tromsø er det også etablert flere viktige institusjoner med tilknytning til Fiskeri- og kystdepartementet. Norsk institutt for fiskeri- og havbruksforskning AS – Fiskeriforskning, holdingselskapet for den næringsrettede forskningen innenfor den blå-grønne sektoren og MABIT-programmet (Marin Bioteknologi i Tromsø). Det satses også på utvikling av bioprospekteringsbasert kompetanse med tilhørende næringsutvikling. Selv om institusjonene og arbeidet som utføres er knyttet til nasjonale oppgaver og ansvar, vil dette være et kompetansegenererende virkemiddel regionalt og ha stor betydning for næringsutvikling i nord.

Nasjonalt institutt for ernærings- og sjømatforskning (NIFES) gjennomfører overvåking av fremmedstoffer i fisk fra de nordlige havområdene og fra oppdrettsnæringen. Den delen av virksomheten som er knyttet til nordområdene er i 2006 anslått til om lag 6 millioner kroner. For å styrke overvåkingen av fremmedstoffer i sjømat med spesiell fokus på Barentshavet foreslås det å styrke bevilgningen til NIFES med 2,5 mill. kroner i 2007.

Myndighetene har en betydelig kontroll- og forvaltningsaktivitet knyttet til havbruk, fiske og fangst. Fiskeridirektoratet som myndighetsorgan har delegert dette ansvaret til sine regionkontorer, og det er ett regionkontor i hvert av de tre nordligste fylkene. En vesentlig del av kontroll- og oppfølgingsvirksomheten foregår imidlertid i direktoratet sentralt. Spesielt er det knyttet stor aktivitet til det ulovlige, urapporterte og uregulerte fisket (UUU-fisket). Fiskeridirektoratets samlede innsats i nordområdene i 2006 er beregnet til om lag 140 mill. kroner. Det foreslås å øke bevilgningen til Fiskeridirektoratet med 7,5 mill. kroner for å styrke arbeidet mot UUU-fiske, med særlig fokus på det ulovlige fisket i Barentshavet.

Den økende sjøtransporten i nordområdene gjør at sjøsikkerheten og oljevernberedskapen blir stadig viktigere. Kystverket har ansvar for den maritime infrastrukturen som inkluderer fiskerihavner, farleder og navigasjonstjenester og andre maritime tjenester som lostjenester og trafikk-sentraltjenester (VTS). I tillegg har Kystverket ansvar for statens beredskap mot akutt forurensning, herunder slepebåtberedskap i nord. Kystverkets samlede innsats knyttet til dette arbeidet i 2006 er beregnet til i underkant av 350 mill. kroner.

Samarbeidet med Russland innen fiskeriforvaltning har lange tradisjoner, og bygger på det faktum at høstingen av de levende marine ressursene skjer på bestander som vandrer mellom de to lands økonomiske soner. Det nære naboskapet har alltid vært av betydning for samarbeidet som ikke bare er knyttet til fiskeriforvaltning, men også i spørsmål om sjøsikkerhet og oljevernberedskap.

Den systematiske kartlegging og styrking av kunnskapen om havbunnen videreføres gjennom MAREANO-programmet (Marin arealdatabase for nordlige havområder). Programmet er et samarbeid mellom blant annet Havforskningsinstituttet, Norges geologiske undersøkelser og Statens kartverk - sjø. Det er satt av til sammen 23,6 mill. kroner til programmet, likt fordelt på Fiskeri- og kystdepartementet, Miljøverndepartementet og Nærings- og handelsdepartementet.

Del II
Budsjettforslaget

Programområde 16 Fiskeri-, havbruks- og kystforvaltning

Programkategori 16.10 Administrasjon

Utgifter under programkategori 16.10 fordelt på kapitler

(i 1 000 kr)					
Kap.	Betegnelse	Regnskap 2005	Saldert budsjett 2006	Forslag 2007	Pst. endr. 06/07
1000	Fiskeri- og kystdepartementet	85 484	94 205	99 700	5,8
1001	Deltakelse i internasjonale organisasjoner	7 051	7 140	8 060	12,9
Sum kategori 16.10		92 535	101 345	107 760	6,3

Utgifter under programkategori 16.10 fordelt på postgrupper

(i 1 000 kr)					
Post-gr.	Betegnelse	Regnskap 2005	Saldert budsjett 2006	Forslag 2007	Pst. endr. 06/07
01-20	Driftsutgifter	83 083	91 705	97 100	5,9
70-89	Overføringer til private	9 452	9 640	10 660	10,6
Sum kategori 16.10		92 535	101 345	107 760	6,3

Kap. 1000 Fiskeri- og kystdepartementet

(i 1 000 kr)				
Post	Betegnelse	Regnskap 2005	Saldert budsjett 2006	Forslag 2007
01	Driftsutgifter	83 083	91 705	97 100
70	Tilskudd diverse formål, <i>kan overføres</i>	508	500	500
71	Tilskudd til kystkultur, <i>kan overføres</i>	1 893	2 000	2 100
Sum kap. 1000		85 484	94 205	99 700

Mål og oppgaver

Fiskeri- og kystdepartementet har ansvar for fiskeri-, havbruks- og kystforvaltningen. Departementet har det sentrale ansvaret for bærekraftig forvaltning av de norske hav- og kystområdene, og er samtidig et næringsdepartement for marin sektor. En hovedoppgave for departementet er å bidra til å opprettholde og styrke de marine næringenes konkurransekraft. De fleste utfordringene knyttet

til bærekraftig forvaltning og marin næringsutvikling er av global karakter.

Departementet har blant annet ansvar for forvaltningen av de marine levende ressursene og for omsetning av fisk og fiskevarer, herunder arbeidet med å sikre trygg sjømat og helse og velferd hos akvatiske organismer. Høsting av marine ressurser er avhengig av at økosystemene som helhet funge-

rer og forutsetter omfattende kunnskap om havmiljøet. Fiskeri- og kystdepartementet er derfor hovedaktør innen forskning og overvåkning knyttet til marine økosystemer.

Fiskeri- og kystforvaltningen skal være effektiv og faglig sterk. Fiskeri- og kystdepartementet har et hovedansvar for å sikre fiskeri- og havbruksforvaltningens troverdighet og omdømme. En god forvaltning er også viktig for fiskeri- og havbruksnæringens og produktenes omdømme.

Departementets organisasjon og arbeidsformer skal understøtte disse målene, og sikre en best mulig måloppnåelse knyttet til departementets faglige hovedmål.

Departementets oppgaver er

- å være sekretariat for politisk ledelse
- forvaltning av havet og kystsonen
- tilrettelegging for næringsvirksomhet
- styring av underliggende etater.

I tillegg har departementet en viktig rolle ved å ivareta sektoransvaret for fiskeri- og kystpolitikk i forhold til prosesser som går på tvers av departementsgrensene og mot det regionale nivået.

Fornyning og forenkling av lov- og forskriftsverket står sentralt som et grunnlag for kontinuerlig effektivisering av forvaltningsoppgavene. Det er innført en saksbehandlingsgaranti på tre måneder, som bare kan fravikes dersom forsinkelsen skyldes nødvendige innspill fra andre myndigheter, regelendringer m.v.

Departementet legger stor vekt på å utvikle etats- og eierstyringen, herunder videreutvikling av mål- og resultatstyringssystemet. Det arbeides med å utvikle resultatindikatorer for virksomheten til departementet og de underliggende etatene. Evaluering av departementets virkemidler er en viktig oppgave.

Arbeidet med å revidere departementets strategi avsluttes høsten 2006.

Resultater 2005-2006

Fiskeri- og kystdepartementet har tar initiativ til eller deltatt i aktiviteter innenfor hele departementets ansvarsområde, i samspill med underliggende etater og andre samarbeidsparter. Departementets internasjonale arbeid er omtalt bl.a. under kap. 1001, arbeidet knyttet til forskning og innovasjon er omtalt under programkategori 16.20, arbeidet knyttet til fiskeri- og havbruksforvaltning er omtalt under programkategori 16.30 og arbeidet knyttet til kystforvaltning er omtalt under programkategori 16.60. Vi viser til omtalen under de enkelte programkategoriene.

Tilskudd til kystkultur, jf. post 71

I arbeidet med kystkultur legger Fiskeri- og kystdepartementet vekt på samspillet mellom statlig aktivitet og lokal forankring. I dette samspillet er det en viktig målsetting at kystkulturen skal være en del av det levende og aktive miljøet langs kysten. På denne bakgrunn ble det opprettet en tilskuddsordning i 2003. I 2006 er det gitt bl.a. tilskudd til Fyrmuseumsnettverket, kultursamarbeidet med Sogn og Fjordane og Fiskerimuseums Nettverksråd, i tillegg til at det er gitt tilskudd til enkelte andre tiltak.

Sektorovergripende samarbeid

Siden 2003 har det pågått et samarbeid om kystkultur mellom Fiskeridirektoratet, Kystdirektoratet, Riksantikvaren og ABM-utvikling (Statens senter for arkiv, bibliotek og museum). Foruten å skape arenaer og utvikle samarbeidsnettverk, har det i 2005 vært lagt vekt på å utarbeide en felles handlingsplan for konkrete prosjekter innen kystkultur. Handlingsplanen sikter særlig mot å samordne ressurser i prosjekter der de ulike sektorene har felles interesser. Det tverrsektorielle samarbeidet på direktoratsnivået vil fortsette i 2007.

Sektoransvar

Kystverket har et sektoransvar for kulturminner. Kystverket har i 2005 og 2006 bl.a. arbeidet med en sektorverneplan og skriving av etatshistorien i forbindelse med dokumentasjonsprosjektet Statens Kulturhistoriske Eiendommer. I 2007 vil dette fortsette i samråd med Riksantikvaren, som vurderer hvilken grad av vern og eventuelle andre virkemidler som skal iverksettes for å sikre Kystverkets faste kulturminner for fremtiden.

Noen fyreiendommer er avhendet i 2005 og 2006, i hovedsak til kommuner, fylkeskommuner og ideelle organisasjoner. De fleste fyreiendommene blir forvaltet av Kystverket gjennom samarbeid med leietakere, som tilrettelegger disse for allmennyttige bruksformål. Det legges stor vekt på å sikre allmennhetens tilgang til fyreiendommene. Dette har betydning for lokal steds- og næringsutvikling, som i sin tur er med på å opprettholde livskraftige kystsamfunn.

Fyrtårnprisen

Med Fyrtårnprisen ønsker Fiskeri- og kystdepartementet å framheve og synliggjøre personer, institusjoner eller organisasjoner som gjør en særlig inn-

sats for å fremme Norge som kyst- og fiskerinasjon.

Prisen ble i 2006 utdelt for tredje gang. I 2004 fikk Kystvakten prisen for sin innsats for å sikre en effektiv forvaltning av fiskeriressursene. I 2005 fikk Forbundet KYSTEN prisen for sitt omfattende arbeid for fremme av kystkulturen. Prisen for 2006 ble tildelt Kystaksjonen for tsunamiofrene.

Kystaksjonen ble etablert like etter tsunamien i Asia av Norges Naturvernforbund og Utviklingsfondet med støtte fra Norges Fiskarlag, Norges Kystfiskarlag og Fiskeri- og Havbruksnæringens Landsforbund. Ideen bak var å lage en solidaritetsaksjon fra kyst til kyst.

Kystaksjonen har konsentrert seg om arbeid på Sri Lanka og arbeidet er gjennomført med to lokale samarbeidspartnere. I samarbeid med den norske redskaps- og båtprodusenten AJ Fishing og selskapets eier Arnulf Sandvik har Kystaksjonen bygd opp et nett av reparasjonsenheter for båter og motorer nord og øst på Sri Lanka. Til sammen 20 stasjoner har vært i drift, basert på lokal ekspertise og i nært samarbeid med fiskernes kooperativer.

Budsjettforslag 2007

Post 01 Driftsutgifter

Bevilgningen under post 01 skal dekke lønnsutgifter, utredninger, reiser, kontortjenester, kompetanseheving, inventar, utstyr og informasjonsvirksomhet i Fiskeri- og kystdepartementet.

Det fremmes forslag om å bevilge 97,1 mill. kroner på posten i 2007. Realøkningen på 2 mill. kroner er knyttet til kostnader for en ny fiskeriråd i Brussel.

Post 70 Tilskudd diverse formål, kan overføres

Formålet med tilskuddet er å gi støtte til tiltak innenfor Fiskeri- og kystdepartementets ansvarsområde.

Det fremmes forslag om å bevilge 500 000 kroner på posten i 2007.

Post 71 Tilskudd til kystkultur, kan overføres

Formålet med tilskuddet er å gi støtte til tiltak relatert til kystkultur, herunder museumstiltak innenfor Fiskeri- og kystdepartementets ansvarsområde.

Det fremmes forslag om å bevilge 2,1 mill. kroner på posten i 2007.

Kap. 4000 Fiskeri- og kystdepartementet

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2005	Saldert budsjett 2006	Forslag 2007
01	Refusjoner	941	10	10
	Sum kap. 4000	941	10	10

Post 01 Refusjoner

Det fremmes forslag om å bevilge 10 000 kroner på posten i 2007.

Kap. 1001 Deltakelse i internasjonale organisasjoner

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2005	Saldert budsjett 2006	Forslag 2007
70	Tilskudd, <i>kan overføres</i>	7 051	7 140	8 060
	Sum kap. 1001	7 051	7 140	8 060

Innledning

De internasjonale organisasjonene Norge er medlem av er viktige premissleverandører for utformingen av norsk fiskeri- og kystforvaltning inklusive regelverket for fiskeriforvaltning, sjømattrygghet, kvalitet, fiskehelse og fiskevelferd. Norge må opprettholde en sterk posisjon i disse organisasjonene. En sentral målsetting for deltakelsen i de internasjonale organisasjonene er å sikre internasjonale rammebetingelser som støtter en bærekraftig høsting av de marine, levende ressursene.

Fiskeri- og kystdepartementet har som mål at Norge skal spille en aktiv rolle i utformingen av internasjonalt sanitært og etisk regelverk langs hele produksjonskjeden innen fiskeri og havbruk, i utviklingen av internasjonal havrett og forvaltningen av de levende marine ressursene, i tråd med ønsket om å fremme norsk forvaltningspolitikk regionalt og globalt.

Nærmere om organisasjonene

Fiskeriforvaltning, rådgivning og forskning

Forvaltningen av fiskebestandene i det nordlige Atlanterhavet er basert på internasjonalt samarbeid gjennom bilaterale og multilaterale avtaler og gjennom regionale fiskerio organisasjoner. Det internasjonale rådet for havforskning (ICES) gir fiskerimyndighetene råd om det marine miljøet og om forvaltningen av fiskebestandene. Med utgangspunkt i denne rådgivningen drøftes årlige kvoter og reguleringstiltak for de ulike fiskebestandene med de aktuelle partene. ICES arbeider nå med tilpasninger slik at organisasjonen bedre kan gi råd basert på en økosystemtilnærming.

Norge deltar aktivt i de to regionale fiskerio organisasjonene i Nord-Atlanteren; Den nordvestatlantiske fiskerio organisasjonen (NAFO) og Kommisjonen for fiske i Det nordøstlige Atlanterhav (NEAFC). Arbeidet omfatter blant annet oppfølging av prinsipper for kvotetildeling og spørsmål om kontroll og tvisteløsningsmekanismer. Norge har fremmet forslag om et regime for havnestatkontroll som skal sikre kontroll med ressursuttaket i området.

NEAFC spiller en aktiv rolle i forhold til reguleringen av bestandene utenfor nasjonal fiskerijurisdiksjon i det nordøstlige Atlanterhavet.

NAFO fastsetter kvoter i internasjonalt farvann i området mellom Grønland, Canada og USA. NAFO-konvensjonen omfatter i prinsippet alle bestander i området unntatt laks, tunfisk, sverdfisk og hval. Det arbeides aktivt for å tilpasse organisa-

sjonen til den siste utviklingen innen internasjonal havrett.

Makrellstørjen kan ta opp igjen sitt gamle beitevandringsmønster i norske farvann hvis den blir forvaltet på en bærekraftig måte. Norge deltar derfor i arbeidet i Kommisjonen for forvaltning av tunfisk i Atlanterhavet (ICCAT). Norge har deltatt som fullt medlem fra og med 2004, og fikk nasjonal kvote fra og med 2005.

Den sørøstatlantiske fiskerio organisasjon (SEAFO) ble etablert 20. april 2001. Norge ratifiserte konvensjonen 12. februar 2003. Organisasjonen skal ha ansvar for forvaltning av fiskeriresursene i området, både vandrende og stasjonære bestander, og er den første regionale fiskerio organisasjon som ble etablert etter inngåelsen av FN-avtalen om fiske på det åpne hav.

Formålet til Den nordatlantiske sjøpattedyrkommisjonen (NAMMCO) er samarbeid om forskning, bevaring og forvaltning av sjøpattedyr. Det konkrete samarbeidet omfatter sel, små tannhvaler og hvalross og oppdatering av oversikter over bestandssituasjonen for diverse arter av sjøpattedyr i Nord-Atlanteren, herunder også de store bardehvalene. En viktig del av organisasjonens arbeid er å formidle informasjon om bærekraftig forvaltning av sjøpattedyr. NAMMCOs vitenskapskomité arbeider blant annet med å utvikle modeller for å kunne beregne økonomiske aspekter ved interaksjon mellom sjøpattedyr og fiskerier i Nord-Atlanteren. I Den internasjonale hvalfangstkommisjonen (IWC) er arbeidet med et revidert forvaltningsregime (RMS) gått i stå, og Norge må derfor fortløpende vurdere hvilket forum som er best egnet for å håndtere spørsmål om forvaltning av de store bardehvalene.

Organisasjonen EUROFISH ble etablert i 2001 som arvtaker etter FAOs EASTFISH-prosjekt. Formålet er bistand til sentral- og østeuropeiske lands oppbygging og utvikling av egen fiskerisektor. Oppgavene omfatter innsamling av markedsinformasjon og statistikk, teknisk bistand i form av kurs, assistanse i forbindelse med planlegging og gjennomføring av messer m.m. EUROFISH gjennomfører en rekke utredninger, og utgir publikasjoner om fiskerisektoren i de aktuelle land i tillegg til å produsere et fagtidsskrift.

Fiskeri- og kystdepartementet deltar også i andre internasjonale organisasjoner og forum som har betydning for norsk hav- og fiskeriforvaltning, der det ikke bevilges kontingent over Fiskeri- og kystdepartementets budsjett: Den internasjonale hvalfangstkommisjonen (IWC), Konvensjonen for bevaring av levende marine ressurser i Antarktisk (CCAMLR), Arktisk råd, Konvensjonen om beskyttelse av det marine miljøet i det nordøstlige Atlan-

terhavet (OSPAR), Nordisk fiskerisamarbeid, Nordatlantisk Fiskeriministerkonferanse (NAFMC), FNs matvareorganisasjon (FAO), Kommissjonen for bærekraftig utvikling (CSD), Konvensjonen om biologisk mangfold (CBD), Verdens naturvernunion (IUCN), Konvensjonen for handel med truede dyre- og plantearter (CITES), uformelle statspartsmøter og revisjonskonferanser for FN-avtalen om fiske på det åpne hav, FNs uformelle konsultasjoner om havspørsmål og havrett (ICP) og havdebatten i FNs generalforsamling. Under årets evalueringskonferanse av FN-avtalen om fiske på det åpne hav ble partene enige om å utarbeide et nytt legalt instrument for havnestatskontroll under FAO.

Havner, farleder, navigasjon og beredskap

Norge er medlem av fire internasjonale organisasjoner innen kystforvaltning, og er med i styrer og arbeidsgrupper av særlig interesse for Norge.

De internasjonale navigasjonskongressene (PIANC) forestår utredninger og formidling av kunnskap om planlegging, utbygging og drift av havner, farleder og offshoreinstallasjoner.

Virksomheten i Den internasjonale havnevesenorganisasjonen (IAHP) er særlig rettet mot utvikling og effektivisering av havneorganisasjon, havneadministrasjon og sikkerhetsspørsmål i havnene.

Virksomheten til Den internasjonale fyrvesenorganisasjonen (IALA) er i hovedsak rettet mot utvikling og koordinering av utstyr, systemer og anbefalinger om presisjonsnivå for navigasjonsrettleiding.

Bonn-avtalen er en internasjonal avtale mellom kyststatene rundt Nordsjøen og EU. Avtalen innebærer en forpliktelse om gjensidig assistanse og samarbeid mot forurensning, samt bruk av miljøovervåking for å oppdage og bekjempe forurensning og hindre miljølovbrudd.

Sjømattrygghet, kvalitet, fiskehelse og fiskevelferd

Norges medlemskap i disse organisasjonene dekkes over budsjettene til Utenriksdepartementet og Landbruks- og matdepartementet.

Norge er medlem av WTO/SPS-komiteen. Komiteen er det globale forumet for å løse handelskonflikter mellom WTO-medlemmer som er begrunnet i mattrygghet eller forhold knyttet til dyrehelse/fiskehelse.

Norge er medlem i to internasjonale organisasjoner på det sanitære området. Codex Alimentarius er en internasjonal organisasjon for matvarestandarder, som er etablert i fellesskap mellom FAO og WHO. OIE er en internasjonal dyrehelseorganisasjon. Begge organisasjonene er spesifikke referansepunkter under WTO/SPS-avtalen. Et land som følger retningslinjer og standarder utarbeidet av disse organisasjonene, kan ikke anklages for urettmessige handelshindringer. Retningslinjer utarbeidet i disse organisasjonene påvirker i stor grad EU-regelverket, og gir mer forutsigbare betingelser mht. markedsadgang for norsk sjømat til land også utenfor EØS-området.

Handelskonflikter knyttet til sjømat som er begrunnet i ulike lands kvalitetsregelverk, sorterer under WTO/TBT-komiteen, der Norge er medlem. Arbeidet i komiteen er bl.a. viktig for å få etablert et grunnlag i WTO for å sammenligne om ulike lands mattilsynssystemer er likeverdige mht. effekt selv om de er bygget opp på ulike måter (ekvivalens).

Norge er medlem av Europarådet, og har signert og ratifisert Europarådets konvensjon om beskyttelse av produksjonsdyr. I regi av Europarådet utarbeides det nå anbefalinger om etiske standarder og forhold ved hold av ulike arter, bl.a. oppdrettsfisk.

Fiskeri- og kystdepartementet deltar i embetsmannskomiteen for næringsmiddelsspørsmål under Nordisk ministerråd. I denne komiteen legges bl.a. grunnlaget for å fremme den felles nordiske modellen for mattrygghet og matkvalitet mv. i ulike internasjonale fora.

Globale risikovurderinger mht. mattrygghet gjøres av ulike FN-organer. Joint FAO/WHO Committee on Food Additives (JECFA) utfører globale risikovurderinger av fremmedstoffer i mat. I regi av FAO og WHO arrangeres også ekspertkonsultasjoner ved behov for å ha grunnlag for å lage globale matvarestandarder.

Budsjettforslag 2006

Post 70 Tilskudd, kan overføres

Posten dekker medlemsavgiften til ulike internasjonale organisasjoner og kommisjoner som Norge deltar i.

Det fremmes forslag om å bevilge 8,06 mill. kroner på posten i 2007. Tabell 6.1 nedenfor viser fordeling av forslag til bevilgning på den enkelte organisasjon.

Tabell 6.1 Oversikt over kontingenter til internasjonale organisasjoner i 2007

Organisasjon	Regnskap 2005	Saldert budsjett 2006	Forslag 2007
Det internasjonale råd for havforskning (ICES)	1 618	1 660	1 685
Den internasjonale kommisjon for fisket i det nordøstlige Atlanterhav (NEAFC)	2 368	2 650	2 800
Den nordvestatlantiske fiskerierorganisasjon (NAFO)	228	250	430
Den nordatlantiske sjøpattedyrkommisjonen (NAMMCO)	1 595	1 600	1 900
Den internasjonale kommisjon for bevaring av atlantisk tunfisk (ICCAT)	114	150	300
Den sørøstatlantiske fiskerierorganisasjon (SEAFO)	537	200	350
EUROFISH	420	435	435
De faste internasjonale navigasjonskongresser (PIANC)	0	65	65
Den internasjonale havnevesenorganisasjon (IAHP)	0	10	10
Den internasjonale fyrvesenorganisasjon (IALA)	171	75	75
Bonn-avtalen	0	45	10
Sum kap. 1001 post 70	7 051	7 140	8 060

Programkategori 16.20 Forskning og innovasjon

Utgifter under programkategori 16.20 fordelt på kapitler

(i 1 000 kr)					
Kap.	Betegnelse	Regnskap 2005	Saldert budsjett 2006	Forslag 2007	Pst. endr. 06/07
1020	Havforskningsinstituttet	432 656	380 255	395 140	3,9
1021	Drift av forskningsfartøyene	245 312	186 380	205 470	10,2
1022	NIFES	86 644	77 185	82 255	6,6
1023	Fiskeri-, havbruks- og transporttrettet FoU	348 309	373 450	394 450	5,6
2415	Innovasjon Norge, fiskeri- og andre regionalpolitiske tiltak	16 018	40 025	75 020	87,4
Sum kategori 16.20		1 128 939	1 057 295	1 152 335	9,0

Utgifter under programkategori 16.20 fordelt på postgrupper

(i 1 000 kr)					
Post-gr.	Betegnelse	Regnskap 2005	Saldert budsjett 2006	Forslag 2007	Pst. endr. 06/07
01-20	Driftsutgifter	384 248	384 438	407 625	6,0
21-23	Andre driftsutgifter	372 775	259 382	269 240	3,8
30-49	Nybygg, anlegg	7 589		6 000	
50-59	Overføringer til andre statsregnskap	269 300	285 300	303 500	6,4
70-89	Overføringer til private	95 027	128 175	165 970	29,5
Sum kategori 16.20		1 128 939	1 057 295	1 152 335	9,0

Innledning

Forskning og innovasjon utgjør om lag 38 pst. av Fiskeri- og kystdepartementets totale budsjett-ramme. Forskning er et virkemiddel for å nå de overordnede målene i fiskeri- og havbrukspolitikken. I hovedsak er forskningsinnsatsen knyttet til to hovedområder: Forskning som grunnlag for vitenskapelig baserte råd til forvaltningen (forvaltningsrettet forskning), for eksempel om kvotefastsetting, helse og velferd hos fisk i oppdrett og sjømattrygghet, og forskning som skal danne grunnlag for næringsutvikling (næringsrettet forskning). Det siste kan innebære forskning for et eksisterende næringsliv eller forskning som skal legge grunnlag for framtidig næringsaktivitet og verdiskaping.

I arbeidet med nyskaping i marin sektor legges det vekt på å bidra til at marine bedrifter kan posisjonere seg til å hente ut merverdier av sine produkter. I denne sammenheng står nettverkssamarbeid, markedsorientering og kompetanseheving sentralt.

Programkategorien omfatter:

- Havforskningsinstituttet
- drift av forskningsfartøyene
- NIFES (Nasjonalt institutt for ernærings- og sjømatforskning)
- tilskudd til Norges forskningsråd
- tilskudd til Veterinærinstituttet
- tilskudd til Norsk institutt for fiskeri- og havbruksforskning AS (Fiskeriforskning)
- tilskudd til utviklingstiltak
- Innovasjon Norge.

Status og mål

Norge skal ha en internasjonalt ledende posisjon innen marin forskning og nyskaping.

Satsingen på marin forskning og utvikling har som overordnet mål å utvikle kunnskap for å drive en bærekraftig forvaltning av de marine ressursene og legge til rette for verdiskaping i fiskeri- og havbruksnæringen.

Marin forskning er en av de tematiske prioritetingene i St.meld. nr. 20 (2004-2005) *Vilje til forskning* (forskningsmeldingen). Norge har lange tradisjoner innenfor marin forskning, og forskningen holder høy internasjonal standard innen flere områder. Regjeringen har høye ambisjoner for både den forvaltningsrettede og næringsrettede

marine forskningen. Satsing på nordområdene, arbeidet med oppfølging av forvaltningsplanen for Barentshavet og havområdene utenfor Lofoten og det internasjonale polaråret peker seg ut som viktige innsatsområder.

Forskningsfinansiering

Statistikken over utgifter til forskning og utviklingsarbeid viser at den samlede FoU-innsatsen i Norge utgjorde 27,3 mrd. kroner i 2003. Av dette var 1 648 mill. kroner knyttet til marin FoU-virksomhet. Tabellen under viser totale FoU-utgifter i Norge i 2003 og marine FoU-utgifter, fordelt på hovedfinansieringskilde.

Tabell 6.2 Totale utgifter til marin FoU etter sektor og hovedfinansieringskilde i 2003. Mill. kroner og andel i pst.

Finansiering	Universitets- og høyskolesektoren	Instituttsektoren	Næringslivet	Totalt	Andel
Offentlig finansiert	331,4	785,5	40,7	1 144,8	69 pst.
Privat finansiert	39,1	241,9	195,7	489,5	30 pst.
Uspesifisert finansieringskilde	13,3			13,3	1 pst.
<i>Sum marin FoU</i>	<i>383,8</i>	<i>1 027,4</i>	<i>236,4</i>	<i>1 647,6</i>	<i>100 pst.</i>

¹ Inkluderer finansiering fra utlandet.

Kilde: NIFU STEP/SSB

Omfanget av marin forskning er klart størst i instituttsektoren, både målt i absolutte tall og som andel av total FoU i hver sektor. I 2003 ble 42 pst. av FoU-utgiftene i Norge finansiert fra offentlige kilder. Det offentliges andel for marine FoU-utgifter var 69 pst.

En vesentlig andel av Fiskeri- og kystdepartementets bevilgning til FoU går til forvaltningsrettet fiskeri- og havbruksforskning. Resultatene fra denne forskningen utgjør et viktig kunnskapsgrunnlag for forvaltningen av sektoren. Denne forskningen krever et offentlig engasjement for å sikre habilitet, og nasjonal og internasjonal troverdighet og legitimitet gjennom uavhengighet av særinteresser.

I tillegg til midlene over Fiskeri- og kystdepartementets budsjett, er følgende ordninger viktige finansieringskilder for forskning og utvikling i marin sektor:

Fondet for forskning og nyskaping

I 1999 ble det opprettet et eget fond for forskning og nyskaping for å sikre en mer stabil og langsiktig offentlig finansiering av norsk forskning. Den andelen av fondsavkastningen som disponeres av Norges forskningsråd i 2005 var 640,5 mill. kroner. Noe under halvparten av avkastningen gikk til de tematiske satsingene i forskningsmeldingen. Satsingen på marin forskning var om lag 140 mill. kroner.

EUs 7. rammeprogram, Det internasjonale polaråret (IPY), de tematiske satsingene Energi og miljø, Mat, Hav og Helse, brukerstyrt forskning og innovasjon og vitenskapelig utstyr er prioriterte områder innenfor den økte avkastningen fra fondet i 2007.

Det vises til nærmere omtale av fondet under kap. 1023 post 50 Norges forskningsråd.

SkatteFUNN

Ordningen med skattefradrag for FoU-kostnader (SkatteFUNN) har vist seg å være attraktiv, og har medført økning i norske bedrifters investeringer i FoU. For 2005 ble det godkjent 285 marine prosjekter, dvs. at hvert åttende SkatteFUNN-prosjekt var marint. En tredjedel av prosjektene hører hjemme i Nord-Norge. Prosjektene utgjør 99 mill. kroner i skattefradrag.

Fiskeri- og havbruksnæringens forskningsfond

Fiskeri- og havbruksnæringens forskningsfond (FHF) ble opprettet 1. januar 2001. Målet med FHF er å styrke næringsfinansiering av forskning og utvikling, for å legge til rette for økt verdiskaping, miljøtilpasning, omstilling og nyskaping i fiskeri- og havbruksnæringen. Inntektene kommer fra en FoU-avgift på 0,3 pst. på eksporten av fisk og fiskevarer, og utgjør rundt 90 mill. kroner årlig. Fondet forvaltes av et styre med representanter fra næringen. Næringens behov skal ligge til grunn for prioriteringene som blir foretatt. Fondets primæroppgave er å identifisere forsknings- og utviklingsoppgaver som næringen ønsker å få løst, og vurdere hvordan disse best kan løses. Norges forskningsråd og Innovasjon Norge er viktige samarbeidspartnere. Det er satt i gang en evaluering av ordningen.

Internasjonalt forskningssamarbeid

Internasjonalisering av norsk forskning er en hovedprioritet i regjeringens forskningspolitikk, og en gjennomgående prioritering i forskningsmeldingen. Forskningssamarbeidet i Europa gjennom EUs rammeprogram vil fortsatt stå sentralt, og det bilaterale samarbeidet med land i Nord-Amerika og Asia skal styrkes.

Den vitenskapelige og teknologiske utviklingen og behovet for helhetstenking har økt kompleksiteten i de problemstillinger som fiskeri- og havbruksforskningen fokuserer på. Dette, i tillegg til økt vitenskapelig spesialiseringsgrad, gjør det nødvendig å samarbeide over landegrensene. Næringens konkurransekraft vil i framtiden i stor grad være avhengig av kunnskapsmessige fortrinn. Internasjonalt marint FoU-samarbeid skjer hovedsakelig gjennom deltakelse i EUs rammeprogram for forskning. Langsiktig samarbeid med utenlandske forskningsmiljøer stimuleres også gjennom gjensidige samarbeids- og utviklingsavtaler.

Norge må være aktiv for å sikre deltakelse i utviklingen av det europeiske innovasjonssystemet. Regjeringen arbeider for å ivareta norske

interesser, blant annet innen marin sektor, i planleggingen av EUs 7. rammeprogram.

I 2004 utarbeidet Utdannings- og forskningsdepartementet en strategi for norsk forsknings- og teknologisamarbeid med Nord-Amerika. Hovedmålene med strategien er å bidra til en langsiktig og forsterket opptrapping av FoU-samarbeidet med USA og Canada. Fiskeri- og kystdepartementet og Norges forskningsråd arbeider aktivt for å gi samarbeidet et konkret innhold.

Det er satt i gang et norsk-indisk samarbeid innen vaksineforskning. Som en oppfølging av dette samarbeidet vil det i 2007 bli avsatt midler til vaksinerelatert forskning innenfor dyre- og fiskevaksiner innenfor Fiskeri- og kystdepartementets tilskudd til Norges forskningsråd.

Instituttpolitikk – blå-grønn matallianse

I St.prp. nr. 66 (2005-2006) *Tilleggsbevilgninger og omprioriteringer i statsbudsjettet 2006* redegjorde regjeringen for arbeidet med å omstrukturere forskningsinstituttene innenfor den blå-grønne sektoren. NOFIMA AS ble opprettet i 2005, og arbeider med å etablere grunnlaget for det endelige holdingselskapet i henhold til føringer fra Stortinget. Dette innebærer blant annet analyse og gjennomføring av økonomiske og administrative forhold rundt omorganiseringen, herunder vurdering av behov for egenkapital til holdingselskapet.

Målet med omorganiseringen er å skape arbeidsdeling og tett forskningsfaglig samarbeid mellom de fiskeri-, havbruks- og landbruksvitenskapelige forskningsmiljøene. Gjennom omorganiseringen tas det sikte på å oppnå synergieffekter som tjener det samlede behovet for primærnæringene og industrien, møte kundene med helhetløsninger under en felles portal, sikre en bedre utnyttelse av offentlige ressurser til FoU og legge til rette for framtidig nasjonal og internasjonal konkurransedyktighet. Prosessen innebærer også en klarere grenseoppgang mellom forskning som foregår i de forvaltningsrettede instituttene og den næringsrettede og næringslivsfinansierte forskningen. Dette arbeidet gjennomføres i nært samarbeid mellom Fiskeri- og kystdepartementet, Landbruks- og matdepartementet og Kunnskapsdepartementet.

I forbindelse med omorganiseringen skal forskningsaktiviteten opprettholdes og videreutvikles på de nåværende lokaliseringene.

Forvaltningsrettet forskning

Forskning er et viktig grunnlag for forvaltningens arbeid. Fiskeri- og kystdepartementets prioriterin-

ger innen den forvaltningsrettede forskningen er utformet i dialog med Fiskeridirektoratet, som er en viktig bruker av forskningsresultatene innenfor departementets ansvarsområde.

Ressursforskning

Ressursforskning og overvåking skal sikre et best mulig kunnskapsgrunnlag for bærekraftig høsting av de levende marine ressursene. Innsatsen på dette feltet utgjør et sentralt grunnlag for den nasjonale og internasjonale rådgivningen om utnyttelsen av fiskebestandene, som bl.a. blir utformet gjennom samarbeidet i Det internasjonale rådet for havforskning (ICES).

Det er nødvendig med kunnskap om økosystemenes virkemåte, hvordan komponentene i økosystemet gjensidig påvirker hverandre og hvordan miljøfaktorene virker inn på de enkelte ledd. Økosystembasert forvaltning, der flerbestandsforvaltning og langsiktige fangststrategier er et steg på veien, må utvikles i takt med økt kunnskap. Videre er det en utfordring å minimere uønskede effekter av fisket på økosystemet, som uønsket bifangst, utkast og skader på bunnhabitater. Dette krever blant annet utvikling av mer selektive og skånsomme redskaper og fangstmetoder.

Målet med ressursforskningen og overvåkingen av fisk, skalldyr og sjøpattedyr er å kunne fastslå tilstanden til de ulike bestandene med størst mulig grad av sikkerhet, for å kunne gi råd som sikrer en bærekraftig forvaltning. God kvalitet på fangstdata er en forutsetning for god presisjon i bestandsberegningene. Det er etablert en referanseflåte av fiskefartøyer for å bedre kvaliteten av fiskeridata fra flåten.

God ressursforskning er viktig for verdiskapingen i fiskerinæringen. Mangelfullt datagrunnlag kan føre til større usikkerhet i bestandsberegningene, som igjen fører til større sikkerhetsmarginer i kvoterådene. Det ulovlige, urapporterte og uregulerte fisket (UUU-fisket) bidrar i vesentlig grad til å øke usikkerheten i beregningsgrunnlaget.

Dialogen med aktører i fiskeri- og havbruksnæringen er viktig.

Forskning på økosystemet

Et godt kunnskapsgrunnlag om havmiljøet og fiskeri- og havbruksnæringens påvirkning på miljøet er blant annet viktig for å kunne vurdere miljø og næringsinteresser opp mot hverandre.

Målet for miljøforskning og miljøovervåking er å kunne fastslå livsbetingelsene og produksjonsforholdene for fisk og andre marine ressurser, samt

dokumentere havmiljøet og havets renhet. En viktig del av innsatsen på området har vært rettet mot å kunne ta i bruk miljødata som for eksempel data om havklima og næringssalter, som en del av grunnlaget for bestandsberegningene. Videre er kartlegging og dokumentasjon av miljøtilstanden i våre kyst- og havområder en viktig forutsetning for å kunne dokumentere at sjømaten er trygg.

Forvaltningsrettet havbruksforskning

Den forvaltningsrettede havbruksforskningen skal skaffe kunnskapsgrunnlag og gi forvaltningsråd for å sikre at produksjonen skjer på en bærekraftig måte og innenfor akseptable rammer når det gjelder areal- og ressursbruk, fiskehelse, fiskevelferd og miljøeffekter. Kunnskapsoppbyggingen er viktig for at myndighetene skal kunne utarbeide gode styringsredskap og regelverk, overvåkingsprogram og tiltak.

Miljø

En fortsatt vekst i norsk oppdrettsnæring forutsetter at de miljømessige og økologiske effektene av oppdrettsaktivitetene holdes innenfor akseptable grenser. Særlige problemstillinger er økologisk og genetisk påvirkning fra rømt fisk, spredning av lakselus, miljøeffekter av havbruk og havbeite og lokalisering av oppdrettsanlegg.

Fiskehelse

Fiskehelseforskningen skal være innrettet mot å løse viktige problemer innen næringen. Det er behov for målrettet grunnleggende forskning som kan bidra til forståelse av årsakssammenhenger og sykdomsutvikling ved infeksjoner og andre sykdomstilstander hos akvatiske organismer. Resultatene for grunnforskningen legges til grunn for anvendt forskning på området.

Laksens sentrale plass i norsk havbruk tilsier at en vesentlig del av forskningen innen fiskehelse fortsatt må rettes mot laks og laksesykdommer. Økt satsning på marine arter i oppdrett forutsetter at det drives helse- og sykdomsforskning også på disse artene. For å sikre god helse, god velferd, lavt medisinforbruk og god økonomi i næringen, har utvikling av effektive vaksiner uten uheldige bivirkninger høy prioritet, både i forhold til laks og marine arter. For å bekjempe og forebygge spredning av smitte, vil validering av nye genteknologiske og andre metoder som kan dokumentere fravær eller tilstedeværelse av smitte være et viktig bidrag.

Det er også behov for mer kunnskap om smitte-messige interaksjoner mellom oppdrettsfisk og ville bestander.

Fiskevelferd

Med økende fokus på fiskevelferd er det behov for økt kunnskapsgrunnlag. Spesielt er det behov for operative velferdsindikatorer. Deformiteter på fisken er et betydelig problem både i oppdrett av laksefisk og oppdrett av nye arter som torsk. Norge er en betydelig bidragsyter innen forskning på velferd hos oppdrettsfisk. I regi av Norges forskningsråd er det kartlagt forskningsbehov knyttet til velferd innen akvakultur. Forskningsresultatene på feltet vil bli brukt som en del av grunnlaget for utarbeidelse av regelverk for fiskevelferd både nasjonalt og internasjonalt.

Forskning og overvåking knyttet til sjømattrygghet og kvalitet

Det er et mål at Norge skal ha forskningsmiljø som er internasjonalt ledende innen fremmedstoffer i sjømat. Forskningsresultatene på dette området brukes aktivt i forvaltningen av næringen, rådgivning til forbrukerne samt utforming av nasjonalt og internasjonalt regelverk. Det siste er spesielt viktig fordi den internasjonale kunnskapen om sjømat er begrenset i forhold til kunnskapen om annen mat, og internasjonalt regelverk er en viktig rammebetingelse for de marine næringene. For å bidra til en balansert vurdering av helseeffektene ved å spise sjømat, fokuseres det også på de gunstige næringsstoffene i sjømat. Dette gjøres i tett samarbeid med forskningsmiljø innen human ernæring.

Overvåking av forekomst av miljøgifter i fisk og skalldyr i norske fjorder og havområder er et viktig virkemiddel i arbeidet med trygg sjømat.

Forskning knyttet til havner og infrastruktur for sjøtransport

Forskningen på dette området er knyttet til kystforvaltningens ansvarsområde innen trafikkovervåking og navigasjonssikkerhet, redusert miljøbelastning og bedret flyt av gods i transportsystemet.

FoU innenfor havner og infrastruktur for sjøtransport skal medvirke til et bedre beslutningsgrunnlag for tiltak i sektoren, og bidra til teknologi, organisering og rammebetingelser.

Næringsrettet forskning og utvikling

Forskning for markedsretting og nyskaping i marin sektor

Investeringer i forskning og utvikling av kunnskapstunge produkter er viktig for næringens konkurransevne. Forskningsbasert kompetanse som bygges inn i nye produkter og prosesser kan bidra til markedsfordeler og høyere avkastning på marine produkter.

Forskning for å fremme en kunnskapsdrevet næringsutvikling er primært bedriftens og næringens eget ansvar, men det offentlige har et ansvar for å legge til rette for forskning som utløser prosjekter som er lønnsomme for næring og samfunn. I særlig grad er det viktig at etablert næringsliv tar et større ansvar for å finansiere forskning og utvikling innenfor egen sektor. Tiltak for å få næringslivet til å investere mer i forskning er sentralt. Viktige virkemiddel i den forbindelse er Forskningsrådets brukerstyrte programmer og SkatteFUNN-ordningen.

Våren 2006 fikk Pan Fish tillatelse av Fiskeri- og kystdepartementet til å erverve inntil 25 pst. av samlet konsesjonsbiomasse. I vedtaket ble det blant annet stilt som vilkår at selskapets FoU-virk-somhet skal ha en årlig realøkning på minst 5 pst.

Nye næringer og nyetablerte bedrifter har ikke samme evne til å finansiere forskning som etablert næringsliv. Offentlig finansiering for å stimulere næringsutvikling har derfor et særskilt fokus på nye og mindre bedrifter og nye næringer, som f. eks. utvikling av en ny art i oppdrett og marin bioteknologi.

For å bidra til økt nyskaping med utgangspunkt i forskning må det legges til rette for kommersialisering av forskning både ved institutter, universiteter og i næringslivet. For å lykkes kreves det ofte tett samarbeid mellom mange aktører. Mangel på langsiktig og tilstrekkelig risikovillig kapital er ofte et hinder for kommersialisering.

Fiskeri- og kystdepartementet satser på kommersialisering av forskning gjennom programmet FORNY (Program for forskningsbasert nyskaping) i Norges forskningsråd. Det gis tilskudd til verifisering (markedstesting) av gode prosjekter. Målsettingen med tiltaket er å få flere prosjekter fra idé- og utviklingsfasen til kommersialisering for å fremme etablering av nytt næringsliv basert på forskningsresultater.

Næringsrettet havbruksforskning

Den næringsrettede havbruksforskningen skal skaffe kunnskapsgrunnlag for å sikre at det store verdiskapingspotensialet som ligger i akvakultur

utnyttes med sikte på en framtidsrettet og konkurransedyktig norsk akvakulturnæring. Forskningen skal fremme økt verdiskaping og økt lønnsomhet gjennom optimalisering av produksjonen og utvikling av kommersiell produksjon av nye arter. Forskningen omfatter områder som produksjonsbiologi, produksjonsteknologi, førtilgang, fôr og ernæring, fiskehelse, bærekraft og oppdrettsmiljø.

Akvaforsk har fremmet ønske om å etablere et nasjonalt utviklingssenter for bruk av spillvarme. Innovasjon Norge har gjennomført før-evaluering av prosjektet. Fiskeri- og kystdepartementet vil håndtere saken videre.

Nyskaping og regional næringsutvikling

Konkurransesevnen i marin sektor er avhengig av næringens evne til innovasjon. Med innovasjon menes evnen til å utvikle og ta i bruk nye prosesser og produkter, utvikle mer konkurransedyktige forretningsformer m.m. Innovasjon krever målrettet innsats og samarbeid mellom et spekter av aktørene innen FoU-miljøet, virkemiddelapparatet og næringslivet. Tilrettelegging for økt innovasjon krever godt samspill, mellom marine bedrifter og med kunder/marked, leverandører og andre aktører.

Det er et hovedmål for myndighetene å legge til rette for økt avkastning i Norge av den samlede marine verdikjeden. Dette innebærer bl.a. at det må arbeides for økt produktivitet og at produktene større verdier i sluttmarkedene. Sentrale utfordringer for næringen er å bygge kunnskap om globale markeder og konsumentpreferanser. Dette vil kunne fremme markedsdrevne innovasjoner i alle ledd av verdikjeden og bidra til at næringen tilpasser seg organisatorisk til internasjonale markeder. I tråd med disse målsettingene etablerte Fiskeri- og kystdepartementet i 2006 et nytt marint innovasjonsprogram med Innovasjon Norge som operatør. I 2007 etableres et marint verdiskapingsprogram som bygger videre på innovasjonsprogrammet, men forsterker og utvider satsingen. For nærmere beskrivelse av programmet vises det til omtalen av Innovasjon Norge under kap. 2415.

Næringens innovasjonsevne

Behovet for innovasjon og omstilling er stort i de fleste deler av marin sektor, men antakelig størst innenfor foredlingsindustrien, oppdrettsnæringen og i de mest fiskeriavhengige kommunene. Foredlingsindustri er gjerne hjørnesteinsbedrifter i de mest fiskeriavhengige kommunene, og er sterkt utsatt for konkurranse fra lavkostland som Kina og Korea. En rekke kystsamfunn har enten måtte avvikle sin foredlingsvirksomhet eller risikerer

nedleggelse på kort eller lang sikt. Omstilling er derfor nødvendig for å komme inn på markeder der lave kostnader for arbeidskraft ikke er den viktigste konkurransefaktoren. Produksjon av laks og ørret er preget av sterk priskonkurranse og vanskelig markedsadgang på viktige markeder. Bransjen har til nå vært dyktig når det gjelder kostnads-effektiv produksjon, men det er behov for et bredere spekter når det gjelder produkter og markeder.

Statistisk Sentralbyrå gjennomfører jevnlig undersøkelser av innovasjonsevnen i norsk næringsliv. Den forrige undersøkelsen ble gjennomført for perioden 2002-2004. Undersøkelsene omfatter hele industrien, herunder fiskeindustrien, deler av de tjenesteytende næringene, samt oljeutvinning og fiskeoppdrett. Utvalget av fiskeindustribedrifter og oppdrettsbedrifter er begrenset, men gir likevel grunnlag for noen generaliseringer:

Oppdrettsnæringen er preget av relativt mange prosessinnovasjoner, og ligger på dette området godt over snittet for norske bedrifter. På den annen side er det færre produktinnovasjoner enn snittet for næringslivet. I foredlingsindustrien er innovasjonsaktiviteten på disse områdene lavere enn ellers i næringslivet. Også her er det en høyere andel prosessinnovatører og en lavere andel produktinnovatører enn gjennomsnittet. Begge næringer er relativt intensive når det gjelder organisatorisk innovasjon. Oppdrettsnæringen endrer ofte kunnskapssystemer for ledelse, mens foredlingsnæringen oftere endrer ledelsesstruktur eller organisering.

Oppdrettsnæringen driver i liten grad med markedsinnovasjoner, mens foredlingsnæringens aktivitet på dette området er omtrent på gjennomsnittet. Av de bedrifter som involverer seg i markedsinnovasjon har hovedtyngden orientert salg mot nye kundegrupper og markeder.

Økonomiske faktorer er det som oftest begrenser oppdrettsnæringens og foredlingsindustriens innovasjonsaktivitet. Mangel på markedsinformasjon og usikkerhet rundt etterspørsel oppleves av foredlingsindustrien også som viktige begrensende faktorer.

Et nytt fartøy representerer vanligvis betydelige nyvinninger i form av skrogform, motor, instrumentering, utstyr og redskap. For fiskeflåten kan derfor fornying av flåten være en pekepinn på innovasjonsaktiviteten i flåten.

Fornyingsstakten i fiskeflåten, definert som forholdet mellom antall fartøy og antall nybygde fartøy levert i året, har variert de siste ti årene både for flåten sett under ett og mellom fartøy i ulike størrelsesgrupper.

Forholdsmessig har fornyingstakten vært høyest for fartøy større enn 28 meter. Fornyingsstakten for denne delen av flåten var høyest i årene rundt årtusenskiftet. Dette er særlig knyttet til fornying av ringnotflåten og nybygg av større fartøy som kombinerer tråling etter bunnfisk og reketråling.

Fornyingsstakten for kystfartøy i størrelsen 10-14,99 meter og 21-27.99 meter var forholdsvis høy i årene rundt årtusenskiftet. Fartøy i størrelsen 15-20,99 meter har hatt liten eller ingen fornyelse i periode, og fartøy mindre enn 10 meter har hatt en gjennomgående lav fornyingsstakt.

Regional næringsutvikling

Fylkeskommunene har en viktig rolle som regional utviklingsaktør. Gjennom forpliktende partnerskap med næringsliv, virkemiddelaktører, private organisasjoner og kommuner skal fylkene utarbeide premisser for regionenes tilrettelegging for næringsutvikling og anvendelse av virkemidler. Partnerskapene som ledes av fylkeskommunene legger på denne måten handlingsplaner/regionale utviklingsplaner for disponering av midler til marin næringsutvikling i fylket.

Fiskeri- og kystdepartementet og Kommunal- og regionaldepartementet engasjerer seg aktivt for økt strategisk samarbeid med fylkeskommunene og for å styrke sammenhengen i den offentlige tilretteleggingen for marin nyskaping. Gjennom dette samarbeidet er det utarbeidet en samlet oversikt og analyse over fylkeskommunenes planer og aktive engasjementer i marin sektor. Siktemålet er planmessig samarbeid, god arbeidsdeling og spesialisering mellom fylkene, basert på regionale fortrinn. Målet er et felles strategisk utgangspunkt og felles målsettinger for det nasjonale og det regionale arbeidet for marin næringsutvikling, med sikte på størst mulig samlet effekt.

Innovasjon Norge har betydelig kompetanse knyttet til marin sektor, og er en viktig samarbeidspartner for Fiskeri- og kystdepartementet. Det er svært viktig at Innovasjon Norge framstår som en attraktiv og aktiv medspiller i de regionale partnerskapene, og at det utvikles et konstruktivt samarbeid med fylkeskommunen. Innovasjon Norge har et særlig ansvar for å styrke sammenhengen mellom regionale og nasjonale strategier for marin næringsutvikling og fremme samarbeid mellom regionenes utviklingsarbeid på området.

Fiskeridirektoratet og Kystdirektoratet har viktige roller i tilretteleggingen av rammevilkår for marint næringsliv. Etatene har også betydelig kompetanse på flere områder som vil være avgjørende for vellykket marint utviklingsarbeid i fylkene. Desentraliseringen av ansvar og virkemidler stiller

både Innovasjon Norge, Fiskeridirektoratet og Kystdirektoratet overfor nye utfordringer og krav til god samhandling. Fiskeri- og kystdepartementet arbeider for at direktoratenes og Innovasjon Norges innsats for regional næringsutvikling skal være samordnet, målrettet og av høy kvalitet.

Kompetanse og rekruttering

For videre næringsutvikling er det viktig at marin sektor fremstår som attraktiv for kompetent arbeidskraft. Deler av fiskeri- og havbruksnæringen sliter i dag med å rekruttere kompetent arbeidskraft. Det gir grunn til bekymring at det gjennomgående er få søkere til utdanning rettet mot marin sektor.

En arbeidsgruppe har på oppdrag fra Fiskeri- og kystdepartementet utredet rekrutteringsordninger for ungdom til fiskerinæringen. Gruppen leverte sin utredning 5. september, og er til vurdering i departementet.

Kvinneandelen er gjennomgående lav i fiskeri- og havbruksnæringen. For den videre verdiskapingen er det viktig at næringen i større grad tar i bruk kvinners kompetanse. Det er satt ned en arbeidsgruppe med deltakelse fra Fiskeri- og kystdepartementet, Barne- og likestillingsdepartementet og organisasjoner i næringen for å utarbeide en handlingsplan for å øke andelen kvinner i næringen generelt og i styrer, råd og utvalg spesielt. Det vises til nærmere omtale av dette i kapittel 9.1.

Fiskeri- og kystdepartementet deltar i Nærings- og handelsdepartementets arbeid med en nasjonal strategi for kvinnelig entreprenørskap.

Prioriteringer for 2007

Forskning og utvikling utgjør en vesentlig andel av Fiskeri- og kystdepartementets budsjett, og er et sentralt virkemiddel for marin sektor. Satsingen på marin forskning under programkategori 16.20 videreføres på et høyt nivå. Relevans og høy vitenskapelig kvalitet er viktige kriterier for forskningen innen sektoren.

Regjeringen ser nordområdene som Norges viktigste strategiske satsingsområde i årene som kommer. Norges forskningsråd har nylig vedtatt en egen Nordområdestrategi. Forskningsinnsats knyttet til utfordringene i nordområdene vil fortsatt bli prioritert innen Fiskeri- og kystdepartementets bevilgning til marin forskning i 2007.

Det er satt i gang et norsk-indisk samarbeid innen vaksineforskning. Som en oppfølging av dette samarbeidet foreslås det en bevilgning på 20 mill. kroner til vaksinerelatert forskning innenfor dyre- og fiskevaksiner, som settes av innenfor Fis-

keri- og kystdepartementets tilskudd til Norges forskningsråd.

Oppfølging av regjeringens nordområdesatsing er en prioritert oppgave for Havforskningsinstituttet i 2007, der fokus blir lagt på økosystemenes produksjon og virkeområde. Den systematiske kartleggingen av havbunnen, i første omgang i nordområdene, skal videreføres gjennom Mareano-programmet. Det skal arbeides med forvaltningsplan for sei og blåkkeite i Barentshavet og sjøpattedyr skal innarbeides i økosystemundersøkelsene. Instituttet vil delta i arbeidet med Det internasjonale polaråret. I nært samarbeid med EU vil det bli rettet fokus mot å belyse årsakene til den tilsynelatende ubalansen i økosystemene i Nordsjøen.

Havforskningsinstituttets budsjett foreslås styrket med 2 mill. kroner til oppfølging og evaluering av nasjonale laksefjorder og laksevassdrag. Det foreslås en bevilgning på 6 mill. kroner til ombygging av to havforskningsfartøy for å redusere utslippene av nitrogenoksid (NO_x), og bevilgningen til drift av forskningsfartøyer foreslås økt med 4,4 mill. kroner til som kompensasjon for NO_x-avgift.

Forbrukerne på alle markeder må være sikre på at norske sjømatprodukter er trygge og sunne. Det foreslås å øke bevilgningen til Nasjonalt institutt for ernærings- og sjømatforskning (NIFES) med 2,5 mill. kroner for å styrke arbeidet med overvåking og dokumentasjon av fremmedstoffer, med særlig fokus på nordområdene. Denne overvåkingen samordnes med Havforskningsinstituttet for på best mulig måte å utnytte personell og analyseressurser.

Som en del av arbeidet med omorganisering av de fiskeri-, havbruks- og landbruksvitenskapelige forskningsmiljøene (blå-grønn matallianse) skal den næringsrettede forskningsaktiviteten innenfor marin sektor samles i et eget holdingselskap. Interimselskapet NOFIMA A/S er opprettet for å etablere grunnlaget for det endelige holdingselskapet, og det foreslås å bevilge 2 mill. kroner til driftskostnader for selskapet i 2007.

Oppdrett av torsk har stort potensial til å øke verdiskapingen i marin sektor. Fiskeri- og kystdepartementet vil sammen med Norges forskningsråd og Innovasjon Norge videreføre satsingen på å etablere torsk som en betydelig oppdrettsart i Norge. Det foreslås at tilskuddet til torskbeavlsprogrammet i regi av Fiskeriforskning videreføres på samme nivå som i 2006.

Satsingen på bioprospektering og marin bioteknologi foreslås fulgt opp videre med et tilskudd på 5 mill. kroner til programmet Marin bioteknologi i Tromsø (MABIT) og 1,5 mill. kroner til den marine biobanken i Tromsø (Marbank).

Boks 6.1 Marint verdiskapingsprogram

Det foreslås opprettet et marint verdiskapingsprogram, med en bevilgning på 75 mill. kroner. Verdiskapingsprogrammet skal bidra til økt markedsorientering av norsk sjømatnæring. Programmet viderefører innretningen i det marine innovasjonsprogrammet som ble startet opp i 2006 med en bevilgning på 40 mill. kroner.

Hoveddelen av økningen på 35 mill. kroner skal gå til styrking av lønnsomt marint næringsliv i områder med særlig omstillingsbehov. Denne delen av programmet skal samordnes med regjeringens distrikts- og regionalpolitikk.

Faglig vil programmet i hovedsak rettes inn mot torsk i oppdrett og fangstbasert akvakultur, økt tilbud av ferskfisk, økologiske nisjemarkeder, marine biprodukter og bioteknologi, merking/sporing, logistikk, teknologi, kompetanse og tjenester i kystnære samfunn og klynger, samt marint basert næringsliv.

Midlene vil i hovedsak bli forvaltet av Innovasjon Norge, jf. nærmere omtale under kap. 2415.

Kap. 1020 Havforskningsinstituttet

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2005	Saldert budsjett 2006	Forslag 2007
01	Driftsutgifter	238 653	241 010	250 600
21	Spesielle driftsutgifter	194 003	139 245	144 540
	Sum kap. 1020	432 656	380 255	395 140

Havforskningsinstituttet er et rådgivende forskningsinstitutt med forvaltningsstøtteoppgaver. Instituttet rapporterer til et styre oppnevnt av Fiskeri- og kystdepartementet. Havforskningsinstituttet eier og driver også forskningsfartøy, jf. omtale under kap. 1021 Drift av forskningsfartøyene.

Havforskningsinstituttets primære oppgave er å forske, overvåke, tilstandsvurdere og levere råd til offentlige myndigheter, samfunn og næring. Arbeidsfeltet omfatter det marine miljøet og hele næringskjeden for å bidra til en helhetlig forståelse av økosystemene i havet, i kystsonen, og sentrale akvakulturtema. Instituttets råd spiller en viktig rolle som grunnlag for fiskeri- og havbruksforvaltningens beslutninger.

Instituttets organisasjon er tilpasset kravet om økosystembasert rådgivning. Det er etablert faglig baserte forskningsgrupper, og egne avdelinger for administrasjon, rederi, forskningsteknisk arbeid og infrastruktur. Instituttet er organisert i en matrise der forsknings- og rådgivningsproduktene leveres gjennom økosystembaserte, tverrfaglige programmer.

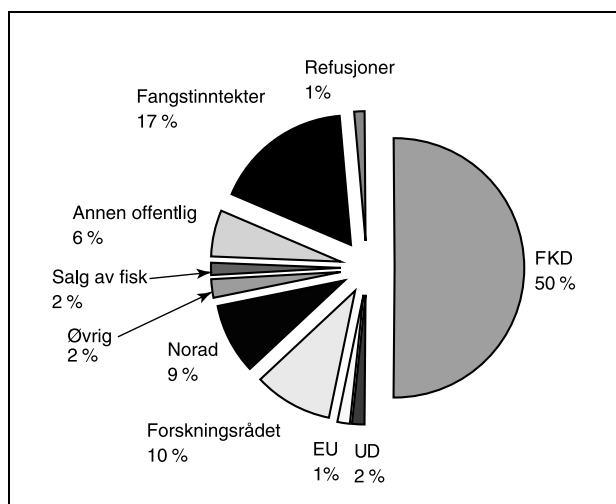
Råd til forvaltningen gis i hovedsak gjennom anbefalinger fra Det internasjonale råd for havforskning (ICES), etter bestilling fra departementet eller når instituttet har frambrakt resultater som det mener forvaltningens bør kjenne til. Instituttet er også høringsinstans og utreder i spørsmål om aktivitet som påvirker marine områder. Til grunn for all rådgivning skal det ligge grundig, relevant forskning der habilitetshensynet blir ivaretatt.

I 2005 ble det utført 216 forskerårsverk og 208 teknikerårsverk ved instituttet. Instituttets ansatte arbeider ved avdelingene i Bergen, Matre, Austevoll, Flødevigen og Tromsø, samt om bord på instituttets forskningsfartøy.

Det formaliserte samarbeidet med Kystvakten og fiskerinæringen er viktig for instituttets forskning og rådgivning.

Havforskningsinstituttet har et stort internasjonalt nettverk, og en betydelig del av arbeidet ved instituttet er internasjonalt rettet. I 2006 har Havforskningsinstituttet flere lederverv i viktige komiteer i ICES. Vitenskapskomiteen i Den internasjonale hvalfangstkommissjonen (IWC) er også ledet av en representant fra instituttet.

Havforskningsinstituttet utfører betydelig arbeid for NORAD. Oppgaven er å utvikle effektive, forskningsbaserte forvaltningssystemer og institusjoner i utviklingsland, samt drift av forskningsfartøyet "Dr. Fridtjof Nansen".

Figur 6.1 Oversikt over finansieringskildene til Havforskningsinstituttet og forskningsfartøyene

Havforskningsinstituttet fikk i 2005 ca. 50 pst. av inntektene direkte fra Fiskeri- og kystdepartementet. I tillegg kommer fangstinntekter gjennom kvotetildeling fra den norske forskningskvoten, som finansierer leie av fiskefartøyer for å gjennomføre forskning og overvåking. Om lag 10 pst. av inntektene kom fra Norges forskningsråd.

Tabell 6.3 Oversikt over Havforskningsinstituttets regnskap 2005 og virksomhetsbudsjett 2006 (tall i 1000 kroner).

Kostnadsbærere (program)	Regnskap 2005	Budsjett 2006
MAREANO		8 700
Rådgivningsprogram økosystem Barentshavet	232 003	230 000
Rådgivningsprogram økosystem Norskehavet og Nordsjøen	144 493	153 000
Rådgivningsprogram havbruk og havbeite	95 292	106 000
Rådgivningsprogram økosystem kystsonen	52 888	56 000
Bistandsrettet samarbeid – Nansen-programmet	45 899	40 000
Forvaltningsrettet forskning og utvikling	37 714	38 000
Sum	613 290	631 700

Boks 6.2 Hovedprioriteringer – Havforskningsinstituttet

Den systematiske kartleggingen av havbunnen skal videreføres gjennom Mareano-programmet. Registrering og vurdering av skader på bunnen vil være en viktig oppgave. Det skal arbeides med forslag til forvaltningsplan for blåkveite i Barentshavet, og sjøpattedyr skal innarbeides i økosystemundersøkelsene. Forvaltningsplanen for sei vil bli evaluert så snart den er fastsatt av Fiskeri- og kystdepartementet. Instituttet vil delta i arbeidet med Det internasjonale polaråret.

Oppfølging av regjeringens nordområdesatsing blir viktig for instituttet i 2007. Dette innebærer bl.a. samordning med NIFES om styrket overvåking av fremmedstoffer.

I nært samarbeid med EU vil det bli rettet fokus på å belyse årsakene til den tilsynelatende ubalansen i økosystemene i Nordsjøen. Det skal gjennomføres målinger av makrell- og taggmakrellbestandene i Nordsjøen og Norskehavet. Overvåking av tobis prioriteres. Det skal framskaffes bedre fangststatistikk for makrell og nordsjøtorsk, fordi bestandsberegningene er usikre.

Forskningen på kysttorsk videreføres. Det skal fortsatt forskes på introduserte arter, bl.a. kongekrabbe.

Presset på kystsonen øker, og instituttet skal frambringe mer kunnskap om livet i kystsonen, økologisk effekt av oppdrett og lokalisering av oppdrettsanlegg.

Havbruksforskningen konsentreres om lakselus, rømt fisk, kontroll med kjønnsmodning hos oppdrettsfisk, økologiske effekter av oppdrett, havbeite og lokalisering av oppdrettsanlegg. Bevilgningen til Havforskningsinstituttet foreslås økt med 2 mill. kroner til overvåking og evaluering av nasjonale laksefjorder og laksevasdrag.

Instituttet vil legge vekt på dialog med og nyttiggjøring av erfaringene til aktører i fiskeri og havbruksnæringen og befolkningen langs kysten. God informasjon rettet mot publikum er også viktig.

Det arbeides videre med å rendyrke Havforskningsinstituttet som forvaltningsstøttende forskningsinstitutt med spesiell vekt på økosystembasert rådgivning.

Mål

Havforskningsinstituttet har som visjon å frambringe kunnskap og råd for rike og rene hav- og kystområder.

Instituttets strategi (2006-2011) innebærer en ambisjon om å være internasjonalt ledende innen marin forskning og rådgivning. Instituttet skal fremme bærekraftig verdiskaping i marine næringer og fremme fiskehelse og fiskevelferd. Det er et mål å kunne foreta en grundig overvåking av økosystemene, slik at forvaltningen kan ivareta nasjonens interesser som havnasjon og kyststat på en helhetlig måte.

- Følgende mål er sentrale for instituttets arbeid:
- Bedre vitenskapsbasert rådgivning for bærekraftig høsting av enkeltbestander, ved økt bruk av økosysteminformasjon i bestandsberegninger og forventet bestandsutvikling.
 - Rent hav – som grunnlag for sunne økosystemer og sunn produksjon av sjømat.
 - Reduserte økosystemeffekter av fiske – ved å utvikle fiskemetoder som er mer selektive og miljøvennlige enn dagens.
 - Utvikle kunnskapsgrunnlaget for norsk akvakulturnæring ved å sikre at verdiskapingen

skjer innenfor akseptable rammer når det gjelder areal- og ressursbruk, fiskevelferd og miljøeffekter.

Instituttets sluttprodukter innen forskning og forskningsbasert rådgivning leveres i tråd med ovennevnte mål gjennom de tverrfaglige programmene Økosystem Barentshavet, Økosystem Norskehavet og Nordsjøen, Økosystem Kystsonen og Akvakultur.

Mål for programmene

Økosystem Barentshavet

Havforskningsinstituttet skal levere økosystembasert rådgivning for helhetlig forvaltning av Barentshavet. Gjennom overvåking og relevant forskning som gir datagrunnlag om utviklingen i fiskebestander og miljø er målet å gi råd om beskatningsnivåer, å bruke økosysteminformasjon som bestandsinteraksjoner og klima i rådgivningen og vurdere konsekvensene av forskjellige typer menneskelig aktivitet og endrede økologiske parameter for ressurser og miljø.

Økosystem Norskehavet og Nordsjøen

Gjennom tilstrekkelig overvåking og relevant forskning skal Havforskningsinstituttet frambringe kunnskapsgrunnlag for rådgivning til nasjonale og internasjonale forvaltningsmyndigheter om tilstanden i økosystemet og økosystemkomponentene i Norskehavet og Nordsjøen, og gi prognoser for råd om bærekraftig høsting av fiskebestander og sjøpattedyr.

Økosystem Kystsonen

Havforskningsinstituttet skal skaffe kunnskapsgrunnlag og gi forvaltningsråd for balansert og framtidsrettet bruk og vern av økosystemene i kystsonen.

Akvakultur

Havforskningsinstituttets akvakulturforskning skal skaffe kunnskapsgrunnlag og gi forvaltningsråd for å sikre at det store verdiskapingspotensialet som ligger i akvakultur utnyttes med sikte på en framtidsrettet og konkurransedyktig norsk akvakulturnæring. Samtidig skal det sikres at produksjonen skjer innenfor akseptable rammer når det gjelder areal- og ressursbruk, fiskehelse, fiskevelferd og miljøeffekter.

Forskningsteknisk infrastruktur

Havforskningsinstituttets landbaserte forskningstekniske infrastruktur skal utnyttes optimalt gjennom koordinert og kostnadseffektiv drift, og gi et veltilpasset tilbud for instituttet og samarbeidspartnere.

Resultater 2005-2006

Havforskningsinstituttet har en sentral rolle som rådgiver for forvaltningen. Overordnet tilstandsvurdering av økosystemene er presentert under "Status miljø og ressurser" under programkategori 16.30 Fiskeri- og havbruksforvaltning.

Program: Økosystem Barentshavet

Økosysteminformasjon i bestandsberegninger og prognoser

Arbeidet i programmet er utført i henhold til vedtak i Den blandede norsk-russiske fiskerikommissjon. Det er organisert et norsk-russisk prosjekt, hvor all tilgjengelig økosysteminformasjon skal utredes for optimalt uttak av de viktigste kommersielle bestandene i Barentshavet. Resultatene vil

kontinuerlig bli søkt implementert i arbeidet til ICES Arctic Fisheries Working Group.

Artsmangfoldet

Havforskningsinstituttet arbeider med å definere referanseområder for å kartlegge om artsmangfoldet i Barentshavet holder seg uforandret eller er i endring. Økosystemtoktet blir det viktigste virkemidlet på dette feltet.

Sameksistens olje, fisk og miljø

Havforskningsinstituttet har deltatt i arbeidet med å vurdere sameksistens mellom olje, fisk og miljø i nordområdene. Arbeidet ble ledet av Olje- og energidepartementet, og var et viktig grunnlag i arbeidet med forvaltningsplanen for Barentshavet og havområdene utenfor Lofoten. Arbeidsgruppen la fram rapporten "Sameksistens mellom fiskerinæringen og oljevirkosomheten i området Lofoten-Barentshavet innenfor rammen av en bærekraftig utvikling" i april 2006.

Forvaltningsplan for Barentshavet og havområdene utenfor Lofoten

Havforskningsinstituttet har vært sentral i arbeidet med forvaltningsplanen. Konsekvensanalyser ble ferdigstilt i 2004, og i 2005 har instituttet levert faktagrunnlag og deltatt i arbeidsgrupper. Regjeringen la fram forvaltningsplanen 31. mars 2006, jf. St.meld. nr. 8 (2005-2006).

MAREANO

Havforskningsinstituttet har den koordinerende ledelse av samarbeidsprogrammet MAREANO (Marin arealdatabase for nordlige havområder). MAREANO er et program for å systematisk kartlegge havbunnen og dens biologiske, fysiske og kjemiske miljø. Norges geologiske undersøkelser, Statens kartverk - Sjøkartverket, Direktoratet for naturforvaltning og Fiskeridirektoratet er med i styringsgruppen. I 2005 startet kartlegging på Tromsøflaket. Samtidig utvikles databaser for beslutningsstøtte og kunnskap om det marine miljø.

Usikkerhet i fangststatistikk

Arbeidet med å forbedre fangststatistikken er konsentrert om norsk arktisk torsk for på den ene siden å kvantifisere usikkerhet i prøvetaking, og på den andre siden kvantifisere omfanget av uregistrert fiske i Barentshavet. Dette er fulgt opp i sam-

arbeid med Fiskeridirektoratet og forskere fra det russiske fiskeriforskningsinstituttet PINRO gjennom arbeidet i ICES Arctic Fisheries Working Group.

Forskningssamarbeid med Russland

Havforskningsinstituttet har hatt omfattende samarbeid med Russland i 2005, bl.a. gjennom forskermøte, fellessymposium i Murmansk og prosjektarbeid.

Klimaeffekter på produksjon, utbredelse og vandring av fiskebestander

Det er målt vesentlig høyere temperaturer i forhold til gjennomsnittet i Barentshavet i 2005. Høyere temperaturer er gunstig for biologisk produksjon, men er alene ikke nok, og må ses i sammenheng med økt vanntransport inn i området for å forklare økt produksjon. Temperaturen har også betydning for utbredelsesområdet til flere fiskearter. Det observeres nå vesentlige mengder kolmule i Barentshavet, og makrell er observert lenger nord enn vanlig. Begge arter beiter på fiskelarvene som skal inn i oppvekstområdene i Barentshavet. Slike mye forhold er eksempler på kompliserende faktorer i økosystemet som kan tilskrives klimaeffekter.

Program: Økosystem Norskehavet og Nordsjøen Metoder for økosystembasert rådgivning og forvaltning

Havforskningsinstituttet vil øke forståelsen av økosystemet gjennom modellering. Høstingsstrategier vil bli evaluert for å gi bedre rådgivning.

Forskning og rådgivning på fiskeressurser

I 2005 deltok Havforskningsinstituttet i en bred kartlegging av kolmule. Kunnskapen om artens utbredelse og biologi er mangelfull, og dette gjenspeiles i usikre bestandsestimat. Usikkerhet i beregningen av nordsjøtorsk og makrell skyldes først og fremst en svært upålitelig fangststatistikk. Kunnskapen om tilstanden til bestandene av lange og brosme baseres vesentlig på fangstdata. Kunnskapen gir informasjon om bestandsutviklingen, men kan ikke brukes til å predikere den.

Føre-var-tilnærming og økosystembasert forvaltning

Råd om gytebestand og rekruttering gis ut fra føre-var-prinsippet. Å implementere økosystemforståel-

sen i beregningene er et omfattende og langsiktig arbeid. I dag brukes kunnskapen om oseanografi og planktonproduksjon kvalitativt i vurdering av fiskevandring, vekst og rekrutteringsmuligheter. I Nordsjøen har det vært rekrutteringssvikt for flere viktige bestander de siste tre årene.

Det marine miljøet

Inntil nå har hovedfokus vært å undersøke eventuelle virkninger av produsert vann fra oljevirksheten på fisk når det gjelder reproduksjon og vekst. I 2005 ble innsamling av prøver fra fisk i Nordsjøen og i overgangsområdet mellom Norskehavet og Barentshavet intensivert. Resultatene publiseres i 2006. Miljøgifter og radioaktive stoffers nivå, transport og effekter på de marine ressursene er studert. Nivåene er lave både i Nordsjøen og Norskehavet.

Dyphavskorallrev og andre bunnhabitater

Koraller kartlegges gjennom et EU-prosjekt om biodiversitet. Nye koraller utenfor Vesterålen er kartlagt. Instituttet samarbeider med Norges geologiske undersøkelser (NGU) og oljeindustrien for å studere langtidsvirkning av oljeboring tidlig på 90-tallet. Sammen med Sjøkartverket arbeides det med hvordan kjente korallrev skal markeres på sjøkartene.

Program: Økosystem Kystsonen Miljøtilstand og biologisk produksjon

Omfattende overvåking langs hele norskekysten ivaretar de overordnede målene som følger av EUs rammedirektiv for vann. Overvåking av tare er videreført i henhold til plan utarbeidet i 2002. Skadelige algeforekomster er også overvåket og varslet.

Marint biologisk mangfold og effekt av havbruk

Instituttet har skaffet oversikt over gyteområder, oppvekstområder, tilstand og sammensetning av fiskesamfunn for å gi myndighetene råd ved inngrep og utbygging. Forekomst av introduserte arter, inkludert kongekrabbens utbredelsesområde, har vært prioritert. Kongekrabben endrer bløtbunnsfaunaen, og beiter på lodde- og rognkjeksegg. Det er ikke kjent hvilke effekter dette har. Den nylig introduserte rødalgen japansk sjølyng finnes nå langs kysten opp til Trondheimsfjorden, uten at artsrikdommen i området synes påvirket.

Kystbestander, inklusive vandring og trofiske relasjoner

Fordi kysttorskbestandene er i nedgang har Havforskningsinstituttet studert rekrutteringsmekanismer i lokale bestander, og dødelighet i yngel- og ungfiskstadiene. Genetiske analyser viser en kompleks bestandsstruktur med mange lokale bestander.

Landsdekkende steinkobbetelling resulterte i et estimat på ca. 5800 dyr. Dette er en betydelig nedgang sammenlignet med tilsvarende telling av ca. 7800 kobber i 1996 – 1998.

Program: Akvakultur

Økologiske effekter av akvakultur

Genetiske endringer i ville laksestammer er undersøkt.

De utviklede metodene for miljøundersøkelser og miljøovervåking ved oppdrettsanlegg er tatt i bruk i regelverket. Instituttet er i ferd med å videreutvikle et helhetlig konsept for regulering av miljøvirkninger fra havbruk (MOLO). Konseptet omfatter både beregning av bæreevne, lokalisering og miljøkontroll, og inkluderer de viktigste miljøvirkningene av oppdrett. I 2005 er det utarbeidet planer for oppgradering av simuleringsmodellene, og metodikk for kobling av disse modellene i MOLO til geologiske informasjonssystemer (GIS).

Studier av oppdrettslokaliteter viser at bunnpåvirkningen er moderat selv fra store oppdrettsanlegg på gode lokaliteter. Avfallet fra merdene blir spist eller spredt utover, og det er ingen opphoping under anleggene. Antall bunndyr øker sterkere enn på upåvirkede referanseområder. Fôravfall finnes igjen i reker og fisk.

Studier av fødetilgang, strømhastigheter og produksjon i blåskjellanlegg har gitt grunnlag for modeller som benyttes i rådgivning om hvordan utforming av anlegg best kan tilpasses miljøforholdene.

Reproduksjonsstudier av hummer i havbeite og vill hummer på Kvitsøy viser at havbeite har bidratt vesentlig til å styrke gytebestanden, og havbeite vil derfor kunne styrke bestander også i andre områder langs kysten.

Tidlig kjønnsmodning kan øke risikoen for genetiske og økologiske effekter på villfisk. Oppdrettstorsk som gyter i merdene kan representere en genetisk påvirkning av villtorsken. Instituttet har vist at laksens kjønnsmodning kan stoppes ved lysstyring, og hos torsk har en klart å forsinke modningen til sommermånedene – uten helt å stoppe modningen.

Fiskevelferd og oppdrettsmiljø

Det er utviklet ny, grunnleggende kunnskap for å sikre god fiskevelferd. Instituttet har studert grunnleggende mekanismer som basis for å utvikle velferdsindikatorer for laks og andre oppdrettsarter som kan løse konkrete problemstillinger. Fra 2006 er fangstbasert akvakultur og fiskeri inkludert. I 2007 vil metodikk og tverrfaglige kompetanse på dette relativt nye forskningsfeltet bli videreutviklet.

Det er vist at torsk har overraskende avansert læringsevne og god hukommelse, og at dens lukkede svømmeblære begrenser bevegelsesfriheten i merd.

Laksen regulerer kroppstemperatur og lysnivå aktivt ved å endre svømmedyp. Dette har konsekvenser for hvor tett fisken svømmer i merden.

Deformiteter i skjelett har tidvis vært et problem i oppdrett både av laks og torsk. Havforskningsinstituttet har funnet at årsaken til virvelkompresjonene skyldes lavt mineralinnhold i beinet. Denne grunnleggende kunnskapen er viktig for å vurdere hvordan ulike miljøforhold og produksjonsregimer (f.eks. lysstyrt halvårssmolt) gir risiko for deformiteter.

Fiskehelse og fiskesykdom

Nodavirus, som forårsaker sykdom hos en rekke marine fiskeslag, er påvist også å gi sykdom hos laks. Havforskningsinstituttet har utviklet teknologi for å kunne utvikle vaksiner mot lakselus. Teknologien har også stor anvendelse innen andre forskningsområder.

Nye marine fôrstoff

Havforskningsinstituttet har testet om plankton egner seg som råstoff i fiskefôr. Flere arter av krill samt amfipoder og rødåte synes å være velegnet som erstatning for fiskemel og fiskeolje, og gir generelt tilsvarende vekstrater og forutnytting.

CodGen – kartlegging av torskens genom

Betydelig informasjon om torskens genom er opparbeidet. En rekke gen som er viktige for kjønnsmodning hos torsk er kartlagt. Det er etablert metoder for å studere hvordan disse genene blir uttrykt, og disse metodene vil bli brukt når det gjelder steril fisk, kontroll av kjønnsmodning med lys og optimalisering av stamfiskhold for å få god eggkvalitet.

Infrastruktur for forskning

Utbyggingen av Matre havbruksstasjon ferdigstilles høsten 2006. Stasjonen blir ett av verdens mest moderne laboratorier for marin forskning. Det nye anlegget inneholder teknologi som åpner for en helt ny type forskning og nøyaktig dokumentasjon. Eksempel på slik bruk kan være eksperimentell forskning for å studere olje/fisk-problematikk og effekter av miljøgifter.

Havforskningsinstituttet har ansvar for å forvalte og gjøre tilgjengelig marine data som samles inn av de forskjellige forsknings- og undervisningsinstitusjoner i Norge. Datamengden øker betydelig hvert år.

Prioriteringer 2007

Program: Økosystem Barentshavet

Rammen for instituttets satsing i program Økosystem Barentshavet er blant annet definert i forvaltningsplanen, jf. St. meld. nr. 8 (2005-2006) *Helhetlig forvaltning av det marine miljø i Barentshavet og havområdene utenfor Lofoten*, og gjennom konkrete føringer i protokollen fra Den blandede norsk-russiske fiskerikommisjon.

Oppfølging av forvaltningsplanen for Barentshavet og havområdene utenfor Lofoten

I årene framover er det behov for å styrke forskningen der forvaltningsplanen har identifisert kunnskapshull. Flere forskningsmiljø samarbeider om forskningen. Videre skal Havforskningsinstituttet blant annet lede den rådgivende gruppen for en samordnet, systematisk overvåking av Barentshavet. Instituttet er også tiltenkt en viktig rolle i det faglige forum for økosystemtilnærming som Norsk Polarinstitutt skal lede, og vil delta i forum for miljørisiko som ledes av Kystverket.

Råd for bærekraftig høsting av levende marine ressurser

Arbeidet med forvaltningsstrategier og moderne bestands- og prognosemodeller vil ha høy prioritet. I 2007 arbeides det med forvaltningsplan for blåkeite. Forvaltningsplanen for sei vil bli evaluert så snart den er fastsatt av Fiskeri- og kystdepartementet. Instituttet vil samarbeide med Norsk Regnesentral for å forbedre beregningsmodellene. I et prosjekt sammen med Russland legges det vekt på at sjøpattedyr skal innarbeides i økosystemundersøkelsene.

Råd for minimale økosystemeffekter av fiske, og bevaring av et mest mulig forurensningsfritt miljø

Forskning for å utvikle skånsomme redskaper som også sikrer god seleksjon og overleving, er et forskningsfelt som er viktig for alle økosystemene.

Overvåking av forurensning vil tillegges særlig vekt de kommende år, særlig gjennom arbeidet med oppfølging av forvaltningsplanen.

Kartlegging

Den systematiske kartleggingen av havbunnen skal videreføres gjennom MAREANO-programmet. I første omgang vil behovet for å styrke kunnskapsgrunnlaget i Barentshavet og havområdene utenfor Lofoten bli prioritert.

Arbeidet med sammensetningen av ikke-kommersielle arter i trålfangstene skal videreføres. Det vil bli opprettet referanseområder for bunnhabitater ved å styrke prøvetakingen og systematisere data på ikke-kommersielle fiskebestander og bunn-dyr.

Program: Økosystem Norskehavet og Nordsjøen

Metoder for økosystembasert rådgivning og forvaltning

I 2007 vil innsatsen bli rettet mot å teste hvordan økosystemindikatorer kan brukes for å forbedre bestandsberegninger og prognoser.

Forskning og rådgivning på fiskeressurser

Overvåking og bestandsvurdering av de store pelagiske bestandene er en del av instituttets kjerneaktivitet. I 2007 gjennomføres ICES' koordinerte måling av makrell- og taggmakrellbestanden i vestlige og sørlige områder av Norskehavet og Nordsjøen. Havforskningsinstituttet har ansvar for å koordinere analysene av gytekapasiteten. Fundamentet for en god tilstandsvurdering er de biologiske og fysiske tidsseriene. En viktig tidsserie viser forurensning, og brukes til å studere hvordan ikke-nedbrytbare forurensningskomponenter påvirker organismene. Radioaktiv forurensning overvåkes årlig, men hvert tredje år gjennomføres en grundigere undersøkelse og i 2007 står Nordsjøen/Skagerrak for tur.

Føre-var-tilnærming og økosystembasert forvaltning

Forskning som fokuserer på rekrutteringssvikten i Nordsjøen prioriteres. I denne forbindelse skal forskningen på tobis gis økt prioritert, fordi denne bestanden har en sentral rolle i økosystemet.

Basert på erfaringer fra 2006 er målet å få på plass en effektiv overvåking og forvaltning før tobisseasonen 2007. Da det spesielt er stor usikkerhet rundt bestandsberegningene av makrell og nordsjøtorsk på grunn av uregistrert dødelighet og fangst, er det behov for å framskaffe en mer reell internasjonal fangststatistikk for disse bestandene.

Det marine miljøet

Klimaet er i endring. Grunnleggende forskning må til for å forstå klimaprosessene, effektene av disse og konsekvensene på økosystemene - og derved på norske fiskerier. Klimaeffekter på fiskens utbredelse, vandrings- og vekst og rekruttering må ikke komme overraskende.

Under ledelse av Olje- og energidepartementet vil arbeidet med gjennomgang av Norskehavet og Nordsjøen bli satt i gang i 2006.

Reduserte økosystemeffekter av fiske

Fiskeri- og kystdepartementets strategi har som mål å fremme bærekraftig næring og fangst og å ivareta det biologiske mangfoldet. Derfor er det vitenskapelige arbeidet med å utvikle redskaper og metoder som bidrar til at fisket foregår på en bærekraftig og miljøvennlig måte viktig. For eksempel har flytetral fått økt interesse fordi den ikke påvirker bunnhabitater under fisket, men likevel fanger fisk tett ved bunnen. Det er også økende interesse for å fiske makrell og sild med trål for å unngå bifangst av torsk, sei og hyse.

Program: Økosystem Kystsonen

Marint biologisk mangfold

For å styrke grunnlaget for et bærekraftig forvaltningssystem langs kysten, er det behov for kartlegging av marine naturtyper og organismer i kystsonen. Forskning på introduserte arter skal videreføres med vekt på økologiske effekter av kongekrabbe. Havforskningsinstituttet er i ferd med å utvikle et webbasert identifiseringssystem for fisk og skalldyr basert på DNA-teknikk eller andre biokjemiske kriterier. Overvåking av planktonalger opprettholdes, og kunnskapen prioriteres for å møte kravene fra en voksende skjellnæring og fra EUs rammedirektiv for vann. Forskning på kysttorsk opprettholdes, og tareovervåking videreføres i henhold til plan.

Naturtypekartlegging, biologiske verdier og habitater for høstbare ressurser vil bli prioritert, kombinert med kunnskapsgenerering om kystressursenes bestandsstruktur, dynamikk, økologiske betingelser og totale beskatning. Arbeidet med det

internettbaserte verktøyet Veileder i marinøkologisk planlegging i kystsonen fortsetter.

Metodeutvikling for tallfesting

Økosystemene i fjordene er vanskelig å overvåke med samme metoder som på havet. Det vil bli prioritert å bidra til bedre observasjons- og måleteknologi, modeller og høstingsredskaper som samtidig ivaretar kravene til god fiskevelferd.

Program: Akvakultur

Miljøeffekter av akvakultur

En fortsatt vekst i norsk oppdrettsnæring forutsetter at miljøpåvirkningen holdes innenfor akseptable grenser. Kunnskap om direkte effekter av påvirkning fra fiskeoppdrett og om økologiske samspill er viktig for regelverksutformingen. Havforskningsinstituttet har benyttet sin flerfaglige kompetanse til å måle og predikere miljøeffekter av havbruk, utarbeide planer for effektive overvåkingprogrammer samt evaluere og utarbeide videre tiltak mot uønsket miljømessig påvirkning. Arbeidet har allerede gitt et stort kunnskapsløft, og vil være viktig for videre forvaltningen av norsk oppdrett.

Arbeidet konsentreres om disse problemstillingene:

- Spredning av lakselus og andre sykdomsframkallende organismer
- Rømt fisk, økologisk og genetisk påvirkning
- Kontroll av kjønnsmodning – steril fisk
- Økologiske effekter av havbruk og havbeite
- Lokalisering av oppdrettsanlegg.

Nasjonale laksevassdrag og laksefjorder er etablert ut fra føre-var-prinsippet. Det er nødvendig med et grundig arbeid for å dokumentere effekten av tiltakene. I evalueringen av nasjonale laksevassdrag og -fjorder påligger det fiskerimyndighetene å gjennomføre overvåking og evaluering av rømt oppdrettslaks og regnbueørret. Det foreslås å øke bevilgningen til Havforskningsinstituttet med 2 mill. kroner til oppfølging av dette.

Havforskningsinstituttet skal særlig fokusere på å kvantifisere effektene av oppdrettsvirksomhet på de ville laksebestandene. I dette arbeidet inngår arbeid med genetisk profil av rømt laksefisk.

Utprøvningsprosjektet om merkemotoder i Hardangefjordregionen skal følges opp i nært samarbeid med havbruksnæringen, forskningsmiljøer og miljøvernmyndighetene, jf. utvikling av verktøy for å spore rømt laks tilbake til kilde.

Arbeidet med å utvikle metoder for effektiv gjenfangst av rømt fisk skal intensiveres.

Mangelen på marine råvarer til fôrproduksjon er pekt på som en trussel mot oppdrettsnæringen. Havforskningsinstituttet vil fortsette arbeidet med plankton som fôr, og studere økosystemeffekter på lavere trofiske nivåer.

Betydningen av ville reservoarer av vanlige fiske sykdommer ser ut til å være undervurdert. Parasitter og virus sykdommer på torsk kan bli et betydelig problem. Havforskningsinstituttet vil ta et nasjonalt initiativ for forebyggende helse med spesielt fokus på oppdrettsarter som torsk og kveite.

Velferd hos akvakulturorganismer

Havforskningsinstituttet skal være fiskerimyndighetenes kompetansesenter, og yte forvaltningsstøtte innen fiskevelferd. Instituttet skal generere kunnskap om fiskevelferd, og delta aktivt og være en premissleverandør når det gjelder fiskevelferd i internasjonalt arbeid i OIE (World organisation for animal health), Europarådet og EU. Instituttet vil i 2007 fortsette arbeidet med å utvikle velferdsindikatorer for laksefisk og andre oppdrettsarter. Fangstbasert akvakultur og fiskeri er områder hvor det er behov for økt kunnskap om fiskevelferd, og kunnskapen om fiskevelferd innen disse områdene skal videreutvikles.

Kartlegging av torskens genom

CodGen har som mål å kartlegge torskens genom for å kunne bruke kunnskapen til å løse problemer knyttet til miljø, akvakultur og fiskeri. Prosjektet inngår i et nasjonalt prosjekt som omfatter både genomsekvensering og funksjonelle studier på torsk. Prosjektet består tre delprosjekter: A) Utvikling av genressurser, B) Torskens reproduksjon og C) Immunologi. Med utgangspunkt i genteknologiske metoder har Havforskningsinstituttet startet karakterisering av torskens genomstruktur.

Arealtilgang i kystsonen

Havbruksanleggs bæreevne, plassering, størrelsesavgrensning, utforming og drift er vesentlige

lokaliseringsfaktorer for å utvikle produksjonspotensialet bærekraftig. Arbeidet med slike problemstillinger vil bli prioritert, og det vil bli analysert hvordan tilførsel av organisk materiale påvirker villfisk og bunndyr kvalitativt og kvantitativt.

Utviklingen av system for mer miljøvennlig arealbruk og miljøtilpassing av havbruksnæringen (MOLO) skal videreføres. Systemet skal omfatte modeller som kan simulere miljøvirkningene av havbruk med bruksopplysninger fra geografiske informasjonssystemer (GIS), og beskrive hvordan miljøvirkningene skal overvåkes i eksisterende anlegg. For å sikre trygg sjømat må det rettes innsats mot økotoksikologi i kystområdene.

Budsjettforslag 2007

Post 01 Driftsutgifter

Posten omfatter Havforskningsinstituttets bevilgninger til lønn og kjøp av varer og tjenester, og utgjør i realiteten instituttets grunnbevilgning sammen med tilsvarende post på kap. 1021 Drift av forskningsfartøylene. Posten er delt i tre, der en del er avsatt til lønn og andre godtgjørelser, en del til faste utgifter som husleie og drift og vedlikehold av bygg og anlegg, og en del som bl.a. går inn i finansieringen av forskningsprosjekter.

Det fremmes forslag om å bevilge 250,6 mill. kroner på posten i 2007. Dette innebærer en realøkning på 2 mill. kroner for å styrke arbeidet med overvåking og evaluering av nasjonale laksefjorder og laksevassdrag.

Post 21 Spesielle driftsutgifter

Posten omfatter bruttoførte utgifter i tilknytning til instituttets eksterne oppdragsprosjekter, og motsvares av tilsvarende oppdragsinntekter under kap. 4020 post 03 Oppdragsinntekter.

Det fremmes forslag om å bevilge 144,54 mill. kroner på posten i 2007.

Kap. 4020 Havforskningsinstituttet

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2005	Saldert budsjett 2006	Forslag 2007
03	Oppdragsinntekter	224 003	139 245	144 540
	Sum kap. 4020	224 003	139 245	144 540

Budsjettforslag 2007**Post 03 Oppdragsinntekter**

Posten gjelder oppdragsinntekter der Havforskningsinstituttet tar på seg forsknings- og utviklingsoppgaver på prosjektbasis som en del av den samlede virksomhetsplanen for instituttet. Inntek-

tene kommer blant annet fra Norges forskningsråd, NORAD, EU og Nordisk Ministerråd, andre departement, fond og private bedrifter.

Det fremmes forslag om å bevilge 144,54 mill. kroner på posten i 2007.

Kap. 1021 Drift av forskningsfartøyene

		(i 1 000 kr)		
Post	Betegnelse	Regnskap 2005	Saldert budsjett 2006	Forslag 2007
01	Driftsutgifter	104 979	101 245	111 100
21	Spesielle driftsutgifter	132 743	85 135	88 370
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	7 589		6 000
Sum kap. 1021		245 312	186 380	205 470

Innledning

Kapitlet omfatter drift av forskningsfartøyene "G.O. Sars", "Johan Hjort" og "G.M. Dannevig", samt instituttets rederiavdeling. Kapitlet omfatter også leie av "Fangst" om lag 200 dager per år og "Jan Mayen" 75 dager per år, bemanning og drift av "Dr. Fridtjof Nansen" som NORAD eier og finansierer, og bemanning og drift av "Håkon Mosby" og "Hans Brattström" som Universitetet i Bergen eier. Universitetet i Bergen og Havforskningsinstituttet har samarbeidsavtale om felles bruk og drift av forskningsfartøy og annet vitenskapelig utstyr, samt lager for vitenskapelig utstyr.

Forskningen er styrende for driften av forskningsfartøyene, jf. nærmere omtale under kap. 1020.

Mål

Forskningsfartøyene skal være en plattform for forskning og overvåking av hav- og kystmiljøet, de biologiske ressursene i havet og sammenhengen mellom disse, samt studier av de geologiske og biologiske forhold på havbunnen.

Delmål for driften av forskningsfartøyene:

- Virksomheten skal legge grunnlaget for en langsiktig ressursforvaltning og en bærekraftig næringsutvikling.
- Kapasiteten og utstyret på forskningsfartøyene skal utnyttes optimalt.
- Driften av fartøyene skal være best mulig koordinert og effektiv.

- Forskningsfartøyene skal være tilpasset institusjonenes forskningsbehov.

Resultater 2005-2006

De store fartøyene har en høy utnyttelsesgrad, med over 300 operative tokt døgn hver. Gjennom årlig toktplanlegging samordnes bruk av fartøyene, slik at personell fra andre institusjoner kan delta på tokt.

I 2005 ble det etablert en nasjonal toktkomité og instrumentpool, med deltakelse fra de fleste eiere og brukere av forskningsfartøyer.

Havforskningsinstituttet har ledet et arbeid vedrørende faglig begrunnelse for bygging av et isgående forskningsfartøy, samt to kystgående forskningsfartøy. Disse er ment å være nasjonale ressurser som skal kunne eies og brukes av flere forsknings- og undervisningsinstitusjoner. Rapporten ble overlevert Fiskeri- og kystdepartementet i mars 2006, og er under vurdering.

Prioriteringer 2007

Samarbeid med andre institusjoner vektlegges ut fra faglig og samfunnsmessig nytte. Samarbeidet med Universitetet i Tromsø om bruk av forskningsfartøyet "Jan Mayen" videreføres. Det er et mål å inngå ytterligere samdriftsavtaler med andre institusjoner. Opprettelsen av en nasjonal toktkomité og instrumentpool er et ledd i denne satsingen. For å kompensere for merkostnader knyttet

til ny NO_x-avgift fra 2007 foreslås det å øke bevilgningen med til sammen 12,4 mill. kroner, fordelt med 6,4 mill. kroner i kompensasjon for økt avgift på kap. 1021 post 01 og 6 mill. kroner i investeringsmidler over kap. 1021 post 45 for å gjennomføre kostnadseffektive NO_x-reduserende tiltak.

Budsjettforslag 2007

Post 01 Driftsutgifter

Posten omfatter lønn og utgifter til ansatte på Havforskningsinstituttets rederiavdeling og overenskomstlønnet skipspersonell, og utgifter til drift og vedlikehold av Havforskningsinstituttets fartøyer. Vedlikeholdet som dekkes er ordinært vedlikehold for å holde fartøyene i tilnærmet samme stand som tidligere.

Det fremmes forslag om å bevilge 111,1 mill. kroner på posten i 2007, som er en nominell økning på 9,85 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2006. Av dette er 6,4 mill. kroner kompensasjon for NO_x-avgift.

Post 21 Spesielle driftsutgifter

Bevilgningen er bruttoføring av forskningsoppdrag, og blir motsvart av inntekter under kap. 4021 post 01 Oppdragsinntekter. Utgiftene omfatter lønn og drift av "Dr. Fridtjof Nansen" og Universitetet i Bergens andel av drift og lønn for "G.O. Sars", "Håkon Mosby", "Hans Brattström" og annet utstyr som omfattes av samarbeidsavtalen mellom Havforskningsinstituttet og Universitetet i Bergen.

Det fremmes forslag om å bevilge 88,37 mill. kroner på posten i 2007.

Post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, kan overføres

Det fremmes forslag om å bevilge 6 mill. kroner på posten i 2007. Bevilgningen skal brukes til kostnadseffektive NO_x-reduserende tiltak på forskningsfartøyene.

Kap. 4021 Drift av forskningsfartøyene

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2005	Saldert budsjett 2006	Forslag 2007
01	Oppdragsinntekter	134 703	85 140	88 370
	Sum kap. 4021	134 703	85 140	88 370

Post 01 Oppdragsinntekter

Posten motsvares av tilsvarende utgifter under kap. 1021 post 21 Spesielle driftsutgifter. Det frem-

mes forslag om å bevilge 88,37 mill. kroner på posten i 2007.

Kap. 1022 NIFES

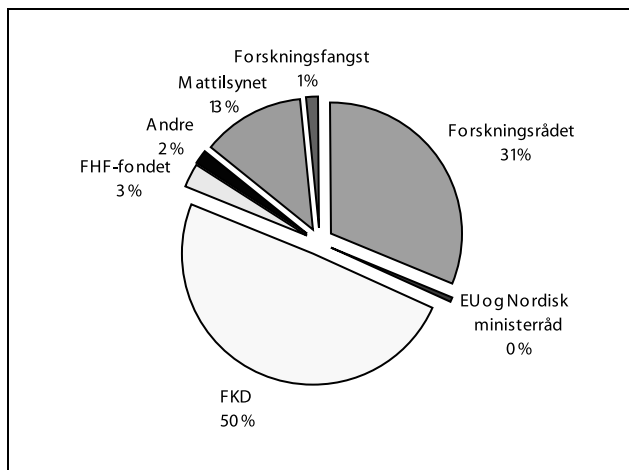
(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2005	Saldert budsjett 2006	Forslag 2007
01	Driftsutgifter	40 616	42 183	45 925
21	Spesielle driftsutgifter	46 028	35 002	36 330
	Sum kap. 1022	86 644	77 185	82 255

¹ Fra og med 2006-budsjettet ble bevilgningene til NIFES flyttet til eget kapittel, kap. 1022. Regnskap 2005 ble derfor teknisk ført på kap. 1023 post 01 og 21.

NIFES er et forskningsinstitutt med forvaltningsstøtteoppgaver. Instituttets viktigste brukere er forvaltningen og fiskeri- og havbruksnæringen.

Instituttets direktør rapporterer til et styre, som er oppnevnt av Fiskeri- og kystdepartementet.

Figur 6.2 Finansieringskilder for NIFES i 2005.

Boks 6.3 Hovedprioriteringer – NIFES

Et hovedelement i regjeringens matpolitikk er at norsk sjømat skal være trygg og av riktig kvalitet. NIFES har som en av sine viktigste oppgaver å overvåke og kartlegge innholdet av fremmedstoffer i fiskefôr, fisk og fiskeprodukter regelmessig. God dokumentasjon av tilstanden for sjømat er viktig for å opprettholde tilliten i markedene. Det foreslås å styrke bevilgningen til NIFES med 2,5 mill. kroner for å styrke overvåkingen av fremmedstoffer i fisk i nordområdene.

Mål og oppgaver

NIFES skal bidra til å realisere Fiskeri- og kystdepartementets mål gjennom å

- drive forskning og utvikle analysemetoder innenfor hovedområdene trygg og sunn sjømat i hele produksjonskjeden fra fjord til bord. Dette omfatter dokumentasjon og overvåking av fôr og sjømat, samt forskning på ernæring innen akvakultur. NIFES gir sitt bidrag til forskning på sjømat i human ernæring når det anses som nødvendig for å bidra til helhetlig rådgivning.
- være en troverdig og nøytral kunnskaps- og premissleverandør på sitt område både for myndigheter og næringsaktører.
- bidra innen sitt fagområde med forskningsbasert forvaltningsstøtte og rådgivning til Mattilsynet og departementet, bl.a. knyttet til myndighetenes risikovurdering.
- formidle forskningsresultater gjennom internasjonale tidsskrifter på høyt faglig nivå, populær-

vitenskapelig nivå og gjennom undervisning med videre.

NIFES skal være en internasjonalt ledende forskningsinstitusjon på sitt område. Dette er en forutsetning for gjennomslag i aktuelle internasjonale faglige fora, bl.a. i EU, og for at instituttet skal være en attraktiv samarbeidspartner internasjonalt.

Som et ledd i gjennomføringen av statens forbrukerpolitikk på matområdet og statens forpliktelser i forhold til miljøinformasjonsloven, er det også et mål at NIFES har nødvendig uavhengighet, kapasitet og kompetanse på risikofaktorer og ernæringsmessige forhold knyttet til sjømat.

Forskningsaktiviteten til NIFES er delt inn i fire programmer som ivaretar forskning og dokumentasjon fra fôrråvarene til effekter på human helse; trygg og sunn sjømat i et helkjedeperspektiv.

Program for trygg sjømat

I programmet arbeides det for å øke kunnskapen om organiske og uorganiske miljøgifter, tilsetningsstoffer, legemidler brukt i oppdrett, mikroorganismer og parasitter i dyrefôr og sjømat som kan virke inn på fôr og mattrygghet. Interaksjonene mellom uønskede stoffer og næringsstoffer er et viktig forskningsområde. Forskningsresultatene er en viktig del av forvaltningsstøtten til Mattilsynet, Vitenskapskomiteen, Fiskeri- og kystdepartementet og internasjonale fora som EFSA (European Food Safety Authority).

Program for sjømat og helse

Sjømat består av positive komponenter, som omega-3-fettsyrer og vitaminer, men kan også inneholde komponenter med uønsket effekt. Programmet forsker på hvordan sjømat og marine næringsstoffer virker inn på helsen vår. Programmet legger særlig vekt på å få fram interaksjoner mellom de positive komponentene og komponenter med uønsket effekt. Forskningsresultatene er viktig for at nasjonale og internasjonale myndigheter skal kunne gi forbrukerne riktige kostholds- og ernæringsanbefalinger.

Program for akvakulturer ernæring

I programmet arbeides det med ernæring hos fisk. Det arbeides med alternative fôrråvarer, inkludert genmodifiserte råvarer. Resultater fra forskningen er viktig for nasjonale og internasjonale myndigheter i utformingen av regelverk. Kunnskapen skal

også bidra til å sikre en bærekraftig forvaltning av akvakulturproduksjon.

Program for dokumentasjon og overvåking

I programmet overvåkes og dokumenteres nivåer av fremmedstoffer og næringsstoffer i sjømat og fiskefôr, som ligger til grunn for nasjonale og internasjonale myndigheters risikoanalyser. Det arbeides kontinuerlig med å utvikle nye analysemetoder, som ved aksept kan bli referansemeter for flere land og institusjoner. Resultatene er viktig for Mattilsynet, Fiskeri- og kystdepartementet, næringsaktører og internasjonale fora, som f. eks. EFSA.

Resultater 2005-2006

Program for trygg sjømat

Matematisk modell for beregning av miljøgifter i oppdrettslaks

Det er mange fremmedstoffer i sjømat som forvaltningen ikke kjenner godt nok. Giftigheten til et stoff kan variere avhengig av hvilken kjemisk form det befinner seg i, og et stoff kan ha en annen kjemisk form i havet enn på land. I tillegg vet man for lite om samvirket mellom fremmedstoffer og næringsstoffer i fisk og mennesker. For å sikre at fremmedstoffene ikke innebærer noen risiko for mattryggheten er det utarbeidet internasjonale grenseverdier for flere fremmedstoffer, men fortsatt er det vitenskapelige grunnlaget for fastsettelse av grenseverdier for en rekke stoffer og deres ulike kjemiske former mangelfullt.

Dioksiner og dioksinliknende PCB er tungt nedbrytbare miljøgifter som akkumuleres i den marine næringskjeden, og som er produsert av mennesker. Fiskeolje fra pelagisk fisk er hovedkilden til dioksiner og dioksinliknende PCB i fiskefôr. Resultater fra NIFES viser at forholdet mellom de ulike kjemiske former av dioksiner og dioksinliknende PCB er forskjellig i fiskefôr og i oppdrettsfisk. Dette skyldes at laksen tar opp og omsetter forskjellige former av disse stoffene fra fôret. NIFES har utarbeidet en matematisk modell som kan forutsi hvor mye dioksiner og dioksinliknende PCB som overføres fra fiskefôr til oppdrettslaks. Modellen kan brukes av oppdrettsnæringen og myndigheter for å produsere trygg mat.

Ny metode finner kveisen i fiskefileten

Parasitter er en av de viktigste kvalitetsreduserende faktorene i fiskerisektoren. Det skaper pro-

blemer bl.a. i forhold til eksport. Det er krav om at sjømatvirksomheter gjennomfører stikkprøver for å påvise og fjerne synlige parasitter på fisk som skal brukes til mat. En slik kontroll påviser imidlertid bare 7-10 pst. av kveisen i en fiskefilet. NIFES er kommet langt i utviklingen av en ny, effektiv og rimelig metode som kan påvise 100 pst. av kveisen i fileten. Metoden kan sette en ny standard for pelagisk prosessindustri.

Program for sjømat og helse

Helhetlig vurdering av sjømat som ernæring

Sjømat består både av positive komponenter, som omega-3-fettsyrer, vitamin D, B12, selen, jod med flere, og komponenter med uønsket effekt, som dioksiner, dioksinliknende PCB, kvikksølv, kadmium, bly med flere. Kvikksølv, kadmium og bly fins også naturlig i sjøvann, mens PCB er menneskeskapt. NIFES forsker på gjensidig påvirkning mellom de positive og de uønskete komponentene.

I et forsøk fikk hjertepasienter laks som var fôret med enten ren fiskeolje, en blanding av fiskeolje og vegetabilsk olje eller bare vegetabilsk olje. Hos alle pasientene kunne det påvises positive helseeffekter, og de som spiste fisk med høyest nivå av marine omega-3-fettsyrer fikk flest positive helseeffekter. Problemet er imidlertid at denne fisken også inneholder de høyeste nivåene av fremmedstoffer som PCB og dioksiner. Studien følges opp.

Fordeler med marint omega-3

Det vestlige kostholdet har endret seg vesentlig de siste 100 årene. Vi spiser mer vegetabilske omega-6-fettsyrer og mindre marine omega-3-fettsyrer. Data indikerer at omega-3-fettsyrer kan påvirke psykisk helse positivt.

NIFES arbeider sammen med andre forskningsmiljøer videre med problemstillingen.

Kalsium fra fiskebein som helsekost

Beinskjørhet er en vanlig lidelse i Norge. Kalsium fra fiskebein regnes som en god kalsiumkilde flere steder i verden, men dette er lite dokumentert. Resultat fra forsøk hos NIFES viser at griser absorberte kalsium fra fiskebein rensset med enzym merkbart bedre enn kalsium fra kommersielle kalsiumtabletter.

Fiskebeina brukt i forsøket var restprodukter fra oppdrettsindustrien. Hvert år blir 150 000 tonn fullverdig fiskeavskjær degradert til biprodukter i Norge.

Program for akvakulturenæring

Sammensetning av fôr til oppdrettsfisk

Det er forventet at etterspørselen etter sjømat vil øke i årene som kommer. På grunn av hardt presede villfiskbestander vil økt etterspørsel blant annet dekkes av akvakulturproduksjon.

Knapphet på fiskemel og fiskeoljer gjør at fiskefôr i dag kan inneholde opp til 60 pst. vegetabiliske oljer og 65 pst. vegetabiliske protein av det totale olje- og proteininnholdet. Fiskefôret påvirker fiskens helse og fiskemuskelens ernæringsverdi. Nye fôrråvarer kan føre til at fisk i oppdrett ikke får tilfredsstillende sine ernæringsbehov.

Tilsetninger av planteolje i fôret gir en planteoljeprofil i laksemuskelen, men man kan skreddersy en marin fettsyreprofil ved å gi et slaktefôr med høyt innhold av marine oljer de siste fem månedene før slaktning. Det er også funnet at høye fôr nivåer av planteoljer kan påvirke fiskens helse negativt, eksempelvis ved utvikling av øyeforandringer.

Ved å erstatte fiskemel med krillmel vokser og utnytter laks, ørret, torsk og kveite fôret godt. Fisken utvikler imidlertid diaré dersom krillmengden overskrider ca. 40 pst. fiskemelserstatning. Krillmel har også et høyt nivå av fluor. Foreløpige data frambrakt i samarbeid med Trygg sjømat-programmet tyder imidlertid på at fluor ikke blir avleiret i laksens muskler eller bein, men at andre fremmedstoffer kan utgjøre et potensielt problem for utnyttelse av krill som råvare.

Virkninger av å bruke genmodifiserte råvarer i fôret

Selv om det ikke er lov å dyrke genmodifiserte planter i Norge, gjøres dette mange steder i verden. Genmodifiserte planter er heller ikke godkjent til bruk i fiskefôr i Norge.

I et prosjekt er det funnet forandringer i laksens tarm avhengig av nivået av og type genmodifiserte råvarer i fôret. Det viser seg også at opptaksmønsteret til glukose endrer seg når råvaren er genmodifisert.

Fôr til fiskelarver

De siste årene har det vokst fram produksjon av oppdrettstorsk. I intensiv produksjon er det bare 5–30 pst. av torskelarvene som overlever 70 dager etter klekking. Torskeyngelen kan i tillegg utvikle forskjellige former for deformiteter på larvestadiet på grunn av mangel på viktige næringsstoffer.

Torskelarver i oppdrett spiser rotatorier (hjuldyr). Rotatoriene har lave verdier av jod, mangan, kobber, selen, sink og tiamin. Forskningsmiljøet har lyktes med å anrike rotatorier med vitaminer

og jod, slik at torskelarver kan få nok av disse næringsstoffene.

Kveite og piggvar i landbaserte anlegg kan utvikle feilpigmentering. Dette skyldes blant annet ernæring på fiskens larvestadium.

Bruk av stamceller som verktøy

Stamceller er uspesialiserte celler som kan dele seg mange ganger. De er opphavet til spesialiserte celler, som pigmentceller. Vitamin A og fettsyren DHA er med på å bestemme hvilke celler stamcellene skal utvikle seg til i larvens tidlige livsstadier, bl.a. er det vist at feil vitamin A- og DHA-nivå fører til feilpigmentering. NIFES arbeider med å kartlegge hva som vil være riktig mengde og form av vitamin A og fettsyrer, slik at larvene får en normal utvikling. Instituttet har etablert kulturer av stamceller fra fosterstadier til piggvar, torsk og kveite.

Stamceller er et viktig verktøy for å finne mekanismer bak interaksjonene mellom næringsstoff og fremmedstoff. Verktøyet brukes nå i alle forskningsprogrammene hos NIFES.

Program for dokumentasjon og overvåking

Hvert år landes og eksporteres det flere millioner tonn villfisk og oppdrettsfisk her i landet. God dokumentasjon av sjømat er viktig for å opprettholde tillit hos forbrukerne. NIFES overvåker og kartlegger innholdet av fremmedstoffer i fiskefôr, fisk og fiskeprodukter regelmessig. Regelmessigheten varierer avhengig av art, tidstrender, antall prøver, posisjon og økonomisk verdi.

Rent vann er en av forutsetningene for å kunne produsere trygg sjømat. Overvåking av fremmedstoffer er også viktig, både i forhold til trygg mat og for å kunne følge utviklingen i miljøet over tid.

Forvaltningen bruker resultatene til å vurdere om sjømaten er trygg å spise. Resultatene er tilgjengelig for allmennheten på NIFES' hjemmeside via Sjømatdata.

I 2005 meddelte russiske myndigheter at de hadde funnet svært høye verdier av bly og kadmium i norskimportert oppdrettslaks og -ørret. Som et resultat av dette ble all import av norsk fersk fisk til Russland stoppet. Flere bedrifter opplevde tap i omsetning og permitteringer, og omdømmet til norsk fisk kan ha blitt svekket.

Norske myndigheter kunne vise til overvåking hos NIFES helt tilbake til 1995 som viser at oppdrettslaks ligger godt under EUs grenseverdier for bly og kadmium.

Nederlandske myndigheter har funnet nivåer av kvikksølv i blåkveite som oversteg EUs øvre

grenseverdi et parti russisk fanget blåkveite. Fisken var fanget i Barentshavet i februar 2006. På denne bakgrunn analyserte NIFES kvikksølvinnholdet i blåkveite fra norske havområder. Mattilsynet har på bakgrunn av resultatene konkludert med at norsk blåkveite er sunn og trygg å spise.

Prioriteringer for 2007

NIFES skal gjøre forskningsresultatene tilgjengelige for andre nasjonalt og internasjonalt gjennom internasjonale tidsskrifter på høyt faglig nivå, og gjennom undervisning og populærvitenskapelige kanaler.

Som ledd i oppfølgingen av forvaltningsplanen for Barentshavet skal overvåking av fremmedstoffer i økosystemet styrkes ved samordning og mer systematisk prøvetaking. NIFES og Havforskningsinstituttet skal samordne sine ressurser for bedre utnyttelse av samlet kapasitet.

Sjømat har relativt høye bakgrunnsnivåer av flere miljøgifter i forhold til andre matvarer, bl.a. kadmium, bly og dioksiner, som har fått stor oppmerksomhet de siste årene. Resultatene vil bli publisert i Sjømatdata på internett. Det foreslås å øke bevilgningen til NIFES reelt med 2,5 mill. kroner for å styrke arbeidet med overvåking og dokumentasjon av fremmedstoffer i Barentshavet.

Det er opprettet et overvåkingsprogram for parasitter i pelagisk fisk, som i 2007 utvides til også å omfatte oppdrettsfisk. NIFES vil fortsette å forske på effektene av fremmedstoffer i sjømat.

Det prioriteres å forske på interaksjoner mellom de positive næringsstoffene selen og marine omega-3-fettsyrer og negative effekter av metylkvikksølv i relasjon til mental helse og livsstilssykdommer, i tillegg til effekter på utvikling og adferd. Videre vil det bli arbeidet med å dokumentere ernæringsmessige forhold knyttet til sjømat som for eksempel forholdet mellom omega-6 og marine omega-3-fettsyrer, sjømatens betydning for bein-helse og samspillet mellom fiskeproteiner og marine omega-3-fettsyrer. Dette er et viktig bidrag

til en helhetlig rådgivning, og for at nasjonale og internasjonale myndigheter skal kunne gi forbrukeren riktige kostholds- og ernæringsanbefalinger.

Det prioriteres videre arbeid med stamceller som verktøy for å finne mekanismer som beskriver hvordan næringsstoffene vitamin A og fettsyren DHA virker og interagerer med fremmedstoffet metylkvikksølv. Det vil bli prioritert å finne markører for differensiering av celler til pigmentceller, og metoder for funksjonell genomforskning vil tas i bruk i samarbeid med internasjonale og nasjonale partnere.

Forskningen på alternative fôrråvarer vil bli prioritert. Hittil har enten fiskemel eller fiskeoljedelen av fôret vært byttet ut, og effekter av den ene komponenten er vurdert alene. I EU-prosjektet AquaMax vil både fiskemel og fiskeoljedelen av fôret byttes med alternative planteråvarer, og samspillseffektene mellom protein og fett kan derfor undersøkes. Forskningen på bruk av genmodifiserte råvarer vil fortsatt være prioritert i 2007.

Arbeidet opp mot EUs 7. rammeprogram vil fortsette.

Post 01 Driftsutgifter

Bevilgningen på denne posten dekker lønns- og driftsutgiftene ved Norsk institutt for ernærings- og sjømatforskning (NIFES).

Det fremmes forslag om å bevilge 45,925 mill. kroner på posten i 2007. Dette innebærer en realøkning på 2,5 mill. kroner for å styrke arbeidet med overvåking og dokumentasjon av fremmedstoffer i Barentshavet.

Post 21 Spesielle driftsutgifter

Midler over denne posten skal dekke driftutgifter tilknyttet oppdragsvirksomheten til NIFES, og motsvares av tilsvarende inntekter over kap. 4022 post 01 Oppdragsinntekter.

Det fremmes forslag om å bevilge 36,33 mill. kroner på posten i 2007.

Kap. 4022 NIFES

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2005	Saldert budsjett 2006	Forslag 2007
01	Oppdragsinntekter	46 034	35 000	36 330
02	Laboratorieinntekter	236	680	700
	Sum kap. 4022	46 270	35 680	37 030

¹ Fra og med 2006-budsjettet ble bevilgningene til NIFES flyttet til eget kapittel, kap. 4022. Regnskap 2005 ble derfor teknisk ført på kap. 4023 post 01 og 02.

Post 01 Oppdragsinntekter

Inntektene under denne posten knytter seg til oppdragsvirksomheten til NIFES, bl.a. oppdrag som er finansiert av andre enn Fiskeri- og kystdepartementet.

Det fremmes forslag om å bevilge 36,33 mill. kroner på posten i 2007.

Post 02 Laboratorieinntekter

Inntektene under denne posten knytter seg til analyseoppdrag utført av laboratoriet til NIFES. Analyseoppdrag instituttet utfører for Mattilsynet dekkes av Mattilsynets bevilgning.

Det fremmes forslag om å bevilge 700 000 kroner på posten i 2007.

Kap. 1023 Fiskeri-, havbruks- og transportrettet FoU

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2005	Saldert budsjett 2006	Forslag 2007
50	Tilskudd Norges forskningsråd, <i>kan overføres</i>	238 000	253 000	270 100
51	Tilskudd Veterinærinstituttet	31 300	32 300	33 400
70	Tilskudd Fiskeriforskning, <i>kan overføres</i>	48 200	57 300	58 100
71	Tilskudd til utviklingstiltak, <i>kan overføres</i>	30 809	30 850	30 850
72	Tilskudd NOFIMA			2 000
	Sum kap. 1023	348 309	373 450	394 450

Innledning

Kapitlet omfatter Norges forskningsråd, Veterinærinstituttet, tilskudd til Norsk institutt for fiskeri- og

havbruksforskning AS (Fiskeriforskning) og tilskudd til utviklingstiltak.

Boks 6.4 Hovedprioriteringer – Norges forskningsråd

De viktigste forskningsprogrammene som finansieres av Fiskeri- og kystdepartementets bevilgning til Norges forskningsråd er Matprogrammet: Norsk mat fra sjø og land, Areal- og naturbasert næringsutvikling – AREAL, HAVBRUK – en næring i vekst og Havet og kysten (økosystemforskning). De prioriterte programmene og satsingsområdene videreføres i 2007. Forskningsinnsats knyttet til utfordringene i nordområdene skal prioriteres.

Det er satt i gang et norsk-indisk samarbeid innen vaksineforskning. Som en oppfølging av dette samarbeidet foreslås det en bevilgning på 20 mill. kroner til vaksinerelatert forskning innenfor dyre- og fiskevaksiner, som settes av innenfor Fiskeri- og kystdepartementets tilskudd til Norges forskningsråd. Denne satsingen vil bl.a. legge til rette for norsk samarbeid med India i utvikling og forbedring av fiskeoppdrett i India og for at norske oppdagelser og produktutvikling kan markedsføres globalt gjennom produksjonssamarbeid med India.

Norges forskningsråd (jf. post 50)

Mål

Norges forskningsråds satsing på marin FoU har som hovedmål å framskaffe kunnskap som er en avgjørende forutsetning for å utløse potensialet for økt verdiskaping fra marine ressurser. Målet er at Norge skal være i kunnskapsfronten innenfor marin FoU, og gjennom dette utvikle en nyskapende, lønnsom og bærekraftig marin næring som er internasjonalt ledende. Kunnskapsbehovene i marin sektor spenner fra grunnleggende forskning til strategisk og anvendt forskning.

Fiskeri- og kystdepartementets midler til Norges forskningsråd skal bidra til

- å utvikle kunnskap, teknologi og metoder som kan danne grunnlag for en bærekraftig høsting av de biologiske ressursene i havet og en lønnsom næringsvirksomhet med basis i disse ressursene
- at den ressurs- og miljørettede forskningen sikrer et best mulig kunnskapsgrunnlag for bærekraftig forvaltning av norske marine ressurser og sjøområder
- at havbruksforskningen styrker eksisterende næringsvirksomhet, åpner nye muligheter for

næringsutvikling og sikrer en bærekraftig forvaltning

- at den markeds- og industrirettede forskningen styrker lønnsomheten og konkurranseevnen gjennom markedsorientert omstilling og industriell utvikling
- at forskning og utvikling innenfor havner og infrastruktur for sjøtransport medvirker til et bedre beslutningsgrunnlag for tiltak i sektoren og bidrar til utvikling av teknologi, organisering og rammebetingelser.

Resultater 2005-2006

Programstrukturen innen marin forskning ble lagt om fra og med 2006. De tidligere programmene rettet mot primærnæringene og avledet virksomhet hadde programperiode 2000-2005. En vesentlig del av Fiskeri- og kystdepartementets midler til Forskningsrådet har i denne perioden vært kanalisert gjennom programmene Bioteknologi i primærnæringene, Fiskeriteknologi, Havbruk – produksjon av akvatiske organismer, Marine ressurser, miljø og forvaltning (MARE), Marked og samfunn og Næringsmidler. Sluttrapporter og andre sluttpublikasjoner for disse programmene er utarbeidet, og flere av programmene har arrangert sluttkonferanser. Det er gjennomført et omfattende arbeid for å etablere og sette i gang nye programmer for primærnæringene og avledet virksomhet. Programplaner og programstyrer for de fire nye programmene HAVBRUK - en næring i vekst, Havet og kysten, Matprogrammet: Norsk mat fra sjø og land og Areal- og naturbasert næringsutvikling var klare i løpet av våren 2005, og programmidler ble utlyst gjennom flere utlysingsrunder høsten 2005.

Det er lagt stor vekt på å utnytte midlene over Fiskeri- og kystdepartementets budsjett i synergi med andre offentlige og private midler. Midler fra departementet er brukt til å finansiere tolv forskningsprogrammer. Alle programmene hadde i tillegg finansiering fra andre departementer eller fra Fiskeri- og havbruksnæringens forskningsfond (FHF).

I 2005 ble om lag 38 mill. kroner bevilget til brukerstyrte prosjekter innenfor forskningsprogrammene, det vil si prosjekter i kontrakt med bedrifter og organisasjoner i fiskeri- og havbruksnæringen. Denne bevilgningen utløste en bevilgning på om lag 82 mill. kroner fra andre kilder, hovedsakelig fra næringen selv, slik at totalt prosjektomfang for de brukerstyrte prosjektene var om lag 120 mill. kroner. Også Forskningsrådets bevilgninger til prosjekter i kontrakt med FoU-institusjonene – universiteter, høyskoler og

institutter – utløser forskningsmidler fra andre kilder. Dette er vesentlig offentlige midler bevilget av flere departementer direkte til institusjonene, men også mindre beløp fra næringslivet.

Marked

Fiskerirettet markedsforskning har hatt høy prioritet, med vekt på temaene organisasjon og ledelse, markedsadgang og markedsutvikling. Det har vært utlyst særskilte midler til globale marine problemstillinger, særlig knyttet til handelsregimer for fisk. Fortsatt kompetanseoppbygging er prioritert, og det er disponert midler til kurs og stipendiatoppfølging for å bedre tilretteleggingen av studietilbudet for forskerrekutter innenfor markedsforskningen. Det har vært lagt vekt på å engasjere næringen i markedsforskningen, og det har vært igangsatt flere brukerstyrte prosjekter.

Eksempel på resultat fra forskningen:

- *En åpen dør til det kinesiske markedet?* Senter for Næringslivsforskning (SNF) har analysert sjømatproduksjonen i Kina, og vist at det er sterk vekst i innenlandsk etterspørsel etter sjømat. Fortsatt vekst i samme tempo som nå indikerer et ressursbehov på inntil 30 millioner tonn pr. år innen 2020. Kina synes ikke å kunne møte veksten i etterspørsel ved å øke sjømatproduksjonen med egne fiskeressurser. Veksten i oppdrett av akvatiske organismer hemmes også av sterk forurensing. Etterspørselen etter norsk fisk vil høyst sannsynlig øke i landet. Dette kan også ha konsekvenser når det gjelder konkurransen fra Kina i de internasjonale markedene.

Produkt-, teknologi og prosessutvikling

Det er satt i gang prosjekter for å utvikle nye, unike emballasje- og distribusjonsløsninger for sjømat og for å øke foredling og eksport av fersk norsk sjømat. For havfiskeflåten er det startet arbeid med ny teknologi og nye prosesser for foredling og utvikling av nye produkter. Det er videre startet opp prosjekter for å finne nye sammensetninger av alginat og komponenter til bruk i mat for å øke utnyttelsen i næringsmiddelindustrien. Andre prosjekter har tatt for seg superkjøling av laks og hvitfisk, og nye pakkemetoder som inkluderer bruk av modifisert atmosfære i emballasjen for å øke holdbarheten av sjømat. Det har vært arbeidet med teknikker for å påvise opprinnelse og sporbarhet for fisk, og for å optimalisere nye og produkttilpassede konserveringsmetoder. Forskning som vil bidra til å øke den industrielle foredlingsgraden gjennom økt utnyttelse av biprodukter, bifangst og avfall er prioritert. Det er videre

bevilget midler til et nytt prosjekt om foredling av marine oljer, inkludert selolje. Prosjektet viderefører tidligere forskning som har vist positive effekter av bruk av selolje som kosttilskudd.

Eksempel på resultat fra forskningen:

- *Bruk av fiskegelatin i stedet for gelatin fra dyr:* Etter debatten om overføring av prionsykdommer fra dyreprodukter, er det undersøkt om det kan lages fiskegelatin med gode fysikalske egenskaper. Produksjon av fiskegelatin er en mulighet til å utnytte avfall fra norsk fiskeindustri i verdiskaping for næringen. Det har vært problematisk å få riktig smeltepunkt i slik gelatin. Institutt for bioteknologi ved NTNU har nå kommet fram til nye produksjonsbetingelser og blandingsforhold av fiskegelatin og andre stoffer som gir fiskegelatinprodukter som kan skreddersys for bruk i næringsmiddelindustrien. I tillegg har slike produkter stort potensial som film til bruk i kapsler og kosmetikk. Prosjektet blir nå videreført i samarbeid med Probio i Tromsø og BIOLink i Sandfjord.

Trygg sjømat

Det er arbeidet med en modell for å kunne forutsi innhold av dioksiner og dioksinliknende PCB i fisk når innholdet av disse fremmedstoffene i fiskeføret er kjent, og med å utvikle analyseverktøy for å undersøke opptak og omsetning av syntetiske antioksidanter i laks. Det er videreført prosjekter for bedre kjøleprosesser, bedre og sikrere kvalitet av sjømat og for å kartlegge naturlig forekomst av de viktigste gruppene av sykdomsfremkallende og kvalitetsforringende mikroorganismer i sjømat. Sporbarhet og antibiotikaresistens har vært sentrale tema, og betydningen av informasjon og dokumentasjon for forbrukertillit til sjømat er studert. Det er under utvikling en genetisk metode for identifisering og kvantifisering av fisk og sjømat. Metoden vil kunne brukes til kontroll av matvarer og sikre at forbrukeren får det varedeklarasjonen lover. Det er startet opp et nordisk prosjekt for å få fram ny kunnskap for å forebygge og kontrollere for bakterien *Listeria monocytogenes* i produksjonskjeden for marine næringsmidler. Det er også startet opp nye prosjekter innenfor forskning på omega-3-fettsyrer og laks med økt innhold av vitamin D. Virusforskning innenfor sjømat samt forskning om algetoksiner er videreført.

Eksempel på resultat fra forskningen:

- *Økt kunnskap om trygg sjømat:* Nasjonalt institutt for ernærings- og sjømatforskning (NIFES) har økt sin kunnskap på dette området. De har definert sjømatprodukter som i noen tilfelle kan inneholde for høye verdier av uønskede frem-

medstoffer som PCB, dioksiner, kadmium, arsen og bromerte flammehemmere. De har forbedret flere metoder for måling av slike fremmedstoffer, og har etablert en modell for å kunne forutsi nivåene av dioksiner og dioksinliknende PCB i fisk når nivåene av disse fremmedstoffene i fiskefôret er kjent. Dette er svært viktig mht. risikovurdering ved overføring av uønskede stoffer fra fôr til fisk, spesielt for Norge som er en nasjon som både spiser og eksporterer mye oppdrettsfisk. Prosjektet har blitt utført i samarbeid med et større EU-prosjekt Researching Alternatives to Fish Oils in Aquaculture (RAFOA) for best mulig utnyttelse av ressursene.

Det marine fjord-, kyst- og havmiljøet

Arbeidet med å utvikle metoder og modeller som gir en mest mulig effektiv overvåking av de marine ressursene og miljøet og økt sikkerhet i bestandsvurderingene er videreført. Det er satt i gang et arbeid for å endre modellen som brukes ved beregning av kvoter til vågehvalfangst slik at det biologiske grunnlaget gjenspeiles på en riktig måte. Det har vært gjennomført talletokt for vågehval. Forskningssamarbeidet med Grønland er fulgt opp, og Norges forskningsråd har ivarettat koordinering og kvalitetssikring av prosjektene innenfor dette samarbeidet. Det er videreført flere prosjekter knyttet til kystsonen, innen areal- og brukerkonflikter, og planmodeller for bærekraftig forvaltning og harmonisering av de institusjonelle prosessene. Det har også pågått arbeid for å utvikle mer kompetanse om rettslige problemstillinger innenfor kystsoneforvaltning knyttet til henholdsvis oppdrett og havbeite og forvaltning av kystsonen og til rettsstillingen for private rettigheter i møte med offentlige reguleringer.

Eksempel på resultat fra forskningen:

- *Fremmede arter i norske farvann:* Sammen med et nettverk av nasjonale og internasjonale forskningsgrupper har Akvaplan-Niva undersøkt introduksjoner og overføringer av fremmede arter fra shipping og maritimt relaterte kilder i Norge. Introduksjon av organismer er en hendelse med lav sannsynlighet, men med høy potensiell kostnad. Med økt internasjonal handel kan organismer overføres til nye områder for eksempel via ballastvann. Den største trusselen mot Nord-Norge knyttet til introduksjon av arter fra ballastvann er giftige blågrønnalger og oppblomstring av disse.

Havbruk

Forskning knyttet til nye arter, alternative fôrressurser, miljøeffekter av havbruk, produksjonsbiologi og produksjonsteknologi er videreført. En rekke prosjekter er avsluttet i 2005, blant annet prosjekter knyttet til intensiv yngelproduksjon av torsk og kveite og prosjekter om nye fôrressurser. Resultatene gir grunnlag for forbedrede tiltak og for videre forskning. Materialet som forelå fra arbeidet med Foresight-prosjektet Havbruk 2020 er lagt til grunn for prioritering av nye tiltak. Med bakgrunn i ekstra midler fra Fondet for forskning og nyskaping er det satt i gang noen større prosjekter med tverrfaglig samarbeid. Det er satt i gang et nytt prosjekt for å studere hvordan og hvorfor torsk rømmer fra merdene, et prosjekt om etisk slaktelinje for torsk og et prosjekt som vil gi bedre grunnlag for å hindre begroing på oppdrettsanlegg. Det er videre startet opp nye prosjekter innenfor avl og genetikk på torsk og laks, samt nye prosjekter om forskning på alternative fôrressurser. Flere bedrifter har satt i gang brukerstyrte prosjekter, blant annet om uttesting og kommersialisering av lysregimer hos torsk, jerntoksisitet i settefiskanlegg og tørrlagring av levende blåskjell.

Eksempel på resultat fra forskningen:

- *Krill og amfipoder kan erstatte fiskemel som proteinkilde i fiskefôr:* Forsøk med fôrråstoff fra nye marine kilder har vist at mel fra krill og amfipoder kan erstatte fiskemel som proteinkilde til laks, torsk og kveite. Laks og torsk som er fôret med krillmel kommer like godt ut i kvalitets tester som fisk fôret på fiskemel. Dagens begrensninger ligger først og fremst i kunnskap om økologiske forhold ved bruk av krill og plankton, utvikling av en lønnsom fangst, og i å løse en del utfordringer knyttet til høyt innhold av uønsket stoff som kan forekomme i mel fra krill og amfipoder. Verken kveite eller torsk opplever negative effekter ved å få tilført store mengder krill i fôret. På grunnlag av dette og tidligere studier konkluderes det med at fluorinnholdet i disse alternative fôrkildene ikke hindrer eller er en begrensende faktor når det gjelder produksjon av fôr til oppdrettsfisk i saltvann.

Fiskehelse og fiskevelferd

Forskning om virussykdommer (ILA, IPN og PD) er aktuelle tema innenfor fiskehelseforskningen. Flere prosjekter om dette er avsluttet, og resultatene fra denne forskningen har gitt sikrere og raske diagnostikk og bedre grunnlag for tiltak mot sykdommene. Lakselus er fortsatt et problem i opp-

drett. Et flerårig prosjekt om lakselus er avsluttet. Resultatene tyder på at det er mulig å utvikle en vaksine mot lakselus. Immunologi og vaksinologi er også prioriterte tema innenfor fiskehelseforskningen, og flere større prosjekter er videreført. Det er igangsatt nye prosjekter knyttet opp mot "nye" fiske sykdommer som hjerte-, skjelett-, muskel- og gjellebetennelse. Innenfor fiskevelferd er det gjennomført prosjekter knyttet til forskning om ryggdeformiteter og andre former for misdannelser både hos laks og andre arter. Kunnskap fra denne forskningen vil ha betydning både for omdømmet og for økonomien i oppdrett. Forskningsresultatene har også bidratt til at norske miljøer har sentrale posisjoner i et større europeisk prosjekt innenfor temaet. Et større strategisk instituttprogram om velferd hos oppdrettsfisk er avsluttet.

Eksempel på resultat fra forskningen:

- *Settefiskanlegg er viktige med hensyn til overføring av IPN:* Infeksiøs pankreas nekrose (IPN) er et av de største helseproblemene i norsk oppdrettsnæring i dag. Studier av IPN har vist at settefiskanlegg er viktige med hensyn til overføring av IPN-virus. De virusgenotypene som fisken infiseres med i ferskvannfasen finnes igjen etter sjøsetting, selv om fiskegrupper fra ulike settefiskanlegg blandes. Det er også påvist at omfanget av IPN-virus er avhengig av genotype, og det ser ut til at stammer med stor evne til å framkalle sykdom har raskere spredningsprofil i en populasjon enn varianter med mindre evne til å framkalle sykdom. Som en konsekvens av dette kan det synes som at gjenopptreden av IPN etter sjøsetting er en reaktivering av en smitte som fisken har pådratt seg i ferskvannfasen.

Havner og infrastruktur for sjøtransport

FoU-aktivitetene har vært knyttet til kystforvaltningens ansvarsområder innenfor trafikkovervåking og navigasjonssikkerhet, redusert miljøbelastning og flyt av gods og informasjon i intermodale transportsystemer, herunder sjøtransport.

Programmet Risiko og sikkerhet i transportsektoren (RISIT) har igangsatt flere prosjekter innenfor temaene transport av farlig gods, samfunnssikkerhet samt opplevelse av transportrisiko og endringsprosesser. Et prosjekt tar sikte på utvikling av metodikk for risikoanalyse i sektorene jernbane, luft og sjø. Et annet prosjekt er rettet mot å utvikle egnede risikostyringsverktøy som kan brukes av de ulike aktørene med ansvar for transport av farlig gods. Resultatene vil være relevante for vurdering av overføring av gods fra vei til sjø og bane. Programmet Maritim virksomhet og offshor-

eoperasjoner (MAROFF) har støttet prosjekter som gjelder trafikkovervåking for sikkerhet og miljøvern og effektive havner for å knytte land og sjøtransport bedre sammen, og flere slike prosjekter er avsluttet. Gjennom et prosjekt om innovativ bruk av AIS-data bidrar Kystverket til at skipsfarten kan få full nytte av det kystdekkende AIS-nettverket. Program for tjenesteyting, handel og logistikk (PULS) har i samarbeid med MAROFF startet opp prosjektet "Virtual Integration of Terminal Services and Resources" (VITSAR) med Trondheim havn som kontraktspartner.

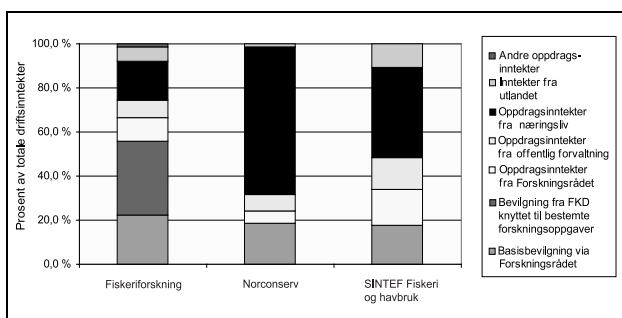
Eksempel på resultat fra forskningen:

- *SAFESHIP:* Dette var et brukerstyrt prosjekt mellom kompetansebedriftene LMG Marin AS og Det norske Veritas (DnV), tre skipsrederier og to store vareeiere. Prosjektet har utviklet en risikoleddelsesmetode for intermodal transport der skipstransport inngår som et viktig ledd i transport- og verdikjeden. Metoden behandler kommersiell risiko, miljørisiko og sikkerhetsrisiko, og den er anvendt og verifisert på fem realistiske cases utviklet av rederiene og vareeierne. LMG Marine AS bruker kompetanse fra prosjektet i EU-prosjektet LOGBASED der de er koordinator. Prosjektet forventes å styrke sjøtransportens konkurranseevne gjennom strukturert forretningsutvikling hos prosjektdeltakerne, og ved salg av tjenester fra LMG Marine og DnV til rederier og vareeiere. På sikt kan dette bidra til at mer last blir overført fra vegtransport til sjøtransport i Norge og Europa.

Basisbevilgninger

Norges forskningsråd har i 2005 hatt basisbevilgningsansvar for Norsk institutt for fiskeri- og havbruksforskning AS (Fiskeriforskning), Norconserv AS og SINTEF Fiskeri og havbruk AS.

Instituttene driftsinntekter kommer fra ulike kilder og det er betydelige forskjeller mellom instituttene. Figuren nedenfor viser fordelingen av driftsinntektene for instituttene i 2005.

Figur 6.3 Fordeling av driftsinntektene for fiskeriforskningsinstituttene i 2005

Figuren viser at Fiskeriforskning har forholds- messig den største basisbevilgningen gjennom Forskningsrådet, og at instituttet samtidig er det eneste som får bevilgning direkte fra departemen- tet knyttet til bestemte forskningsoppgaver. Nor- conserv har den største andelen oppdragsinntek- ter fra næringslivet, mens SINTEF Fiskeri og hav- bruk har de største andeler av inntekter fra utlandet, oppdragsinntekter fra offentlig forvalt- ning og oppdragsinntekter fra Forskningsrådet.

Forskerrekruttering

Gjennom en prioritering av forskerrekru- tteringen de siste årene har antallet forskerrekru- tter innenfor fiskeri- og havbrukssektoren som Norges fors- kningsråd finansierer vært økende. Det ble i 2005 finansiert i alt 174 årsverk doktorgradsstipend innenfor fiskeri- og havbrukssektoren, mens det ble finansiert 158 årsverk i 2004. Kvinneandelen var 48 pst., den samme som i 2004. Det ble i 2005 finansiert 109 årsverk postdoktorstipend innenfor fiskeri- og havbrukssektoren, mens det ble finansi- ert 85 årsverk i 2004. Kvinneandelen var på 39 pst. Det ble avlagt 32 doktorgrader i 2005, herav 13 kvinner og 19 menn.

Fondet for forskning og nyskaping

Avkastningen fra Fondet for forskning og nyska- ping har gitt mulighet til å etablere sentrale nye ordninger som Sentre for fremragende forskning (SFF) og Sentre for forskningsdrevet innovasjon (SFI). Fondet har også bidratt til å styrke program- mer og ordninger som i første rekke er finansiert fra andre kilder, for eksempel Forskningsrådets Store programmer.

Fondsavkastningen for 2005 var på 640,5 mill. kroner. Noe under halvparten av avkastningen gikk til de tematiske satsingene i forskningsmel- dingen. Satsingen på marin forskning var om lag 140 mill. kroner. Innenfor SFF-ordningen har tre av sentrene (Aquaculture Protein Centre, Bjerknes Centre for Climate Research og Ships and Ocean Structures) en betydelig andel marin forskning. Dette gjelder også innenfor satsingen på funksjo- nell genomforskning (FUGE), og innenfor de store programmene HAVBRUK og NORKLIMA. Andre marine satsinger i 2005 var innenfor næringsret- tede kompetansefelt og bioprospektering. Det ble også gitt støtte til SARS-senteret i Bergen.

Prioriteringer 2007

Det skal legges til rette for at Fiskeri- og kystdepar- tementets sektoransvar for både den grunnleg-

gende, strategiske og den brukerstyrte forsknin- gen innenfor departementets ansvarsområde blir godt ivarettatt. Samhandling og forskning i skjæ- ringsfeltet mellom programmer og virkemidler er også viktig. I tillegg er det nødvendig å etablere gode koblinger til områder som er sentrale for utvikling av marin sektor, men som budsjettmessig ikke hører under Fiskeri- og kystdepartementet.

Den aktiviteten Norges forskningsråd finansi- erer med midler fra Fiskeri- og kystdepartementet skal bidra til å supplere og støtte opp om aktiviteter som drives ved forskningsinstitutter innenfor departementets ansvarsområde. Midlene skal styrke den kystbaserte FoU-aktiviteten i tråd med Fiskeri- og kystdepartementets strategier i særlig grad knyttet til aksene Bergen - Tromsø.

For å stimulere til økt norsk deltakelse i EUs rammeprogram er det etablert en ordning som gjør at institutter som får godkjent prosjekter i EU får nasjonal støtte til Integrerte prosjekter og Mål- rettede prosjekter. Ordningen videreføres i 2007.

I USA og Canada finnes noen av verdens ledende forskningsmiljø på det marine området. Fiskeri- og kystdepartementet har satt i gang pro- sesser for å følge opp regjeringens strategi for fors- kningssamarbeid med Nord-Amerika. Departemen- tet vil sammen med Norges forskningsråd følge opp arbeidet som ble igangsatt i 2005.

Det er satt i gang et norsk-indisk prosjekt innen vaksineforskning. Som en oppfølging av dette sam- arbeidet avsettes det 20 mill. kroner i 2007 til vaksi- nerelatert forskning innen dyre- og fiskevaksiner på kap. 1023 post 50 Tilskudd til Norges fors- kningsråd.

Fra og med 2006 er hoveddelen av forskningen rettet mot fiskeri- og havbrukssektoren og finansi- ert gjennom Norges forskningsråd organisert i fire programmer:

- Matprogrammet: Norsk mat fra sjø og land
- Areal- og naturbasert næringsutvikling - AREAL
- HAVBRUK – en næring i vekst
- Havet og kysten.

I tillegg inngår aktiviteter med relevans for fiskeri- og havbrukssektoren i andre programmer i Fors- kningsrådet, herunder flere av de store program- mene og kommersialiseringsprogrammet FORNY.

De prioriterte programmene og satsingsområ- dene i 2006 videreføres i 2007.

Forskningsinnsats knyttet til utfordringene i nordområdene skal prioriteres. Innenfor Fiskeri- og kystdepartementets sektoransvar er dette sær- lig aktuelt innenfor forskningsprogrammene Havet og kysten, HAVBRUK – en næring i vekst, NOR- KLIMA - Klimaendringer og konsekvenser for

Norge og Maritim virksomhet og offshore operasjoner (MAROFF).

Innenfor den økte avkastningen fra forskningsfondet i 2007 er Det internasjonale polaråret (IPY), temaene Mat og Hav og brukerstyrt forskning og innovasjon prioriterte områder.

Nærmere omtale av forskningsprogrammer

Matprogrammet: Norsk mat fra sjø og land (2006-2011)

Programmet skal styrke innovasjon, lønnsomhet, verdiskaping og markedsinnretning for norsk matproduksjon i hjemmemarkedet og det internasjonale markedet. Programmet skal også bidra til at matforvaltningen har forskningsbasert kunnskap som grunnlag for sine risikovurderinger, og for utforming av nasjonalt og internasjonalt regelverk. Programmet dekker hele verdikjeden fra markedene til primærproduksjon, og skal bidra til effektivisering og nye prosesser og produkter med høy markedsverdi. Dokumentasjon av marin sjømat som trygg og helsefremmende står i fokus. Tematisk inkluderer programmet satsingsområdene Markedsforskning, Innovative og markedsstilpassede produkter og entreprenørskap, Produksjons-/prosesseteknologi og logistikk, Konkurransedyktig råvareproduksjon, Helse- og livskvalitet knyttet til mat samt Innovasjon i offentlig sektor/matforvaltningen.

Areal- og naturbasert næringsutvikling - AREAL (2006-2011)

Programmet har som hovedmål å utvikle

- kunnskap som er til nytte for næringsetablerere innenfor primærnæringene med fokus på å fremme tilleggsnæringer og bidra til innovasjoner
- kunnskap for andre næringsaktører som bidrar til viktig relasjonsbygging og som styrker tjenesteproduksjon i blågrønn sektor
- kunnskap for fiskeri, havbruk og landbruk samlet når det gjelder handelspolitikk, næringspolitikk og offentlig virkemiddelbruk.

Programmet har to temaområder. Området "Arealressurser, innovasjon og næringsutvikling" dekker hele verdikjeden og er rettet mot aktørene i markedet og samfunnet og fokuserer på arealer og landskap som næringsgrunnlag, markedsrettet produksjon, samt på organisering, kompetanse og ledelse. Området "Næringspolitikk og offentlige virkemidler" har fokus på den offentlige sektors rolle som regulerende og stimulerende instans for ulike typer næringsvirksomhet innenfor fiskeri,

havbruk, jord- og skogbruk og reiseliv. Utviklingen i internasjonal handelspolitikk og i internasjonale markeder gir økt behov for ny kunnskap for politikkutforming. Dette prioriteres av programmet.

HAVBRUK – en næring i vekst (2006-2015)

Programmet er ett av Forskningsrådets sju Store programmer, og er en videreføring av tidligere havbruksprogram og andre havbruksrelaterte prosjekter. Programmet har som mål å sikre og videreutvikle det faglige grunnlaget for en markedsrettet, miljø- og ressursvennlig produksjon av akvatiske organismer i hele verdikjeden fram til markedet. Dette inkluderer kunnskap for å videreutvikle oppdrett av laksefisk, og for å utvikle kommersiell produksjon av andre arter. Programmet innbefatter satsingene produksjonsbiologi, produksjonsteknologi, fôr og ernæring, helse, nye arter og bærekraft. Foresight-analysen av norsk havbruk er et viktig grunnlag for programmet.

NORKLIMA - Klimaendringer og konsekvenser for Norge (2004-2013)

Programmet er ett av Forskningsrådets sju Store programmer, og skal gi ny kunnskap om klimasystemet, klimaets utvikling, samt direkte og indirekte effekter av klimaendringer på natur og samfunn som grunnlag for samfunnsmessige tilpassingstiltak. Viktige problemstillinger er forbedring av prognoser for framtidens klima, klimaendringer og konsekvenser i nordområdene, koblinger mellom hav, atmosfære og land, effekter på økosystemer og samfunnsmessige virkninger av klimaendringer. Konsekvenser av klimaendringer for norsk fiskerinæring, fiskeriforvaltning og -politikk, samt behov for endringer i virkemiddelbruken i forhold til effekter av klimaendring er fokusert i programmet.

Havet og kysten (2006-2015)

Programmet skal framskaffe ny kunnskap om havets økosystem samt utvikle teknologi, metodikk og modeller for økosystembasert forvaltning, herunder nordområdene. Menneskelig påvirkning gjennom forurensing utenfra, gjennom akutte utslipp eller tilsig fra deponier eller forurensede sedimenter, langtidsvirkninger av utslipp fra petroleumsvirksomheten, introduserte og/eller giftige arter, samt effekter av fiskerier og konsekvenser av arealbruksendringer blir fokusert. Økosystemtilnærming er i fokus i programmet. Programmet består av fem delprogrammer (Marine økosystemer, Økosystempåvirkning, Langtidsvirkninger av

utslipp til sjø fra petroleumsvirksomheten, Forvaltning og konfliktløsning samt Grunnlag for verdiskaping) og to tverrgående aktiviteter (Metoder, modeller og teknologi samt Forsknings samarbeid).

Kommersialisering

Program for kommersialisering av FoU-resultater (FORNY) er det eneste landsdekkende virkemidlet overfor universiteter, høyskoler og FoU-instituttene for å stimulere til kommersialisering av forskningsresultater. FORNY har i perioden 1996-2005 bidratt til ca. 390 kommersialiseringer fra norske FoU-miljøer. Det er spesielt i forbindelse med prosjektutvikling og verifisering av teknologiske konsepter at midler fra Fiskeri- og kystdepartementet spiller en viktig rolle. Prosjekter hvor teknologien er utprøvd har større potensial for å lykkes, og dette gjelder i særlig grad marin sektor.

Andre programmer og satsinger innen marin og maritim sektor

Biologisk mangfold (1998-2007) har som hovedmål å bedre kunnskapsgrunnlaget for bærekraftig utnyttelse av biologiske ressurser og bevaring av naturens egenart og mangfold. Flere marine problemstillinger er sentrale i programmet, og disse vil bli videreført i Havet og kysten. For øvrig vil programmet bli faset inn i et nytt Miljøforskningsprogram (Miljø 2015) i løpet av 2007.

Programmet Tjenesteyting, handel og logistikk (PULS) avsluttes i 2006. Aktiviteter i programmet videreføres i regi av Norges forskningsråd på en hensiktsmessig måte. Etikk, samfunn og bioteknologi (2002-2007) skal bidra til kompetanseoppbygging innenfor etiske, juridiske og samfunnsmessige aspekter ved moderne bioteknologi, utvikle forskningsbasert kunnskap på feltet samt styrke kommunikasjonen mellom eksperter og befolkningen når det gjelder moderne bioteknologi.

Maritim virksomhet og offshore operasjoner (MAROFF) (2002-2009) skal bidra til å øke lønnsomheten, konkurransekraften og veksten i maritim sektor og omfatter blant annet forskning og innovasjon rettet mot sjøtransport av fisk, havbruksteknologi og fiskefartøy- og brønnbåtteknologi.

Risiko og sikkerhet i transportsektoren (RISIT) (2002–2007) dekker virksomhet i alle transportgrener, inkludert sjøtransport. Alle typer konsekvenser av ulykker skal inkluderes, herunder også miljøskader og risiko for å bli skadet ved ulykker.

Strålevern og radioaktiv avfallshåndtering videreføres også i EUs 7. rammeprogram, og har til hensikt å skaffe vitenskapelig kunnskap for å kunne vurdere effekter av radioaktiv stråling og utvikle metoder for bedre beskyttelse mot stråling.

Forskerrekruttering

Høyt kvalifisert personale er en forutsetning for å løse de utfordringene primærnæringene og den tilknyttede foredlingsindustrien står overfor. Vedlikehold og videreutvikling av forskningskompetansen i fagmiljøer og forskergrupper innenfor fiskeri- og havbrussektoren har derfor høy prioritet. Forskerrekruttering finansiert av Forskningsrådet rettet mot fiskeri- og havbrussektoren vil i 2007 finne sted innenfor rammene av forskningsprogrammene eller instituttens basisbevilgninger. Noe av rekrutteringen vil også skje gjennom virkemidlet frie prosjekter.

Basisbevilgninger

Strukturen for basisfinansiering av primærnæringsinstituttene videreføres uendret i 2007 i påvente av oppfølgingen av St. meld. nr. 20 (2004-2005) *Vilje til forskning* når det gjelder nytt finansieringssystem og tildelingsregime for basisbevilgninger til instituttene og nye retningslinjer for statlig finansiering av forskningsinstitutter.

Veterinærinstituttet (jf. post 51)

Veterinærinstituttet er et forskningsinstitutt innen dyre- og fiskehelse, dyrevelferd, mattrygghet og fôrhygiene. Instituttet er organisert som forvaltningsorgan med særskilte fullmakter. Veterinærinstituttet er fiskerimyndighetenes kompetansesenter innen fiskehelse. Med sin kompetanse skal instituttet bidra til at Fiskeri- og kystdepartementet når sine mål om en lønnsom og bærekraftig fiskeri- og havbrusnæring.

Oppgavene innen dyrehelse, dyrevelferd og mattrygghet finansieres over Landbruks- og matdepartementets budsjett. Oppgavene til forvaltningsstøtte innen fiskehelse og sjømattrygghet finansieres over Fiskeri- og kystdepartementets budsjett.

Veterinærinstituttet har nasjonalt ansvar for diagnostikk, beredskap og referansefunksjoner når det gjelder fiske sykdommer, og skal bistå med overvåking og rådgiving i forhold til sykdoms- og helsesituasjonen innenfor akvakultur og ville akvatisk bestander.

Veterinærinstituttet skal ha en grunnleggende kompetanse og erfaring innen patologi, mikrobio-

logi, epidemiologi og andre deler av infeksjonsmedisinen, og skal ha tilgang på laboratorie- og forsøksfasiliteter med sikte på forutseende beredskap og for å kunne fylle disse funksjonene.

Resultater 2005–2006

Veterinærinstituttets sammenstilling av resultatene av egne diagnostiske undersøkelser i 2005 og rapporter fra fiskehelsetjenestene viser svært få tilfeller av bakteriesykdommene furunkulose, kaldtvannsvibriose og klassisk vibriose. Disse infeksjonene holdes under kontroll gjennom vaksinasjon. Vintersår ansees å være viktigste årsak til antibiotikabehandling av laks, men effekten av slik behandling varierer, og vaksinene mot sykdommen har usikker effekt. Lidelsen har også konsekvens for fiskevelferden.

Antallet nye tilfelle av infeksjøs lakseanemi (ILA) og pankreassyke (PD) var noe lavere enn foregående år, men sistnevnte sykdom ser ut til å ha etablert seg i nye områder (Rogaland og Finnmark). En mulig årsak er at levende fisk transporteres over lange avstander i forbindelse med omsetning. Andre sykdommer med antatt virusårsak, som hjerte- og skjelettmuskelbetennelse (HSMB) og "hertesprekk" (CMS) ser ut til å øke. Infeksjøs pankreasnekrose (IPN) meldes fra et stort antall oppdrettsanlegg, og er fortsatt en viktig tapsfaktor i næringen.

Parasitter har fortsatt stor betydning som årsak til fiskesykdommer. Tiltakene mot lakselus har vist god effekt, og har ført til nedgang i gjennomsnittlig antall påviste parasitter. *Gyrodactylus salaris* er ikke påvist i nye vassdrag, men er funnet på nytt i to elver som var rotenonbehandlet tidligere. Den nye behandlingsmetoden basert på tilsetning av aluminiumssalter i vannet er tatt i bruk i Lærdalselva, og erfaringene så langt er gode.

Krepsepest ble på nytt påvist hos ville bestander av edelkreps i Glomma- og Haldenvassdraget i 2005. Disse vassdragene har vært regnet som fri for sykdommen i flere år etter å ha vært infisert tidligere. I forbindelse med de nye utbruddene ble soppen som er årsak til krepsepest identifisert for første gang i Norge ved bruk av en nyutviklet molekylærbiologisk metodikk, og ved mikrobiologisk dyrking.

Svulster er generelt svært sjeldne hos oppdrettet fisk i Norge, men i 2005 ble ondartede tarmsvulster med spredning til andre organer påvist hos laks og regnbueørret fra enkelte stamfisklokalteter. Det arbeides med å klarlegge mulige årsaksforhold. Kreftfremkallende stoffer som nitrosaminer og polyaromatiske hydrokarboner (PAH) ble funnet i forhøyede konsentrasjoner i

fôret som fisken hadde fått, men uten at det har vært mulig å fastslå en sammenheng med forekomsten av svulster. Effekten på tarmen med økt bruk av vegetabilier i fôret er et annet spørsmål som utredes.

Bakteriesykdommer har større betydning hos oppdrettet marine fisk enn hos laksefisk, og en ny bakterieinfeksjon hos torsk, forårsaket av en *Francisella*-art, ble beskrevet for første gang. Sykdommen fører til kroniske betennelsesknuter i indre organer. Vibriose hos torsk er den viktigste bakterieinfeksjonen, og sykdommen er trolig hovedårsaken til at det benyttes relativt mer antibiotika til denne fiskearten. En vibrio-art som kan oppfattes som en Stillehavsart ble påvist for første gang i Norge i 2005. Atypisk furunkulose påvises både hos torsk, kveite og steinbit.

Kunnskapen om helsen til norsk oppdrettsfisk er i stor grad basert på passiv overvåking som følge av undersøkelser ved sykdomsutbrudd. I 2006 startet Veterinærinstituttet arbeidet med å utvikle et offentlig system for å overvåke helse- og sykdomssituasjonen hos oppdrettsfisk, basert på systematisk innsamling og sammenstilling av helsedata fra anlegg via ulike registre.

Mållrettet overvåking av alvorlige smittsomme sykdommer¹ dokumenterer fortsatt fravær av disse. Et nytt overvåkingsprogram for bakteriell nyresyke hos laksefisk er igangsatt i 2005. Disse overvåkingsprogrammene gjennomføres i Mattilsyns regi. Veterinærinstituttet har gitt faglig støtte til planlegging og gjennomføring.

Prioriteringer 2007

Den faglige aktiviteten innen fiskehelse, sjømattrygghet og fôrhygiene videreføres i 2007. Veterinærinstituttet skal være ledende nasjonal og internasjonal kunnskapsleverandør innen fiskehelse. I motsetning til innen landdyrhelse, må kunnskapen på dette feltet i stor utstrekning utvikles nasjonalt. Kompetansen innen kjerneområdene skal utvikles basert på egen forskning og forskning ved andre nasjonale og internasjonale forskningsinstitutter. Særlig skal samarbeidet med Havforskningsinstituttet og NIFES utvikles.

Som nasjonalt og internasjonalt referanselaboratorium for diagnostikk av fiskesykdommer må Veterinærinstituttet sørge for kvalitetssikringssystemer for håndteringen av de diagnostiske prøvene.

¹ Viral hemorragisk septikemi (VHS) og infeksjøs hematopoietisk nekrose (IHN) hos laksefisk og bonamiose og mar-teillose hos østers

I forbindelse med Mattilsynets gjennomgang av sykkeliste og implementering av nytt fiskehelseregelverk i EU/EØS, vil Veterinærinstituttets utvikle og innrette sin kompetanse slik at de kan bistå Mattilsynet i arbeidet med å lage tiltaksplaner for sykdommer. Viktige elementer vil være å definere realistiske mål for kontrollen med de enkelte sykdommer, hvilke tiltak som er nødvendige, men også tilstrekkelige, for å nå målene. Dette vil kunne innebære tiltak både for å forebygge, overvåke og bekjempe spredning innenfor smittede områder, men også til områder hvor sykdommen (eller smitten) ikke er registrert.

Arbeidet med utvikling og etablering av et offentlig system for overvåking av helse- og sykdomssituasjonen hos oppdrettsfisk videreføres. Systemet skal både kunne gi en statusbeskrivelse og beskrive en utvikling over tid med hensyn til sykdom og helserelevante tapsfaktorer i norske fiskeoppdrettsanlegg.

Utviklingen i oppdrettsnæringen preges av større mangfold når det gjelder arter. Dette skaper nye utfordringer for den kunnskapsmessige beredskapen. De nye sykdommene innen oppdrett av torsk og andre marine arter krever oppbygging av kompetanse innen mange områder som grunnlag for bekjempelse, kontroll og forebyggende tiltak.

Arbeidet med å utvikle kunnskap med sikte på å bekjempe og forebygge gyrodaktylose, krepsepest og andre lignende sykdommer hos ville akvatiske organismer har viktig samfunnsmessig betydning.

Norsk institutt for fiskeri- og havbruksforskning AS – Fiskeriforskning (jf. post 70)

Fiskeriforskning er et datterselskap av forskningskonsernet Norut Gruppen AS. Norut Gruppen eier 51 pst. av aksjene i Fiskeriforskning, mens Fiskeri- og kystdepartementet eier de resterende 49 pst. av aksjene. Fiskeri- og kystdepartementet eier dessuten 11,7 pst. av aksjene i Norut Gruppen AS.

Bevilgningen til Fiskeriforskning over kap. 1023 post 70 er på 57,3 mill. kroner i 2006. Grunnbevilgningen fra Norges forskningsråd er på 24,6 mill. kroner.

Mål og oppgaver

Fiskeriforsknings aktiviteter som er finansiert gjennom bevilgningen fra Fiskeri- og kystdepartementet skal bidra til å bygge opp under Fiskeri- og kystdepartementets strategi gjennom å drive forskning og utvikling for å fremme økt verdiskaping i fiskeri- og havbruksnæringen.

Fiskeriforskning har om lag 160 ansatte, og er lokalisert i Tromsø og Bergen. Fiskeriforskning har som formål å drive forskning og utvikling som skal gi en framtidsrettet og konkurransedyktig fiskeri- og havbruksnæring og en bærekraftig utnyttelse av havets ressurser. Gjennom næringsrettet forskning og utviklingsarbeid skal instituttet bidra til utvikling av etterspurt sjømat, aktuelle oppdrettsarter, bioteknologiske produkter og teknologiske løsninger. Instituttets fagprofil bygger på et marint verdikjedeperspektiv, kombinert med spisskompetanse på internasjonalt nivå innen sentrale fagtema. Instituttet har også et laboratorium som betjener næringen med akkrediterte analyser.

Fiskeriforskning eier og driver Havbruksstasjonen i Tromsø AS sammen med Universitetet i Tromsø. Havbruksstasjonen er en sentral del av den nasjonale infrastrukturen innen havbruksforskning.

Fiskeriforskning eier 51 pst. av Norconserv AS. Norconserv er et forsknings- og oppdragsinstitutt lokalisert i Stavanger. Hovedaktivitetene er forskning, utvikling og opplæring knyttet til industriell framstilling av matvarer med forlenget holdbarhet.

Fiskeriforskning er også medeier i benchmarkingsselskapet MonAqua AS (eier 33,3 pst.), og det matfaglige kompetansesenteret Gastronomisk Institutt AS (eier 10 pst.).

Tabell 6.4 Oversikt over Fiskeriforsknings bruk av bevilgningen på kap. 1023 post 70. Regnskap 2005 og budsjett 2006

Formål	Regnskap 2005	Budsjett 2006
Leiekostnader havbruksstasjonen i Tromsø	6 500	6 732
Husleiekompensasjon	9 200	9 480
Kompensasjon for bortfall av differensiert arbeidsgiveravgift	1 862	2 788
Kapitalkostnad sjøanlegg	2 000	2 000
Leie avlsstasjon		10 900
Faglige aktiviteter inkl. drift av torskeavlsprogrammet	32 683	30 900
Sum inkl. overførte midler	52 200	62 800

Resultater 2005-2006

Fiskeriforskning har ansvaret for det nasjonale avlsprogrammet for torsk. Samlet tilskudd til avlsprogrammet i 2005 var 28 mill. kroner. Produksjonen foregår på Kraknes rett utenfor Tromsø ved Nasjonal avlsstasjon for torsk. Stasjonen ble offisielt åpnet høsten 2005. Avlsprogrammet baseres på mer enn 200 familiegrupper. I 2006 kunne stasjonen for første gang levere rogn også til kommersielle torskeoppdrettere.

Andre satsingsområder innen havbruksforskning er forutvikling, sykdomsforebygging, fiskevelferd og miljøintegrert produksjon. Den faglige aktiviteten har gitt flere innovative og næringsrettede resultater. Spesielt har instituttets arbeid innen fangstbasert havbruk og før til nye oppdrettsarter fått stor interesse fra næringen.

Den industri- og markedsrettede forskningen omfatter sentrale problemstillinger innen næringsøkonomi og markedsstudier. Fiskeriforskning gjennomfører årlig driftsundersøkelser i fiskeindustrien. Dette er et materiale som blir hyppig brukt i andre utredninger og forskningsprosjekter. Videre har en rekke næringsrelevante løsninger knyttet til råstoff, industriell foredling, produktutvikling og marin bioteknologi blitt presentert. Det nyåpnede bioteknologiske prosesslaboratoriet er en viktig infrastrukturenhet for pilotskalaprosesser i den bioteknologiske satsingen i Tromsø.

Fiskeriforskning har et omfattende nasjonalt og internasjonalt samarbeid. Instituttet har bl.a. et solid europeisk engasjement gjennom flere EU-prosjekter, og samarbeider tett med flere nordamerikanske forskningsmiljø.

Fiskeriforskning må som et forskningsinstitutt for anvendt forskning balansere det vitenskapelige arbeidet med utviklingsarbeid. Dette reflekteres også i publikasjonsratene per utførte forskerårsverk som i 2005 var 0,25 for vitenskapelige publika-

sjoner, 0,94 for rapporter og 3,40 for andre formidlingsformer, som foredrag og populærvitenskapelige artikler.

Prioriteringer 2007

Forslaget til bevilgning til aktivitetsområdet havbruk under kap. 1023 post 70 omfatter midler til videre utvikling av avlsprogrammet for torsk, samt forskning på forebyggende fiskehelse, fiskevelferd, forutvikling og miljøintegrert produksjon.

Det vurderes som nødvendig at avlsprogrammet på torsk i en startfase drives i offentlig regi. Dette bidrar til å sikre kvaliteten i avlsarbeidet, og den stabilitet og langsiktighet som er nødvendig i denne typen arbeid. Fremavlet fisk ble levert fra avlsstasjonen i 2006. Eventuelle inntekter fra avlsstasjonen i 2007 skal gå til drift av stasjonen. Det forutsettes at oppdrettsnæringen på sikt selv skal overta ansvaret for avl på torsk, slik det tidligere er gjort for laks. Tilskuddet til torskeavlsprogrammet foreslås videreført på samme nivå som tidligere år.

Driftstilskuddet knyttet til havbruksstasjonen i Kårvika videreføres. Tilskuddet for å dekke lånekostnader knyttet til nytt sjøanlegg videreføres i 2007.

Forskning i og for nordområdene er et viktig satsingsområde i 2007. Forskning som kan bidra til å øke kunnskapen om næringsutvikling i nordområdene skal prioriteres.

Innsatsen knyttet til industri- og markedsrettet forskning skal fremme norsk fiskeindustriens konkurransevne og stimulere til økt bearbeiding, produktutvikling og verdiskaping i Norge. Innenfor dette området prioriteres arbeidet for å øke utbudet av norsk fersk og bearbeidet sjømat, automatisering og effektivisering for å imøtekomme forbrukernes krav til kvalitet og lettvinntilberedning. Innsatsen skal rette seg mot alle aktører i næringen,

og skal legge grunnlag for en mer effektiv og lønnsom drift og et mer attraktivt arbeidsmiljø. Hospiteringsordningen med utplassering av forskere i industrien videreføres.

Det er et mål å øke verdiutnyttelsen av marine fôrressurser (bioprodukter, industrifisk og plankton). For å kunne utvikle potensialet, er høy kompetanse innen ernæring og marin bioprosesering (teknologi) viktig.

Forskning og utvikling for å styrke anvendelse av biprodukter, bioprospektering og bruk av bioteknologiske prosesser for utvikling av nye produkter prioriteres.

Økonomi- og markedsforskningen skal framskaffe kunnskaper som kan anvendes ved markedsbasert produktutvikling, markedsstudier og næringsøkonomiske analyser. Innen markedsforskningen bygges det spisskompetanse innen kjøpsadferd og markedsføringsstrategi, der forskerutdanning og styrking av internasjonale nettverk inngår. Arbeidet med måling av forbruker- og ekspertoppfatninger av nye produkter og oppdrettsarter videreføres, og det vil etableres en kompetansebase knyttet til differensiering og mar-

kedsføring av laks. Styrking av markedskompetansen om Russland anses som særlig viktig. Driftsundersøkelsen for fiskeindustrien gjennomføres også i 2007.

Tilskudd til utviklingstiltak (jf. post 71)

Bevilgningen på kap. 1023 post 71 Tilskudd til utviklingstiltak finansierer tiltak som er gitt særlig prioritet, og som ikke faller naturlig inn under andre budsjettposter. Innsatsen har dels vært organisert gjennom større programmer, og dels i form av enkeltprosjekter.

Mål

Tiltakene som finansieres under kap. 1023 post 71 har som mål å

- øke verdiskapingen i fiskeri- og havbruksnæringen, og sette næringen bedre i stand til å etterspørre og utnytte FoU-resultater innen marin sektor.
- øke sikkerheten til sjøs og styrke sjøtransportens konkurransefortrinn, samt gi et bedre beslutningsgrunnlag for investeringer i sektoren.

Resultater 2005-2006

Tabell 6.5 Oversikt over hovedområdene dekket av tilskuddet i 2006

	(i 1000 kr)
	2005
MABIT (Marin bioteknologi i Tromsø)	5 000
RUBIN (Resirkulering og utnyttelse av organiske biprodukter i Norge)	3 000
Markedsforskning	3 500
Program for biologisk mangfold	3 100
Nasjonal marin biobank	2 000
Arktisk oljevern og sikkerhet – prosjekt i Vardø	879
Prosjekt opplæring oljevernberedskap	1 000
Transportrettet forskning og utvikling	835
Marco Polo-programmet	900
IKT-prosjekter	1 700
Standardiseringsprosjekter	700
Porsangerfjorden som nasjonalt laboratorium for fjordøkologi	500
Tiltaksplan mot Pancreas Disease	500
Aqua Vision 2006	200
Taste of Norway	125
Samfunnsregnskap – Båtsfjord	100
Diverse prosjekter og ufordelte midler	8 198
Sum	33 410

Samlet disponibelt beløp for 2006 utgjør 33,41 mill. kroner. Dette omfatter bevilgning over Fiskeri- og kystdepartementets budsjett for 2005 på 30,85 mill. kroner, og overførte udisponerte midler fra 2005 på 2,56 mill. kroner.

Programmet MABIT (Marin bioteknologi i Tromsø) ble i 2003 forlenget for en ny femårsperiode (2004-2008). I 2006 er det satt av 5 mill. kroner til programmet.

Det er et mål å utnytte biprodukter fra sjømatproduksjonen bedre ved å realisere mulighetene for utvikling av næringsvirksomhet med basis i biprodukter og andre marine råstoffer. Et viktig virkemiddel i denne forbindelse er stiftelsen RUBIN, og det ble i 2006 satt av 3 mill. kroner til dette programmet.

Det er satt av 3,5 mill. kroner til et markedsforskningsprogram ved Fiskeriforskning i Tromsø.

Nasjonalt program for kartlegging og overvåking av biologisk mangfold avsluttes i 2006. Programmet ble opprettet som følge av Biomangfoldmeldingen, og er et samarbeid mellom flere departementer. Miljøverndepartementet leder arbeidet. Programmets overvåkingsdel tenkes videreført knyttet til marin kartlegging i kommunene. Fiskeri- og kystdepartementet bidrar i 2006 med et tilskudd på 3,1 mill. kroner til dette programmet, og deltar aktivt i arbeidet.

Fiskeri- og kystdepartementet har i perioden 2003-2006 gitt tilskudd på til sammen 14 mill. kroner til etablering og drift av en marin biobank i Tromsø (Marbank). I 2006 ble det satt av 2 mill. kroner til driftsstøtte i oppstartsfasen.

Den statlige, kommunale og private beredskaps- og aksjonsplikt ved akutt forurensing er lovregulert. Den samlede beredskapen forutsetter samarbeid og koordinering mellom disse aktørene. Fiskeri- og kystdepartementet har gitt et tilskudd på 1 mill. kroner til Prosjekt opplæring oljevernberedskap. Prosjektet ledes av Kystverket i samarbeid med Norges Brannskole og Norsk oljevernforening for operatørselskap (NOFO). Prosjektets hovedmål er å utarbeide enhetlige opplæringsprogram for kompetanse påkrevd innen strandsonerberedskap på ulike nivå.

EU har etablert programmet Marco Polo som gir tilskudd til forbedring av godstransportens miljøegenskaper. Programmet er ett av flere tiltak for å nå ambisjonen om å overføre hele veksten i godstransporten til bane, nærskipfart og indre vannveger, og kan bidra til å kommersialisere forskningsprosjekter gjennom støtte til utviklingsfasen av disse prosjektene. Programmet går over perioden 2003-2007, og Norge deltar som fullverdig medlem i programmet fra 2004.

EU-kommisjonen har tatt initiativ til å etablere et nettverk av nasjonale sentra for promotering av nærskipfart, Short Sea Shipping Promotion Centre (SPC). Norge ble tilknyttet nettverket etter initiativ fra norske myndigheter. Prosjektet er delvis finansiert med offentlige midler og delvis av sjøtransportnæringen selv. SPC arbeider for å øke oppmerksomheten rundt utvikling av sjøtransporttilbud som er interessante for markedet.

Kystverkets arbeid med Nasjonal transportplan 2006-2015 har vist at det mangler et godt statistikkgrunnlag og gode transportmodeller for å utarbeide virkningsberegninger av investeringer i maritim infrastruktur. For å bedre kunnskapen om modellering av transport av fisk er det gjennomført en case-studie av en råfiskmodell i nettverksmodellen NEMO. Det er arbeidet med forbedring av godstransportmodellen.

Departementet har gitt tilskudd til slutføring av revisjon av NS 9415 Flytende oppdrettsanlegg – krav til utforming, dimensjonering, utførelse, installasjon og drift, og NS 9410 Miljøovervåking av matfiskanlegg.

Fiskeri- og kystdepartementet har gitt tilskudd til utredninger av ulike alternativ til ny samordnet modell som effektiviserer søknadsbehandlingen av akvakultursaker. Utredningene skal bl.a. trekke på erfaringer fra Trøndelagsmodellen.

I forbindelse med det interdepartementale arbeidet med å gjennomgå akvakulturnæringens konkurranseforhold har Fiskeri- og kystdepartementet gitt tilskudd til flere utredninger og analyser. I dette inngår sammenlignende analyse av rammebetingelser mellom Norge og Chile.

Fiskeri- og kystdepartementet har gitt tilskudd til VESO til utarbeiding av faglig grunnlag for tiltak mot fiskeesydommen Pankreassyke (PD).

Departementet har gitt tilskudd til stiftelsen BluePlanet til gjennomføring av havbrukskonferansen Aqua Vision 2006.

Fiskeri- og kystdepartementet har i samarbeid med Utenriksdepartementet, Landbruks- og matdepartementet og Nærings- og handelsdepartementet sikret tilskudd til videre grunnfinansiering til matprofileringsprogrammet "A taste of Norway".

Det er gitt et tilskudd på 100 000 kroner til slutføring av et samfunnsregnskap for Båtsfjord.

Prioriteringer 2007

Fiskeri- og kystdepartementet gir tilskudd til utviklingsprosjekter som bygger opp under departementets strategi og hovedmål. Det gis tilskudd både til større programmer og enkeltprosjekter.

Det foreslås satt av 5 mill. kroner til programmet Marin bioteknologi i Tromsø (MABIT).

Den marine biobanken (Marbank) i Tromsø åpnet høsten 2005. Det foreslås satt av 1,5 mill. kroner til drift av biobanken i oppstartsfasen.

Det foreslås satt av 3 mill. kroner til stiftelsen RUBIN for videre arbeid med utvikling av næringsvirksomhet med basis i biprodukter og andre marine råstoffer.

Satsingen på styrking av markedsforskningsmiljøet ved Fiskeriforskning i Tromsø videreføres med 3,5 mill. kroner.

Det foreslås satt av 3,1 mill. kroner til oppfølging av nasjonalt program for kartlegging og overvåking av biologisk mangfold, med fokus på marin kartlegging i kommunene.

I samarbeid med Landbruks- og matdepartementet tas det sikte på å etablere en nasjonal plattform for alternativ til bruk av dyr i forsøk.

Det vil også bli gitt tilskudd til særlig prioriterte enkeltprosjekter knyttet til hele Fiskeri- og kystdepartementets ansvarsområde, herunder utredninger knyttet til Fiskeri- og kystdepartementets forvaltningsoppgaver.

Budsjettforslag 2007

Post 50 Tilskudd til Norges forskningsråd, kan overføres

Innenfor bevilgningen settes det bl.a. av midler til dekning av grunnbevilgninger til Fiskeriforskning, Norconserv AS og SINTEF Fiskeri og havbruk AS, Fiskeri- og kystdepartementets bidrag til strålevernprogrammet Nuclear Fission Safety i EUs rammeprogram for forskning, kostnader knyttet til nasjonal marin forskningsekspert i EU og delfinansiering av egenandel ved EU-prosjekt i 7. ramme-program.

Det fremmes forslag om å bevilge 270,1 mill. kroner på posten i 2007. Av dette er 20 mill. kroner satt av til vaksinerelatert forskning innenfor dyre- og fiskevaksiner i forbindelse med et norsk-indisk samarbeidsprosjekt.

Post 51 Tilskudd til Veterinærinstituttet

Tilskuddet skal dekke oppgaver innen forvaltningsstøtte (forskning, beredskap, diagnostikk, rådgivning og kartlegging av risikofaktorer) vedrørende helse og velferd hos fisk og andre akvatiske organismer, samt sjømattrygghet knyttet til mikrobiologi.

Det fremmes forslag om å bevilge 33,4 mill. kroner på posten i 2007.

Post 70 Tilskudd til Fiskeriforskning i Tromsø, kan overføres

Tilskuddet til Fiskeriforskning skal dekke de nasjonale oppgavene Fiskeriforskning er gitt av Fiskeri- og kystdepartementet, herunder torskeavlsprogrammet.

Det fremmes forslag om å bevilge 58,1 mill. kroner på posten i 2007.

Det er teknisk trukket ut 1,425 mill. kroner pga. lavere regional arbeidsgiveravgift fra 2007

Post 71 Tilskudd til utviklingstiltak, kan overføres

Det fremmes forslag om å bevilge 30,85 mill. kroner på posten i 2007.

Post 72 Tilskudd til NOFIMA AS, kan overføres

Det fremmes forslag om å bevilge 2 mill. kroner på posten i 2007. Midlene skal dekke driftskostnader til NOFIMA AS.

Kap. 2415 Innovasjon Norge, fiskeri- og andre regionalpolitiske tiltak

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2005	Saldert budsjett 2006	Forslag 2007
73	Rentestøtte stønadslån	30	25	20
75	Marint verdiskapingsprogram	15 988	40 000	75 000
	Sum kap. 2415	16 018	40 025	75 020

Innledning

Bedrifters kompetanse og innovasjonsevne blir en stadig viktigere konkurransefaktor i en globalisert

økonomi. Innovasjon Norges tre hovedsatsingsområder er innovasjon og kompetanseutvikling, bedrifters utviklings- og kommersialiseringsfase

og internasjonalisering. Samarbeid og god koordinering med Norges forskningsråd og det øvrige apparatet for fremme av innovasjon, står sentralt. Bedriftene skal stå i fokus for Innovasjon Norges arbeid, og virkemiddelapparatets tjenester skal være tilgjengelig gjennom en enhetlig brukerfront.

Innovasjon Norge spiller en sentral rolle i marin sektor, og skal gjennom sin virksomhet bidra til å realisere nasjonale og regionale mål for næringen. Med hjemmel i Kgl. resolusjon av 20. desember 1996, fastsetter Fiskeri- og kystdepartementet overordnede fiskeripolitiske retningslinjer for virkemidler Innovasjon Norge, fylkeskommunene og kommunene forvalter rettet mot fiskeri- og havbruksnæringen. Fiskeri- og kystdepartementet vil høsten 2006 ta initiativ til en revisjon av retningslinjene. Som ledd i departementets engasjement overfor regionene med sikte på bedre sammenheng mellom nasjonale og regionale strategier for marin verdiskaping, vil kystfylkene bli invitert til å medvirke i denne prosessen.

Med utgangspunkt i tildelingsbrev og de fiskeripolitiske retningslinjene forvalter Innovasjon Norge midler fra bl.a. Fiskeri- og kystdepartementet knyttet til utvikling og kommersialisering av produkter, prosesser og tjenester fra marin sektor. Innovasjon Norges samlede tilsagn innenfor marin sektor i 2005 var 667 mill. kroner, mens samlede tilsagn i 2004 var 892 mill. kroner.

Fiskeri- og havbruksnæringen opererer i et internasjonalt marked der globaliseringen fører til stadig hardere konkurranse. Organiseringen av moderne matvaremarkeder mot krevende kunder, bedre global infrastruktur og logistikk-løsninger samt industriell utvikling i nye regioner medfører skjerpet konkurransesituasjon på råstoffsidene så vel som for konsumprodukter. Et sentralt eksempel på dette er at norsk frossen og ubearbeidet torsk har blitt en tilgjengelig og attraktiv ressurs også for utenlandske aktører. Slike utfordringer innebærer at norsk marin sektor må revurdere tradisjonelle konkurransestrategier og tilpasse hele verdikjeden til nye betingelser og muligheter, eksempelvis mot godt betalende markeder for høykvalitets fersk torsk.

Slike endringer krever sterkere fokus på nyskaping og markedsretting i den marine verdikjeden. Innovasjon Norge skal arbeide for å styrke forutsetningene for økt lønnsomhet i de marine næringene og iverksette tiltak som direkte eller indirekte fremmer økt verdiskaping. Dette omfatter behandling av lån og tilskudd til enkeltbedrifter og fartøy, initiering av tiltak for kompetanseheving i bedrifter og etablering og oppfølging av marine nettverksdannelser. Et særlig satsingsområde innen Innovasjon Norges marine arbeid er oppføl-

gingen av bevilgningen til det marine innovasjonsprogrammet som ble initiert i 2006 over Fiskeri- og kystdepartementets budsjett. I 2007 etableres det et marint verdiskapingsprogram som bygger videre på innovasjonsprogrammet, men forsterker og utvider satsingen.

Innovasjon Norge arbeider for å styrke deltakelsen av kvinner i næringslivet, og kvinner er derfor en prioritert målgruppe. I marin sektor er dette en særlig utfordring, da store deler av dette næringslivet har en lav andel kvinner. Fiskeri- og kystdepartementet ser Innovasjon Norges innsats på området som et viktig bidrag for å kunne styrke kvinners deltakelse i de marine næringer. I 2005 gikk 22 pst. av midlene i innovasjonsprogrammet til kvinnerettede prosjekter.

Innovasjon Norge skal bidra til best mulig kvalitet på utviklingsarbeidet gjennom å kople sin marine og innovasjonsfaglige kompetanse. Videre skal Innovasjon Norge ta aktiv i bruk sitt apparat som spenner fra internasjonale markeder til kundefronten langs kysten med sikte på helhetlig og verdibasert utvikling av næringen. Innovasjon Norge ivaretar en viktig rolle overfor de regionale partnerskapene og bidrar med kompetanse og premisser for det marine utviklingsarbeidet i fylker og regioner. I denne rollen skal Innovasjon Norge fremme sammenheng innen marin verdiskaping på tvers av fylker og regioner med sikte på størst mulig nasjonal effekt. Det er viktig at Innovasjon Norge, Fiskeridirektoratet og Kystdirektoratet, gjennom gode rutiner, sammen styrker arbeidet overfor fylkene.

Innovasjon Norge har etablert en samarbeidsavtale med Fiskeri- og havbruksnæringens forskningsfond (FHF). Både Forskningsrådet og Innovasjon Norge er observatører i styret og deltar i arbeidet med den årlige handlingsplanen til fondet. I 2005 forvaltet Innovasjon Norge vel 7 mill. kroner på vegne av FHF. Fiskeri- og kystdepartementet gjennomfører en evaluering av FHF, som også omfatter samarbeidet med Innovasjon Norge.

Innovasjon Norge administrerer Strukturfondet for kapasitetstilpasning i fiskeflåten, jf. omtale under kap. 1050 post 76.

Marint verdiskapingsprogram (jf. post 75)

Resultater 2005-2006

Det ble bevilget 10 mill. kroner på posten i 2005. Av dette gikk 5 mill. kroner til prosjekter innen oppdrett av nye arter, og 5 mill. kroner til ulike kompetanse- og utviklingsprosjekter.

Nyskapingssinnsatsen på torsk ble fulgt opp mot hele verdikjeden, jf. Innovasjon Norges og Forsk-

tilgang til industrien og bidra til målet om økt tilbud av produkter basert på ferskt råstoff.

Det skal arbeides for kommersiell utnyttelse av marine biprodukter, blant annet gjennom bioteknologiske metoder.

Nisjemarkeder som for eksempel økologisk oppdrettet fisk kan innebære nye muligheter for utsatte kystsamfunn, og skal vies oppmerksomhet. Det samme gjelder tiltak for å styrke marine pro-

dukters posisjon i markedene gjennom merking/sporing og bedret logistikk, utvikling innen teknologi, kompetanse og tjenester i kystnære samfunn.

Utvikling av reiselivsprodukter forventes å kunne skape merverdi av marine ressurser langs kysten generelt, så vel som i samfunn under omstilling. Slike tiltak (turistfiske, tilbud av lokal sjømat osv.) kan finansieres, og god koordinering av arbeidet mot de to sektorene skal sikres.

Budsjettforslag 2007

Post 73 Rentestøtte stønadslån

Det fremmes forslag om å bevilge 20 000 kroner på posten i 2007.

Post 75 Marint verdiskapingsprogram

Det fremmes forslag om å bevilge 75 mill. kroner på posten i 2007.

Programkategori 16.30 Fiskeri- og havbruksforvaltning

Utgifter under programkategori 16.30 fordelt på kapitler

		(i 1 000 kr)			
Kap.	Betegnelse	Regnskap 2005	Saldert budsjett 2006	Forslag 2007	Pst. endr. 06/07
1030	Fiskeridirektoratet	268 850	277 302	293 950	6,0
1050	Diverse fiskeriformål	86 255	65 190	140 290	115,2
	Sum kategori 16.30	355 106	342 492	434 240	26,8

Utgifter under programkategori 16.30 fordelt på postgrupper

		(i 1 000 kr)			
Post-gr.	Betegnelse	Regnskap 2005	Saldert budsjett 2006	Forslag 2007	Pst. endr. 06/07
01-20	Driftsutgifter	267 568	271 672	288 200	6,1
21-23	Andre driftsutgifter		4 000	4 150	3,8
30-49	Nybygg, anlegg	1 283	1 630	1 600	-1,8
70-89	Overføringer til private	86 255	65 190	140 290	115,2
	Sum kategori 16.30	355 106	342 492	434 240	26,8

Programkategori 16.30 utgjør om lag 14 prosent av det samlede budsjettet under Fiskeri- og kystdepartementets ansvarsområde. Programkategorien omfatter Fiskeridirektoratet og virkemidler overfor fiskeri- og havbruksnæringen.

Omtalen under programkategorien omhandler både Fiskeri- og kystdepartementets arbeid og Fiskeridirektoratets arbeid. Fiskeri- og kystdepartementets aktiviteter finansieres over departementets administrasjonsbudsjett kap. 1000, mens Fiskeridirektoratets aktiviteter finansieres over kap. 1030 Fiskeridirektoratet.

Bærekraftig ressursforvaltning

Status ressurser og miljø

Tilstanden i økosystem Barentshavet

Varmt klima i Barentshavet fremmer produksjonen av torsk, hyse og sild, men skaper vanskeligheter for lodde.

Temperaturen er høyere enn normalt i Barentshavet, men er ventet å gå noe ned i løpet av 2006.

Bestandene av lodde og uer er fremdeles på et lavt nivå, mens torsk, sei og hyse er i relativt god forfatning. Det største forvaltingsmessige problemet er det store uregistrerte torskefisket. Blant annet på grunn av dette er kvoteanbefalingene for 2007 redusert i forhold til tidligere år. Den nåværende økologiske situasjonen medfører fremdeles mangel på lodde, men torsken synes å klare seg bra med alternative byttedyr.

Tilstanden i økosystem Norskehavet

De store pelagiske fiskebestandene sild, makrell og kolmule, som delvis beiter i Norskehavet, er alle i god forfatning. Til sammen cirka 10 mill. tonn pelagisk fisk vandrer gjennom og beiter i dette området. De siste fire årene har temperaturen på atlantehavsvannet som strømmer inn i det østlige Norskehavet vært bemerkelsesverdig høy, og var i 2005 noe av det høyeste som har vært målt. I dette økosystemet var det registrert lave verdier av organiske miljøgifter og tungmetaller hos fisk. Videre

var det betydelig lavere mengder dyreplankton enn vanlig.

Tilstanden i økosystem Nordsjøen og Skagerrak

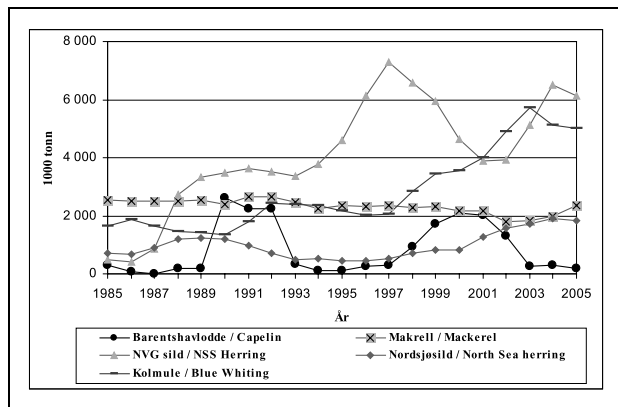
De siste årene har det vært dårlig rekruttering av tobis, øyepål, torsk og til dels sild i Nordsjøen. Dette skyldes i hovedsak endringer i fysiske og biologiske betingelser. Illegale landinger og dumping av fisk gjør det dessuten vanskeligere å beregne bestandsstørrelsen. Temperaturen i Nordsjøen var 2 grader over normalen høsten 2005 – det varmeste på 35 år. Konsentrasjon av oljekomponenter i fisk fra områder med olje/gass-installasjoner er lave, og på samme nivå som i upåvirkede områder. Områder med forurenset sediment og forstyrret bunnfauna er redusert. Nivåene på radioaktivitet i sjøvann, sedimenter og organismer er svært lave.

Tilstanden i økosystem kystsonen

På Skagerrakkysten er det liten rekruttering av torsk, og sukkertarevegetasjonen avtar over et større område. Rekruttering av kystbrisling i vestlandsfjorder har lenge vært avtakende, og truer nå det eksisterende fisket.

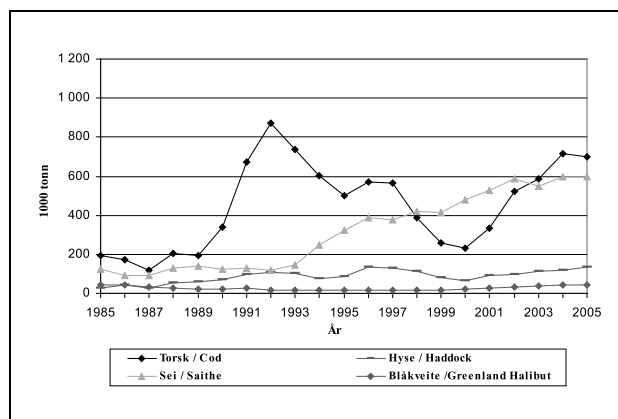
I Porsangerfjorden vil en større forskningsinnsats belyse nedbeitet tareskog, kråkeboller, kongekrabbe, haneskjell, kystsel og rekruttering i lokale fiskebestander.

For å forvalte kystsonen trenges helhetlig kunnskap om oppbygging, virkemåte og variabilitet i ulike kystøkosystemer. Derfor er det behov for å samle innsatsen om noen kystområder og noen problemstillinger. Kysttorskbestandene er i nedgang. Det samme er steinkobbebestanden.

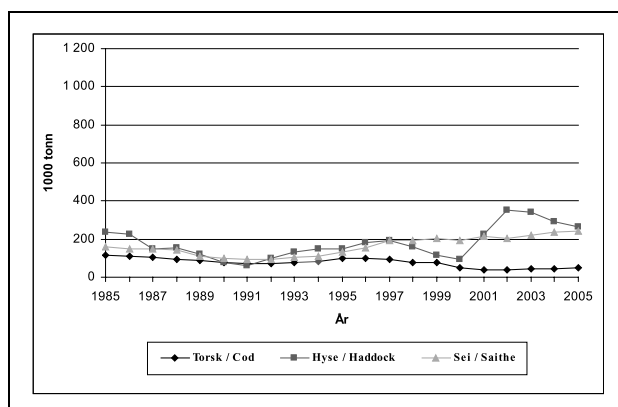
Figur 6.4 Gytebestand for pelagiske bestander 1985-2005

Kilde: Havforskningsinstituttet/ICES

Figur 6.5 Gytebestander for bunnfisk nord for 62° nord

Kilde: Havforskningsinstituttet/ICES

Figur 6.6 Gytebestander for bunnfisk Nordsjøen og Skagerrak

Kilde: Havforskningsinstituttet/ICES

Boks 6.5 Ressurssituasjonen

Bestandssituasjonen er positiv for flere av de viktigste fiskebestandene, herunder hyse, sei og sild. Et langsiktig forvaltningsregime ligger til grunn for flere av disse bestandene som nå er i god forfatning. ICES betegner fortsatt situasjonen for norsk kysttorsk som meget dårlig. Høstningsnivået for enkelte bestander ligger videre for høyt i henhold til ICES' terminologi.

ICES vurderer bestanden av norsk-arktisk torsk til å ha god reproduksjonsevne, men beskatningen er ikke bærekraftig og er langt høyere enn det som er tilsiktet i forvaltningsplanen. Et omfattende ulovlig fiske særlig på denne torskebestanden gjør imidlertid at bestanden høstes utover avtalt TAC. Fiskeriet har dermed ikke holdt seg innenfor den avtalte fangstregelen og det er ingen tydelige tegn på snarlig bedring. ICES har gitt råd om at førevar-grensen for høstingsgrad ikke bør overskrides i 2007. På grunn av den spesielle situasjonen har ICES gitt råd om å sette forvaltningsplanen til side. Rådet mener forvaltningsplanen ikke kan anvendes fordi overfisket skaper så stor usikkerhet.

Den norsk-arktiske hysebestanden er i god forfatning, har god reproduksjonsevne og høstes bærekraftig. Bestandssituasjonen for sei nord for 62°N er god. Bestanden har god reproduksjonsevne og høstes bærekraftig.

Bestandene av norsk kysttorsk har avtatt kontinuerlig fra 1994. Gytebestanden i 2006 er beregnet til å være den lavest observerte og kommer høyst sannsynlig til å bli ytterligere redusert til 2007. Dagens fiskedødelighet er altfor høy. ICES klassifiserer derfor bestanden til å ha redusert reproduksjonsevne, og at den ikke høstes bærekraftig. På bakgrunn av bestandssituasjonen, ble det i 2004 iverksatt tiltak for å gjenoppbygge bestandene av norsk kysttorsk, og tiltakene ble videreført i 2005 og ytterligere utvidet i 2006. Det er viktig for økosystemene langs kysten å opprettholde torskebestander som gyter lokalt. Disse bestandene er grunnlaget for en stor del av kystfisket.

I de siste årene har bestandssituasjonen for norsk vårgytende sild vært svært god. Bestanden har god reproduksjonsevne og høstes bærekraftig.

Loddebestanden i Barentshavet er klassifisert til å ha risiko for redusert reproduksjonsevne. Det ble derfor ikke åpnet for loddefiske i Barentshavet verken i 2005 eller 2006.

Blåkkeveite har hatt en positiv bestandsutvikling de siste årene og fiskedødeligheten er estimert til å være under langtids gjennomsnitt. Bestandsvurderingen er likevel usikker. ICES anbefaler at fangstene i 2006 ikke må overstige gjennomsnittet for de siste årene på 13 000 tonn for å ha fortsatt vekst i gytebestanden.

Situasjonen for torsk- og hvittingbestanden i Nordsjøen er fremdeles alvorlig. Seibestanden er i vekst, og er i god forfatning. Hysebestanden er i noe bedre forfatning enn tidligere, men gytebestanden er fortsatt på et lavt nivå.

Sildebestanden i Nordsjøen er vurdert til å ha full reproduksjonsevne, men det er økt risiko for overbeskatning. Den uvanlige situasjonen med fire etterfølgende dårlige årsklasser gjør det spesielt viktig å forvalte gytebestanden slik at den sikres i de neste årene. Makrellbestanden i Norskehavet har vist en svak nedgang. Gytebestandene er imidlertid i god forfatning, og en beskatningsgrad i tråd med forvaltningsrådene har ført til at bestandene høstes på et forsvarlig nivå.

ICES vurderer bestanden av kolmule til å ha god reproduksjonsevne, men at den ikke høstes bærekraftig. Vågehvalbestanden er i fortsatt vekst og i meget god forfatning. Bestanden av grønlandssel i Østisen og Vesterisen er i vekst, og bestandene har nådd et høyt nivå.

For mer informasjon se Havforskningsinstituttets nettsider www.imr.no.

Internasjonalt samarbeid om ressurs og miljø

Mål

Fiskeriforvaltningen skal ivareta Norges ansvar og interesser som havnasjon i internasjonalt havmiljø- og ressurs samarbeid. Over 90 pst. av norsk fiske foregår på bestander som forvaltes i samarbeid med andre land. Forpliktende internasjonalt samarbeid er avgjørende for mulighetene til å forvalte ressursene på en bærekraftig måte.

Norge skal være premissleverandør og bidragsyter til den internasjonale havdebatten, og arbeide for at sentrale norske posisjoner knyttet til internasjonal marin ressurs- og miljøforvaltning får gjennomslag.

Norge skal arbeide for kontrollordninger som sikrer etterlevelse av alle avtaler om fiske på fellesbestander, og søke å inngå avtaler om felles fiskebestander som sikrer bærekraftig forvaltning og kontroll med uttak av fisk.

Status og utfordringer

Norge har inngått bilaterale rammeavtaler om fiskerisamarbeid med Russland, EU, Grønland og Færøyene. En trepartsavtale om loddebestanden ved Island, Grønland og Jan Mayen er videreført både i 2005 og 2006. Smuthullavtalen mellom Island, Russland og Norge innebærer islandsk aksept av at de regulerte fiskebestandene i det nordlige Norskehavet og Barentshavet forvaltes av Den blandede norsk-russiske fiskerikommisjon.

De viktigste fiskeslagene i Barentshavet befinner seg både i russisk og norsk jurisdiksjonsområde. Det er derfor av avgjørende betydning å videreføre samarbeidet mellom fiskeri- og kontrollmyndighetene i Norge og Russland. Det er også av sentral betydning å styrke kontrollen med fartøy og landing av fangst fra disse områdene, både i Norge og i andre land som er havn for fartøy med fiskeriaktivitet i Barentshavet. Gjennom Den blandede norsk-russiske fiskerikommisjonen fastsetter Norge og Russland kvoter og reguleringer for fisket i Barentshavet, herunder avsetninger til tredjeland. Norge og Russland har fastsatt en totalkvote for norsk-arktisk torsk i 2006 på 471 000 tonn. Dette er i tråd med den langsiktige beskatningsstrategien som ble vedtatt under kommisjonens sesjon høsten 2002.

I forhandlingene om forvaltningen av norsk vårgytende sild i 2006 har Norge fremmet krav om økt kvoteandel på grunnlag av sonetilhørighet. Dette kravet har så langt ikke ført fram, og partene har derfor ikke kommet til enighet om en avtale om fordelingen av norsk vårgytende sild i 2006. Norge har en bilateral avtale med Russland som

gir russiske fartøy adgang til å fiske i norske jurisdiksjonsområder innenfor den tradisjonelle russiske kvoten. Norge har også inngått en bilateral avtale med EU. I avtalen legges det til grunn at Norge forholder seg til en norsk andel på 65 pst., som er det norske kravet i fiskeriforhandlingene. Norge er vertskap for forhandlingene om en fempartsavtale for 2007.

Norge og EU har avtalt langsiktige forvaltningsstrategier for nordsjøbestander av torsk, sei, hyse og sild. Strategiene fastlegger bestandsnivåer og tiltaksgrenser som grunnlag for fastsettelse av kvoter. Den langsiktige forvaltningsplanen for torsk er revidert med sikte på å oppnå et høyere langtidsutbytte fra bestanden. Norge vil også arbeide videre for å utvikle tekniske tiltak for å forbedre beskatningsmønsteret i Nordsjøen.

På grunnlag av den bilaterale rammeavtalen har Norge og EU fra 1978 inngått årlige kvoteavtaler om Norges og EUs fiske på fellesbestandene i Nordsjøen, norsk fiske vest av De britiske øyer og ved Grønland, samt EUs fiske i Norges økonomiske sone i Barentshavet.

Etter kvoteavtalen mellom Norge og Færøyene for 2006 er Færøyene tildelt kvoter i norsk økonomisk sone, i fiskerisonen ved Jan Mayen og i fiskevernsonen ved Svalbard. Norge er tildelt kvoter i Færøyenes økonomiske sone.

Situasjonen for enkelte bunnfiskarter i Nordsjøen er fremdeles vanskelig, spesielt for torsk. Norge og EU ble i kvoteavtalen for 2006 derfor enige om å redusere totalkvoten for torsk ytterligere fra 27 300 tonn til 23 205 tonn.

Siden 1999 har de landene som er definert som kyststater til kolmule, det vil si Norge, Færøyene, EU og Island, samt Russland og Grønland som spesielt inviterte parter, forhandlet om å etablere et forvaltningsregime for hele kolmulebestanden. 16. desember 2005 ble det undertegnet en kyststatsavtale om forvaltningen av kolmule i nordøst-Atlanterhavet mellom EU, Færøyene, Island og Norge. Etter avtalen får Norge får 524 900 tonn (26,2 pst.) kolmule for fiske i 2006 i tillegg til det som byttes gjennom bilaterale avtaler. Partene er enige om en totalfangst på maksimalt to mill. tonn for 2006. Det legges også opp til en langsiktig forvaltningsplan som skal forelegges ICES, og en gradvis reduksjon av fisket i årene som kommer.

I tilknytning til at Norge inngikk en kyststatsavtale om kolmule, har Norge blitt enig med EU om en bilateral avtale om hvordan fisket skal gjennomføres. Under denne avtalen kan Norge fiske 61 pst. av norsk andel under kyststatsavtalen i EU-farvann. For 2006 utgjør dette 320 189 tonn. I tillegg kan hele kvoten av kolmule i EU-avtalen, 152 442 tonn, fiskes i samme områder. Til sammen gir

dette norske fartøy adgang for fiske av 472 631 tonn kolmule i EU-farvann i 2006.

Kommisjonen for fiske i det nordøstlige Atlanterhav (NEAFC) har økende betydning i forhold til regulering av bestandene i områdene utenfor nasjonal fiskerijurisdiksjon i det nordøstlige Atlanterhavet. NEAFC har etter forslag fra Norge vedtatt beskyttelse av særlig sårbare områder bl.a. gjennom forbud mot bunntråling og annet fiske. Det arbeides videre aktivt for å tilpasse organisasjonen til den siste utviklingen innen internasjonal havrett. NEAFC har blant annet vedtatt å etablere en liste over fartøy som driver ulovlig, uregulert og uregistrert fiske i NEAFC-området. Norge har videre fremmet forslag om et regime for havnestatkontroll som skal sikre kontrollen med ressursuttaket i det nordøstlige Atlanterhavet. Etter initiativ fra bl.a. Norge er det gjennomført en modernisering av NEAFC-konvensjonen, for å legge til rette for en mer helhetlig og økosystembasert forvaltning av ressursene i konvensjonsområdet. Endringene har fått tilslutning, men er ennå ikke formelt vedtatt.

En arbeidsgruppe i Den nordvestatlantiske fiskeriorganisasjon (NAFO) vurderer NAFO-konvensjonen for å tilpasse den til prinsipp om bærekraftig bruk, beskyttelse av habitater, økosystembasert forvaltning og andre viktige målsettinger. Det er utarbeidet et rammeverk for svartelisting av ikke-medlemmers fartøy som har deltatt i ulovlig og uregulert fiske i NAFO-området.

Norge og EU har også videreført arbeidet med å utarbeide forslag til fordeling og forvaltning av artene hestmakrell, tobis, øyepål og breiflabb. Bestandene er vurdert til å være i dårlig forfatning, og Norge og EU vedtok tiltak for å beskytte blant annet tobis og øyepål i avtalen for 2006. Norge vil prioritere at det kommer fram til enighet om fordeling av disse bestandene.

Gjennom det mer enn 100-årige medlemskapet i Det internasjonale råd for havforskning (ICES) sikres Norge vitenskapelige råd om det marine miljø og de levende marine ressurser. Arbeidet i de forskjellige arbeidsgruppene og rådgivningskomiteene i ICES danner det viktigste grunnlaget for forvaltningen av det marine miljøet og fiskeressursene.

Miljøorganisasjoner og konvensjoner, som for eksempel OSPAR (Oslo-Paris-konvensjonen), CITES (Konvensjonen for handel med truede dyre- og plantearter) og konvensjonen om biologisk mangfold, har i økende grad innflytelse på sentrale rammebetingelser for fiskerinæringen, og til dels havbruk. Videre er det en forutsetning for en bærekraftig høsting av marine ressurser er at havmiljøet ikke forringes. For fiskeriforvaltningen er

det derfor vesentlig med deltakelse i internasjonale forader marin forurensing og marint miljø behandles.

Medlemslandene i FNs matvareorganisasjon FAO har vedtatt internasjonale handlingsplaner for forvaltning av flåtekapasitet, haifiske, reduksjon av bifangst av sjøfugl i linefiske, samt tiltak mot ulovlig fiske. Disse handlingsplanene innebærer en anmodning til medlemslandene om å utarbeide nasjonale handlingsplaner på disse områdene. Norge har påpekt at slike nasjonale handlingsplaner vil bidra til fragmentering av allerede etablerte forvaltningssystemer. Norge vil følge opp de internasjonale handlingsplanene ved å integrere målene i sin generelle fiskeripolitikk.

CITES kriterier for listing av truede arter ble revidert i 2004. Videre er det etablert en ordning som innebærer at ekspertråd fra FAO skal legges til grunn ved beslutning om listing av truede arter. Til sammen representerer de nye kriteriene og rådgivning fra FAO et betydelig framskritt mht. listing av truede arter i CITES, forutsatt at partene faktisk legger disse kriteriene til grunn når beslutning om listing skal tas. Fra norsk side er en bekymret for at beslutninger om listing likevel kan bli tatt på politisk grunnlag.

Fiskeri- og kystdepartementet deltar i nordisk fiskerisamarbeid under Nordisk Ministerråd. Prioriterte områder er beskyttelse av Nordens marine økosystemer, bærekraftig forvaltning av ressursene og mattrygghet.

I 2006 var Norge vertskap for den 11. nordatlantiske fiskeriministerkonferansen, og likeledes sto Norge for arrangementet av den 3. nordatlantiske konferansen om fiskeri og miljø.

Fiskeri- og kystdepartementet deltok aktivt i evalueringen av FN-avtalen om fiske på det åpne hav. På bakgrunn av et norsk forslag ble det bl.a. vedtatt å anbefale å utvikle et nytt rettslig instrument for havnestatskontroll under FAO.

Beskyttelse av biologisk mangfold på det åpne hav har stått sentralt i flere organisasjoner, bl.a. er det i møter i FN og CBD (konvensjonen om biologisk mangfold) drøftet behovet for å opprette beskyttede områder på det åpne hav.

Som en del av arbeidet med forvaltning av hval, deltar Norge i Den internasjonale hvalfangstkommissjonen (IWC). Det er særlig arbeidet i IWCs vitenskapskomité som er viktig for Norge. På norsk initiativ behandlet vitenskapskomiteén i 2006 et forslag til oppdatering av kvoteberegningsmodellen for bardehval, noe som på sikt kan medføre økte kvoter for vågehvalfangst. I selve kommisjonen står arbeidet i stampe. Det har ikke vært mulig å få forrang i prosessen med å få etablert et revidert forvaltningssystem for kommersiell hval-

fangst som vil ivareta norske interesser, og arbeidet har nå stoppet helt opp.

Norge åpnet i januar 2001 for eksport av vågehvalprodukter. En forutsetning for eksport er at DNA-registeret er etablert og operativt, jf. omtale under kap. 1050 post 78. Det ble startet eksport til Island i juli 2002, og til Færøyene i mars 2003. Det arbeides fremdeles med å få Japan til å åpne for import.

Det vises for øvrig til St.meld. nr. 22 (2005-2006) *Om dei årlege avtalane Noreg har inngått med andre land for 2006 og fisket etter avtalane i 2004 og 2005.*

Prioriteringer 2007

I økende grad legger internasjonale organisasjoner og konvensjoner viktige rammebetingelser for norsk forvaltning av levende marine ressurser og miljø. Fiskeri- og kystdepartementet vil derfor ytterligere styrke sitt engasjement på dette området. Arbeidet med oppfølging av evalueringen av FN-avtalen om fiske på det åpne hav, utviklingen av internasjonalt regelverk om havnestatskontroll og regelverk knyttet til etablering av marine verneområder vil bli gitt særlig prioritet. Fiskeri- og kystdepartementets utgangspunkt for arbeidet med marine verneområder er å ta vare på økosystemet slik at både langsiktige produksjonspotensial og biomangfold ivaretas. Drøftingene knyttet til marine verneområder vil bl.a. foregå innenfor rammen av FN's generalforsamling og i de regionale fiskeriforvaltningsorganisasjonene.

Ulovlig, urapportert og uregulert fiske

Ulovlig fiske er fiskeaktiviteter som er:

- foretatt av et nasjonalt eller utenlandsk fartøy i havområder under en stats jurisdiksjon, uten tillatelse av den staten, eller i strid med statens lover og regler
- foretatt av fartøy som er flagget til stater som er medlem i en relevant regional fiskeriforvaltningsorganisasjon, men som opererer i strid med bevarings- og forvaltningstiltak vedtatt av den organisasjonen og som statene er bundet av, eller relevante folkerettslige bestemmelser
- i strid med nasjonal lov eller internasjonale forpliktelser, inkludert forpliktelser for samarbeidsstater til en relevant regional fiskeriforvaltningsorganisasjon.

Urapportert fiske er fiskeaktiviteter som:

- ikke er rapportert, eller som er feilrapportert, til den relevante nasjonale myndighet, i strid med nasjonale lover og regler

- er foretatt i kompetanseområdet til en relevant regional fiskeriforvaltningsorganisasjon og som ikke er rapportert, eller som er feilrapportert, i strid med organisasjonens rapporteringsprosedyrer.

Uregulert fiske er fiskeaktiviteter som er:

- foretatt i konvensjonsområdet til relevant regional fiskeriforvaltningsorganisasjon, av statsløse fartøy, eller av fartøy som er flagget til en stat som ikke er medlem av den relevante organisasjonen, eller av andre som driver med fiske, på en måte som ikke er i samsvar med eller som motvirker den organisasjonens forvaltningstiltak
- foretatt i områder eller på fiskebestander der det ikke foreligger anvendbare bevarings- eller forvaltningstiltak, når slike fiskeaktiviteter skjer på en måte som ikke er i samsvar med statenes folkerettslige ansvar for bevaring av de levende marine ressursene.

UUU-fiske omfatter alle aktiviteter som kan falle inn under en eller flere av disse kategoriene.

En effektiv ressurskontroll er nødvendig for å forebygge og avdekke ressurskriminalitet. Kontrollinnsatsen er økt, det er foretatt endringer i regelverket for å gjøre det mer brukervennlig, preventive straffereaksjoner og administrative reaksjoner er benyttet ved overtredelse av regelverket og arbeidet med saker knyttet til fiskerikriminalitet har fått høyere prioritet i politiet og hos påtalemyndigheten. Fiskeriforvaltningen har en god dialog med næringens organisasjoner om arbeidet med etikk og holdninger som et avgjørende ledd i arbeidet mot ulovligheter i næringen. Det er også viktig at norske og utenlandske bedrifter ikke medvirker til omsetning av ulovlig fanget fisk.

Den internasjonale dimensjonen i ressursforvaltningsarbeidet er tilsvarende viktig. Fiskeri- og kystdepartementet har i 2006 lagt vekt på en større satsing på internasjonalt samarbeid om ressurskontroll. Som et ledd i dette ønsker norske myndigheter under forhandlinger om kvoteavtaler, fiske i norske jurisdiksjonsområder mv. å innarbeide et forpliktende element som sikrer en reell kontroll med uttak og landinger av fangst. Grunnforutsetningen skal være at beskatningen av norske bestander skal skje innenfor et ansvarlig kontrollregime og at de avtaler Norge inngår med andre stater bør reflektere dette.

De siste årene har det vært store utfordringer knyttet til ulovlig fiske etter torsk og hyse i Barentshavet. Fiskeridirektoratet har på bakgrunn av analyser fra direktoratet og Kystvakten anslått omfanget av det ulovlige fisket etter torsk til å være

om lag 101 000 tonn i 2005. Dette utgjør i 2005-priser en førstehåndsverdi på om lag 1,5 mrd. kroner. Ulovlig russisk fiske og omlasting i Barentshavet er ved flere anledninger i 2005 tatt opp både på embetsnivå og på politisk nivå med russiske myndigheter. Fra norsk side opplever vi at de øverste russiske fiskeripolitiske myndighetene erkjenner problemet og gir uttrykk for ønske om å bekjempe ulovligheter. Imidlertid er evnen til etterlevelse av inngåtte avtaler etter norsk oppfatning altfor lav.

Gjennom Det permanente utvalg for forvaltnings- og kontrollspørsmål på fiskerisektoren, som er et underutvalg under Den norsk - russiske fiskerikommisjonen, samarbeider Norge og Russland for å sikre best mulig kontroll og forvaltning av felles ressurser i Barentshavet. Samarbeidet mellom norske og russiske kontrollmyndigheter ble formalisert i november 2000, da de to landene undertegnet et memorandum om kontrollsamarbeid.

Medarbeidere fra russiske fiskeri- og kontrollmyndigheter har de siste årene hospitert hos Fiskeridirektoratet for å utveksle erfaringer og øke gjensidig forståelse for de felles utfordringer Norge og Russland står overfor når det gjelder kontroll av ulovlig fiske og omlasting i Barentshavet. Norge ønsker å utvide denne ordningen ytterligere, særlig ved at norske tjenestemenn kan hospitere hos russiske kontrollorgan. I 2006 har norske og russiske inspektører også i økende grad deltatt i felles kontroller.

Fiskeri- og kystministeren oppfordret i 2006 sine kolleger i Spania og Portugal samt EUs fiskerikommissær til samarbeid om styrket havnestatskontroll for å hindre hvitvasking av ulovlig fanget eller omlastet fisk i EU-havner. Dette resulterte i inngåelse av avtale om ressurskontroll med Portugal i 2006 og en meget konstruktiv dialog med EU-kommisjonen på dette området.

Kontroll med uttaket av fisk er en stor utfordring i samarbeidet mellom Norge og EU, og innsatsen for å sikre at felles regler for veiing og vanntrekk blir etterlevd vil fortsette. Norge og EU er enige om at arbeidsgruppen som har arbeidet med kontroll av pelagiske fangster skal utvide sitt mandat til også å gjelde kampen mot ulovlig, urapportert og ulovlig fiske.

I tillegg til kontrollsamarbeidet med Europakommisjonen har Norge inngått kontrollsamarbeidsavtaler med Danmark, Irland, Sverige, Nederland, Island, Frankrike, Færøyene, Tyskland, Polen, Russland, Storbritannia, Canada, Grønland, Portugal, Litauen og Marokko. Kontrollavtalen med Færøyene ble i mai 2006 fornyet og utvidet, og avtalen med Island ble fornyet i juli 2006. Den viktigste endringen i den nye avtalen gjelder utveksling av informasjon om landinger fra tredjelandets fartøy.

Norge har fremmet forslag om et regime for havnestatskontroll i Den nordøstatlantiske fiskerikommisjon (NEAFC).

Prioriteringer 2007

Boks 6.6 Tiltaksplan mot ulovlig, urapportert og uregulert fiske

Arbeidet for å redusere omfanget av ulovlig, urapportert og uregulert fiske krever langsiktig arbeid både nasjonalt og internasjonalt. Det tas sikte på at tiltakene som presenteres nedenfor skal følges opp de nærmeste årene.

Internasjonalt

- Øke innsatsen overfor Russland i tilknytning til oppfølging av avtalte kontrollpunkter i forbindelse med de årlige kvote- og fiskeriavtalene.
- Arbeide for tettere samarbeid med Kina innenfor rammen av den bilaterale samarbeidsavtalen for bedret kontroll med råstoff basert på norske bestander som transporteres til og fra Kina.
- Øke omfanget av fellesinspeksjoner fra norske og russiske kontrollmyndigheter i europeiske havner.
- Vedta en bindende havnestatskontrollavtale i regi av Den nordøstatlantiske fiskerikommisjonen (NEAFC) som omfatter all fisk fra Nordøst-Atlanteren, for å sikre at fartøy uten tillatelse ikke har aktivitet og å sikre at kvoter ikke overskrides. Dette vil innebære at det innføres krav om forhåndsmelding før havneanløp, at lossing ikke tillates før flaggstaten har bekreftet at fangsten er lovlig, at det innføres en minimumsstandard for havnekontroll i alle europeiske land med kontroll av landinger og rapportering til flaggstat og kyststat, samt forbud mot landinger fra fartøy, fiskefartøy og transportfartøy fra ikke-medlemsland.
- Arbeide fram en bindende FN-konvensjon om havnestatskontroll i regi av FAO.
- Fornye og utvide eksisterende bilaterale kontrollavtaler med land Norge har etablert samarbeid med.
- Inngå kontrollavtaler med flere land som kan være aktuelle samarbeidspartnere i kampen mot UUU-fiske.
- Videreføre og ytterligere styrke samarbeidet med EU-kommisjonen når det gjelder kamp mot ulovlig fiske.
- Øke informasjonsutveksling og utveksling av kompetanse knyttet til elektroniske kontrollhjelpemiddel.
- Styrke innsatsen i alle regionale fiskeriforvaltningsorganisasjoner hvor Norge er medlem.

- Arbeidet for at de regionale fiskeriorganisasjonene publiserer lister over hvilke fartøy som driver eller mistenkes for å drive UUU-fiske.

Nasjonalt

- Lovforslag som gir nye kontrollhemler er fremmet for Stortinget 30. juni 2006. Sammen med forslag til havnestatsavtale i NEAFC vil dette gi hjemmel til å
 - kreve forhåndsmelding fra alle utenlandske fartøy før de kan anløpe norsk havn
 - nekte landing i Norge for fartøy som er fra land som ikke deltar i de regionale fiskeriorganisasjonene. Dette gjelder både fiske- og transportfartøy
 - nekte landing fra fartøy som tidligere har deltatt i UUU-fiske. Dette gjelder både fiske- og transportfartøy
 - Nekte omlasting i havn og nekte bunners og andre støttefunksjoner i havn for slike fartøy
 - Avkreve bekreftelse fra flaggstaten om at fisk som ønskes landet fra et fartøy er fisket i tråd med regelverk og avregnes fartøyets kvoter.
- Norsk ressurskontroll vil fortsatt være effektiv med betydelig og tydelig tilstedeværelse fra norsk Kystvakt på fiskefeltene i Barentshavet.
- Norske fartøy forbyr å fiske i internasjonalt farvann med mindre Norge er medlem i den aktuelle regionale organisasjon og er tildelt lisenser/kvoter.
- Norge vil ta initiativ til en gjennomgang av hvordan alle medlemmer av FN-avtalen om fiske på det åpne hav ivaretar sitt flaggstansvar.
- Arbeide for sporingssystemer som sikrer at UUU-fisk ikke kommer inn på det norske markedet.
- Ytterligere kartlegge norske aktørers/selskapers rolle i tilknytning til UUU-fiske. Dette gjelder både fiske, transport og omsetning.
- Støtte norske organisasjoners arbeid med å styrke samarbeid med russiske næringsorganisasjoner.

En helhetlig politikk for marin næringsutvikling

Eksport og markedsadgang

Mål

Norge er en stor aktør på det globale markedet for fisk. Fiskeri- og havbruksnæringen trenger like god eller bedre markedsadgang enn våre største konkurrenter på sjømatmarkedene. Dette er en avgjørende forutsetning for å realisere verdiskapingspotensialet.

Status og utfordringer

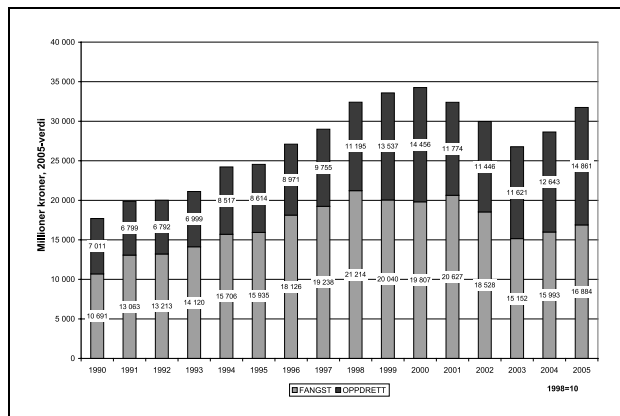
I 2005 eksporterte Norge sjømat til mer enn 150 land til en verdi av 31,7 mrd. kroner. Dette er ny rekord for eksporten av norsk sjømat målt i nominell verdi. I realverdi var imidlertid eksporten høyere i 1999 og 2000. Fra 2004 økte eksporten med 3,6 mrd. kroner eller 12,6 pst. I kvantum var eksporten uendret på omtrent 2 mill. tonn. Økte priser, spesielt på laks og sild, men også på de fleste andre arter, har bidratt til denne kraftige økningen i eksportverdien. Utsiktene for fortsatt vekst i 2006 er meget gode, spesielt i lys av de historiske høye lakseprisene så langt i 2006.

Oppdrettet fisk utgjør en stadig større andel av verdien av sjømateksporten. I 2005 var oppdrettsandelen på 47 pst., det høyeste nivået noensinne.

EU er fremdeles Norges største sjømatmarked, og utgjorde 59 pst. av eksportverdien i 2005. Trenden er likevel at andelen av eksporten som går til EU er fallende. Russland rykket opp som det største enkeltmarkedet i 2005 foran Danmark, Frankrike og Japan. I stor grad skyldes dette en betydelig økning av laks og sild til det russiske markedet. Eksporten til Russland kan falle noe tilbake på grunn av importrestriksjonen russiske veterinærmyndigheter innførte for norsk ferskfisk fra 1. januar 2006. Russiske myndigheter kom 7. september med ytterligere krav til norsk sjømateksport. Dette kan sette all eksport av fisk til Russland, både fersk og frosset, i fare. Arbeidet for å løse denne saken har høy prioritet.

Det har vært en positiv utvikling i eksporten til markeder utenfor Europa, og spesielt Asia, hvor verdien av eksporten for første gang beløp seg til over 1 mrd. kroner. Kina er blitt et viktig marked for norsk sjømat.

Hel fersk laks utgjør fremdeles det suverent største eksportproduktet, med en andel av eksporten på omtrent 1/3 målt i verdi. Fryst makrell og NVG-sild, klippfisk av torsk og fersk laksefilet utgjør de øvrige produktene der eksportverdien overstiger 1 mrd. kroner.

Figur 6.7 Norsk eksport av sjømat 1988-2005 (2005-verdi)

Kilde: Eksportutvalget for fisk. Tallene for 2005 er foreløpige

I 2005 økte importen med om lag 73 mill kroner til om lag 4,7 mrd. kroner. Volummessig var det en tilbakegang på noe over 20 000 tonn. Danmark. I verdi utgjør Russland og Tyskland de største landene når det gjelder eksport til Norge. Totalimporten fra Russland har gått ned på grunn av nedgang i volum av levert fryst torsk. Innsatsvarer til fiskefôr (mel, pellets, fett og oljer), torsk og makrell utgjør totalt sett de største importproduktene.

De handelspolitiske utfordringene har vært spesielt store for laksenæringen. EUs antidumpingtiltak mot norsk laks mobiliserte store ressurser fra myndighetene og laksenæringen. Den 20. januar 2006 innførte EU endelige antidumpingtiltak mot norsk laks i form av en minste importpris på 2,80 euro per kilo hel fisk. Norge har hevdet at tiltaket verken er berettiget i forhold til de faktiske forhold eller WTOs antidumpingavtale. Etter at konsultasjoner med EU ikke førte fram til noen løsning, besluttet Regjeringen den 20. februar å åpne en tvisteløsningssak i WTO mot EU.

Den 22. juni 2006 besluttet WTO å opprette et panel i saken som skal undersøke WTO-konformiteten av EUs tiltak. Det er ventet at panelet vil presentere sin rapport og avgjørelse i løpet av våren 2007. Denne panelavgjørelsen kan ankes av begge parter, og en ankebehandling av saken vil ta ytterligere fire måneder. En endelig avgjørelse av saken kan derfor ventes i løpet av høsten 2007.

I januar 2006 ble USAs tredje "sunset review" (5-årsgjennomgang) av antidumpingtiltaket mot hel fersk norsk laks gjennomført. De amerikanske handelsmyndigheter ga full tilslutning til å videreføre tiltakene i nye fem år. Dette er i tråd med etablert praksis i USA når den amerikanske næringen ber om videreføring av antidumpingtiltak. Næringen og myndighetene i Norge la ned store ressur-

ser i å få disse tiltakene opphevet, men argumentene ble ikke tatt hensyn til. Norske myndigheter har i tiden etter dette vedtaket fortsatt å framføre at vi ikke ser noe faktisk grunnlag for videreføring av disse tiltakene.

Handelen med sjømat blir i stadig større grad en del av det globale handelsregimet. Likevel er den generelle tollbelastningen høyere enn i andre industrielle sektorer. Bruken av ikke-tariffære handelshindringer, som antidumpingtiltak, tekniske, veterinære og sanitære handelshinder, øker i verdenshandelen. Dette rammer sjømatnæringen spesielt. Et åpent, liberalt og regelbasert regime for verdenshandelen er meget viktig for at den norske sjømatnæringen skal kunne utvikle seg videre. Regjeringen har derfor prioritert de pågående WTO-forhandlingene med sikte på å bidra til et regime som fremmer eksportmulighetene og verdiskapingen i fiskeri- og havbruksnæringen. For fiskeri- og havbruksnæringen er det spesielt to forhandlingsområder som er av betydning: Markedsadgang for industrivarer inklusive fisk (NAMA) og regelverksforhandlingene, som bl.a. omfatter antidumpingtiltak og fiskerisubsidier.

I forhandlingene om markedsadgang for industrivarer inklusive fisk (NAMA) har det overordnede målet vært å sikre betydelige kutt i tollsatsene i handelen med fisk og fiskeprodukter på bred basis. Dette kan best sikres gjennom en ambisiøs formel for tollnedtrapping. Videre drøfter Norge sammen med en rekke andre land muligheten for å redusere tollsatsene i handelen med sjømat ut over det som følger av formelen, gjennom egne sektordiskusjoner for fisk. Norge deltar også i diskusjonene knyttet til ikke-tollmessige handelshindringer. Det er Utenriksdepartementet som har det overordnede forhandlingsansvaret, men Fiskeri- og kystdepartementet bidrar aktivt i arbeidet.

Regelverket for antidumpingtiltak er etter norsk syn for uklart og åpner i for stor grad for vilkårlig bruk. I mange tilfeller er det ønske om beskyttelse fra internasjonal konkurranse og handel som er motivasjonen for slike tiltak. Havbruksnæringen har i snart 20 år vært rammet av antidumpingtiltak fra EU og USA. Fiskeri- og kystdepartementet har derfor spilt en aktiv rolle i disse forhandlingene, med sikte på å skape en klarere og mer rettfærdig avtale i WTO om bruken av antidumping.

Forhandlingene i WTO om fiskerisubsidier ligger også under regelverksforhandlingene. Målet med disse forhandlingene er å redusere overfiske og overkapasitet i fiskeflåten globalt, og derigjennom sikre økt lønnsomhet i fiskeflåten og en bedre forvaltning av verdens fiskeriressurser.

Etter at WTO-medlemmene sommeren 2006 ikke kom til enighet om mer detaljerte retningslinjer for viktige områder i forhandlingene, særlig knyttet til landbruk og NAMA, ble forhandlingene suspendert på ubestemt tid.

Parallelt med de multilaterale WTO-forhandlingene prioriteres arbeidet med nye frihandelsavtaler i regi av EFTA. Den raske framveksten av nye regionale og bilaterale frihandelsavtaler er både en utfordring og en mulighet for Norges handelspolitiske interesser. Gode, forutsigbare og konkurransedyktige betingelser er viktig for den videre utviklingen av fiskeri- og havbruksnæringen.

Gjennom EFTA har Norge i dag 15 frihandelsavtaler som sikrer norske fiskeeksportører preferanser. For tiden er EFTA i forhandlinger med Egypt, Thailand og Gulf Cooperation Council, og det vil bli satt i gang forhandlinger med Algerie i nær framtid. Forhandlingene med Canada ligger foreløpig på is. Norge vil arbeide for å få i gang forhandlinger med India, Kina og Japan. Norge ønsker også å sette i gang forhandlinger med Russland og Ukraina når disse landene er blitt fullverdige WTO-medlemmer.

Prioriteringer

WTO-forhandlingene er som verdens multilaterale handelssamarbeid den viktigste arenaen for både markedsadgang, ikke-tariffære handelshindre og tvisteløsning. Departementet legger derfor stor vekt på å følge opp i forhold til WTO og deltar regelmessig i relevante komitémøter og tvisteløsningssaker. Departementet er videre en aktiv bidragsyter som synliggjør Norges offensive og kommersielle interesser i EFTAs frihandelsavtaler. Departementet vil fortsette å delta i forhandlingene og bidra til å påvirke hvilke land EFTA bør forhandle med.

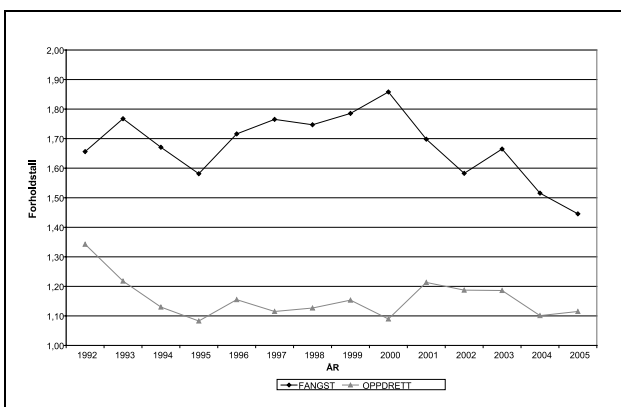
I de kommende forhandlinger om å utvide EØS-avtalen til å omfatte Romania og Bulgaria legges det vekt på at bortfall av frihandel på fisk skal kompenseres. Av pågående handelstvister har laksesakene med EU og Russland høyest prioritet. I saken med Russland har dialogen ført til at to norske produsenter så langt har fått godkjenning til å eksportere fersk laks. Det arbeides intensivt overfor Russland, på kort sikt for å gjenåpne dette markedet for flere norske produsenter og på lang sikt for å normalisere handelen. Laksesaken med EU er nå en sak i WTOs tvisteløsningsorgan. Departementet er en sentral premissleverandør av fakta og næringsspesifikk informasjon, og dette arbeidet vil ha høy prioritet fram til panelet leverer sin konklusjon.

Fiskeindustri

Mål

Fiskeforedlingsindustrien skal sikres stabil tilgang til råstoff, langsiktige avtaler innenfor rammene av råfiskloven kan bare settes til side for å sikre leveransene fra små fiskefartøy som ikke kan levere annet sted. Fiskeråstoffet skal som hovedregel foredles ved anlegg på land. Utvikling av ny teknologi, størst mulig foredlingsgrad og utnyttelse av biprodukter for marint råstoff er viktig for å kunne øke verdiskapingen innen fiskeri- og havbruksnæringen.

Status og utfordringer

Figur 6.8 Forholdet mellom eksportverdi og førstehåndsverdi for fangst og oppdrett 1992-2005 (2005-verdi).

Kilde: Fiskeridirektoratet og Eksportutvalget for fisk. Tallene for 2005 er foreløpige.

Siden om lag 90 pst. av fisken eksporteres, kan forholdstallet tas som en grov indikator på utviklingen i verdiskaping og foredling i andrehånd for villfisk og oppdrett. Forholdstallet tar ikke hensyn til innenlandsmarkedet eller import for reeksport, og all fisk blir ikke eksportert samme år som førstehåndsomsetningen skjer.

For villfisk har forholdstallet variert mellom 1,4 og 1,9 i perioden. De siste årene har trenden vært nedadgående. For oppdrettsfisk er bearbeidingsgraden vesentlig lavere. Tidlig i perioden var det en nedgang, mens forholdstallet fra midten av nittitallet har vært tilnærmet stabilt mellom 1,1-1,2.

Lønnsomheten i fiskeindustrien var i 2004 på sitt høyeste nivå siden 1998. Best lønnsomhet hadde produsentene av tørrfisk, som hadde et overskudd som nesten var på nivå med rekordåret 1998. Filetindustrien hadde et lite overskudd, for første gang siden 1998. I andre deler av fiskeindustrien er lønnsomheten fortsatt svak. Dette gjelder

særlig rekeindustrien og pelagisk sektor. Sterk konkurranse og små marginer har preget pelagisk konsumindustri i flere år.

Etter flere år med konkurser og nedleggelses av bedrifter er det i dag betydelig bedre samsvar mellom bedriftenes produksjonskapasitet og råstoffgrunnlaget, noe som også har bidratt til økt lønnsomhet i fiskeindustrien. Imidlertid er det fortsatt overkapasitet, spesielt i pelagisk sektor.

Leveringsvilkår

Det ble innført nye regler for leveringsvilkår for torsketrålartøy høsten 2003, hvor blant annet leveringsvilkårene ble gjort mer ensartet og hvor det ble klargjort hvordan leveringsplikten skal gjennomføres. Disse reglene er nå evaluert. Blant annet på grunnlag av denne evalueringen har Fiskeri- og kystdepartementet sendt en del forslag til endringer i ordningen på høring. Det er blant annet foreslått å innføre en plikt til å selge den leveringspliktige fangsten til det eller de begunstigede fiskeindustribedriftene i de tilfellene det er samme eier til fartøy og industribedrift, å innføre en plikt for industribedriftene til faktisk å bearbeide råstoff som kjøpes gjennom ordningen og å utvide leveringsplikten til å omfatte 100 pst. av fartøyets fangst av torsk og hyse nord for 62°N. Det tas sikte på at endringer i reglene skal tre i kraft fra 1. januar 2007.

Distriktskvoter

Ordningen med distriktskvoter som har som formål å legge til rette for tilførsel av råstoff til foredlingsindustrien i definerte distrikter skal gjeninnføres. Slik tilførsel skal skape aktivitet, sysselsetting og verdiskaping i de aktuelle distriktene. Det tas sikte på å gjennomføre distriktskvoteordningen som en prøveordning i Nordland, Troms og Finnmark høsten 2006.

For 2006 er det satt av 3 pst. av kvotene til torsketrål-gruppen, kystfartøy mellom 15 mellom 15-21 meter og 21-28 meter. Kvantumsmessig utgjør dette henholdsvis 964 tonn og 624 tonn for konvensjonelle fartøy og 1 896 tonn for torsketrålere. Totalt kvantum avsatt til distriktskvote er derved 3 484 tonn av en total norsk kvote på 212 700 tonn torsk.

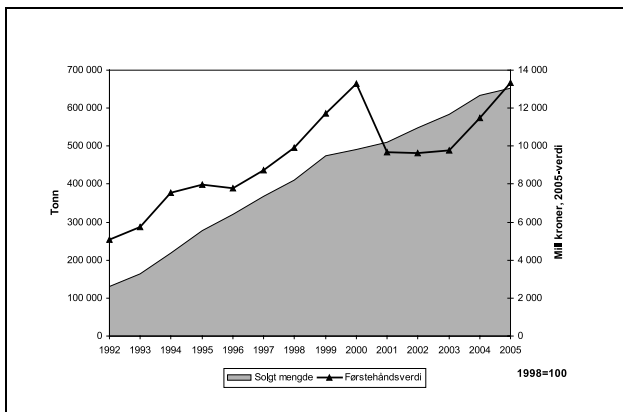
Havbruk

Mål

Konkurransedyktige rammebetingelser er en forutsetning for videreutvikling av norsk havbruksnæring. Dette innebærer bl.a. en målrettet

satsing på forskning og innovasjon og tilgang på tilstrekkelig sjøareal. Forvaltningen av havbruksnæringen må være tilpasset kravene til mattrygghet, miljø, fiskehelse og fiskevelferd i tillegg til kravene fra de ulike markedene.

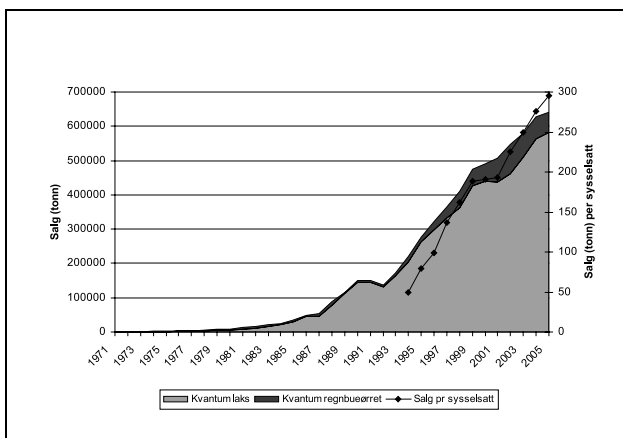
Status og utfordringer

Figur 6.9 Oppdrett av laks, ørret og andre fiskearter. Solgt mengde og førstehandsverdi (2005-verdi)

Kilde: Statistisk sentralbyrå og Fiskeridirektoratet

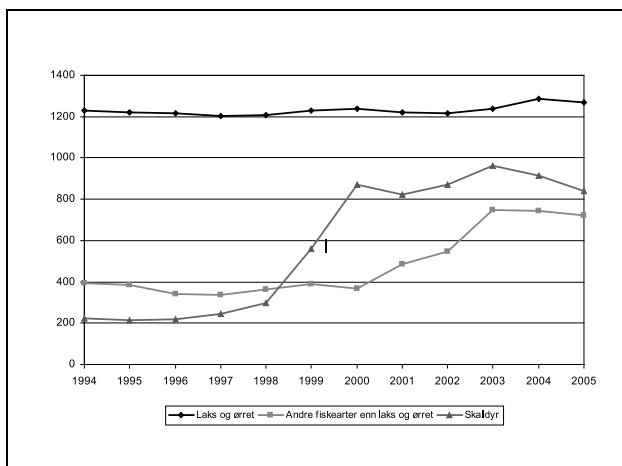
Den totale norske havbruksproduksjonen har hatt en uavbrutt vekst i over 20 år. Priser og lønnsomhet har imidlertid svingt betraktelig i den samme perioden. I 2005 ble det produsert 582 000 tonn laks og 59 000 tonn ørret. Totalt tilsvarer dette en 8 pst. økning av laks i forhold til 2004, mens volumet av ørret har gått noe ned. Prisene har derimot økt mye gjennom 2005 og inn i 2006, noe som har ført til svært god lønnsomhet for næringen. Mangfoldet innen akvakultur er økende. I 2005 ble det dyrket 4 350 tonn skjell og 11 500 tonn marine arter, der torsk er den viktigste arten.

Figur 6.10 Salg av laks og ørret totalt og salg per sysselsatt

Kilde: Fiskeridirektoratet. Tallene for 2005 er foreløpige

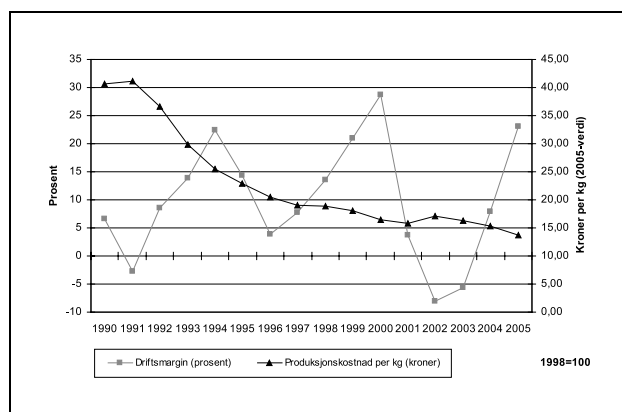
Figur 6.10 viser utviklingen i solgt mengde av laks og ørret, og utviklingen i solgt mengde per sysselsatt. Utvikling i solgt mengde per sysselsatt har vært stor. I 1994 var gjennomsnittlig solgt mengde per sysselsatt 50 tonn, mens tilsvarende tall for 2005 er 295 tonn.

Figur 6.11 Utvikling i antall konsesjoner 1993-2005

Kilde: Fiskeridirektoratet. Tallene for 2005 er foreløpige.

Figur 6.11 viser utviklingen i antall tildelte konsesjoner for perioden 1994 til 2005. I 2005 var 1 128 av konsesjonene for laks og ørret aktive, dvs. 89 pst. Av konsesjonene for andre fiskearter enn laks og ørret var 278 aktive (38 pst.), mens 485 av konsesjonene for skalldyr (58 pst.) var aktive.

Figur 6.12 Gjennomsnittlig driftsmargin og gjennomsnittlig produksjonskostnad per kilo. Laks og regnbueørret.

Kilde: Fiskeridirektoratet. Driftsmargin = (Driftsresultat/Sum driftsinntekter) * 100. Tallene for 2005 er foreløpige.

Utviklingen i gjennomsnittlig driftsmargin er svært markedsavhengig, og viser store variasjoner fra år til år. For 2002 og 2003 var driftsmarginen

negativ. Trenden snudde i 2004, og i 2005 var driftsmarginen på 23 prosent.

Gjennomsnittlig produksjonskostnad per kilo har gått kraftig ned siden 1990. De siste årene har det imidlertid vært en utflating. Chile, som er den største konkurrenten, har de senere år hatt betydelig lavere produksjonskostnader enn i Norge.

Gjennomgang av havbruksnæringens konkurranseforhold

Norsk havbruksnæring skal være konkurransedyktig og subsidiefri. Næringen eksporterer ca. 95 pst. av sin produksjon, og møter betydelig konkurranse fra andre havbruksnasjoner i de viktigste markedene. Det er satt ned en interdepartemental arbeidsgruppe som skal gjennomgå næringens konkurranseforhold. Næringens globale konkurransekraft er avgjørende for om veksten kommer i Norge eller i andre land.

Ny akvakulturlov

Lov om akvakultur trådte i kraft 1. januar 2006.

Akvakulturloven er et redskap for å legge til rette for akvakulturvirksomhet som er bærekraftig og samfunnsøkonomisk lønnsom. Loven gir rammer for næringens videre vekst gjennom en forsvarlig forvaltning av nasjonale interesser som miljø og bruk av kystareal. Gjennom dette kan næringens mål oppnås parallelt med realiseringen av andre nasjonale og regionale hensyn.

Forvaltningen av næringen skal skje innenfor rammene av en bærekraftig utvikling. Loven inneholder bestemmelser som skal sikre at hensynet til miljø ivaretas i alle trinn av produksjonskjeden.

I forbindelse med ikrafttredelse av akvakulturloven ble det foretatt endringer i eksisterende forskriftsverk for å tilpasse forskriftene til den nye loven.

Endringer av eierbegrensninger

Grensen for hvor stor andel av tillatelsene enkeltaktører kan eie har blitt redusert slik at ingen kan eie mer enn 25 pst. av konsesjonsvolumet for oppdrett av laks og ørret. Det må søkes om tillatelse fra departementet dersom andelen av samlet konsesjonsvolum overstiger 15 pst. Grensene er satt ut i fra et ønske om å beholde en variert eierstruktur i havbruksnæringen.

Samordning av saksbehandling

Akvakulturloven pålegger fiskerimyndighetene å samordne de ulike sektormyndighetenes saksbe-

handling ved søknad om tillatelse til å drive akvakultur. I dag er gjennomsnittlig saksbehandlingstid om lag ett år, og det er et mål å redusere dette.

Akvakulturregisteret

I forbindelse med at det i akvakulturloven er innført adgang til overføring og pant av tillatelser er det opprettet et akvakulturregister. Her finnes opplysninger om tillatelsene og eventuelle heftelser på disse. Registeret har et flerbruksformål: Det er nødvendig for å gjennomføre panteordningen, og i tillegg blir prosessen med overføring enklere. Det arbeides kontinuerlig med å vurdere hvilke opplysninger som er hensiktsmessig å registrere.

Ny forvaltningsmodell for stamfisk

Systemet med tillatelser til stamfisk er for tiden under vurdering. Ny akvakulturlov innebærer endringer i sentrale grunnprinsipper, som pant og overføring av tillatelser. Det er derfor behov for å tilpasse stamfisksystemet til dagen regelverk.

Et annet sentralt formål bak revideringen av stamfiskregelverket er hensynet til næringens behov for godt avlsarbeid. Det er også viktig at ordningen ikke virker konkurransevridende og at hele næringen sikres tilstrekkelig tilgang på stamfisk.

Utlysning av ti tillatelser til lakse- og ørretoppdrett i Finnmark

For å styrke laksenæringen i Finnmark er det under utlysning ti nye tillatelser som fordeles på Øst- og Vest-Finnmark. Tillatelsene skal tildeles gjennom en lukket budrunde og med ti års kommunebinding til den kommunen tilsagnet gis i. Finnmark fylkeskommune er i forberedelsene til tildelingen konsultert om næringspolitiske veivalg.

Økologisk akvakultur

Interessen for økologiske produkter er en voksende internasjonal matvaretrend, og åpner for økologisk akvakultur som en interessant produksjonsnisje. Økologisk akvakultur er imidlertid ikke et entydig begrep. Det stiller ikke bare krav til produktet, men like mye til selve produksjonen. Standardene har til dels ulike krav til hvordan produksjonen skal være gjennomført for at den kan sertifiseres som økologisk. EU har satt i gang arbeid for å harmonisere standardene for økologisk akvakultur i EØS-området. Ved å delta i harmoniseringsarbeidet internasjonalt vil norske myndigheter kunne bidra til at forholdene legges best mulig til rette for økologisk produksjon i Norge.

Det vil være opp til norsk havbruksnæring om den finner det økonomisk lønnsomt å produsere økologisk laks til de forskjellige markedene, inkludert innenlandsmarkedet. Tilrettelegging for utvikling av økologiske akvakultur vil bli vurdert i den pågående gjennomgangen av havbruksnæringens konkurransesituasjon.

Fangstbasert havbruk

Fangstbasert havbruk er en ny type næringsvirksomhet som baserer seg på levendelagring og oppdrett av villfanget marin fisk med sikte på økt verdiskaping og bedre ressursutnyttelse. Fiskeri- og kystdepartementet innførte derfor nytt regelverk for fangstbasert havbruk fra årsskiftet 2005/2006. Det nye regelverket ivaretar hensynet til fiskens velferd og helse, så vel som hensynet til ressurskontroll og miljø samt sjømattrygghet og kvalitet. Regelverket har særlig relevans i forhold til fangst og oppføring av torsk. I juni 2006 ble det foretatt en presisering i regelverket for å avgrense dette mot tradisjonell låssetting av sei, makrell, sild, brisling og ål. Fiskeri- og kystdepartementet er positive til å vurdere ytterligere justeringer i regelverket. Relevante problemstillinger er kravet til avstand mellom anlegg, fôring og hvilket fôr fisken kan få.

"Put and take"

Fiske i tilrettelagte merder er en forretningsidé som kan bidra til et samspill mellom fiskeri, akvakultur og turisme. Tidligere manglet det et regelverk som var forutsigbart for næringsutøverne og som la til rette for en positiv næringsutvikling.

Fiskeri- og kystdepartementet vedtok derfor 31. mai 2005 tidsavgrensede retningslinjer for godkjenning og drift av anlegg som tilbyr fiske i merd, innhegning eller annet avstengt område. Fiskeridirektoratet har ansvaret for koordinering av søknadsbehandlingen. Retningslinjene skulle i utgangspunktet gjelde for 2005, men er forlenget ut sesongen 2006. Mattilsynet og Fiskeridirektoratet skal deretter evaluere erfaringene med godkjenning og tilsyn etter disse retningslinjene, og komme med forslag til forskriftsbestemmelser om slik virksomhet.

Fôr

For å kunne oppfylle de ambisiøse målene om bærekraft og vekst i akvakulturnæringa, er det en grunnleggende utfordring å skaffe til veie nok fôrstoffor som er av tilfredsstillende kvalitet og

som er høstet på en bærekraftig måte. Fiskemel og fiskeolje har tradisjonelt vært hovedingredienser i fôr til laks og ørret, men tilgangen er begrenset.

Prioriteringer 2007

Arbeidet med å sikre et helhetlig regelverk innenfor akvakulturnæringen videreføres. Regelverket må utvikles og oppdateres parallelt med utviklingen av næringen.

I forskriftsverket skal det bl.a. gjennomføres en helhetlig revisjon knyttet til ulike former for spesialtillatelser som forsøks- og forskningsformål, undervisningsformål, utstillingsformål, slaktemerder, samt til andre formål.

Akvakulturregisteret skal utvikles videre med nye elementer som naturlig hører hjemme i registeret. Utredningen av ulike modeller for samordnet saksbehandling skal følges opp.

Arbeidet i den interdepartementale arbeidsgruppen som skal gjennomgå næringens konkurransebetingelser vil bli prioritert. Tiltak skal vurderes med bakgrunn i de utfordringene de ulike artene har.

Fiskeri- og kystdepartementet har som mål å delta i arbeidet for å harmonisere standardene for økologisk akvakultur i EØS-området.

Fiskeri- og kystdepartementet vil legge vekt på videre dialog med den fangstbaserte næringen for å legge til rette rammevilkårene for virksomheten. Hovedvekten vil være på problemstillinger rundt stengsetting, fôringskrav og fôrtype.

Etter to år med midlertidige retningslinjer for godkjenning og drift av "put and take"-virksomheter, vil departementet på bakgrunn av evalueringen av disse retningslinjene fastsette permanente regler for slik virksomhet.

Departementet vil stimulere til utvikling av alternative fôrtiler til fisk.

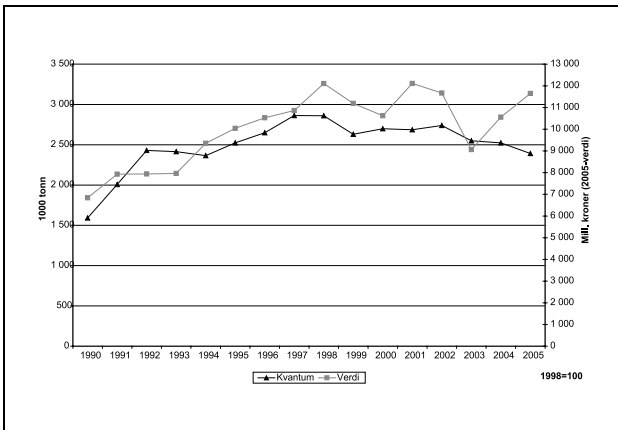
Fiske og fangst

Mål

Fiskeripolitikken skal legge til rette for realisering av det langsiktige avkastningspotensialet fra marine ressurser gjennom en ansvarlig ressursforvaltning, rasjonelle beskatningsstrategier og ansvar for det biologiske mangfoldet.

Forvaltningen skal være basert på vitenskapelige tilrådinger. I et langsiktig perspektiv er det et mål å videreutvikle og forenkle reguleringene, samt å legge til rette for en helhetlig forvaltning gjennom verdikjeden.

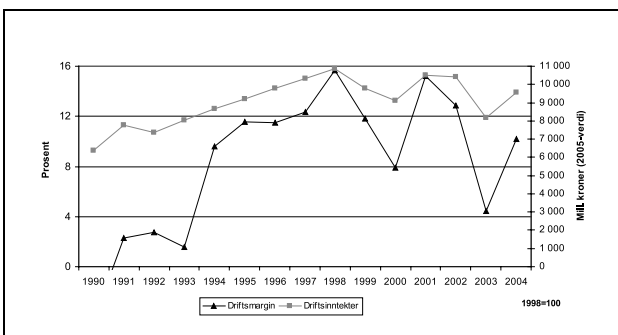
Status og utfordringer

Figur 6.13 Samlet landet kvantum og førstehåndsverdi norske fartøy 1990 – 2005 (ekskl. tang og tare).

Kilde: Fiskeridirektoratet. Tallene for 2005 er foreløpige.

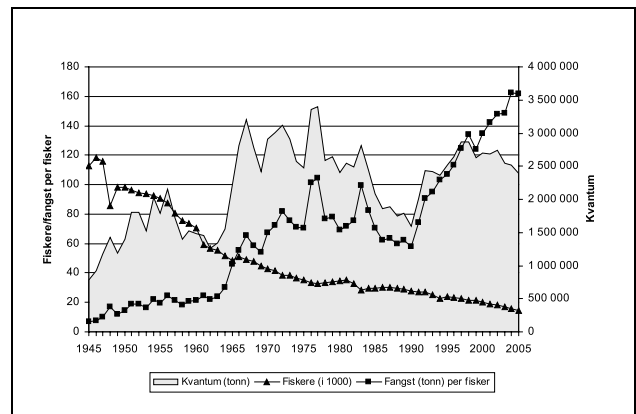
Fangstuttaket i norske fiskerier har de siste ti årene variert mellom 2,5 og 3,1 mill. tonn. Reduksjonen i kvantum fra 2004 til 2005 skyldes i hovedsak redusert fangst av kolmule. På nittitallet var det en jevn og solid vekst i verdiutbyttet, men i 2003 opplevde næringen en markert nedgang i verdien som følge av lavere priser på viktige fiskeslag, samt et noe redusert fangstkvantum. Prisen på de viktigste fiskeartene har siden økt, og førstehåndsverdien for 2005 ble 11,7 mrd. kroner, en økning fra 10,4 mrd. kroner i 2004. Økningen var først og fremst en følge av økte fiskepriser på viktige arter, noe som også kompenserte for reduksjonen i fangstmengden i 2005 sammenlignet med 2004. I 2005 ble det landet 2,5 mill. tonn, mot 2,7 mill. tonn i 2004.

Figur 6.14 Utvikling i driftsmargin og totale driftsinntekter for fartøy større enn 8 meter 1990 – 2004

Kilde: Fiskeridirektoratet. Driftsmargin = (Driftsresultat/Driftsinntekter) * 100

Gjennomsnittlig driftsmargin varierer en del i perioden, og er som figuren viser følsom for endringer i førstehåndsverdien. Årene 1998 og 2001 viser de høyeste marginene. 2003 var et av de svakeste årene i perioden, mens det ble forbedring i driftsresultatene i 2004 pga. høyere førstehåndsverdi. For 2005 forventes enda større driftsmarginer, i første rekke som følge av ytterligere økning i førstehåndsverdien. Imidlertid påvirket økningen i drivstoffutgiftene i løpet av 2005 driftsmarginen negativt. Det er ennå for tidlig å si noe om resultatene for 2006.

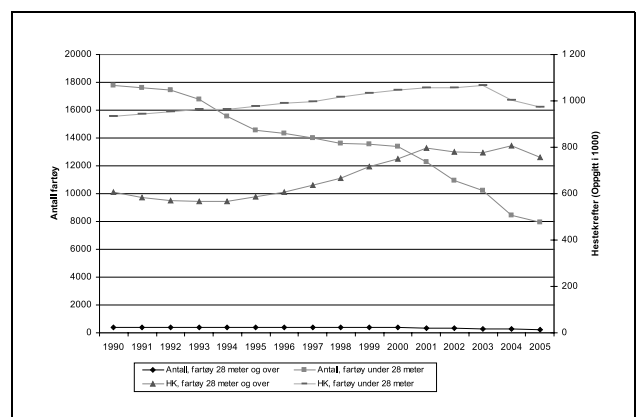

Figur 6.15 Utvikling i fangst, antall fiskere og fangst per fisker 1945 – 2005

Kilde: Fiskeridirektoratet.

Figuren over viser utviklingen i fanget kvantum, antall fiskere og fangst per fisker. Variasjoner i ressurstilgangen vil påvirke fangst per fisker. Sett over tid illustrerer figuren likevel effektivitetsutviklingen i norsk fiskerinæring.

I 1990 var gjennomsnittlig fangst per fisker i underkant av 50 tonn. Tilsvarende for 2005 er om lag 162 tonn fangst per fisker.

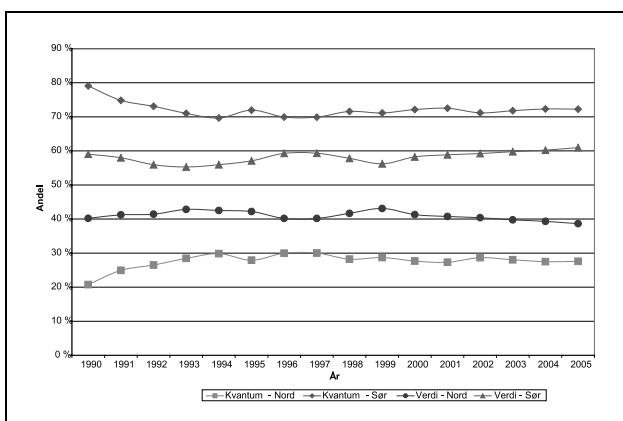
Figur 6.16 Utvikling i totalt antall fartøy og samlet motorkraft (HK) fordelt på fartøy over og under 28 meter 1990-2005

Kilde: Fiskeridirektoratet

I perioden 1990 til 2005 er antall fiskefartøy redusert fra 17 400 fartøy til 7 700 fartøy. Antall fartøy på 28 meter og over er redusert med 40 prosent, mens antall fartøy under 28 meter er redusert med 56 prosent.

Samlet motorkraft målt i hestekrefter viser den motsatte tendens når perioden ses under ett. Dette gjelder både for fartøy på 28 meter og over og fartøy under 28 meter. For begge gruppene reduseres samlet motorkraft fra 2004 til 2005. Utviklingen i motorkraft er én av flere mulige indikatorer for fiskeflåtenes fangstkapasitet, og gir alene ikke noen dekkende beskrivelse av den reelle fangstkapasiteten. Undersøkelser foretatt av SINTEF konkluderer med at til tross for nedgang i antall fiskefartøy har flåtenes tekniske fangstkapasitet økt sterkt på 1990-tallet, i størrelsesorden 70 pst. i havfiskeflåten og 30 pst. i kystfiskeflåten. Dette skyldes i stor grad teknologisk utvikling og fornyelse av fiskeflåten.

Noe av endringen fra 2004 til 2005 kan skyldes sletting av inaktive fartøy fra merkeregisteret som følge av innføring av årsgebyr for å stå i registeret.

Figur 6.17 Regional fordeling av fangst 1990 - 2005

Kilde: Fiskeridirektoratet. Nord = fylkene Finnmark, Troms og Nordland, Sør = resterende fylker.

Fordelingen av total fangstverdi mellom fartøy i nord og sør har holdt seg stabil i perioden. Fartøy hjemmehørende i nord har økt sin andel av totalfangsten fra 21 pst. til 28 pst. fra 1990 til 2005, mens andel av fangstverdien for denne delen av flåten ligger stabilt rundt 40 pst. Fartøy i sør har i samme periode dermed opprettholdt sin andel av total fangstverdi på om lag 60 pst. til tross for nedgang i andelen av totalfangsten fra 79 pst. til 72 pst.

Forskjellen mellom nord og sør skyldes i første rekke at mesteparten av de pelagiske fangstene, der volumene er størst, landes i sør, mens i nord landes mesteparten av bunnfisken, som har den

høyeste samlede fangstverdien. Noe av de årlige variasjonene skyldes endringer i kvotegrunnlaget for fiskerier som har ulik geografisk fordeling.

Forvaltning av kongekrabbe

I fiskeriavtalen mellom Norge og Russland er det avtalefestet felles forvaltningsstrategier for alle de viktigste kommersielle bestandene, også for kongekrabbe øst for 26°Ø. Imidlertid ble partene sommeren 2006 enige om at fastsettelse av forvaltningsstrategi skal skje unilateralt. Partenes kvotenivå for kongekrabbe i 2006 innebærer økt beskatningsgrad. Vest for 26°Ø er det fri fangst av kongekrabbe. Fiskeri- og kystdepartementet satte høsten 2005 ned en arbeidsgruppe, som har evaluert den norske forvaltningen av kongekrabbe. Arbeidsgruppen la fram rapport 1. mars 2006.

Fisketurisme

I løpet av 1990-tallet har fisketurisme blitt en viktig del av det norske reiselivsmarkedet. I et ressursforvaltningsperspektiv er det viktig å kunne kvantifisere både turistbasert fiske og fritidsfiske i sjøen. Ettersom det ikke foreligger data som angir omfanget av slikt fiske, igangsatte Havforskningsinstituttet i 2006 en omfattende kartlegging av dette. Gjennom lokale turistkontor og reiselivsnæringen formidles informasjon om anbefalte minstemålsregler og øvrige gjeldende regler. Med virkning fra 1. juni 2006 innførte Fiskeri- og kystdepartementet en utførselskvote for fisk og fiskevarer fra sportsfiske i Norge, for å sikre et bærekraftig turistfiske. Videre er ordningen med en egen turistkvote for kongekrabbe til reiselivsanlegg i Finnmark videreført for 2006.

Høsting av tang og tare

Overvåkingsprogrammet for tareskog med spesiell vekt på områder hvor det foregår høsting av stortare, videreføres. Fiskeriforvaltningen arbeider med å utarbeide nye regionale forskrifter for høsting av tang og tare.

Hvalfangst

2005 var den beste hvalfangstsesongen siden gjenopptakelsen av fangsten i 2003. Det ble tatt 639 vågehval, og markedet for produktet var godt. I 2006 har det vært dårlig vær store deler av sesongen. Antall fangede dyr vil derfor bli lavere enn i fjor. Etterspørselen etter hvalkjøtt er fortsatt god.

Fangst av kystsel

Totalkvoten på havert i 2006 er den samme som i 2005. For steinkobbe er kvoten redusert fra 949 dyr i 2005 til 750 dyr i 2006 som følge av at gjeldende bestandsestimater er lavere enn det foregående. For å få samlet genetisk materiale til forskning, samt å stimulere til at kvotene på havert blir utnyttet i større grad, ble det i 2003 innført en kompensasjonsordning for de jegere som sender inn kjever/prøver fra dyret. Fra 2006 omfatter ordningen steinkobbe i Møre og Romsdal og nordover til og med Finnmark. Det arbeides med forvaltningsplaner for beskatning av kystsel.

Selfangst i ishavet

Fiskeri- og kystdepartementet har som mål å stimulere til økt lønnsomhet i selfangstnæringen slik at støtteandelen kan bli redusert, og at næringen i framtiden skal kunne utnytte tildelte kvoter. Fangstforholdene var vanskelige i år, og resultatet av fangsten ble svakt. I Østisen ble hele kvoten tatt. I 2006 er det bevilget penger til et prosjekt med formål å øke beskatningen av grønlandssel i Østisen i samarbeid med russiske fangstkollektiver.

Strukturordninger i fiskeflåten

Den 20. oktober 2005 ble strukturkvoteordningen for hav- og kystfiskeflåten suspendert. Disse ordningene er suspendert i påvente av et regjeringsoppnevnt utvalg som skal evaluere tidligere innførte ordninger, og fremme forslag til framtidige strukturvirkemidler. Utvalget ble oppnevnt den 6. januar 2006 og leverte sin innstilling 19. august 2006. Utredningen ble sendt på høring, med frist 2. oktober 2006.

Prioriteringer

Lovutvalget for ny havressurslov leverte sin innstilling 9. juni 2005 (NOU 2005:10). Utredningen ble sendt på bred høring med frist 1. november 2005. Det tas sikte på å fremme forslag om ny lov i 2007.

Arbeidet med oppfølging av Strukturutvalgets innstilling vil stå sentralt i 2007.

Regjeringen vil i 2007 fremme en stortingsmelding om den norske forvaltningen av kongekrabbe, med en full gjennomgang av kongekrabbens inntreden i norske havområder og kongekrabbeforvaltningen så langt. Dette skal legge grunnlaget for en omforent nasjonal strategi for forvaltning av kongekrabbe.

Bruk av hav og kystsone

Mål

Fiskeri- og kystdepartementet skal være en aktiv deltaker i prosesser som påvirker rammebetingelsene for bruk av kystsonen.

For å kunne oppfylle målene om bærekraft og vekst i de marine næringene er det nødvendig å sikre tilgang til nok areal. I tillegg må det utvikles en strategi for hvordan akvakulturens bruk av dette arealet samlet sett kan gjøres mer effektivt ut fra hensynene til ulike interesser som miljø, fiskehelse og fiskevelferd, sjømattrygget, og produktjonsvekst, bedrifts- og samfunnsøkonomi og andre brukere av arealene.

Det er en utfordring å få til full digitalisering av arealplanene som kommunene utarbeider, herunder tilrettelegging av korrekte og oppdaterte geodata. Det gjenstår fortsatt en del grunnarbeid før alle deler av kystsonen er kartlagt. Fiskeri- og kystdepartementet er en pådriver i dette arbeidet.

Status og utfordringer

Et rådgivende utvalg overleverte sin endelige tilråding for Plan for marine beskyttede områder 30. juni 2004. Direktoratet for naturforvaltning er bedt om å videreføre arbeidet med Plan for marine beskyttede områder gjennom å igangsette arbeidet med forberedelser til konsekvensutredninger eller plan- og bygningsloven. Videre konkretisering av referanseområder skal inkluderes i dette arbeidet. Arbeidet skal baseres på tilrådingene fra det rådgivende utvalget, og forslag om lovverk og referanseområder fra direktoratsgruppen. Direktoratet for naturforvaltning skal i samarbeid med direktoratsgruppen og Havforskningsinstituttet vurdere muligheten for styrking av kunnskapsgrunnlaget for kandidatområdene.

EUs rammedirektiv for vann innebærer at forvaltningen av grunnvann, ferskvann, brakkvann og sjøvann skal sees i sammenheng. Det skal utvikles planer for opprettholdelse og om nødvendig forbedring av vannkvaliteten innenfor de berørte vannregioner. Direktivet implementeres i Norge gjennom EØS-avtalen etter at forslag til tilpasningstekst er godkjent av Europakommisjonen. Dette er forventet å skje i løpet av 2006. Implementering av direktivet i Norge ledes av Miljøverndepartementet. Fiskeri- og kystforvaltningen deltar aktivt i dette arbeidet.

Som en oppfølging av St.meld. nr. 12 (2001-2002) Rent og rikt hav skal det utarbeides forvaltningsplaner for norske havområder. Forvaltningsplanene skal legge grunnlaget for en helhetlig politikk med hensyn til belastning på havmiljø og

avveing av ulike næringsmessige bruk av havområdene. I første omgang er det utarbeidet en plan for Barentshavet og havområdene utenfor Lofoten, jf. Stortingsmelding nr. 8 (2005-2006) som ble lagt fram våren 2006.

Prioriteringer 2007

Fiskeri- og kystdepartementet vil prioritere arbeidet med oppfølging av forvaltningsplan for Barentshavet, samt arbeid med eventuelle nye forvaltningsplaner. Tilsvarende vil arbeidet med sameksistens mellom olje, fisk og miljø samt implementeringen av EUs rammedirektiv for vann blir prioritert.

Fiskeri- og havbruksnæringen er avhengig av tilstrekkelig tilgang på areal. Det er derfor viktig med deltakelse i alle areal- og verneplanprosesser som berører fiskeri- og havbruksnæringens interesseområder. Tilrettelegging av egne geodata skal prioriteres. Det er et mål at bruk av moderne kartverktøy skal gjøre forvaltningens planprosesser elektroniske.

Havbruksanleggs bæreevne, plassering, størrelsesavgrensning, utforming og drift er vesentlige lokaliseringfaktorer for å utvikle produksjonspotensialet bærekraftig. Dette er forhold som må tas med i arbeidet med å utvikle en strategi for effektiv arealbruk, som departementet tar sikte på å ferdigstille i 2007.

Trygg sjømat og høy standard i forhold til miljø, fiskehelse og fiskevelferd

Trygghet og kvalitet ved sjømat

Mål

Norsk sjømat skal være trygg, sunn, velsmakende og av riktig kvalitet. Det skal arbeides nasjonalt og internasjonalt for å dokumentere og kommunisere på en balansert måte til forbrukerne de helsemessige effektene av å spise sjømat.

Status

Regelverket for sjømattrygghet blir utformet i samarbeid med internasjonal utvikling, som kommer til uttrykk blant annet i EØS-avtalen og avtaler knyttet til WTO. Myndighetene i de ulike markedene stiller minimumskrav til hvordan sjømaten produseres og mattrygghet og kvalitet knyttet til det ferdige produktet.

Norsk oppdrettslaks har vært spesielt i søkelyset den siste tiden. En gruppe amerikanske miljøforskere fikk stor oppmerksomhet når de i en artikkel advarte mot å spise oppdrettslaks. De bruker en annen risikovurderingsmodell for frem-

medstoffer enn den som er globalt akseptert, og forskerne er av denne grunn blitt kritisert av en rekke organer, bl.a. av internasjonale organisasjoner som WHO/FAO. Det er heller ingen mattrygghetsmyndigheter som støtter forskerne.

Vitenskapskomiteen for mattrygghet har foretatt en helhetsvurdering av fisk og annen sjømat. Vurderingen har omfattet de ernæringsmessige fordeler ved å spise fisk sett i forhold til helse- og sykdomsrisiko forbundet med inntak av forurensninger og andre uønskede stoffer som fisk og annen sjømat kan inneholde. Ved gjennomgang av en lang rekke potensielle forurensningsstoffer, konkluderte vitenskapskomiteen at det hovedsakelig er dioksiner og dioksinliknende PCB samt metylkvikksølv som kan utgjøre en potensiell risiko ved konsum av fisk og annen sjømat i Norge. Eventuelle overskridelser gir ikke nødvendigvis helseskader, men sikkerhetsmarginen blir redusert. Basert på dagens nivå av dioksiner og dioksinliknende PCB, er det generelt sett ikke noen betenkeligheter knyttet til å spise fisk og annen sjømat tilsvarende fire måltider eller mer i uken når konsumet er variert og fet fisk ikke overskrider mer enn to måltider per uke.

De siste årene har nivået av dioksiner og dioksinliknende PCB i mat, inklusive sjømat, sunket. Det er likevel ønskelig med en fortsatt reduksjon i fisk og annen sjømat.

Myndigheters krav til mattrygghet og matkvalitet ved internasjonal handel med sjømat følger i stor grad anbefalingene til den globale matvarestandardorganisasjonen Codex Alimentarius. Det er virksomhetene sitt ansvar at regelverket følges og at maten og produksjonen av den dermed er trygg. Mattilsynet har som oppgave å sikre at virksomhetene tar sitt ansvar på alvor. Dette skjer gjennom:

- godkjenning av virksomheten
- revisjoner av virksomhetens egenkontrollsystem og
- uanmeldte inspeksjoner
- overvåknings- og kontrollprogrammer.

I tillegg blir eventuelle regelverksbrudd og andre enkelthendelser fulgt opp fra Mattilsynets side.

Mattilsynets målsetning for 2005 var å gjennomføre minimum ett tilsyn ved alle landbaserte sjømatvirksomheter samt å foreta særskilt oppfølging av alle virksomheter med påliggende vedtak fra tidligere tilsynsmyndighet (Fiskeridirektoratet). Mattilsynet har inspisert 909 av de i alt totalt 975 sjømatvirksomhetene én eller flere ganger siden det overtok tilsynsansvaret fra Fiskeridirektoratet fra 2004 til utgangen av 2005, og rapporterer at forholdene i hovedsak synes å være tilfredsstillende.

Mattilsynet har avdekket ulovlig bruk av nitratt ved produksjon av røykelaks og annen bearbeidet fisk i noen sjømatvirksomheter.

Fiskeri- og kystdepartementet har gitt Eksportutvalget for fisk i oppgave å etablere en frivillig kvalitetsmerkeordning for norske sjømatprodukter. Merkeordningen skal representere en kvalitet vesentlig høyere enn minstekravene fastsatt ved offentlige forskrifter. Formålet er å bidra til at næringen får et konkurransefortrinn i markedene ved å sikre en differensiert, stabil og høy kvalitet ved norske sjømatprodukter. Et uavhengig sertifiseringsorgan vil utføre kontroll av de enkelte produsentene som ønsker å benytte merket. En første milepæl i arbeidet ble nådd da Eksportutvalget for fisk lanserte kvalitetsmerkeordningen for skrei i desember 2005.

Regelverket stiller krav til sporbarhet for hvert ledd i verdikjeden, men det er ikke krav til gjennomgående systemer. Mattilsynet har tilsynet med at sjømatnæringen følger opp lovpålagte krav. God sporbarhet er viktig for å kunne trekke tilbake mat som ikke tilfredsstillende kravene til mattrygghet. Bedre sporing vil også bidra til å øke bedriftenes konkurransevne gjennom økt effektivitet, fleksibilitet og produktkvalitet. Sjømatnæringen har påbegynt dette viktige arbeidet, og har gode forutsetninger for å kunne bli ledende internasjonalt på dette området. Videre utvikling innen sporing og merking er også viktig når det gjelder muligheten for å spore fisk som er lovlig fanget.

Prioriteringer

Som en av verdens viktige sjømateksportører, har Norge behov for god kunnskap om fremmedstoffer i sjømat både for å verne forbrukerne i de ulike markedene og for å sikre fremtiden for sjømatnæringen.

På bakgrunn av at norske myndigheter har gitt sin fulle tilslutning til den europeiske politikken på området dioksin og dioksinlignende PCB i matvarer, er det forutsatt en ytterligere markant senking av grenseverdiene for disse stoffene i sjømat innen 2008 - ned mot de verdier som det da vil være teknisk mulig å oppnå gjennom rensing av fiskeolje og fiskemel.

Norge vil fortsette å utvikle nettverk for utveksling av informasjon, samhandling og koordinering mellom myndigheter og forskningsinstitusjoner i lakseproduserende nasjoner. Målet er å fremme relevant, nøytral og uavhengig kunnskap til forbrukerne om sjømat. Chile, Canada, Skottland, Irland, USA, Island og Færøyene har allerede sluttet seg til dette arbeidet.

For å minske de akutte problemene som stadig vekk oppstår knyttet til markedsadgang for norsk

sjømat til andre land og som begrunnes med mattrygghet og matkvalitet, vil det bli arbeidet med å etablere økt tillit og samarbeid mellom ulike lands matkontrollmyndigheter.

De globale standardiseringsorganisasjonene Codex Alimentarius og Verdens dyrehelseorganisasjon (OIE) blir stadig viktigere både faglig og politisk, fordi land som legger disse organisasjonenes anbefalinger og standard til grunn ved internasjonal handel antas å opptre i samsvar med WTO/SPS-avtalen. Polycyspørsmål knyttet til OIE håndteres av Landbruks- og matdepartementet og Fiskeri- og kystdepartementet. Tekniske spørsmål håndteres av Mattilsynet.

EU har uttalt at de vil følge anbefalingene til Codex Alimentarius ved utvikling av framtidig regelverk for mattrygghet og matkvalitet. Prioritering av arbeidet i Codex Alimentarius gir Norge anledning til å påvirke utviklingen av EUs regelverk både gjennom arbeidet i Codex Alimentarius og gjennom EØS-avtalen.

Eksportutvalget for fisk vil utvikle kvalitetsmerkeordninger for flere oppdrettsprodukter. Nå arbeides med en merkeordning for oppdrettskveite, og flere ordninger er planlagt. Det er en ambisjon at den nye kvalitetsmerkeordningen skal utvikles for alle produktgrupper.

Sjømatnæringens utvikling av sporingssystemer er høyt prioritert. Dette er viktig både i forhold til arbeidet mot ulovlig fiske og for å kunne etterprøve og spore tilbake når det er mistanke om eller funn av miljøgifter, andre fremmedstoffer eller sykdomsframkallende smittestoffer i sjømat.

Bærekraftig havbruk

Status og utfordringer

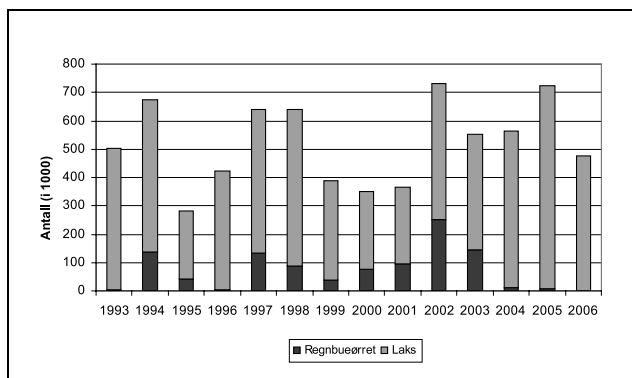
Helse- og miljøtilstanden til oppdrettsanleggene er fortsatt under god kontroll. Dette er en følge både av næringens bevisstgjøring på helse- og miljøområdet og myndighetenes kontroll av konsesjonsvilkårene.

Rømming er imidlertid fortsatt en av de store utfordringene innen norsk havbruk. Det er store utfordringer knyttet til genetikk, økologi og spredning av sykdommer. I tillegg medfører rømming til dels store økonomiske tap for næringen og omdømmeutfordringer.

I femårsperioden 2000 – 2004 rømte det om lag 450 000 – 500 000 fisk årlig. 2005 ble det verste rømmingsåret til nå med om lag 750 000 rømte fisk. Hittil i 2006 er det rømt om lag 450 000 laksefisk. Årsakene til rømming er mange, og omfatter blant annet menneskelig og teknisk svikt, feilbruk av oppdrettsanlegg, mangelfulle driftsrutiner, påkjørsler og rovdyrskader. De høye rømmingstal-

lene så langt i 2006 skyldes i stor grad orkanen "Narve".

Oppdrettstorsk rømmer lettere enn laksefisk, og arbeidet mot rømming er derfor viktig for utviklingen av denne næringen. Det er viktig å ha god genetisk kunnskap om både villtorsk og oppdrettstorsk.

Figur 6.18 Rømming av laks og ørret 1994-2006 (i 1000 stk)

Kilde: Statistisk sentralbyrå og Fiskeridirektoratet. For 2005 og 2006 er tallene foreløpige. Tall for 2006 inkluderer rømming til primo juni.

Fiskeri- og kystdepartementet har et sterkt fokus på tiltak for å hindre rømming, og har som målsetting at rømming skal holdes på et absolutt minimum. Det kortsiktige miljømålet i 2007 er at antall rømte fisk ikke skal overstige 400 000 individer. Det er et mål at antallet rømt laksefisk innen 2008 ikke skal overstige 250 000 fisk per år.

Boks 6.7 Rømmingskommisjon for oppdrettsfisk

Sommeren 2006 oppnevnte Fiskeri- og kystdepartementet en fast rømmingskommisjon for oppdrettsfisk. Fiskeridirektoratet stiller sekretariat til rådighet for kommisjonen, som skal rapportere til direktoratet.

Rømmingskommisjonen skal innhente informasjon og forestå undersøkelser for å opplyse årsaken til alvorlige rømminger og anleggshavari. Kommisjonen skal arbeide systematisk for å redusere risiko for rømminger og havarier ved å belyse og informere om sitt arbeid, og ved å foreslå endringer i standarder, regelverk og andre former for rammebetingelser som oppfattes som utslagsgivende. Alle arbeidsdokumenter, åstedrapporter, undersøkelsesrapporter og møtereferater skal offentliggjøres i et nettbasert system for offentlig erfaringsdeling.

Det arbeides på mange fronter for å få rømmingstallene ned, bl.a. kartlegging av årsaker til rømming, forskning og kunnskapsoppbygging, regelverksforbedringer og kontroll.

Det stilles nå strenge tekniske krav til oppdrettsanlegg i tillegg til omfattende krav til drift. Alle etablerte anlegg skal nå ha dugelighetsbevis, jf. NYTEK-forskriften.

Fiskeridirektoratets kontrollarbeid i 2006 har satt et særlig fokus på å kontrollere at anlegg oppfyller de tekniske kravene i NYTEK-forskriften i tillegg til drift. Dette gjelder både for anlegg med laks, regnbueørret og torskeanlegg.

I tillegg til dette er det utført en egen uanmeldt kontrollloffensiv i alle regioner. Kontrollene i 2006 blir utført med flere verktøy enn tidligere for å oppnå større effekt i arbeidet. Kontrollene skal dessuten omfatte alle lokaliteter av laksefisk innenfor de nasjonale laksefjordene.

Det er satt i gang et arbeid med å revidere de tekniske kravene til anlegg. Målet er å justere kravene i forhold til ny kunnskap og erfaringer hos næring, utstysleverandører, inspeksjonsorganer og forvaltning.

Fiskeridirektoratet har våren 2006 utarbeidet en 29-punkts tiltakspakke mot rømt oppdrettsfisk, "Visjon nullflukt".

Tiltakspunktene omfatter arbeid med bedre regelverk og bedre forvaltningsverktøy, mer målrettet kontrollinnsats foruten bedre samhandling med politi og påtalemyndighet, Kystvakten og andre aktører. Tiltaksplanen omfatter også flere utredninger.

Arbeidet med å ferdigstille ordningen med nasjonale laksevasdrag (NLV) og nasjonale laksefjorder (NLF) er godt i gang. Det vil bli fremmet en egen stortingsproposisjon om dette i løpet av 2006. Arbeidet med proposisjonen ledes av Miljøverndepartementet og gjøres i samarbeid med Fiskeri- og kystdepartementet og andre berørte departementer.

Fiskeri- og kystdepartementet har i samarbeid med Miljøverndepartementet etablert et nasjonalt overvåkings- og evalueringsprogram for å følge opp ordningen med nasjonale laksevasdrag og laksefjorder. Overvåkingsprogrammet skal gi tilstrekkelig kunnskap om bestandsutviklingen, følge utviklingen av de enkelte påvirkningsfaktorer både i vassdrag og fjorder, samt etablere gode rapporteringsrutiner som sikrer en helhetlig oversikt.

Fiskeri- og kystdepartementet har et ansvar for å overvåke rømmingssituasjonen og ansvar for å skaffe tilstrekkelig kunnskap om effektene av tiltak mot rømminger, samt ansvar for å overvåke sykdomssituasjonen og for å kartlegge effekter av tiltak mot lakselus og annen sykdom.

Prioriteringer

Arbeidet mot rømming av oppdrettsfisk skal prioriteres sterkt framover, og tiltaksplanen "Visjon null-flukt" skal følges opp.

Utfordringene med å få ned rømmingstallene i fiskeoppdrett vil bli fulgt opp på mange fronter, blant annet gjennom årsakskartlegging, forskning og utvikling, regelverksforbedringer, driftskrav og kontroll. Rømmingskommisjonen vil få en sentral rolle i å kartlegge årsaksforhold, bygge opp kunnskapsbase vedrørende havarier, og systematisk arbeide for å redusere risiko for rømminger og havarier

Havbrukskontrollen skal prioriteres og risikobasert kontroll skal implementeres i Fiskeridirektoratets ordinære drift.

Det skal arbeides for å sikre bedre statistikkgrunnlag og mer pålitelige rømmingstall. Mengde og vandring av rømt oppdrettslaks og regnbueørret i ulike soner vil også bli kartlagt for å utvikle funksjonelle overvåkingsrutiner som grunnlag for forvaltningsråd.

Rømmingssituasjonen skal overvåkes, og det vil bli arbeidet med å framskaffe mer kunnskap om effektene av tiltak mot rømminger.

Det skal generelt legges større vekt på prioritering av miljøhensyn og fiskevelferd i akvakulturforskningen. Dette inkluderer både effekter av oppdrettsaktivitetene på det omkringliggende miljø, helse, sykdommer, smittespredning og velferd hos oppdrettsorganismer.

Helse og velferd hos akvatiske organismer

Mål

God fiskehelse og god fiskevelferd er en forutsetning for en positiv utvikling av akvakulturnæringen.

For å lykkes med fiskeoppdrett er det helt nødvendig å ha god kontroll med fiskens helse- og sykdomssituasjon. En grunnleggende forutsetning i dette arbeidet er å ha oversikt over de viktigste sykdommer og helseplager som dominerer i dagens oppdrett.

Fiskeri- og kystdepartementet har som mål at fisken og sjømaten som omsettes er fanget og produsert under etisk akseptable forhold. De spesielle forholdene som gjelder fisk skal ivaretas på en trygghende måte slik at fiskens velferd blir godt ivaretatt. Dette gjøres bl.a. gjennom et funksjonelt regelverk tilpasset de ulike fangst- og produksjonsmåter og de ulike arters behov.

Status og utfordringer

Fiskehelse

Jevnt over betraktes helse- og sykdomssituasjonen som tilfredsstillende, men det er noen områder som bør bli bedre.

Bruken av antibiotika er lav, men med en svakt oppadgående tendens. Økningen i oppdrett av torsk anses som viktigste årsak til den moderate økningen i antibiotikabruk som er registrert de siste årene. Veterinærinstituttets rapport over helsesituasjonen hos laksefisk 2005 peker likevel på tapsbringende sykdommer også hos laks som krever fortsatt forskning på sykdomsforebygging, diagnostisering og behandling. Dødelighetstall fra Fiskeridirektoratets foreløpige statistikk for oppdrett viser at rundt 12 pst. av laksen som settes ut dør ute i merdene før den kommer til slakteri. Dette innebærer et stort tap for næringen, i tillegg til at det er et helse- og velferdsproblem.

Kontroll med smittestoffssituasjonen i oppdrett kan også være viktig for å beskytte villfisk mot ekstra smittepress og for å beskytte miljøet mot utslipp av antibiotika og andre medikamenter som brukes i sykdomsbekjempelse. Særskilte utfordringer er knyttet til kontrollen med parasittsykdommer hos vill laksefisk. Gyrodactylus salaris utmerker seg her, fordi bekjempelse av parasitten har miljøkonsekvenser som er omstridte.

Krepsepest hos edelkreps representerer også en spesiell utfordring fordi kontrolltiltakene har viktige samfunnsmessige konsekvenser.

For oppdrettstorsk er det utfordringer knyttet til bakteriesykdommene franciscellose og vibriose, samt overlevelse på yngelstadiet. Det er derfor viktig å videreutvikle driftsrutiner og forebyggende helsearbeid for å minimalisere sykdomsproblemer og medisinerbruk. Ikke minst er det viktig å arbeide for at forbruket av antibiotika i torskeoppdrett skal være så lavt som mulig.

Oppdrett av flere arter av akvatiske organismer øker risikoen for overføring av smitte mellom arter. Kunnskap om uheldige helsemessige interaksjoner mellom ulike arter er derfor nødvendig som grunnlag for forvaltning av fjord- og kystområder med sikte på næringsutvikling innen akvakultur. Slik kunnskap vil blant annet danne grunnlag for vurdering av eventuell samlokalisering og krav til avstand mellom anlegg med ulike arter.

Sykdommer og smitte i ville bestander kan fungere som reservoarer for fiskesykdommer i oppdrettsnæringen. Betydningen av dette kan være undervurdert.

Føret må være trygt, både med hensyn til miljøgifter, smittestoffer og andre uheldige komponenter. Dette er viktig ut fra et mattrygghetsperspek-

tiv. Påvisningen av tarmsvulster hos stamfisk der komponenter i føret er mistenkt som årsak, er en påminnelse om at dette er viktig også ut fra et fiskehelse og fiskevelferdsperspektiv.

Fiskevelferd

God kvalitet på yngel og smolt er en forutsetning for god helse, velferd og trivsel.

Fiskeri- og kystdepartementet har i 2006 igangsatt arbeid med å utvikle velferdsindikatorer for laksefisk og andre oppdrettsarter.

Fiskevelferd er et område med økende oppmerksomhet internasjonalt, og det arbeides med utvikling av velferdsbestemmelser for fisk og akvatiske organismer i EU, Det internasjonale byrået mot epidemiske sykdommer (OIE) og Europarådet. Norske forskningsmiljøer og forvaltning skal bidra aktivt i dette arbeidet. Det er viktig at dette arbeidet videreutvikles og intensiveres med sikte på gode og funksjonelle internasjonale regler på fiskevelferdsområdet.

Prioriteringer 2007

Fiskehelse

Sykdom er en viktig tapsfaktor i all intensiv biologisk produksjon. Troverdige dokumentasjon av helsesituasjonen til fisken og kvaliteten på produktene er viktig for en næring som arbeider i et konkurranseutsatt, internasjonalt marked.

Det må utvikles datasystemer som kan gi pålitelige, spesifiserte og oppdaterte opplysninger om bruk av legemidler og om utbrudd av meldepliktige fiskesykdommer.

Etableringen av et offentlig meldesystem for helse- og sykdomsovervåking i fiskeoppdrettsanlegg krever et utstrakt samarbeid både fra oppdrettsnæringen, fiskehelsetjenesten og andre aktører. I første omgang er det et mål å identifisere sykdommer eller andre faktorer som over tid påvirker fiskehelsen i så stor grad at det er grunnlag for tiltak enten i privat eller offentlig regi.

For å sikre kontrollen med viktige sykdommer vil departementet legge vekt på utvikling av bedre og mer gjennomarbeidete tiltaksplaner mot de viktigste fiskesykdommene. Planene må ta utgangspunkt i realistiske mål for den enkelte sykdom, og spesifisere tiltak som er nødvendige og tilstrekkelige for å kontrollere viktige sykdommer. Tiltakene må ikke være mer omfattende enn det som er nødvendig for å nå målene. I vurderingen av aktuelle tiltak må det tas hensyn til eventuelle uheldige samfunnsmessige eller miljømessige konsekvenser av tiltakene. Betydningen av ville reservoarer av smitte må tas med i utviklingen av tiltaksplaner.

For å imøtekomme akvakulturnæringens ønske om å kunne bruke biprodukter av villfisk og oppdrettsfisk som fôr, spesielt til torsk, ser departementet det som viktig å få fram kunnskap om hvordan en kan sikre at føret ikke samtidig overfører smitte som kan skade fiskens helse.

Fiskeri- og kystdepartementet skal i samarbeid med Mattilsynet og næringen arbeide aktivt med å bidra til at det implementerende regelverket som skal utvikles som følge av EUs nye fiskehelsedirektiv blir best mulig.

Fiskevelferd

Norge skal ha en ledende rolle innen fiskevelferd internasjonalt, og oppfølging av arbeid i regi av EU, OIE og Europarådet skal prioriteres. Tilgjengelig kunnskap og norsk kompetanse om fiskevelferd skal danne grunnlag for et aktivt engasjement i internasjonalt arbeid på fiskevelferdsområdet. Bidrag til utvikling av standarder på fiskevelferdsområdet skal prioriteres.

Arbeid med å bedre kvaliteten på fiskematerialet og optimalisering av miljøbetingelser skal prioriteres. Arbeidet med utvikling av velferdsindikatorer for laksefisk og andre oppdrettsarter skal videreføres, og det må skaffes mer kunnskap om ulike bedøvnings- og avlivingsmetoder for fisk.

Forslag til ny lov om dyrevelferd sendes på høring høsten 2006, og det tas sikte på å legge fram proposisjon for Stortinget i løpet av 2007.

Kap. 1030 Fiskeridirektoratet

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2005	Saldert budsjett 2006	Forslag 2007
01	Driftsutgifter	267 568	271 672	288 200
21	Spesielle driftsutgifter		4 000	4 150
45	Større utstørsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	1 283	1 630	1 600
	Sum kap. 1030	268 850	277 302	293 950

Fiskeridirektoratet er det sentrale utøvende organ i fiskeri- og havbruksforvaltningen, og har i tillegg en viktig rådgivningsfunksjon for Fiskeri- og kystdepartementet. Direktoratet skal betjene og yte service til de næringsdrivende innen fiskeri og oppdrett.

Fiskeridirektoratet har hovedkontor i Bergen og regionkontorer i Vadsø, Tromsø, Bodø, Trondheim, Ålesund, Måløy og Egersund. Direktoratet sysselsatte 424 årsverk i 2005. Den faglige virksomheten i Fiskeridirektoratet er delt inn i tre virksomhetsområder: Havressursforvaltning, akvakulturforvaltning og bruk av hav og kystsoner.

Fiskeridirektoratets visjon er *Livet i havet – vårt felles ansvar*

Fiskeridirektoratet har i 2005/2006 gjennomført en intern strategiprosess hvor utforming av visjon, mål, rolle og verdi har stått sentralt. Handlingsplan er utarbeidet innenfor disse områdene:

- Strategisk og operativ styring.
- Organisasjonsutvikling; ledelse, kompetanse, personalpolitikk
- IT og andre administrative støttefunksjoner.
- Service, kommunikasjon, tilgjengelighet og samhandling.

Mål

Fiskeridirektoratet skal fremme lønnsom og verdiskapende næringsaktivitet gjennom bærekraftig og brukerrettet forvaltning av marine ressurser og marint miljø.

Boks 6.8 Hovedprioriteringer – Fiskeridirektoratet

Fiskeridirektoratet er en sentral aktør i arbeidet for en bærekraftig og lønnsom fiskeri- og havbruksnæring. Arbeidet med fornying og brukerorientering av forvaltningen skal videreføres.

Fiskeridirektoratet skal ha særlig fokus på arbeidet mot ulovlig, urapportert og uregulert fiske. Det foreslås å styrke Fiskeridirektoratets budsjett med 7,5 mill. kroner som en videre opptrapping av innsatsen på området. Styrkingen er særlig rettet mot tiltak for å redusere ulovlig fiske i Barentshavet.

Arbeidet mot rømming av oppdrettsfisk er høyt prioritert. I 2006 la Fiskeridirektoratet fram en tiltakspakke "Visjon nullflukt", og det ble oppnevnt en rømmingskommisjon for oppdrettsfisk. Fiskeridirektoratets budsjett foreslås styrket med 2 mill. kroner til oppfølging av arbeidet mot rømming, herunder kostnader knyttet til rømmingskommisjonen.

Fornyning og brukerretting

Fiskeridirektoratet har gjennomført en rekke tiltak med sikte på å modernisere oppgaveløsningen, bl.a. ved økt bruk av IKT. Fiskeridirektoratets IKT-plan er basis for arbeidet med å realisere den elektroniske fiskeriforvaltningen.

Direktoratet har arbeidet med forenklingstiltak både når det gjelder lov- og forskriftsarbeidet som i saksbehandlingsrutinene. Det produseres en større saksmengde enn tidligere, med lavere årsverksinnsats. Restansene har stabilisert seg på et lavt nivå.

Elektronisk rapportering av biomasse via AltInn er etablert. Det er etablert et system for automatisk import av data fra Altinn til Fiskeridirektoratets biomassedatabase. Rapportering av miljødata via AltInn er under utvikling.

Arbeidet med forenkling av regler for rapportering fra fiskefartøy er videreført, herunder forenkling av regler for føring av fangst dagbok gjennom utvikling av elektronisk fangst dagbok. Det er gjennomført testperioder for nye spøringsystemer.

Det er etablert et nytt system for elektronisk presentasjon av fartøy, eier, konsesjoner, deltakeradganger, kvoter og fangst på fartøynivå

Fiskeridirektoratet deltar i Finansdepartementets prosjekt for utprøving av periodiseringsprinsippet i statlig regnskapsføring.

Akvakulturforvaltning

Mål

Fiskeridirektoratet skal fremme en lønnsom og bærekraftig akvakulturnæring

Fiskeridirektoratet skal

- sikre at overordnede nasjonale og regionale mål og samfunnsinteresser blir ivaretatt. Næringen skal utvikles og drives uten å medføre fare for utbredelse av sykdom eller forurensning, og uten å komme i konflikt med det omkringliggende miljø, lovlig ferdsel eller annen viktig utnyttelse av områder
- på basis av og dens forskrifter behandle konsesjonssøknader og konsesjonsrelaterte saker ut fra gitte mål, og sikre ved kontroll at gjeldende regelverk overholdes
- bidra til å ivareta helse- og miljøaspektene i havbruksnæringen, fremme en balansert næringsutvikling og bidra til å utvikle gode forvaltningsverktøy
- ha et spesielt fokus på rømningshindrende tiltak og bidra til å redusere effektene av rømt oppdrettsfisk
- framskaffe og bearbeide nødvendige statistisk materiale om havbruksnæringen, bl.a. på vegne av Statistisk sentralbyrå
- utvikle og forbedre administrative registre, og arbeide med å forenkle rapporteringsrutiner og søknadsregistrering ved bruk av IKT, bl.a. gjennom bruk av AltInn
- videreføre sitt arbeid med modernisering og effektivisering av akvakulturforvaltningen med sikte på å videreutvikle tilrettelegging for næringsutvikling innenfor bærekraftige rammer, samt rasjonell og brukerorientert oppgaveløsning.

Resultater 2005-2006

I forbindelse med etablering av Akvakulturregisteret, har Fiskeridirektoratet i samarbeid med Brønnøysundregistrene gjennomgått og etablert nye rutiner. En permanent gruppe i Fiskeridirektoratet ivaretar etatens delansvar for registerkvaliteten, herunder endringsbehov og kvalitetskontroll. I påvente av endelig versjon av akvakulturregisterets nettportal er ajourførte registeropplysninger lagt ut på Fiskeridirektoratets internettsider.

Det er gjennomført en evaluering av modellen for samordnet saksbehandling av akvakultursøknader som har vært gjennomført som et prøveprosjekt i Trøndelag, og bl.a. på grunnlag av dette er det satt i gang en vurdering av hva som bør være den framtidige modellen for søknadsbehandling.

NYTEK-forskriften fastsetter tekniske krav til oppdrettsanlegg der formålet er å hindre rømming. Standard for tekniske krav til oppdrettsanlegg (NS 9415) har vært revidert to ganger på kort tid, og det pågår ytterligere en revisjon. Alle eiere av flytende akvakulturinstallasjoner skulle innen 1. januar 2006 kunne dokumentere forsvarlig teknisk standard på installasjonen enten gjennom utstedt dugelighetsbevis eller ved produktsertifiserte akvakulturinstallasjoner. Et stort antall søknader om dispensasjon fra krav om dugelighetsbevis er avslått.

Internkontroll for akvakultur (IK-akvakultur) er regulert gjennom egen forskrift, og er blitt et vesentlig kontrollverktøy. Denne kontrollen utføres som revisjon hos bedriftene av Fiskeridirektoratets og Mattilsynets regionale forvaltning i fellesskap. Det er utarbeidet en veileder til forskriften som finnes på Fiskeridirektoratets hjemmeside.

Styrket planlegging av revisjon av IK-akvakultur, teknisk kontroll og kontrolloffensiv startet i 2005, og styrking av kontrollinnsatsen ble iverksatt fra mars 2006. Eksisterende rømningsinstruks er revidert.

I 2005 er det startet opp arbeid med risikobasert akvakulturkontroll – AKVARISK.

Fiskeridirektoratet la våren 2006 fram en tiltaksplan mot rømt oppdrettsfisk – *Visjon nullflukt*. Tiltaksplanen inneholder 29 punkter for arbeidet mot rømt oppdrettsfisk, og det legges opp til oppfølging i perioden 2006-2007.

Prioriteringer 2007

Forenkling og kvalitetssikring

Fiskeridirektoratet vil følge opp og videreutvikle arbeidet med å gjøre akvakulturforvaltningen mer brukerorientert, rasjonell og effektiv når det gjelder oppgaveløsning. Dette innebærer at

- registrene skal være oppdaterte og troverdige, og saksbehandlingen skal kvalitetskontrolleres. Samarbeidet med Brønnøysundregistrene videreføres
- det legges ytterligere til rette for elektroniske kommunikasjonsløsninger med næringen og andre, herunder felles portal til Akvakulturregisteret og innrapportering gjennom AltInn
- Fiskeridirektoratets IKT-plan legger til rette for bl.a. videreutvikling av akvakulturregisteret og

- øvrige registre samt nødvendige applikasjoner for oppdrettsstatistikk
- forenklingstanken legges til grunn ved revidering av forskriftsverket
- oppfølging av tiltaksplanen mot rømt oppdrettsfisk *Visjon nullflukt*
- systemet for risikobasert akvakulturkontroll (AKVARISK) implementeres i Fiskeridirektoratets ordinære drift i løpet av 2007
- kvalitetssikringssystemet utvides til å omfatte flere saksløp og nødvendige overbygninger.

Helse- og miljøaspektene i akvakulturnæringen

Fiskeridirektoratet vil

- drive en kunnskapsbasert forvaltning av helse- og miljøaspektene ved akvakultur
- samarbeide med Mattilsynet om relevante forvaltningsoppgaver og regelverksutforming, som felles internkontrollforskrift og samordnet internkontrollrevisjon
- samarbeide med miljømyndighetene om felles miljøovervåking (MOM).

Akvakulturkontroll

Fiskeridirektoratet vil:

- sette risikobasert akvakultur kontroll (AKVARISK) i ordinær produksjon
- sikre at minimum 33 pst. av alle aktive fiskeoppdrettsanlegg blir kontrollert i løpet av 2007
- bruke ulike kontrollverktøy vurdert ut fra hensiktsmessighet, herunder revisjon, stikkprøvekontroll og kontrollaksjoner
- sørge for at overtredelser følges opp på en effektiv og adekvat måte
- ferdigstille effektive regler og verktøy knyttet til lovens sanksjonshjemler.

Havressursforvaltning

Mål

Fiskeridirektoratet skal gjennomføre regulering og kontroll med fiske og fangst på en måte som sikrer balanse mellom utnyttelse og vern.

- Fiskeridirektoratet skal
- bidra til at Norge har en velrenommert, effektiv og faglig sterk fiskeriforvaltning
 - legge til rette for en serviceorientert og rask saksbehandling
 - ivareta brukernes behov for en god og riktig veiledning
 - bidra til å sikre best mulig ressursgrunnlag for norsk fiskerinæring

- sikre at ressursuttaket er i overensstemmelse med fastsatte nasjonale og internasjonale reguleringsbestemmelser, herunder drive en effektiv og målrettet ressurskontroll både nasjonalt og internasjonalt
- i samarbeid med næringen tilrettelegge for en best mulig bærekraftig og økonomisk lønnsom utnyttelse av de marine ressursene
- bidra til utviklingen av reguleringsmodeller som ivaretar hensynet både til ressursene i havet og lønnsomheten i fiskeriene
- bidra til å ivareta Norges interesser som havnasjon i internasjonalt miljø- og ressursamarbeid
- være pådriver i arbeidet for å bedre internasjonal fiskeriforvaltning og kontroll
- bidra til å tilpasse kapasiteten i fiskeflåten til det ressursgrunnlaget som er tilgjengelig for norske fiskere
- framskaffe og bearbeide nødvendig statistisk materiale om deltakelse, fangst og lønnsomhet
- fortsette utviklingen og forbedringen av administrative registre, og innføre rapporteringsrutiner og søknadsregistrering ved bruk av IKT.

Resultater 2005-2006

Ressursforvaltning

For å sikre best mulig balanse mellom utnyttelse og vern av våre havressurser og bidra til et best mulig ressursgrunnlag for norsk fiskerinæring, har Fiskeridirektoratet

- basert sine råd og forslag til departementet på best mulig kunnskap hvor en miljømessig og bærekraftig tilnærming innenfor en lønnsom fiskerinæring er lagt til grunn
- utarbeidet forslag til og iverksatt regulering av ca. 30 viktige kommersielle fiskerier, herunder oppfølging og overvåking av fiskeriene
- fortsatt arbeidet for å oppnå felles forvaltningsstrategier og kontrollsamarbeid, særlig med EU og Russland
- drevet kontinuerlig overvåking av Norges havområder og foretatt midlertidige stengninger av fiskefelt med for stor innblanding av fisk under minstemål eller for stor innblanding av bifangst
- bidratt til at det er etablert kontrollsamarbeidsavtale med Grønland og Portugal, Litauen og Marokko, og t arbeidet med å revidere tidligere inngåtte avtaler med Island, Færøyene og Irland.
- foretatt garnopprydding i Norskerenna og Norskehavet utenfor kysten av Møre og Romsdal, Trøndelag, Nordland og Troms, for å redusere faren for skjult og uregistrert beskatning.

Ressurskontroll

Fiskeridirektoratet har i perioden hatt særlig fokus på det russiske overfisket i Barentshavet. Det har også vært særlig fokus på FAOs aksjonsplan mot ulovlig, uregulert og urapportert fiske (UUU-fiske).

- Fiskeridirektoratet har
- tilsatt nytt kontrollpersonell
 - arbeidet med kontrollspørsmål direkte med russisk fiskeriforvaltning og kontroll gjennom Det permanente utvalg for forvaltnings- og kontrollspørsmål på fiskerisektoren (DPU), som er et norsk/russisk samarbeidsutvalg. Under DPU er det etablert et utvalg med deltakelse også av norske og russiske påtalemyndigheter samt toll- og skattemyndigheter
 - arbeidet bredt for å få på plass en ordning med havnestatskontroll som forplikter de landene som mottar fisk til å kontrollere og rapportere om fiske er lovlig og rapportert
 - etablert en felles inspeksjonsdatabase for Fiskeridirektoratet og Kystvakten, og påbegynt arbeidet med en videreutvikling for å forbedre utnyttelsen av tilgjengelig informasjon til bruk i risikovurdering og analyse
 - avholdt møter med samarbeidspartnerne Kystvakten, tolletaten, skatteetaten og politi/påtalemyndigheten
 - deltatt som forelesere på kurs både for kystvakten og politi- og påtalemyndigheten
 - kontrollsamarbeidet mellom salgslagene og Fiskeridirektoratet er kartlagt gjennom et eget prosjekt. Rapporten fra prosjektet skal danne grunnlaget for en arbeidsgruppe som skal foreslå rutiner for bedre utnyttelse av salgslagenes og Fiskeridirektoratets samlede kontrollressurser
 - etablert et elektronisk lisensieringsregister for norske fartøy i EU-sonen, russisk og færøysk sone, samt register for notifikasjonsmeldinger til/fra EU
 - satt i ordinær drift et elektronisk kontrollsystem (blue box) for montering på hvalfangstfartøy
 - innført risikovurdering i ressurskontrollen, noe som har ført til mer målrettet kontroll. Summen av advarsler og anmeldelser lå på samme nivå i 2005 som i 2004, men antallet kontroller var færre og det ble brukt mer tid per kontroll
 - lagt om og rasjonalisert Lofotoppsynet. Under Lofotfisket i 2006 ble den offentlige ressursbruken ytterligere redusert uten at dette fikk negative konsekvenser for avviklingen av fisket.

Samarbeid med andre land

Fiskeridirektoratet har også i denne perioden spilt en aktiv rolle i arbeidet med å ivareta Norges interesser som havnasjon i internasjonalt miljø- og ressursamarbeid.

- Fiskeridirektoratet har
- deltatt i arbeidet bilateralt og i regionale organisasjoner med å få på plass avtaler om fellesforvaltning av blant annet kolmule, sild, uer, makrell og diverse dyphavsarter. Det er oppnådd enighet i NEAFC om et totalregime for artene kolmule, uer, makrell og dyphavsarter
 - fortsatt arbeidet for å oppnå fellesforvaltning og fordeling på artene breiflabb, tobis, øyepål og hestmakrell i forhandlinger med EU
 - gjennomført konkrete samarbeidsprosjekter med EU knyttet til elektronisk rapporteringssystem, satellittsporing, elektronisk fangst dagbok og elektroniske lisensieringsprosedyrer
 - samarbeidet med medlemsland i EU om garnopprensning i EU-sonen, samt bidratt til at teknisk regelverk for garnfiske i EU-sonen er satt på dagsorden
 - gjennomført en rekke møter med russiske myndigheter for å få på plass felles forvaltningsregler for fiske i Barentshavet
 - bidratt til etablering av et regime for vern av sårbare bunnhabitater (bl.a. koraller) i internasjonalt farvann innenfor NEAFC-området
 - arbeidet både bilateralt og multilateralt med å få på plass et internasjonalt regime for havnestatskontroll
 - deltatt i en rekke internasjonale miljøfora, bl.a. har Norge nominert marine verneområder i OSPAR
 - gjennom NORAD-prosjekter bistått Sør-Afrika, Kina og Vietnam i etableringen av fiskeriforvaltningsregimer og fiskerilovgivning, samt forbedret en evt. deltakelse i fiskeriforvaltningsarbeidet i Namibia, Mosambik og Nicaragua.

Prioriteringer 2007

Fiskeridirektoratet vil i 2007 ha særlig fokus på ulovlig, urapportert og uregulert fiske i Barentshavet, og arbeide bredt nasjonalt, bilateralt og multilateralt for å få slutt på denne type kriminalitet.

Fiskeridirektoratet vil fortsette arbeidet med forenkling av lover og forskrifter, med særlig fokus på rapporteringsbestemmelser. Som ledd i forenklingsarbeidet vil direktoratet videreutvikle elektroniske verktøy, samt oppdatere og vedlikeholde de forskjellige registrene som er utviklet.

Kvalitetssikring og utvikling av elektroniske datasystemer prioriteres fortsatt høyt.

Ressursforvaltning

Fiskeridirektoratet vil

- bidra til å sikre best mulig ressursgrunnlag for norsk fiskerinæring
- i samarbeid med næringen tilrettelegge for en best mulig biologisk og økonomisk utnyttelse av de marine ressursene
- prioritere arbeidet rundt Det permanente utvalg (norsk-russisk samarbeidsorgan knyttet til fiskeriforvaltning og kontrollspørsmål)
- forberede og iverksette samordnede kvalitetsforbedringstiltak på regionkontorene (FISK-prosjektet), og gjennom slike tiltak blant annet sikre likebehandling i regionene
- oppdatere og kvalitetssikre deltaker- og kvoteregistre og forbedre registrenes troverdighet i forhold til brukerne
- foreta en gjennomgang og ajourføring av forskriftene fastsatt med hjemmel i deltakerloven
- bidra til å tilpasse kapasiteten i fiskeflåten til det ressursgrunnlaget som er tilgjengelig for norske fiskere
- framskaffe og bearbeide nødvendig statistisk materiale om deltakelse, fangst og lønnsomhet
- fortsette arbeidet med å utvikle og forbedre administrative registre, og innføre rapporteringsrutiner og søknadsregistrering ved bruk av IKT
- arbeide for å innføre elektronisk fangstdagbok for alle dagbokspliktige fartøy som er underlagt sporingsplikt og som fisker i norske farvann
- gjennomføre prosjekter og arbeidsgrupper, herunder utvikle mer selektive fiskeredskaper for å forbedre fiskebeskatningen i Nordsjøen og Skagerrak
- gjennomføre garnopprydding.

Ressurskontroll

Fiskeridirektoratet vil

- sikre at ressursuttaket blir i overensstemmelse med fastsatte nasjonale og internasjonale reguleringsbestemmelser
- arbeide med et internasjonalt kontrollregime basert på havnestatskontroll, herunder også arbeide bilateralt for å få på plass gode kontakter og rutiner med andre land for å få slutt på ulovlig, urapportert og uregistrert fiske i Barentshavet
- gjennomføre målrettet ressurskontroll, basert på forutgående risikovurdering og analyser av hver sak
- aktivt utnytte nytt kontrollpersonell i nært samarbeid med eksisterende personell, for å avdekke eventuell grov økonomisk kriminalitet,

herunder øke omfanget av omsetningskontroller og videreutvikle kontrollmetodene

- gjennomføre kontroller rettet mot å avdekke norske aktørers rolle i handel med ulovlig fisk fra Barentshavet
- gjennomføre en rekke kontrollaksjoner i EU-havner alene og sammen med russiske inspektører
- effektivisere utnyttelsen av de samlede kontrollressursene gjennom å videreutvikle inspeksjonsdatabasen og samarbeidet med norske tollmyndigheter, skatteetaten, påtalemyndigheten og Kystvakten
- styrke samarbeidet med fiskesalgslagene med sikte på bedre utnyttelse av de samlede kontrollressursene
- utvide samarbeidet med andre lands kontroll- og påtaleetater, med særlig fokus på ulovlig fiske i Barentshavet, herunder uregistrert og urapportert omlasting
- fortsatt være en pådriver for å styrke det internasjonale samarbeidet om ressurskontroll.

Samarbeid med andre land

Fiskeridirektoratet vil bidra til å ivareta Norges interesser som havnasjon gjennom internasjonalt samarbeid vedrørende ressursforvaltning, herunder arbeide for at fiskeriressursene gir optimalt langtidsutbytte både økonomisk og sosialt samtidig som det tas tilstrekkelig hensyn til relevante marine økosystemer.

Fiskeridirektoratet vil

- utarbeide beslutningsnotat og beregninger til bruk i forhandlinger med andre land
- delta og eventuelt lede norske delegasjoner i forhandlinger med andre land
- arbeide i relevante internasjonale organisasjoner både regionalt og globalt, herunder bidra til at det inngås avtaler for å sikre en bærekraftig utvikling av fiskebestandene
- ha særskilt ansvar for arbeidet i de regionale forvaltningsorganisasjonene CCAMLR, NAFO og SEAFO
- bidra til arbeidet i relevante internasjonale miljøorganisasjoner, herunder CBD og OSPAR
- delta i arbeidet med å utvikle og forbedre rammeverket vedrørende marin ressursforvaltning i FN og FAO
- ha særlig fokus på inngåelse og implementering av internasjonale avtaler vedrørende havnestatskontroll for å få slutt på ulovlig, urapportert og uregulert fiske
- ha ansvar for prosjekter i regi av NORAD innen lovgivning vedrørende fiskeriforvaltning i de land Norge yter slik bistand til

- fremme forvaltningens behov for god vitenskapelig rådgiving, bl.a. gjennom møter i Det internasjonale råd for havforskning (ICES)
- sikre nødvendig koordinering av internasjonale standarder for produksjon av fiskeristatistikk gjennom deltakelse i EUROSTAT.

Bruk av hav og kystsoner

Mål

Fiskeridirektoratet skal arbeide for en balansert og bærekraftig utnyttelse av arealer med utviklingsmuligheter for fiskeri- og akvakulturnæringen.

Fiskeridirektoratet skal

- framstå som en troverdig og inkluderende totalforvalter av kystsonen til samfunnets beste
- ivareta fiskeri- og havbruksnæringens interesser i petroleumsrelaterte utbygginger til havs
- ivareta fiskeri- og havbruksnæringens interesser i verneprosesser på en balansert måte
- gå aktivt inn i offentlig planlegging for å sikre overordnede nasjonale mål for utnyttelse av de marine ressursene i kystsonen, og sikre fiskeri- og havbruksnæringen tilstrekkelige rammebetingelser for en bærekraftig utvikling
- delta i arbeidet med implementering av EUs rammedirektiv for vann
- ivareta samfunnets interesser i arbeidet med planprosesser og konsekvensutredninger etter plan- og bygningsloven
- ivareta samfunnets interesser gjennom deltakelse i Nasjonalt program for kartlegging og overvåking av marint biologisk mangfold i kommunene
- ivareta samfunnets og fiskerinæringens behov for krisehåndtering i nære sjøområder
- bidra med fiskerifaglige vurderinger i forbindelse med planlegging, bruk og eventuell avhending av fiskerihavner
- bedre beslutnings- og kunnskapsgrunnlaget for arealplanlegging og kommunikasjonen mellom sektorene gjennom arbeid med geografiske informasjonssystem (GIS, Norge Digitalt) i fiskeriforvaltningen, herunder utveksling av elektroniske data, og i større grad ta i bruk kartverktøy i saksbehandlingen
- bidra til vern, bruk og formidling av kulturminner og kulturmiljø slik at allmennheten kan få opplevelser og forståelse av forskjellige kulturverdier i kystsonen.

Resultater 2005-2006

Hav- og kystsoneforvaltning

Fiskeridirektoratet har deltatt i aktuelle prosesser innen kystsoneforvaltning, herunder kommuneplaner, konsekvensutredninger etter plan- og bygningsloven, fylkesplaner, verneplaner etter naturvernloven samt arbeidet med marin verneplan. Direktoratet har også bidratt i arbeidet med offentlige utredninger og lov- og forskriftsarbeid, herunder NOU 2004:28 Naturmangfoldloven og NOU 2005:10 Havressursloven.

Fiskeridirektoratet har vært sentral i arbeidet med forvaltningsplanen for Barentshavet og havområdene utenfor Lofoten. Direktoratet har deltatt i arbeidet med å gjennomgå nordområdene med sikte på sameksistens mellom olje, fisk og miljø. Arbeidet ble ledet av Olje- og energidepartementet, og var et viktig grunnlag for arbeidet med forvaltningsplanen.

Fiskeridirektoratet har bidratt med foredrag og annen kunnskapsformidling innen kystsoneforvaltning for andre offentlige aktører, og har arrangert kurs og seminarer innen integrert kystsonepanlegging og bruk og vern av kystsoner.

Fiskeridirektoratet deltar i arbeidet med EUs rammedirektiv for vann gjennom Direktorsgruppen for implementeringen av direktivet, karakteriseringsprosjekt av norske vannforekomster samt overvåkingsprosjekt av norske vannforekomster.

Fiskeridirektoratet har i samarbeid med andre berørte parter arbeidet med revidering av de regionale taretalingsforskriftene. For Hordaland, Rogaland og Sogn og Fjordane er en revidert forvaltningsplan på plass.

Direktoratet har også spilt en aktiv rolle innenfor nasjonalt og internasjonalt miljøarbeid.

Geografiske informasjonssystemer (GIS)

Eksisterende fiskeridata gjennomgås nå og systematiseres, kvalitetssikres og oppgraderes til ny standard for implementering i GIS. I regi av Fiskeri- og kystdepartementet pågår det forhandlinger med Norge Digitalt om deltakelse fra Fiskeridirektoratets side.

Beredskap/overvåking

Fiskeridirektoratets varslings- og beredskapsplan for krisehåndtering i kystsonen revideres hvert år og distribueres til Fiskeridirektoratets samarbeidspartnere. Regionene har tilsvarende regionale planer etter samme mal.

I løpet av perioden har Fiskeridirektoratet hatt beredskapssituasjoner knyttet til forlis, grunnstøttinger og oljeutslipp. Videre har Fiskeridirektoratet vært rådgiver for Kystdirektoratet vedrørende vraket av u-båten U-864 utenfor Fedje. Fiskeridirektoratet har for øvrig deltatt i oljevernøvelser og beredskapsseminarer.

Fiskeridirektoratet har deltatt på øvelser og seminarer i regi av Statens strålevern, og er også medlem av strålevernets faglige råd.

Kystkultur

Fiskeridirektoratet har etter oppdrag fra Miljøverndepartementet og Fiskeri- og kystdepartementet påbegynt arbeidet med en fireårig handlingsplan for kystkultur.

Prioriteringer 2007

Fiskeridirektoratet vil

- gå inn i all planlegging i offentlig regi i kystsonen – primært for å ivareta fiskeri- og havbruksnæringsens behov for areal innenfor bærekraftige rammer
- prioritere arbeidet med verneplaner som berører sjø
- videreføre arbeidet i forholdet til petroleumsindustrien og ivareta fiskeriinteressene på en best mulig måte
- være rådgiver i spørsmål om seismiske undersøkelser
- bidra til vern, bruk og formidling av kulturminner og kulturmiljø
- gjennomføre en effektiv beredskap innen eget ansvarsområde og ivareta samfunnets og fiskeri- og havbruksnæringsens behov for krisehåndtering
- benytte egnet plan- og kartverktøy i arbeidet med kystsoneforvaltning
- få på plass en revidert forvaltningsplan for tarehøsting i Møre og Romsdal og Sør-Trøndelag.

Følgende oppgaver vil bli prioritert høyst:

- Gjøre geodata om fiskeri og havbruk tilgjengelig for brukerne
- Fortsette arbeidet med implementering av EUs rammedirektiv for vann, herunder
 - delta aktivt i karakteriserings- og overvåkingsprosessene
 - delta i arbeidet med å utarbeide forvaltningsplaner for vannressursene

- delta i Nasjonalt program for kartlegging og overvåking av marint biologisk mangfold i kommunene
- ivareta oppgaven som ansvarlig myndighet for tiltak som omfattes av konsekvensutredningsbestemmelsene.

Næringsutvikling og samfunnsplanlegging

Fiskeridirektoratet deltar i arbeidet for marin verdiskaping i samarbeid med fylkeskommunene, Innovasjon Norge og andre etater i de regionale partnerskapene. Direktoratets kompetanse trekkes inn i arbeidet med premisser for utviklingsarbeidet, dessuten har direktoratet en viktig rolle å spille i regionenes kystsoneplanlegging.

Fiskeridirektoratet skal ikke engasjere seg i bedriftsrettet marin næringsutvikling, dette ivaretas av Innovasjon Norge.

Fiskeridirektoratet skal samarbeide med Kystdirektoratet og Innovasjon Norge i spørsmål om lokalisering av fiskerihavner, med sikte på best mulig samlet effekt av den marine næringsutviklingen.

Budsjettforslag 2007

Post 01 Driftsutgifter

Bevilgningen på posten dekker lønns- og driftsutgifter ved Fiskeridirektoratet. Det fremmes forslag om å bevilge 288,2 mill. kroner på posten i 2007. Dette innebærer en realøkning på 9,5 mill. kroner, fordelt med 7,5 mill. kroner for å styrke arbeidet mot ulovlig fiske med fokus på nordområdene og 2 mill. kroner til oppfølging av arbeidet mot rømming av oppdrettsfisk. Det er teknisk trukket ut 2,575 mill. kroner pga. lavere regional arbeidsgiveravgift fra 2007.

Post 21 Spesielle driftsutgifter

Bevilgningen på posten dekker utgifter til ordningen for fiskeforsøk og utvikling, og motsvares av en tilsvarende bevilgning på kap. 4030 post 22. Det fremmes forslag om å bevilge 4,15 mill. kroner på posten i 2007.

Post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, kan overføres

Posten gjelder årlig utskifting av IKT-utstyr. Det fremmes forslag om å bevilge 1,6 mill. kroner på posten i 2007.

Kap. 4030 Fiskeridirektoratet

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2005	Saldert budsjett 2006	Forslag 2007
01	Oppdragsinntekter	52	10	10
02	Salg av registre, diverse tjenester	29	85	90
04	Fangstinntekter Overvåkingsprogrammet	4 800	10	10
05	Gebyr kjøperregistrering	210	455	470
06	Tvangsmulkt oppdrettsvirksomhet	31	690	720
08	Gebyr havbruk	14 212	19 515	13 260
09	Gebyr Merkeregisteret	21 111	20 280	21 050
12	Gebyr ervervstillatelse	2 268	2 950	3 060
13	Inntekter vederlag oppdrettskonsesjoner		40 000	
14	Refusjoner	1 615	10	10
20	Forvaltningssanksjoner i fiskeflåten		10	10
21	Kontrollavgift fiskeflåten	21 846	20 640	
22	Inntekter ordningen fiskeforsøk og veiledning		4 000	4 150
	Sum kap. 4030	66 173	108 655	42 840

Post 01 Oppdragsinntekter

Det knytter seg usikkerhet til anslagene for oppdragsvirksomheten. Det fremmes forslag om å bevilge 10 000 kroner på posten i 2007.

varierte fra år til år avhengig av bevegelse i saksmassen, klagebehandling og rettsoppgjør. Det fremmes forslag om å bevilge 720 000 kroner på posten i 2007.

Post 02 Salg av registre, diverse tjenester

Her budsjetteres inntektene ved salg av merkeregisteret, salg av fiskebruksregisteret og IKT-tjenester. Det fremmes forslag om å bevilge 90 000 kroner på posten i 2007.

Post 08 Gebyr havbruk

Posten gjelder gebyr for forvaltningsoppgaver knyttet til havbruk. Det fremmes forslag om å bevilge 13,26 mill. kroner på posten i 2007. Når det gjelder årsgebyret for tilsyn og kontroll med havbruk som tidligere var budsjettert på denne posten, vises det til omtale under kap. 5575 post 70.

Post 04 Fangstinntekter overvåkingsprogrammet

Det knytter seg stor usikkerhet til inntektsgrunnlaget for fangstinntekter. Det fremmes forslag om å bevilge 10 000 kroner i 2007.

Post 09 Gebyr Merkeregisteret

Posten gjelder engangsgebyr for innføring av fartøy i merkeregisteret og årsavgift for oppføring i registeret. Det fremmes forslag om å bevilge 21,05 mill. kroner på posten i 2007.

Post 05 Gebyr kjøperregistrering

Posten gjelder gebyrinntekter for kjøperregistrering. Det fremmes forslag om å bevilge 470 000 kroner på posten i 2007.

Post 12 Gebyr ervervstillatelser

Posten gjelder gebyr for søknad om erverv av fiskefartøy. Det fremmes forslag om å bevilge 3,06 mill. kroner på posten i 2007.

Post 06 Tvangsmulkt oppdrettsvirksomhet

Posten gjelder inntekter fra tvangsmulkt vedrørende oppdrettsvirksomhet. Inntektene vil kunne

Post 13 Inntekter vederlag oppdrettskon-
sesjoner

Det fremmes ikke forslag til bevilgning på posten i 2007.

Post 14 Refusjoner

Det fremmes forslag om å bevilge 10 000 kroner på posten i 2007.

Post 20 Forvaltningssanksjoner i fiskeflåten

Det foreslås å bevilge 10 000 kroner på posten i 2007.

Post 22 Inntekter ordningen fiskeforsøk og utvikling

Posten gjelder fangstinntekter, tilskudd og andre inntekter knyttet til ordningen for fiskeforsøk og utvikling. Det fremmes forslag om å bevilge 4,15 mill. kroner på posten i 2007.

Kap. 5575 Sektoravgifter under Fiskeri- og kystdepartementet

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2005	Saldert budsjett 2006	Forslag 2007
70	Kontroll- og tilsynsavgift akvakultur			7 000
71	Kontrollavgift fiskeflåten			21 425
72	Årsavgift havnesikkerhet			13 500
	Sum kap. 5575			41 925

Post 70 Kontroll- og tilsynsavgift akvakultur

Årsgebyret for kontroll og tilsyn med akvakultur var tidligere en del av kap. 4030 post 08 Gebyr havbruk. Årsgebyret foreslås endret til en årsavgift. Satsen per lokalitet vil fortsatt være 3 500 kroner, og bevilgningen videreføres på samme nivå som i 2006. Siden årsavgiften defineres som en sektoravgift foreslås den flyttet fra tidligere kap. 4030 post 08 til ny post 70 under det nyopprettede kap. 5575 Sektoravgifter under Fiskeri- og kystdepartementet.

Det foreslås å bevilge 7 mill. kroner på posten i 2007.

Post 71 Kontrollavgift fiskeflåten

Siden kontrollavgiften defineres som en sektoravgift foreslås bevilgningen flyttet fra tidligere kap. 4030 post 21 til ny post 71 under det nyopprettede

kap. 5575 Sektoravgifter under Fiskeri- og kystdepartementet. Avgiftssatsen på 0,2 pst. av førstehåndsverdien videreføres.

Det fremmes forslag om å bevilge 21,425 mill. kroner på posten i 2007.

Post 72 Årsavgift havnesikkerhet

Det foreslås innført en årsavgift på 25 000 kroner for havner som omfattes av regelverket for terrorsikring, jf. omtale under programkategori 16.60. Siden årsavgiften defineres som en sektoravgift foreslås den bevilget på ny post 72 på det nyopprettede kap. 5575 Sektoravgifter under Fiskeri- og kystdepartementet. Det foreslås en tilsvarende økt bevilgning på kap. 1062 post 01.

Det fremmes forslag om å bevilge 13,5 mill. kroner på posten i 2007.

Kap. 1050 Diverse fiskeriformål

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2005	Saldert budsjett 2006	Forslag 2007
71	Sosiale tiltak, <i>kan overføres</i>	1 000	1 000	1 000
74	Erstatninger, <i>kan overføres</i>	567	2 140	2 140
75	Tilskudd til næringstiltak i fiskeriene, <i>kan overføres</i>	46 143	50 000	50 000
76	Tilskudd til strukturtiltak for kapasitetstilpasning, <i>kan overføres</i>	37 142	10 000	10 000
77	Tilskudd til NO _x -reduserende tiltak i fiskeflåten, <i>kan overføres</i>			75 000
78	DNA-register for vågehval, <i>kan overføres</i>		650	700
79	Informasjon ressursforvaltning, <i>kan overføres</i>	1 404	1 400	1 450
	Sum kap. 1050	86 255	65 190	140 290

Kapitlet omfatter tilskudd til ulike formål knyttet til fiskeri- og fangstnæringen. Fra 2005 omfatter kapitlet også ordningene som tidligere var finansiert over fiskeriatvanten og tilskudd til strukturtiltak for kapasitetstilpasning i fiskeflåten. Regjeringen fremmer forslag om et nytt tilskudd til NO_x-utslippsreduserende tiltak for fiskeflåten på kap. 1050 post 77.

Tilskudd til næringstiltak i fiskeriene, kan overføres (jf. post 75)

Midlene på posten benyttes til å dekke de ordningene som ble videreført etter at Fiskeriatvanten mellom staten og Norges Fiskarlag ble sagt opp fra 1. januar 2005. I 2006 ble det bevilget 50 mill. kroner på posten. Bevilgningen ble benyttet til føringstilskudd, tilskudd til selfangstnæringen, garantilottordningen og opprydning av tapt fiskeredskap.

Mål

Formålet med tilskuddet på posten er å legge til rette for at de deler av fiskeri- og fangstnæringen som har begrenset driftsgrunnlag og mobilitet, men som er viktige for næringsaktiviteten i enkelte lokalmiljø, kan videreføre og utvikle sin aktivitet.

Beskrivelse av de enkelte ordningene**Føringstilskudd**

Tilskudd til føring av fisk har som formål å legge til rette for å kunne utnytte fiskeressursene i områder med mottaks- og/eller avsetningsproblemer.

Ordninger med tilskudd til føring av fisk fra mottak til produksjonsanlegg og fra områder med mottaksproblemer til områder med ledig kapasitet er viktig for den mindre kystflåten. I tillegg til å være et distriktpolitisk virkemiddel, bidrar tilskuddet til å utnytte ressursene i flere områder. Midlene fordeles etter søknad til føringsordninger som administreres av salgslagene. I 2006 ble det bevilget 25 mill. kroner i føringstilskudd, det samme som for 2005.

Selfangst

Formålet med ordningen er å bidra til at de fastsatte kvotene på klappmyss og grønlandssel blir tatt.

Av hensyn til balansen i økosystemet i havet er det nødvendig å beskatte selbestandene. Det gis derfor tilskudd til norsk selfangstnæring for å bidra til at de fastsatte kvotene på klappmyss og grønlandssel blir tatt. Det er svak lønnsomhet næringen, og den er fortsatt avhengig av offentlig tilskudd for å opprettholdes. Næringen står fortsatt overfor betydelige utfordringer, særlig på markedssiden. Det ble gitt et tilskudd på 16 mill. kroner til selfangstnæringen i 2006, det samme som for 2005. I 2006 deltok seks fartøy i selfangsten, men som følge av vanskelige fangstforhold for fire av fartøyene ble fangsten i 2006 målt i antall dyr noe dårligere enn året før. Størstedelen av tilskuddet gis til de deltakende fartøyene. I tillegg gis det tilskudd til å opprettholde mottaksapparatet. Departementet fastsetter årlig retningslinjer for utbetaling av tilskudd til fartøy og mottak.

Garantilott

Formålet med ordningen med garantilott er å sikre fiskerne, i første rekke på de mindre fartøylene, en viss minsteinntekt dersom fisket skulle slå feil.

Ordningen med garantilott sikrer fiskerne en viss minsteinntekt dersom fisket skulle slå feil. Ordningen fungerer som et sikkerhetsnett, i første rekke for de mindre fartøylene. Garantilottordningen administreres av Garantikassen for fiskere i henhold til forskrift for garantiordningen for fiskere. Garantibeløpet og egengarantiperioden fastsettes av departementet. Det ble satt av 5,5 mill. kroner til ordningen i 2006. Reduksjonen i forhold til tidligere år skyldes redusert etterspørsel etter ordningen og overførte midler fra tidligere år.

Fiskeforsøk og utvikling

Tilskuddet til ordningen med fiskeforsøk og utvikling skal bidra til at arbeidet med fjerning av tapte fiske-redskap opprettholdes.

Ordningen for fiskeforsøk og utvikling er et prosjekt administrert av Fiskeridirektoratet, og erstatter den tidligere ordningen for fiskeforsøk og veiledning som lå under Fiskeriavtalen. Prosjektet har i 2006 bl.a. administrert arbeidet med opprydding av tapt fiskeredskap. Tapte garn kan bli liggende å fiske i mange år og er derfor viktige å få fjernet. Norge er i verdenstoppen når det gjelder slik garnopprydding, og bidrar med sin kunnskap i internasjonale sammenhenger. Regjeringen ønsker å videreføre dette arbeidet. Det ble som i 2005 gitt 1 mill. kroner i tilskudd til garnopprydding i 2006.

Prioriteringer for 2007

Det vil fortsatt være behov for å videreføre ordningene med føringstilskudd, tilskudd til selfangsten, garantilott og garnopprydding. Regjeringen foreslår derfor en bevilgning på 50 mill. kroner på posten i 2007.

Tilskudd til strukturtiltak for kapasitetstilpasning (jf. post 76)

Bevilgningen på posten brukes til å redusere overkapasiteten i fiskeflåten gjennom kondemnering av fartøy med deltakeradgang.

Strukturavgift og strukturfond for kapasitetstilpasning i fiskeflåten ble iverksatt fra 1. juli 2003. Ordningen forvaltes av Innovasjon Norge. I 2006 ble det bevilget 10 mill. kroner til ordningen. Av dette var 5 mill. kroner finansiert ved strukturavgift, og statlig medfinansiering var 5 mill. kroner.

Resultater 2005-2006

I 2005 var tilskuddet utlyst to ganger. Våren 2005 ble det innvilget 40 søknader for til sammen 22,5 mill. kroner. Av disse ble 31 tilbud akseptert og utbetalt, til sammen 14,9 mill. kroner. Høsten 2005 ble det innvilget 69 søknader med et samlet beløp på 35,3 mill. kroner. Av disse er 56 akseptert, og det er utbetalt til sammen 27,2 mill. kroner. I søknadsrunden som ble gjennomført første halvår 2006 ble det gitt tilbud om kondemnering til 40 fartøyeiere med et samlet beløp på 20 mill. kroner.

Prioriteringer for 2007

Det fremmes forslag om å bevilge 10 mill. kroner på posten i 2007. Av dette er 5 mill. kroner finansiert ved strukturavgift, jf. kap. 4050 post 01, mens statlig medfinansiering utgjør 5 mill. kroner.

Tilskudd til NO_x-reduserende tiltak i fiskeflåten

(jf. post 77)

Mål

Bevilgningen på posten skal dekke investeringstilskudd til kostnadseffektive NO_x-reduserende tiltak for fiskefartøy som til enhver tid er omfattet av den nye avgiften på NO_x-utslipp. Tilskuddet skal bidra til at det blir gjennomført kostnadseffektive tiltak, og derigjennom bidra til å nå målet om reduserte NO_x-utslipp i henhold til Gøteborgprotokollen. De fiskefartøyene som kan gjennomføre kostnadseffektive tiltak vil gjennom lavere NO_x-utslipp få redusert merkostnadene knyttet til den nye NO_x-avgiften.

Prioriteringer 2007

Det foreslås en egen tilskuddsordning hvor fiskefartøy som til enhver tid omfattes av NO_x-avgiften kan få inntil 100 pst. tilskudd til NO_x-reduserende tiltak som ligger innenfor et fastsatt krav til kostnadseffektivitet. I saksbehandlingen vil det ved eventuelle behov for å prioritere mellom søknader foretas en prioritering hvor tiltak med laveste kostnader pr. kg redusert NO_x-utslipp prioriteres først.

Det vil også kunne vurderes å gi tilskudd der det ikke vil være mulig å foreta kostnadseffektive tiltak på eksisterende motor og fartøy. Det vil da kunne gis tilskudd innenfor det fastsatte kravet til kostnadseffektivitet.

Fiskeri- og kystdepartementet vil utarbeide nærmere retningslinjer for tilskuddsordningen. Det tas sikte på at Sjøfartsdirektoratet skal forvalte tilskuddsordningen.

Det foreslås en bevilgning på 75 mill. kroner og en tilsagnsfullmakt på 200 mill. kroner i 2007, jf. forslag til eget romertallsvedtak. Forslagene er basert på antatt etterspørsel etter tilskudd i 2007. Det er betydelig usikkerhet i forhold til det anslåtte behovet i 2007.

DNA-register for vågehval (jf. post 78)

Bevilgningen på posten dekker kostnader i forbindelse med drift av DNA-register for vågehval, dvs. bearbeiding, lagring og analyse av prøver, kvalitetssikring og faglig rådgivning. Ansvar for oppbygging og drift av DNA-registeret er lagt til Fiskeridirektoratet.

Mål

DNA-registeret skal sikre kontroll med eksport av vågehvalprodukter ved at det skal kunne avklare om hvalprodukter på markedet stammer fra lovlig norsk fangst eller om det kommer fra uregulert fangst. På sikt vil registeret også kunne brukes i arbeidet med å beregne bestandsstørrelsene for vågehval.

Resultater 2005-2006

Registeret omfatter analyseresultater fra all fangst av vågehval fra og med 1997. Prøvene for 2005-sesongen vil bli analysert og lagt inn i registeret i 2006.

Prioriteringer 2007

Arbeidet med DNA-registeret vil bli videreført i tråd med etablerte prosedyrer for prøvetaking, analyse og løpende oppdatering av registeret.

Informasjon ressursforvaltning (jf. post 79)

Midlene på posten benyttes til å fremme økt kunnskap, forståelse og aksept for bærekraftig forvaltning av levende marine ressurser, herunder sjøpattedyr.

Mål

Hovedmålet med posten er å fremme prinsippet om bærekraftig forvaltning av de levende marine ressursene, herunder sjøpattedyr. Forvaltning av sjøpattedyr må ses i sammenheng med den øvrige ressursforvaltningen, der en balansert utnyttelse av de ulike artene i økosystemet er et bærende prinsipp. Den langsiktige strategien er derfor å arbeide innenfor globale prosesser der vern og bærekraftig bruk er

bærende prinsipper for forvaltning av naturressursene.

Resultater 2005-2006

Den allmenne kunnskapen internasjonalt om norsk ressursforvaltning er ofte preget av påstander fra verneorganisasjoner som ikke er basert på vitenskapelig grunnlag.

For å skape en motvekt til feilinformasjon har Fiskeri- og kystdepartementet hatt et samarbeid med ulike organisasjoner for å fremme Norges syn på bærekraftig utnyttelse av naturens ressurser. Departementet har også i 2005 og 2006 engasjert vitenskapelige rådgivere i forbindelse med informasjonsarbeidet.

Regjeringen lanserte 9. mai 2006 Norges offisielle nettsted om norsk fiskeri, fangst- og havbruksforvaltning, www.fisheries.no, for å bedre tilgangen på informasjon om hvordan Norge forvalter sine marine ressurser. Sidene er engelskspråklige.

Prioriteringer 2007

Arbeidet for å skape forståelse for en rasjonell utnyttelse av marine ressurser vil bli videreført. Det er fremdeles et problem at ulike fiskearter og særlig sjøpattedyr på ikke-vitenskapelig grunnlag utpekes som truede. Sjøpattedyrforvaltningen er stadig på dagsorden, og det er behov for aktiv informasjonsvirksomhet. Arbeidet med å gjøre vitenskapelige data og kunnskap om norsk ressursforvaltning tilgjengelig for beslutningstakere og publikum videreføres. Det skal arbeides for å unngå boikottaksjoner og lovgivning rettet mot Norges forvaltning av marine ressurser. Samarbeidet med organisasjoner som deler Norges syn på en bærekraftig utnyttelse av naturens ressurser vil fortsatt stå sentralt i dette arbeidet.

Budsjettforslag for 2007

Post 71 Sosiale tiltak, kan overføres

Midlene på posten brukes til å delfinansiere velferdsstasjoner for fiskere drevet av Norges Fiskarlag, Den Indre Sjømannsmisjon og Norsk Sjømannsforbund. Det fremmes forslag om å bevilge 1 mill. kroner på posten i 2007.

Post 74 Erstatninger, kan overføres

Ordningen skal dekke forskudd på erstatninger ved skade på fiskeredskaper, erstatninger med hjemmel i petroleumsloven kap. VI, kompensasjon ved ilandføring av skrot som ikke kommer fra oljeindustrien og tap av fiskefelt.

Det fremmes forslag om å bevilge 2,14 mill. kroner på posten i 2007.

Post 75 Tilskudd til næringstiltak i fiskeriene, kan overføres

Bevilgningen på posten dekker bl.a. ordningene føringstilskudd, garantilott, selfangststøtte og tilskudd til opprydding av fiskeredskaper.

Det fremmes forslag om å bevilge 50 mill. kroner på posten i 2007.

Post 76 Tilskudd til strukturtiltak for kapasitetstilpasning i fiskeflåten, kan overføres

Bevilgningen på posten skal brukes til kondemnering av fiskefartøy gjennom Strukturfondet.

Det fremmes forslag om å bevilge 10 mill. kroner på posten i 2007.

Post 77 Tilskudd til NO_x-reduksjon fiskeflåten, kan overføres

Bevilgningen på posten skal dekke investeringstilskudd til kostnadseffektive NO_x-reducerende tiltak i fiskeflåten.

Det fremmes forslag om å bevilge 75 mill. kroner på posten i 2007. Det fremmes også forslag om tilsagnsfullmakt knyttet til posten på 200 mill. kroner, jf. forslag til romertallsvedtak.

Post 78 DNA-register for vågehval, kan overføres

Bevilgningen går til drift av et DNA-register for vågehval. Det fremmes forslag om å bevilge 700 000 kroner på posten i 2007.

Post 79 Informasjon ressursforvaltning, kan overføres

Det fremmes forslag om å bevilge 1,45 mill. kroner på posten i 2007.

Kap. 4050 Diverse fiskeriformål

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2005	Saldert budsjett 2006	Forslag 2007
01	Strukturavgift for kapasitetstilpasning i fiskeflåten	39 303	5 000	5 000
	Sum kap. 4050	39 303	5 000	5 000

Post 01 Strukturavgift for kapasitetstilpasning i fiskeflåten

Bevilgningen på posten omfatter innbetalinger fra strukturavgiften, og må ses i sammenheng med utgiftsbevilgningen på kap. 1050 post 76 Tilskudd

til strukturtiltak for kapasitetstilpasning i fiskeflåten. Det fremmes forslag om merinntektsfullmakt knyttet til posten, jf. forslag til romertallsvedtak.

Det fremmes forslag om å bevilge 5 mill. kroner på posten i 2007.

Programkategori 16.60 Kystforvaltning

Utgifter under programkategori 16.60 fordelt på kapitler

(i 1 000 kr)					
Kap.	Betegnelse	Regnskap 2005	Saldert budsjett 2006	Forslag 2007	Pst. endr. 06/07
1062	Kystverket	1 238 288	1 268 550	1 257 720	-0,9
1070	Samfunnet Jan Mayen	28 622	27 660	28 200	2,0
	Sum kategori 16.60	1 266 910	1 296 210	1 285 920	-0,8

Utgifter under programkategori 16.60 fordelt på postgrupper

(i 1 000 kr)					
Post-gr.	Betegnelse	Regnskap 2005	Saldert budsjett 2006	Forslag 2007	Pst. endr. 06/07
01-20	Driftsutgifter	918 219	857 100	916 700	7,0
21-23	Andre driftsutgifter	8 360	3 610	3 750	3,9
30-49	Nybygg, anlegg	251 906	344 800	294 870	-14,5
60-69	Overføringer til kommuner	20 073	29 100	30 100	3,4
70-89	Overføringer til private	68 352	61 600	40 500	-34,3
	Sum kategori 16.60	1 266 910	1 296 210	1 285 920	-0,8

Innledning

Kystforvaltning utgjør om lag 43 pst. av Fiskeri- og kystdepartementets totale budsjett. Departementets arbeid på området omfatter blant annet sjøsikkerhet, oljevernberedskap og navigasjonspolitikk, sjøtransport og havnepolitikk.

Programkategori 16.60 Kystforvaltning omfatter drift, vedlikehold og investeringer for Kystverket og de elektroniske navigasjonssystemene som forvaltes av Fiskeri- og kystdepartementet. I programkategorien inngår også tilskudd til Rednings-selskapet.

Omtalen under programkategori 16.60 Kystforvaltning omhandler både Fiskeri- og kystdepartementets arbeid og Kystverkets arbeid. Fiskeri- og kystdepartementets aktiviteter finansieres over departementets administrasjonsbudsjett kap. 1000, mens Kystverkets aktiviteter finansieres over kap. 1062 Kystverket.

Overordnede mål

Kyst-Norge er viktig for verdiskapingen i landet. Sjøtransport, havner, sjøsikkerhet og oljevernberedskap er en viktig del av den totale transportpolitikken. I henhold til Soria Moria-erklæringen ønsker Regjeringen å legge til rette for sikker transport langs kysten, med bedre merking og vedlikehold av farleder samt utvikling av moderne navigasjonssystemer. For å få mer gods over på sjø, må havnene opprustes slik at også overgangen mellom transportmidlene bedres.

Økt virksomhet i nordområdene både på norsk og russisk side gir nye utfordringer innenfor sjøsikkerhet og oljevernberedskap. For å imøtekomme denne økte aktiviteten har Fiskeri- og kystdepartementet igangsatt flere tiltak, og har under vurdering ytterligere tiltak for å styrke sjøsikkerheten og beredskapen i den nordlige landsdelen.

Navigasjonsinnretninger er sentrale virkemidler for å opprettholde et høyt nivå på sjøsikkerheten og forhindre ulykker til sjøs.

Sjøtransporten er internasjonal, og havner inngår som viktige knutepunkt i en samlet transportkjede. Rammebetingelsene for havner og sjøtransport settes derfor i stor grad utenfor Norges grenser i organisasjoner som FNs sjøfartsorganisasjon (IMO) og ulike EU-organer.

Mål, status og utfordringer

Sjøtransport og havnepolitikk

Et godt utbygd og effektivt transportnett er av vesentlig betydning for næringslivets konkurransevne, verdiskaping og sysselsetting. Hovedtyngden av befolkning og næringsliv er lokalisert nær kysten, og sjøtransporten er derfor viktig i det norske transportsystemet. En konkurransedyktig sjøtransport skal tilfredsstille vareeierens og passasjerens behov for transporttjenester. Regjeringen vil derfor legge til rette for at havnene utvikles til hensiktsmessig knutepunkt i transportkorridorene som binder sammen ulike deler av landet, og som kobler det innenlandske og internasjonale transportnettverket.

Sjøtransporten har en dominerende rolle som transportform for lange godstransporter, særlig ved import og eksport fra utlandet. Innenriks utgjør godstransport på kjøll en lavere andel av den totale godstransporten enn den gjør i utenrikshandelen. Sjøtransport utgjør en relativt beskjeden andel av den innenlandske persontransporten.

Hovedtransportkorridorer

Transportkorridorene skal binde sammen ulike deler av landet, og samtidig koble det innenlandske transportnett til det internasjonale transportnettverket. Gode transportløsninger for eksport og import av varer er en viktig konkurransefaktor for norsk næringsliv. Fiskeri- og kystdepartementet prioriterer derfor deltakelse i internasjonalt samarbeid og internasjonale prosjekter for utvikling av transportkorridorer som kan bidra til å utvikle næringslivet i Norge.

Stadig økende vegtrafikk i Norge og på hovedvegnettet i Europa betyr forsinkelser og høyere kostnader for næringsliv og forbrukere. Regjeringen vil derfor arbeide for at mer av godstransporten skal gå på kjøll. For å lykkes med dette må det tilbys kombinerte transportløsninger med tilstrekkelig transportkvalitet og til en konkurransedyktig pris. En overgang av transporter fra veg til sjø betyr at det må legges til rette for en konsentrasjon av godsstrømmene til knutepunkter og transportkorridorer.

For å løse transportutfordringene og styrke sjøtransporten, skal det utvikles effektive transportkorridorer der de ulike transportformene sees i sammenheng. Velfungerende, sikre og effektive havner er en sentral forutsetning for å lykkes. Fiskeri- og kystdepartementet vil derfor legge til rette for at havnene styrker sin posisjon som knutepunkt i dør-til-dør-transporter. Det vil også bli lagt vekt på å utvikle hensiktsmessige havnesamarbeid, og at de viktigste havnene har god landverts og sjøverts tilknytning. Den pågående revisjonen av havne- og farvannsloven betyr at sentrale rammebetingelser for havnene nå er oppe til vurdering.

EU's Grønnbok om maritim politikk

EU presenterte i begynnelsen av mai i år en grønnbok for fellesskapets maritime politikk. Dokumentet setter bl.a. sjøtransport, sjøsikkerhet, terrorberedskap og havneutvikling inn i en større sammenheng. Grønnboken har til hensikt å få i gang en debatt der en helhetlig framtidig politikk for havnene og de kystnære områdene settes på den politiske dagsorden i Europa. Norge som kyststatsnasjon vil ha betydelige interesser knyttet til EUs politikktutvikling på dette området, og Fiskeri- og kystdepartementet vil derfor delta aktivt i relevante fora for å fremme Norges interesser i forhold til sjøtransport, sjøsikkerhet, oljevernberedskap og havner.

Motorveger til sjøs

EU arbeider med å definere og etablere "Motorways of the Seas". Disse skal inngå i det transeuropeiske transportnettverket TEN-T. Konseptet "Motorways of the Seas" er et viktig tiltak fra EU for å øke sjøtransportens andel av transportarbeidet i Europa. Fiskeri- og kystdepartementet deltar i dette arbeidet, særlig i forhold til å utvikle sjøtransportkorridorene ut fra Østersjøen og fra kontinentet, og nordover mot Nordvest-Russland.

Marco Polo-programmet

For å redusere belastningen på vegnettet i EU, og for å fremme godstransportens miljøegenskaper og øke intermodal transport, har EU etablert programmet Marco Polo for perioden 2003 til 2006. Marco Polo-programmet er EUs viktigste redskap for å overføre transporter fra veg til sjø og bane. Norske myndigheter bidrar finansielt til programmet, og norske aktører kan derfor søke om midler. EU vil videreføre programmet gjennom Marco

Polo II. Norge vil på et senere tidspunkt ta stilling til deltakelse i den nye fasen av programmet.

Den nordlige øst-vest-korridoren

Den nordlige øst-vest-korridoren, normalt omtalt som N.E.W.-korridoren, er en ny intermodal transportkorridor under planlegging mellom Kina og USA. Transportkorridoren er basert på jernbanetransport fra Kina gjennom Kasakhstan og Russland til Narvik, og sjøtransport fra Narvik til østkysten av USA. Ideen med å lansere denne alternative transportkorridoren er blant annet kommet som et resultat av at eksisterende transportkorridorer er geografisk plassert i tett befolkede områder med begrensede utviklingsmuligheter for å håndtere et økt transportvolum. N.E.W. utnytter ledig transportkapasitet i perifere områder med lav befolkningstetthet. Transportkorridoren er i tillegg basert på miljøvennlig sjø- og jernbanetransport og har lavere sikkerhetsrisiko enn flere av de eksisterende korridorene.

Prosjektet ledes av den internasjonale jernbaneorganisasjonen, men norske myndigheter og andre aktører har en aktiv rolle i utviklingen av denne nye transportkorridoren. Fiskeri- og kystdepartementet koordinerer norske myndigheters innsats på dette området, både nasjonalt og internasjonalt. Dersom denne korridoren etableres med Narvik som utskipingshavn, kan det gi betydelige muligheter for utvikling av industri og næringsliv, i Nord-Norge så vel som i andre deler av landet. En forutsetning for å lykkes med dette prosjektet vil imidlertid være at effektiviteten og kapasiteten i Narvik havn blir betydelig styrket. Fiskeri- og kystdepartementet vil arbeide for å legge til rette for en slik utvikling i samarbeid med kommunale og regionale myndigheter, private aktører og havnen.

Det er også viktig å markedsføre prosjektet i relevante internasjonale fora. Fiskeri- og kystdepartementet har kontakt med myndighetene i Kina og USA for å avklare forhold knyttet til realiseringen av N.E.W. Alle de tre nordiske landene i Barentsområdet har framhevet prosjektet som et satsingsområde overfor EU.

Nasjonal transportplan

Ved Stortingets behandling av St.meld. nr. 24 (2003-2004) *Nasjonal transportplan 2006-2015* ble planrammen for Kystverket fastsatt til 6,5 mrd. kroner (2004-verdi) for perioden 2006-2015. Dette gir en samlet ramme på 2,6 mrd. kroner for Kystverkets handlingsprogram for de fire første årene av planperioden.

Kystverkets handlingsprogram for oppfølging av Nasjonal transportplan 2006-2015 ble i 2005 forelagt fylkeskommunene og storbyområdene til uttalelse. Kystverket fastsatte det endelige handlingsprogrammet høsten 2005, og dette danner grunnlaget for etatens innspill til budsjett for perioden 2006-2009.

Arbeidet med Nasjonal transportplan 2010-2019 har startet opp, og retningslinjene for etatens arbeid med grunnlagsmaterialet til meldingen ble sendt ut høsten 2005. En ny stortingsmelding om Nasjonal transportplan skal etter planen fremmes for Stortinget ved årsskiftet 2008/2009.

Gjennom Soria Moria-erklæringen har regjeringen varslet en samlet vurdering av alle gebyrer og avgifter innen sjøtransport slik at sjøtransporten gis like konkurransevilkår med landtransport. Målsettingen er at mer gods fraktes sjøveien.

Det arbeides med en gjennomgang av Kystverkets gebyrer med sikte på ferdigstilling i 2007. I arbeidet blir det sett nærmere på konsekvensene ved ulike løsninger for fastsetting av gebyrer, i forhold til de ulike tjenestenes kostnadsstruktur samt fordelingsmessige hensyn.

Det er også andre avgifter og gebyrer som belastes sjøtransporten, og som har innvirkning på transportsektoren som helhet. Det er derfor naturlig at en helhetlig gjennomgang av gebyrer og avgifter innen sjøtransport sees i sammenheng med rulleringen av Nasjonal transportplan.

Havne- og farledssystem

Stamnettet for sjøtransport omfatter hovedleden langs kysten fra svenskegrensen til russergrensen med indre og ytre leder, innseilingsleder til de viktigste havnene, påbudte seilingsleder utenfor kysten for skipstrafikk som utgjør en miljørisiko. De fleste farledene i stamnettet har i utgangspunktet god framkommelighet og stor transportkapasitet, men deler av den indre hovedleden og innseilingen til enkelte havner er grunne og/eller trange. For å styrke sikkerheten for skipstrafikken i norske farvann og havner, vil Kystverket utvikle og legge til grunn reviderte farledsnormer for en systematisk gjennomgang av stamnettet. Etablering av et slikt farledssystem vil kunne bidra til å begrense framtidige arealbrukskonflikter i kystsonen.

Nye krav til sikkerhet og terrorberedskap i havnene - Havnesikkerhetsdirektivet

Flere alvorlige terroranslag rundt i verden har ført til økt fokus på samfunnssikkerheten. FNs sjøfartsorganisasjon IMO (International Maritime Organization) har etablert et nytt regelverk i SOLAS-kon-

vensjonen (International Convention for the Safety of Life at Sea) kapittel XI-2 og ISPS-koden (International Ship and Port Facility Security Code). Det nye regelverket trådte i kraft 1. juli 2004. EU har implementert IMOs regelverk gjennom forordning 725/2004, som er EØS-relevant og implementert i Norge gjennom forskrifter. Målet med forordningen er primært forbedret sikring mot terrorisme.

Fiskeri- og kystdepartementet har ansvaret for forordningen om sikkerhet og terrorberedskap i havner. EU har i tillegg vedtatt et direktiv om bedre havnesikkerhet (2005/65). Formålet med direktivet er å bidra til økt sikkerhet og terrorberedskap i de delene av havnen som ikke omfattes av forordning 725/2004. I forbindelse med implementeringen av direktivet vil det bli behov for ytterligere ressurser knyttet til fornyet godkjenning og autorisasjon av sikkerhetsorganisasjoner, samt til godkjenning av sårbarhetsvurderinger og sikkerhetsplaner i de delene av havnen som ikke omfattes av SOLAS og ISPS-koden. Direktivet skal være implementert innen 15. juni 2007, og vil berøre rundt 220 norske havner.

Per 15. september 2006 er sikkerhetsplaner for 558 havneanlegg i Norge og innrapportert til IMOs database. Av disse er 21 strøket fra IMOs database pga. manglende implementering. I tillegg er det 25 havneanlegg som ikke har meldt seg klare for verifikasjon. Arbeidet med førstegangs verifikasjon vil fortsette i 2007. Det er også forventet at det i løpet av 2007 vil bli gjennomført ulike inspeksjoner for å kontrollere at kravene i regelverket er oppfylt.

Kystverket skal i samarbeid med Sjøfartsdirektoratet gjennomføre en nasjonal sårbarhetsanalyse i løpet av 2006. Målet med analysen er å vurdere behovet for å innføre ISPS-koden også for deler av innenriksfarten. Fristen for å implementere eventuelle tiltak er 1. juni 2007. Fiskeri- og kystdepartementet og Kystverket deltar i IMOs sjøsikkerhetskomité.

Fiskeri- og kystdepartementet arbeider også internasjonalt med disse problemstillingene, bl.a. i IMO.

Innføring av nye internasjonale sikkerhetsstandarder innen alle transportgrener er en prioritert oppgave i arbeidet for økt samfunnssikkerhet, jf. St.meld. nr. 39 (2003-2004) *Samfunnssikkerhet og sivil-militært samarbeid*.

Havner som knutepunkt og grunnlag for næringsutvikling

Havnene har viktige funksjoner i forhold til næringsutvikling. Mange offentlige havner har i tillegg en spesielt viktig rolle i tilretteleggingen for fiskerinæringen, både som trygge liggehavner og

som service- og mottakshavner for fisk. Havnenes driftsbetingelser og utviklingsmuligheter er av stor viktighet for sjøtransportens konkurranseevne og for næringsutviklingen. Havne- og farvannsloven er under revisjon i Fiskeri- og kystdepartementet, og et høringsutkast forventes sendt ut i løpet av høsten 2006.

Merverdiavgift og kommunale havner

De kommunale havnene vil bli tatt inn i merverdiavgiftsområdet med virkning fra 1. januar 2007. Dette vil medføre økonomiske lettelser og administrative forenklinger i havnene.

Endringen innebærer at havnene får fradragføre inngående merverdiavgift til investeringer og drift innenfor området som finansieres med havneavgifter. Dermed unngås det at merverdiavgift som i dag ikke kan fradragføres veltes over på transportørene, og som dermed gir brukerne av havnene høyere kostnader.

Omleggingen medfører også at et incitament til egenproduksjon framfor kjøp av varer og tjenester fjernes. Dette vil være et bidrag til at havnetjenester kan tilbys med lavest mulige kostnader. Det innebærer også at kommunale havner på dette området gis like rammebetingelser som private havner.

Annen transportinfrastruktur (flyplasser, jernbane og veger) er tidligere tatt inn i merverdiavgiftsområdet. Dette ble gjort provenynøytralt ved at statlige overføringer og tilskudd ble tilsvarende redusert. Tilsvarende mulighet foreligger ikke for de offentlige havnene. I stedet inngikk havnene i den generelle kompensasjonsordningen for kommunesektoren. Det har imidlertid vist seg at kompensasjonsordningen ikke fungerer tilfredsstillende sett i forhold til havnenes behov. De kommunale havnene blir derfor tatt inn i merverdiavgiftsområdet, uten at staten kompenseres for provenytapet som følger av omleggingen. Dette innebærer at havnene likestilles med annen transportinfrastruktur.

Stad skipstunnel

I 2001 ble det ferdigstilt et forprosjekt for en skips-tunnel gjennom Stad, og en konsekvensutredning ble sendt på høring. Det har senere vært orientert om Stad skipstunnel i St.prp. nr. 1 for Fiskeri- og kystdepartementet de påfølgende år.

I forbindelse med Stortingets behandling av statsbudsjettet for 2005, jf. budsjettinnstilling S. nr. 13 (2004-2005), ble det vedtatt en bevilgning på 5 mill. kroner til Kystverkets videre arbeid med Stad skipstunnel, med sikte på å få klarlagt grunn-

laget for en eventuell anbudsinnhenting. Med tanke på å få et bredest mulig grunnlag for vurdering av prosjektet, ble det i St.prp. nr. 1 (2005-2006) orientert om at Fiskeri- og kystdepartementet ville be Kystdirektoratet om følgende:

- En oppdatert kostnadsanalyse.
- En vurdering av inntekspotensialet for Stad skipstunnel.
- En vurdering av organisasjonsform, herunder offentlig-privat samarbeid (OPS-løsning).

Kostnadsoverslaget for utbygging er indeksjustert til 2005-priser. Dette gir et kostnadsoverslag på 1,14 mrd. kroner (inkl. mva.). Driftsutgiftene er indeksjustert til 2005-priser. Videre er anslag for vedlikeholdskostnader oppjustert, slik at samlet anslag for driftsutgifter er økt fra 2,5 mill. kroner til 5,0 mill. kroner.

Regjeringen vil forelegge saken for Stortinget på egnet måte.

Nasjonal database for farvannsdata og samarbeid med Sjøkartverket

Kystverket har etablert et farledssystem der ledene på kysten er kategorisert i hovedled, biled, lokal led og fiskeriled. Ledsystemet og annen navigasjonsinformasjon er samlet i Kystverkets farleds-database.

Kystverket skal fortsette arbeidet med utviklingen av farledsdaten som knyttes opp til programverktøy for behandling av geografiske data. Arbeidet gjennomføres trinnvis. Kystverket har innført et elektronisk system for støtte i arbeidet med forvaltning, drift og vedlikehold av navigasjonsinstallasjonene kysten rundt. I 2005 ble den informasjonen som har vært spredt på mange datakilder kvalitetssikret og lagt inn i systemet. Det arbeides også med å presentere kartinformasjon sammen med annen informasjon i samme skjerm-bilde ved hjelp av GIS-verktøy (geografiske informasjonssystemer).

Det er etablert et samarbeidsprosjekt med Sjøkartverket for å forbedre kommunikasjonen og datautvekslingen mellom etatene til nytte både for brukerne av etatenes tjenester og etatenes egen oppgaveløsning.

Norge er en aktiv medspiller i EUs arbeid for å fremme nærskipfart i Europa

I hvitboken European transport policy for 2010 – time to decide fra 2001, lanserte Europakommisjonen en ambisiøs målsetting for nærskipfarten. Det ble blant annet pekt på at tiltak for å fremme nærskipfart i Europa kan bidra til å bremse 50 pst.

av den prognoserte veksten i vegsektoren. Europakommisjonen fulgte opp med et program for å promotere nærskipfart.

Gjennom deltakelse i EUs kontaktgruppe for havner og nærskipfart (Focal Point) har Fiskeri- og kystdepartementet og Nærings- og handelsdepartementet deltatt aktivt i arbeidet for å gjennomføre tiltakene som Europakommisjonen har lansert. Blant annet har norske myndigheter her bidratt til opprettelsen av et nasjonalt Short Sea Shipping Promotion Centre som også er knyttet opp til det europeiske nettverket av slike virksomheter. Disse sentrene skal bidra til å fremme bruken av nærskipfart gjennom informasjon og kontakt med både rederisiden og transportbrukerne. Dette arbeidet er viktig også for Norge, da store deler av norsk utenrikstransport går sjøveien til Europa.

Fjerning av flaskehalsen som hindrer utvikling av nærskipfart

Arbeidet med å eliminere flaskehalsen har vært et prioritert arbeidsområde for Focal Point helt siden dette arbeidet startet i 1999. Fra starten av ble det kartlagt 169 flaskehalsen, mens antallet kartlagte flaskehalsen i 2005 er redusert til 48. EU-kommisjonen vil fortsatt prioritere dette arbeidet høyt, og Fiskeri- og kystdepartementet vil bidra aktivt i den videre prosessen.

Sjøsikkerhet og oljevernberedskap

Sjøtransport er i stor grad en miljøvennlig og sikker transportform med lavt energiforbruk per tonnkm. I Regjeringens arbeid med å tilrettelegge for sjøtransport som en moderne, miljøvennlig og effektiv transportform er sjøsikkerhet og oljevernberedskap viktige elementer. Oljevernberedskap må ses i nær sammenheng med forebyggende sjøsikkerhet. Det viktigste er å arbeide for at sjøulykker ikke inntreffer gjennom iverksetting av forebyggende tiltak. Dersom en ulykke likevel skjer, må beredskapen være god for å begrense konsekvensene. Fiskeri- og kystdepartementet har ansvaret for å forebygge ulykker til sjøs. Virkemidlene er utbygging og drift av fyr og merker, utdyping av farleder, lostjenesten, maritime trafikksentraler, elektroniske navigasjonshjelpemidler og slepebåterberedskap i Nord-Norge.

Fiskeri- og kystdepartementet har også ansvaret for den statlige beredskapen mot akutt forurensing. Det holdes døgnkontinuerlig beredskap. Staten har utstyr på 15 hoveddepoter og 10 mellomdepoter klart til innsats, samt utstyr om bord i 8 kystvaktfartøy. Det settes særlig store krav til alle

disse tjenestene på grunn av norskekystens geografi og harde klimatiske forhold.

Sjøtransportens internasjonale karakter gjør at rammebetingelsene for en sikker, effektiv og miljøvennlig sjøtransport i stor grad reguleres av internasjonal rett og rammebetingelser for øvrig. Fiskeri- og kystdepartementet arbeider aktivt innenfor FNs sjøfartsorganisasjon IMO og EU på dette området.

Et viktig grunnlag for arbeidet med sjøsikkerhet og oljevernberedskap er St.meld. nr. 12 (2001-2002) *Rent og rikt hav* (Havmiljømeldingen) og St.meld. nr. 14 (2004-2005) *På den sikre siden – sjøsikkerhet og oljevernberedskap*. I St.meld. nr. 14 (2004-2005) ble det lagt fram en risikoanalyse utarbeidet av Det norske Veritas og Norconsult. Risikoanalysen sammenligner situasjonen i dag og utviklingen fram mot 2015 som følge av den forventede veksten i skipstrafikken. Analysen gjør en vurdering av de samlede behovene, og legger fram forslag til prioriteringer på området for å møte dagens og morgendagens utfordringer knyttet til skipstrafikken langs kysten. Analysen viser at risikoen for miljøskade innenfor nærmere angitte geografiske områder vil øke i årene som kommer, dersom økt skipstrafikk ikke møtes med tiltak. Videre ble det lagt fram en oversikt over hvilke tiltak innenfor sjøsikkerhet og oljevernberedskap som bør følges opp i årene som kommer for å møte den ventede økningen i risiko. I tillegg ga meldingen en oversikt over det arbeidet og de tiltakene som allerede er iverksatt innenfor områdene sjøsikkerhet og oljevernberedskap.

Som en oppfølging av St. meld. 12 (2001-2002) *Rent og rikt hav* ble Norges territorialfarvann utvidet fra fire til tolv nautiske mil. Dette gjorde det også mulig å etablere seilingsleder i Nord-Norge innenfor territorialfarvannet for skipstrafikk som representerer en miljørisiko. Som en videreføring av erfaringene fra dette arbeidet, og etableringen av et nettverk av landbaserte AIS-stasjoner (automatisk identifisering av skip) som dekker hele kysten, er det sendt en søknad til IMO om etablering av seilingsleder utenfor territorialfarvannet på strekningen Vardø-Røst. Dette omtales nærmere under avsnittet om Barentsregionen/Nordområdene. Det vurderes også å opprette seilingsledesystem for strekninger på Vestlandet og i Sør-Norge. Arbeidet med å etablere en trafikksentral for Nord-Norge er godt i gang og trafikksentralen vil være operativ i 2007. Det er samtidig etablert en statlig slepebåtberedskap i Nord-Norge og det er opprettet ti mellomdepoter for oljevernutstyr.

Nedenfor gis en oversikt over gjennomførte eller planlagte tiltak innenfor feltet:

Forebyggende sjøsikkerhet

- Departementet har etablert et godt samarbeid med russiske myndigheter innenfor sjøsikkerhet og beredskap og har undertegnet en intensjonsavtale om styrking av samarbeidet for å øke sjøsikkerhetsnivået på seilingsrutene i Norskehavet og Barentshavet
- Informasjon fra Kystverkets landbaserte AIS-kjede er gjort tilgjengelig for andre statlige virksomheter. Muligheten for å utveksle annen trafikkinformasjon med øvrige brukere vil bli vurdert nærmere. Bruk av andre kilder til overvåking langs kysten, herunder Forsvarets fly og sivile satellitter blir også vurdert.
- Kystverket vil videreføre prosjektet KYSTINFO for å samle, forenkle og modernisere Kystverkets informasjonssystemer. I dette arbeidet vil datautveksling mellom Kystverket og Sjøkartverket være en viktig del.
- Kystverket vil starte arbeidet med en helhetlig plan for merking av kysten i henhold til ny farledsnorm.
- Det vurderes om havne- og farvannsloven skal gis anvendelse på Svalbard
- Kystsikkerhet og beredskap favner bredt, og flere departementer og etater har ansvar for oppgaver innen disse områdene. God koordinering og informasjonsutveksling mellom ulike aktører er sentralt for en hensiktsmessig og effektiv forvaltning. Fiskeri- og kystdepartementet vil derfor, i samarbeid med representanter fra berørte departementer og etater, utarbeide en samlet oversikt over pågående og nye FoU-prosjekter på området sjøsikkerhet og beredskap. En viktig oppgave vil være å identifisere effektiviseringsområder og forbedringspunkter som kan legges til grunn for styrket samarbeid.

Oljevernberedskap

- Departementet har tatt initiativ til en bedre koordinering og samordning av beredskapen mellom aktørene som bidrar i den nasjonale oljevernberedskapen.
- Liste over utpekte nødhavner og strandsettingsplasser blir kvalitetssikret og ajourført i samråd med berørte parter, herunder kommunene.
- Kompetansehevende tiltak for deltakere i strandsoneberedskap og oljevern er under etablering.
- Kystverket har utarbeidet en rapport om den nasjonale slepeberedskapen langs norskekysten. Denne kartleggingen skal danne grunnlaget for forslag til løsninger for den framtidige

statlige beredskapen i sammenheng med den totale beredskapen som ulike aktører, også private, har etablert langs kysten. Rapporten er til vurdering i Fiskeri- og kystdepartementet.

- Kystverket har startet etablering av nødlosseutstyr for bunkersolje. Kystverket vil videre vurdere alternative løsninger for etablering av et depot for nødlosseutstyr for lastolje på Sør-Østlandet. Fiskeri- og kystdepartementet vil på bakgrunn av denne vurderingen komme tilbake til Stortinget om saken.
- Kystverket har overlevert en levedyktighetsanalyse og en samlet statusrapport for oljevernmateriell til departementet. Analysen vurderes i departementet for en langsiktig utskiftingsplan for oljevernutstyr.
- Stortinget har anmodet om en gjenoppretting av hoveddepot på Fedje, med sikte på å styrke den samlede beredskapen i området. Fremdriften i dette arbeidet vil baseres på en samlet vurdering av behovet i området. Det arbeides med å konkretisere et lokalt samarbeid mellom Kystverket, lokale myndigheter og private for å styrke sjøsikkerhet og oljevern. Reetablering vil bli vurdert som en del av en samlet plan for landets depotstruktur. Stortinget vil på egnet måte bli orientert om vurderingen.
- Fiskeri- og kystdepartementet arbeider nå med å opprette et eget kontaktforum for kystsikkerhet og beredskap.

Overvåkings- og informasjonssystemer

Kystverket driver flere meldingstjenester og meldingssystemer for registrering av skipsrelatert informasjon om blant annet farlig eller forurensende last SafeSeaNet, farledsvarsler (NAVCO) ismeldingstjenesten, samt bølge- og strømvarslingsystem.

I EUs tredje sjøsikkerhetspakke er det foreslått et endringsdirektiv til 2002/59 som styrker dette samarbeidet ytterligere. I endringsdirektivet foreslås å gjøre det elektroniske overvåkings- og informasjonssystem (SafeSeaNet) obligatorisk for EUs medlemsstater. Dette vil gi en bedre oversikt over transport av farlig og forurensende last. Endringsdirektivet foreslår videre at fiskefartøy ned til 15 meter skal ha AIS om bord.

Kystverket har også fått ansvaret for å lede EU-prosjektet Safety at Sea, et Interreg-prosjekt som involverer mer enn 20 organisasjoner i landene rundt Nordsjøen. Målet med prosjektet er å finne felles strategier og beste praksis for å redusere risiko for og konsekvenser av ulykker.

Barentsregionen/Nordområdene

Barentsregionen er et område med betydelige naturressurser som danner grunnlag for en eksportrettet industriaktivitet. Petroleumsressursene i Barentsregionen vil ytterligere øke aktiviteten i nordområdene.

Sjøtransporten har en dominerende rolle i transport av disse ressursene til markedene. Barentshavet er imidlertid et sårbart område, og en forutsetning for utnyttelse av ressursene i Barentsregionen er derfor en sikker og effektiv sjøtransport. Som følge av dette prioriterer Fiskeri- og kystdepartementet arbeidet for å fremme sikkerheten og beredskapen i nordområdene. Videre er det viktig å sørge for effektive transportløsninger som bidrar til at næringslivet i regionen er konkurransedyktig i internasjonal sammenheng. Fiskeri- og kystdepartementet arbeider derfor også for å knytte Barentsregionen til internasjonale transportkorridorer.

Som en oppfølging av forvaltningsplan for Barentshavet og havområdene utenfor Lofoten skal det settes ned et forum for samarbeid om risiko knyttet til akutt forurensing. Forumet skal ledes av Kystverket, og skal bl.a. koordinere overvåking som er relevant for risikohåndtering, særlig i forhold til sjøtransporten, og bidra til god kommunikasjon og informasjonsutveksling om risiko mellom de ulike etatene med ansvar innenfor miljøforvaltning, petroleumsvirksomhet og sjøtransport. Forumet skal bidra til å identifisere de mest kostnadseffektive risikoreduserende tiltakene på tvers av administrative ansvarsområder.

Det sårbare økosystemet i Barentshavet må beskyttes både gjennom nasjonalt og internasjonalt arbeid. Departementet viderefører samarbeidet med russiske myndigheter om sjøsikkerhet og oljevernberedskap i nordområdene. En intensjonsavtale (MoU) mellom Norge og Russland om etablering av et felles overvåkings-, meldings- og informasjonssystem for skipstrafikken ble undertegnet våren 2006.

Innenfor oljevernberedskapssamarbeidet er det blant annet utarbeidet en beredskapsplan for Murmanskområdet, og det arbeides med tilsvarende planverk for Arkhangelsk. Det arbeides samtidig med opplæringstiltak for russisk oljevernberedskap og det gjennomføres felles øvelser. Det er i tillegg satt fokus på utvikling av nytt og bedre oljevernutstyr, samt bedring av informasjonsutvekslingen.

Navigasjonsforholdene rundt Svalbard er krevende. Samtidig er skipstrafikken i farvannene rundt Svalbard blitt relativt omfattende, jf. omtale i St.meld. nr. 14 (2004-2005). Regjeringen vurderer

om havne- og farvannsloven skal gis anvendelse for Svalbard.

Av hensyn til sjøsikkerhet, miljø og viktige fiskerier i nordområdene, er det ønskelig å flytte den økende transporten fra Russland lenger ut fra norskekysten. Det er særlig ønskelig å flytte oljetankere lenger fra land, men også bunkersolje fra lasteskip kan gjøre stor skade ved et uhell. I juli 2006 ble et norsk forslag til skipsrouting og trafikkseparasjonssystemer på strekningen Vardø-Røst behandlet av FNs sjøfartsorganisasjon IMOs underkomité NAV. NAV-komiteen godkjente et forslag om åtte nye trafikkseparasjonssystemer, med sju anbefalte ruter mellom disse på strekningen Vardø-Røst. Skipstrafikken flyttes på denne måten ut til rundt 30 nautiske mil fra land. For at det skal være sikker AIS-dekning i området må det etableres tre nye AIS-basestasjoner på strekningen. Ordningen vil omfatte alle fartøy med farlig last, herunder olje og gass, samt lasteskip over 5000 bruttotonn. Forslaget er nå videresendt til IMOs sjøsikkerhetskomité MSC (Maritime Safety Committee), for videre vurdering og behandling i desember 2006. Fiskeri- og kystdepartementet har bedt Kystverket vurdere behovet for seilingsleder andre steder langs kysten.

Navigasjonspolitik

Fiskeri- og kystdepartementet har ansvaret for den sivile navigasjonspolitikken i Norge. Navigasjonsinstallasjoner er en forutsetning for sjøsikkerhet og forebygging av sjøulykker. Tradisjonelle fysiske installasjoner som fyr, lykter og merker spiller en viktig rolle for sikker navigasjon langs kysten. I tillegg bidrar utvikling av radionavigasjon, elektroniske navigasjonshjelpemidler og satellitteknologi i stor grad til å bedre navigasjonen for dem som ferdes til sjøs. Fiskeri- og kystdepartementet arbeider sammen med Kystverket med å revidere den norske radionavigasjonsplanen fra 2003. Departementet deltar parallelt i arbeidet med å revidere den europeiske radionavigasjonsplanen, i regi av EU-kommisjonens arbeidsgruppe for Galileo. Fiskeri- og kystdepartementet arbeider gjennom FNs sjøfartsorganisasjon IMO med å utforme rammer for langtrekkende satellittsporing av skip. IMO har også tatt mål av seg til å utarbeide en strategi for elektronisk navigasjon. I Norge leder Kystverket en arbeidsgruppe med deltakelse fra Sjøfartsdirek-

toratet og Statens kartverk, for å utvikle en nasjonal strategi for elektronisk navigasjon, som også danner grunnlag for norske posisjoner i IMO.

Galileo

Prosjektet med å etablere det europeiske satellittnavigasjonssystemet Galileo er på vei over i utbygging og driftsfasen. Nærings- og handelsdepartementet har ansvaret for norske industrikontrakter av prosjektet. Fiskeri- og kystdepartementet deltar i de pågående forhandlingene om norsk tilknytning til Galileo, ledet av Utenriksdepartementet. Norsk deltakelse i Galileos organer er viktig for å sikre norske brukere god tilgang til systemets tjenester. Galileo forventes å styrke norsk kritisk infrastruktur for sjøtransporten, herunder sørge for sikker navigasjon, posisjonering og tidsfastsettelse.

Loran-C

Regjeringen går inn for å videreføre driften ved de fire norske Loran-C-stasjonene Værlandet (Askvoll kommune i Sogn og Fjordane), Bø i Vesterålen (Nordland), Berlevåg (Finnmark) og Jan Mayen ut 2009. Bakgrunnen er en fornyet interesse for dette bakkebaserte navigasjonssystemet i Europa som et backup-system for satellittbaserte navigasjonshjelpemidler. Norge har blant annet fått oppfordringer fra EU og britiske og franske styresmakter om å videreføre driften av Loran-C.

I et moderne samfunn er radionavigasjon definert som kritisk nasjonal infrastruktur. Radionavigasjon danner grunnlag for posisjonering og tidsfastsettelse på en rekke vitale samfunnsområder, herunder banktjenester. Dette er også en bakgrunn for beslutningen om å opprettholde driften av de norske Loran-C stasjonene ut 2009, som et bakkebasert back-up-system til satellittnavigasjon.

Ny avgift på utslipp av NO_x

Regjeringen foreslår at det fra 2007 innføres en ny avgift på utslipp av nitrogenoksider (NO_x). Det vises til St.prp. nr. 1 (2006-2007) Skatte-, avgifts- og tollvedtak. For nærmere omtale av konsekvensene for sjøtransporten vises det til omtale i St.prp. nr. 1 (2006-2007) for Nærings- og handelsdepartementet.

Kap. 1062 Kystverket

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2005	Saldert budsjett 2006	Forslag 2007
01	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 45</i>	891 383	841 040	888 500
21	Spesielle driftsutgifter	8 360	3 610	3 750
30	Nyanlegg og større vedlikehold, <i>kan overføres</i>	217 507	226 220	230 500
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres, kan nyttes under post 01</i>	20 696	43 770	44 700
46	Trafikksentral Nord-Norge, <i>kan overføres</i>	11 917	74 810	19 670
60	Tilskudd til fiskerihavneanlegg, <i>kan overføres</i>	20 073	29 100	30 100
70	Tilskudd Redningsselskapet	60 100	50 000	40 000
72	Tilskudd til omstilling Secora AS, <i>kan overføres</i>	8 252		500
	Sum kap. 1062	1 238 288	1 268 550	1 257 720

Kystverket er Fiskeri- og kystdepartementets etat for sjøtransport, sjøsikkerhet, havner og beredskap mot akutt forurensing. Kystverket skal arbeide aktivt for en effektiv og sikker sjøtransport gjennom å ivareta transportnæringens behov for framkommelighet og velfungerende havner. Kystverket skal forebygge og begrense skadeeffektene ved akutt forurensing, og medvirke til en bærekraftig utvikling av kystsonen.

Hovedmålene for Kystverket er:

- Sikker seilas.
- Rent miljø.
- Fra veg til sjø.
- Livskraftige kystsamfunn.
- Kvalitet i alle ledd.
- Alltid til stede.

Satsingsområdene til Kystverket er:

- Å utvikle god beredskap og sikkerhet i forhold til økt trafikk i Nord-Norge og trafikken i Skagerrak.
- Å tilpasse hovedledene langs kysten og innseilingen til de viktigste havnene til endringer i brukernes behov.
- Å forenkle administrative rutiner, regelverk og forskrifter.
- Å drive ledelses- og kompetanseutvikling.

Kystverket består av hovedkontoret Kystdirektoratet i Ålesund med Beredskapsavdelingen i Horten, Kystverket Rederi i Ålesund og fem distriktskontorer som er lokalisert i Arendal, Haugesund, Ålesund, Kabelvåg og Honningsvåg.

Boks 6.9 Hovedprioriteringer 2007 for Kystverket

Hovedprioriteringer for Kystverket i 2007 er å

- utvikle og vedlikeholde oppmerking og navigasjonsinstallasjoner slik at sjøtransporten kan foregå uten hindringer og uønskede hendelser
- levere tjenester til skipsfarten for å sikre trygg ferdsel
- utvide overvåkingen av skipstrafikken til å gjelde hele norskekysten, og med spesiell oppmerksomhet viet fartøy med farlig og forurensende last
- utforme en enhetlig standard for farledene med utfyllende seilingsregler som tar hensyn til utvikling av skipstyper, nye navigasjonshjelpemidler og endrede trafikkmønstre
- etablere og vedlikeholde utstyr for bekjempelse av oljeforurensning
- følge opp offentlige og private trafikkhavner i forhold til krav og kriterier i Nasjonal Transportplan
- legge til rette for intermodale løsninger gjennom samarbeid med andre transportetater, lokale myndigheter og private aktører
- bidra til å balansere interessene til ulike brukergrupper av kystsonen
- bidra til at fiskerihavnene inngår som nyttig infrastruktur i samarbeid med lokale/regionale myndigheter og brukere
- utvikle ikke næringsaktive fiskerihavner.

Sjøtransport og havner

Avinor AS, Jernbaneverket, Statens vegvesen og Kystverket har et tett samarbeid med felles utredninger og faglig plangrunnlag for Nasjonal transportplan. De fire transportformene dels konkurrerer og dels utfyller hverandre. Transportformene møtes i passasjer- og omlastingsterminaler, der havner er knutepunkt mellom land og sjø. Offentlige og private havner er viktige premisser for en effektiv og konkurransedyktig sjøtransport. Kystverkets ansvar som havneetat er en av hovedopp-gavene både som forvaltningsmyndighet og som ansvarlig for egen planlegging og tilrettelegging for sjøtransport.

Internasjonal utvikling

Produksjon, handel og konsum blir stadig mer globalisert og medfører økt transport og framvekst av nye transportmønstre.

De internasjonale trendene innen transport påvirker også Norge. Utviklingen går i retning av økt bruk av containere og større og raskere skip.

Dette stiller krav til at farledene blir oppgradert tilsvarende i forhold til dybde, fri seilingshøyde, god navigasjonsrettledning og tilstrekkelig manøvreringsrom. I takt med økte krav til effektivisering vil havnene stå overfor store utfordringer knyttet til godskonsentrasjon i færre knutepunkt, større arealeffektivitet, nytt og kostbart håndteringsutstyr for containervirksomhet og god kobling mot vei og jernbane.

Fra veg til sjø og bane

Den overordnede målsettingen om å overføre gods fra veg til sjø og bane er viktig for å gjøre transport mer miljøvennlig. Ved å overføre gods til transport på sjø og bane vil presset på vegnettet reduseres og i en viss utstrekning også bedre trafikksikkerheten. For å få til en overføring av gods må havne-terminalene videreutvikles som intermodale knutepunkter, og effektiviteten må ytterligere forbedres slik at næringslivets behov kan møtes og sjøtransporten kan fremstå som konkurransedyktig.

Stamnett langs kysten

Det er utarbeidet et forslag til en ny farledsnormal hvor det er definert et stamnett for sjøverts ferdsel. Sammen med stamvegnettet og stamnett for jernbane utgjør det transportnettverket i Norge. Det er en utfordring å legge til rette for at de ulike stamnettene bindes sammen på en god måte og at de sammen utgjør et effektivt transportnettverk.

En helhetlig stamnettstruktur for transport i Norge vil medvirke til at næringslivets transportbehov blir bedre dekket samtidig som man vil kunne planlegge transport i intermodale kjeder.

For sjøtransportens del er det viktig at havne-terminalene i en slik sammenheng ses på som et av flere transportknutepunkter i et nasjonalt transportstamnett.

Krav til sikkerhet i norske havner - Kystverket

Kystverkets arbeid i forhold til sikkerhet i norske havner må ses i sammenheng med Fiskeri- og kystdepartementets arbeid som er omtalt i programkategoriomtalen.

Kystverket har som nasjonal havneetat ansvar for å følge opp arbeidet med innføringen av IMO-regelverket og forordning om sikkerhet og terrorberedskap (EU-forordning 725/2004) i norske havner, herunder godkjenning av sårbarhetsvurderinger og sikkerhetsplaner, samt verifikasjon og påfølgende tilsyn og kontroll med iverksetting og etterlevelse av tiltakene i norske havner.

Arbeidet med innføringen av ISPS-regelverket fortsetter i 2006. I tillegg har EU vedtatt en forordning som regulerer Kommisjonens inspeksjoner i medlemsstatene. Kommisjonen er allerede i gang med sine inspeksjoner, og det kan forventes slike inspeksjoner også i Norge.

Med basis i IMO-regelverket og EU-forordningen, ble det høsten 2005 vedtatt et EU-direktiv om bedre havnesikring. Direktivet omfatter de deler av havnevirksomheten som faller utenfor tidligere regelverk. Direktivet skal være innført innen 1.juli 2007. Innføring og oppfølging av havnesikringsdirektivet vil kreve ytterligere innsats og ressurser fra havnene og Kystverket.

Kystverket har foretatt omprioritering av oppgaver og ressurser for å ivareta myndighetsoppgavene knyttet til IMO-regelverket og EU-forordningen. Oppgavene er av løpende karakter, og det vil kreve permanente organisatoriske endringer for å løse eksisterende og nye oppgaver innen havnesikring. Ressursbehovet forventes å øke med 11 årsverk fordelt på tilsyns- og kontrollarbeid, og overordnet arbeid med styrende dokumenter. Innføringen og oppfølgingen av havnesikringsdirektivet øker det permanente ressursbehovet med ytterligere 4 årsverk basert på en minimumstilnærming av direktivets virkeområde.

Fiskeri- og kystdepartementet legger til grunn at Kystverket skal ha en fast organisering av oppgavene med havnesikkerhet, og fremmer forslag om at dette finansieres av brukerne av disse tjenestene fra og med 2007. Disse kostnadene foreslås dekket ved en årsavgift per havneterminal. Inntek-

tene fra avgiften budsjetteres på kap. 5575 post 72, jf. programkategori 16.30. De totale kostnadene til Kystverkets arbeid med havnesikring er beregnet til 13,5 mill. kroner i 2007. Det er pr. 15. september 558 godkjente ISPS-terminaler.

Mål

- God saksbehandling av sårbarhetsanalyser og sikkerhetsplaner ISPS.
- Effektive kontrolloppgaver og godkjenninger av sikkerhetstiltak i ISPS-havner.
- God kvalitet på planer og innspill i det tverretatlige arbeidet med Nasjonal transportplan.
- Forberedelse av et handlingsprogram for Kystverket og årlige revisjoner.
- Forbedre statistikken for havner og sjøtransport.
- Gode analyser av samfunnsøkonomiske effekter av egne tiltak.

Resultater 2005 - 2006

Kystverket har fulgt opp myndighetsrollen i forhold til nye sikkerhetskrav for sjøtransport. Etatens oppgaver knyttet til innføringen av ISPS-koden har krevd betydelige ressurser på området plan og forvaltning, og har medført strenge prioriteringer i forhold til innsatsen på andre områder. Arbeidet med fysisk sikring (security) i havner har blitt ivaretatt, og det er ikke rapportert om vesentlige avvik for sjøverts trafikk i internasjonal fart.

Arbeidet med Nasjonal transportplan har resultert i en rekke analyser og innspill til det tverretatlige plandokumentet fra etatene. Sjøtransport og havner er blitt en likestilt del av disse analysene og vurderingene. Kystverkets handlingsprogram for perioden 2006-2015 er blitt utformet i henhold til gitte økonomiske planrammer og de transportpolitiske vedtak i oppfølgingen av St.meld. nr. 24 (2003-2004) *Nasjonal transportplan 2006-2015*.

Prioriteringer 2007

- Utarbeidelse av underlagsmateriale for rullering av Nasjonal Transportplan.
- Oppfølging av sikringstiltakene i norske havner (ISPS).

Resultatindikatorer for 2006-2007

- Løpende rullering av Kystverkets handlingsprogram.
- Innspill og kvalitet på planer til neste Nasjonal transportplan 2010-2019.

- Godkjenning av sårbarhetsanalyser og sikkerhetsplaner i havner.
- Verifisering av ISPS-havner – utstedelse av sertifikat (SOC).

Kystsoneforvaltning

Kystverket utøver myndighet etter havne- og farvannsloven og losloven med tilhørende forskrifter, og deler av forurensingsloven. Hovedtyngden av saker etter havne- og farvannsloven består av behandling av søknader om tiltak i kystsonen. Kystverket fremmer prosjektplaner for kystsonen gjennom farledsplanlegging og bidrar med rådgivning og innspill til kommunal og fylkeskommunal planlegging etter plan- og bygningsloven. Kystverkets omfattende planmedvirkning skal ivareta sjøtransportens interesser på vegne av havnene og sjøtransportørene. Krav til framkommelighet og sikker ferdsel er sentrale element som etaten vektlegger i en helhetlig kystsoneforvaltning.

Mål

- God kvalitet i myndighetsutøvelsen, blant annet gjennom effektiv saksbehandling.
- God kvalitet på innspill i lokal og regional kystsonoplanlegging.
- Ivareta Kystverkets ansvar i forhold til Vanndirektivet.

Resultater 2005-2006

Saksmengden innenfor området kystsoneforvaltning har vært stabil. Annen myndighetsutøvelse etter havne- og farvannsloven og planmedvirkning etter plan- og bygningsloven har vært nedprioritert til fordel for operative og strategiske oppgaver knyttet til terrorsikring av havner. Konsekvensen av prioriteringen har vært lengre saksbehandlingstider og mindre deltakelse i planprosesser.

Kystverket har fastsatt en rekke forskrifter etter delegert myndighet etter havne- og farvannsloven, bl.a. lokale forskrifter om fartsbegrensninger til sjøs, opprettelse av havnedistrikt samt stadfesting av kommunale forskrifter om orden i og bruk av havner.

Kystverket har utarbeidet en veileder for arbeid med lokale fartsforskrifter innenfor og utenfor havnedistrikt. Det er også utarbeidet en intern veileder for saksbehandling etter havne- og farvannsloven. Formålet med disse veilederne er å bidra til en effektiv saksbehandling og lik behandling av like saker.

Kystverket har behandlet søknader og gitt tre tillatelser til omlasting av olje og gasskondensat

ved såkalte STS-operasjoner (skip til skip) i Bøkfjorden utenfor Kirkenes.

Kystverket har lagt ned et stort plan- og utredningsarbeid i tilknytning til arbeidet med Helhetlig forvaltningsplan for Barentshavet og områder utenfor Lofoten.

Prioriteringer 2007

- Arbeidet med sikkerhet i havnene vil fortsatt være høyt prioritert.
- Kystverket vil også prioritere kompetanseheving knyttet til myndighetsutøvelse innen hele regelverket som etaten forvalter.
- Kystverket skal engasjere seg mer som faglig bidragsyter til Fiskeri- og kystdepartementet i regelverksarbeid som senere skal innføres i norsk rett.
- Kystverket skal gå inn i planlegging i offentlig regi i kystsonen, primært for å ivareta kystforvaltningens behov for areal innenfor bærekraftige rammer.
- Implementeringen av EUs rammedirektiv for vann videreføres, herunder utvikling av forvaltningsplaner for vannressursene.

Resultatindikatorer for 2006-2007

- Andel saker der foreløpig svar/tilbakemelding er gitt innen tre uker.
- Gjennomsnittlig saksbehandlingstid for saker som er ferdigbehandlet i perioden.
- Innspill til kommunale og regionale planer etter plan- og bygningsloven.
- Faglige innspill til nasjonale planer, utredninger og meldinger.

Fiskerihavner

Ved utbygging av fiskerihavner skal prosjekter som har stor betydning for den nasjonale verdiskapingen i fiskerinæringen prioriteres. Videre er tiltak som bidrar til å ivareta fiskerihavnebehov i mindre lokalsamfunn viktig.

Kystverkets utbygging av fiskerihavner er konsentrert om grunnleggende infrastruktur som skjerming av utsatte innseilinger, nyanlegg, vedlikehold av moloer og utdyping av havneområder. Kaier, flytebrygger og industriarealer i fiskerihavnene er et kommunalt ansvar, men det er behov for å yte tilskudd slik at mindre fiskerihavneprosjekter kan realiseres i lokal regi. Kystverket forvalter derfor en tilskuddsordning for kommunale fiskerihavnetiltak.

Den framtidige utviklingen av strukturen både på flåte- og industrisiden vil være av betydning for framtidig utbygging av fiskerihavner. En endring til større fiskefartøyer er en medvirkende årsak til økende behov for større dybde. Transport av fisk og fiskeprodukter til markedene er viktige hensyn ved utbygging av fiskerihavner og for å bedre framkommeligheten i farledene. I dag fraktes fersk fisk i hovedsak med lastebil og/eller med fly, mens frossen fisk i større grad fraktes på sjø. Anløp av større gods-, fryse- og containerskip for transport av fisk og fiskeprodukter til markedene setter større krav til dybde og manøvreringsareal i havnene.

Kystverket skal arbeide for å samordne sine disposisjoner for fiskerihavneutbygging med strategier som legges for marin verdiskaping. Det innebærer systematisk kontakt med Fiskeridirektoratet, Innovasjon Norge og fylkeskommunene.

Økte miljøkrav til opprydding i havner og farleder øker kostnadene ved utdyping hvor det er forurensete bunnsedimenter. Kostnadene vil ofte måtte bæres av tiltakshaver, som i dette tilfellet vil være Kystverket. Når det i tillegg er nye krav om mer omfattende planprosesser før arbeid kan startes opp, fører det til at de samlede kostnadene til prosjektene blir høyere enn tidligere. Planleggingen av nye tiltak i fiskerihavner er beskrevet i Kystverkets handlingsprogram for perioden 2006-2015.

Fiskerinæringens behov for fiskerihavner endrer seg. Staten har vedlikeholdsansvar for en del havner som ikke lenger har noen betydning for næringen. Stortinget har samtykket i at slike ikke næringsaktive fiskerihavner skal avhendes. Fra og med budsjettet for 2003 er det gitt en årlig fullmakt til at inntil 10 mill. kroner av salgsinntekter fra salg av ikke næringsaktive fiskerihavner kan benyttes til å dekke salgsomkostninger, nødvendig rehabilitering av fiskerihavner før overdragelse til andre eiere samt vedlikehold av andre fiskerihavner. Det er i 2005 avhendet to anlegg.

Mål

- Gjennomføre prosjektering og utbygging av fiskerihavner etter Kystverkets handlingsprogram for perioden 2006 – 2015 til planlagt omfang, kvalitet, kostnad og framdrift.
- Gjennomføre nødvendig forvaltning, drift og vedlikehold av moloer og øvrige installasjoner i statens fiskerihavner.
- Planlegge nye fiskerihavnetiltak i tråd med Kystverkets handlingsprogram for perioden 2006 – 2015.
- Gjennomføre avhending eller overføring til nye bruksformål av ikke næringsaktive fiskerihav-

ner og avvikle statens ansvar for bunnkjettingsanlegg i fiskerihavner.

Resultater 2005-2006

I 2005 fullførte Kystverket tre utbygginger av fiskerihavner: Lovund i Nordland, Skjervøy i Troms og Vadsø i Finnmark. I 2006 har Kystverket startet reparasjon av moloen i Berlevåg i Finnmark. I tillegg fullføres moloen ved Kuøya i Hitra. Planlagt ombygging av moloen i Laukvik i Vågan i Nordland er midlertidig utsatt for å gjennomføre nye undersøkelser og kostnadsvurderinger. Det gjøres mindre reparasjonsarbeider på Laukvikmoloen i løpet av 2006. Arbeidet med å kartlegge tilstanden på moloer og fiskerihavneanlegg fortsetter.

Arbeidet med avviklingen av bunnkjettingsanlegg i de tre nordligste fylkene er videreført. Det er avviklet eller overført 23 anlegg i løpet av 2005. Av i alt 114 bunnkjettingsanlegg gjenstår det 43.

Kystverket forvalter tilskuddsordningen for utbygging av infrastruktur i kommunale fiskerihavner som bevilges over kap. 1062 post 60 Tilskudd til fiskerihavner. Utbyggingen gjøres i regi av kommunene som har ansvar for bruk og framtidig vedlikehold av anleggene. Midlene over kap. 1062 post 60 dekker en andel av de totale kostnadene for prosjektene. Arbeidene ved fiskerihavneanlegg som har fått tilskudd forutsettes startet opp innen ett år fra tilsagnet er gitt. Det stilles også krav til framdrift og fullføring for at tilsagnet ikke helt eller delvis skal falle bort.

Det er i 2005 utført kontroll av og foretatt utbetaling til 32 kommunale fiskerihavneprosjekt hvor tilsagn ble gitt i perioden 2000 - 2005. I 2006 er det gitt tilsagn til 35 nye anlegg. I revidert budsjett 2006 ble det bevilget 2,5 mill. kroner til moloskader i fiskerihavner i forbindelse med stormen Narve, jf. St.prp. nr. 66 (2005-2006) *Tilleggsbevilgninger og omprioriteringer i statsbudsjettet 2006*.

Prioriteringer 2007

Prioriteringer for 2007 framkommer i et uttrykt vedlegg til denne proposisjonen.

Resultatindikatorer for 2006-2007

- Gjennomførte utbyggingsprosjekter.
- Gjennomførte reparasjoner og vedlikehold.
- Gjennomførte planer og undersøkelser i henhold til planprogram etter Kystverkets handlingsprogram for perioden 2006 – 2015.
- Salg av ikke næringsaktive fiskerihavner og avvikling av bunnkjettingsanlegg.

- Tildeling av tilskudd til kommunale fiskerihavneanlegg i tråd med Stortingets retningslinjer for 2007.

Sjøsikkerhet

Retningslinjene, vurderingene og prioriteringene som er trukket opp i St.meld. nr. 24 (2003-2004) *Nasjonal transportplan 2006-2015* og St.meld. nr. 14 (2004-2005), og den årlige budsjettrammen danner grunnlaget for Kystverkets arbeid med sjøsikkerhet. Målet for arbeidet er bedre sikkerhet, bedre framkommelighet og reduserte kostnader forbundet med sjøtransport. Samtidig forebygger det skipsulykker, som kan medføre store miljømessige konsekvenser.

Utbedring av farleder

Farledene utgjør en sentral del av transportinfrastrukturen. Det stilles gitte krav til dybde, bredde, fri seilingshøyde og navigasjonsinnretninger i farledene. Navigasjonsinnretningene gir veiledning ved posisjonsbestemmelse, anvisning og varsling av navigasjonsfarer. Innretningene er beregnet for bruk sammen med sjøkart som viser de fysiske kjennetegnene i farvannet som er nødvendig for å føre et fartøy forsvarlig.

En konsekvens av at fartøyene blir mer dyptgående er et stort investeringsbehov i utdyping og forbedret seilingsløp i farledene. Tiltakene omfatter både modernisering og opprusting av eksisterende seilingsleder og innseilingene til fiskerihavnene.

For å støtte opp om arbeidet for sikkerhet og framkommelighet i kystfarvannene, har Kystverket utarbeidet et forslag til en farledsnorm der ledene er kategorisert i hovedled, biled, lokalled og fiskeriled. Ledsystemet og informasjon om fyr og merker er samlet i Kystverkets farledsdatabase.

Mål

- Gjennomføre utbedring av farleder i samsvar med Kystverkets handlingsprogram for perioden 2006 – 2015.
- Fastsette ny farledsnorm.

Resultater 2005 - 2006

Utdypingen av Drøbaksundet i Akershus/Buskerud ble ferdigstilt vinteren 2005/2006 og ny oppmerking er under arbeid. Utdypingen av Svelvikstrømmen i Buskerud ble ferdigstilt i 2006, mens ny oppmerking blir utført i 2007. Oppmerkingen av Tjeldsundet i Nordland ferdigstilles i løpet

av 2006. Utdyping av innseilingen til Ulvan i Hitra i Sør-Trøndelag er også utført i 2006.

Farledsdatabasen er under revisjon i forbindelse med utarbeidelse av en ny farledsnormale.

Kystverket utarbeidet i 2004/2005 forslag til nytt kapittel i sjøtrafikkforskriften som dekker innseilingene til Melkøya og Hammerfest havn. Forslaget omfattet også endring i lospliktforskriften. Forskriftsendringene trådte i kraft 2. desember 2005. Forslag til regulering av farvannet ved Nyhamna i forbindelse med utbyggingen av Ormen Lange er under arbeid.

Prioriteringer 2007

Prioriteringer for 2007 fremkommer i et uttrykt vedlegg til denne proposisjonen. Kystverket vil arbeide videre med revisjon av farledsdatabasen og ferdigstilling av farledsnormalen i 2007.

Resultatindikatorer for 2006-2007

- Gjennomføre nyanlegg.
- Gjennomføre planer og undersøkelser i henhold til planprogram etter Kystverkets handlingsprogram for perioden 2006 – 2015.
- Ny farledsnormale er fastsatt.

Merking av farleden

Navigasjonsinnretningene omfatter fyr, lykter, lanterner, indirekte belysning (flomlys), lysbøyer, faste merker, staker og radarsvarere. Det er om lag 20 000 innretninger, hvorav om lag 5 000 aktivt sen-

der ut lyssignal eller signal som vises på radar, mens de øvrige er passive i sin virkemåte.

Av utgiftene til utbygging, drift og vedlikehold finansieres 34 pst. av brukerne gjennom kystgebyret.

Behovet for navigasjonsinnretninger er under endring som følge av at metoder for posisjonsbestemmelse basert på radar, globale satellittnavigasjonssystemer og elektroniske sjøkartsystemer benyttes i økende grad. Samtidig er det et fortsatt udekket behov for navigasjonsinnretninger til bruk for nærnavigasjon i leder som benyttes av hurtiggående fartøy. Det fører til et økt antall innretninger med forholdsvis kort rekkevidde (på hvilken avstand innretningen kan ses).

Mål

- Tilby navigasjonsinnretninger i samsvar med de behov som de sjøfarende har.
- Opprette nye navigasjonsinnretninger spesielt i leder som anvendes av hurtiggående fartøy og ro-ro passasjerferger.
- Modernisere og fornye navigasjonsinnretninger.
- Forestå effektiv forvaltning, drift og vedlikehold av navigasjonsinnretningene.
- Opprettholde en tilgjengelighet for innretninger som gir lys- eller radarsignal, (installasjonene av kategori 1) i samsvar med retningslinjer gitt av IALA (International Association of Marine Aids to Navigation and Lighthouse Authorities).

Tabell 6.6 Mål for tilgjengelighet for navigasjonsinnretninger

Kategori	Type navigasjonsinstallasjon	Mål for tilgjengelighet
1	Innretninger som er vurdert å være av primær navigasjonsmessig betydning	Minst 99,8 pst.
2	Innretninger som er vurdert å være av navigasjonsmessig betydning	Minst 99 pst.
3	Innretninger som er vurdert å være av mindre navigasjonsmessig betydning enn kategori 1 og 2	Minst 97 pst.

Tilstandsbeskrivelse

Navigasjonsinnretningene er utsatt for slitasje og store påkjenninger, og krever regelmessig tilsyn og vedlikehold. Vedlikeholdet har enkelte steder vært mangelfullt, slik at bygningsmessig standard på innretningene ikke har blitt opprettholdt. Årsaken er blant annet at det tidligere har medgått betydelige ressurser til gjennomføring av moderni-

seringsprosjekter som elektrifisering av innretninger drevet med olje og gass og senere til nyanlegg av navigasjonsinnretninger for å dekke endringene i behovet. Samtidig er driften av navigasjonsinnretningene prioritert for å opprettholde sikkerheten til sjøs.

Tabellen viser type og antall innretninger for navigasjonsveiledning.

Tabell 6.7 Type og antall innretninger for navigasjonsveiledning

Innretning	Antall
Fyr	115
Fyrlykter	1 901
Lanterner	2 970
Flomlys/indirekte belysning	219
Faste merker	12 367
Lysbøyer	84
Staker	1 782
Radarsvarere	68
DGPS sendestasjoner	12
Totalt	19 518

Resultater 2005 - 2006

Det er i 2005 ikke registrert uhell eller ulykker som kan føres tilbake til sviktende navigasjonsinnretninger i oppmerkede leder langs kysten.

For 4 979 innretninger som sender ut lys- eller radarsignaler ble det i 2005 oppnådd en tilgjengelighet på 99,8 pst., noe som betyr at målet om tilgjengelighet er oppfylt. Det var i alt 901 slukninger, som ga 4 068 slukkedøgn.

Kystverkets innretninger påføres enkelte år skader som følge av uvær, og slike skader utbedres vanligvis dels ved omprioriteringer innenfor budsjettrammen eller ved at utbedringene kan utsettes og tas som en del av det ordinære vedlikeholdet. Det ekstreme uværet vinteren 2004/2005 medførte skader som var betydelig større enn det som påregnes i et normalår. Disse skadene ble delvis utbedret midlertidig for at de sjøfarende skulle få nødvendig informasjon for trygg seilas. Det var imidlertid et stort behov for å utføre permanente reparasjoner, og i flere tilfeller også reetablering av installasjonene som var havarert. For å få utbedret skadene permanent ble Kystverket tildelt ytterligere 8,8 mill. kroner i forbindelse med revidert budsjett 2005. I revidert budsjett 2006 ble det bevilget 7,5 mill. kroner til navigasjonsinstallasjoner, jf. St.prp. nr 66 (2005-2006) *Tilleggsbevilgninger og omprioriteringer i statsbudsjettet 2006*, da skadene på Kystverkets installasjoner var større vinteren 2006 enn i et normalår.

Fyrstasjonene Færder, Svinøy, Skrova, Slettnes og Makkaur ble avbemannet i 2005. De siste bemannede fyrstasjonene Torsvåg, Bøkfjord og Fruholmen vil bli avbemannet i 2006.

I de senere årene har vedlikeholdsarbeidet blitt styrket ved at nye vedlikeholdsmetoder som gir

økt produktivitet er prøvd ut og tatt i bruk. Det gjelder særlig for lykter/lanterner. I større grad enn tidligere velger en å foreta en fullstendig fornyelse av innretningene ut i fra en kost/nytte-vurdering.

Fjernovervåking av innretninger benyttes forsøksvis. Erfaring viser at slik overvåking vil kunne gi verdifull informasjon om tilstanden på innretningene, og på den måten optimalisere drift og vedlikehold.

Kystverket har i 2005 arbeidet med innføringen av et IKT-basert system for forvaltning, drift og vedlikehold av navigasjonsinnretninger. Systemet skal samle og systematisere informasjon for oppfølging og planlegging av vedlikeholdet av navigasjonsinnretningene. Systemet forventes å være i full drift i 2006.

I St.prp. nr. 66 (2005-2006) *Tilleggsbevilgninger og omprioriteringer i statsbudsjettet for 2006* orienteres det om avhending av fyr. Det foretas nå en gjennomgang av forvaltningen av fyrstasjoner. Regjeringen vil komme tilbake til saken på et senere tidspunkt.

Prioriteringer 2007

Kystverket vil også i 2007 prioritere fornying og vedlikehold av navigasjonsinnretningene, herunder

- forbedre forebyggende vedlikehold
- fornying av gamle anlegg og utbedring av anlegg som har hatt hyppige feil
- gjennomgang og forbedring av batterikapasitet.

Arbeidet med utvikling av nye løsninger for navigasjonsinnretninger vil fortsette i 2007. Det omfatter bl.a. nye innretninger som ikke krever tilknytning

til elektrisitetsnettet til bruk i leder som spesielt merkes for hurtigbåter, samt batterier som krever lite vedlikehold, er relativt lette og som kan lagre mye energi.

Resultatmål for 2006-2007

- Det skal ikke forekomme uhell eller ulykker som kan føres tilbake til sviktende navigasjonsinnretninger eller mangelfull navigasjonsveiledning i ledene og kystfarvannet.
- Tilgjengelighet skal opprettholdes i samsvar med fastsatte mål.
- Navigasjonsinnretninger skal opprettes og fornyes.
- Det skal være effektiv forvaltning, drift og vedlikehold av navigasjonsinnretningene.
- Der bygningsmassen ved en fyrstasjon er ledig, skal den søkes avhendet, eller det skal finnes alternativ bruk.

Elektroniske navigasjonshjelpemidler

Elektroniske navigasjonshjelpemidler omfatter DGPS (Differential Global Positioning System) og AIS (automatisk identifikasjonssystem).

DGPS-tjenesten leverer korreksjonssignaler til GPS-mottakere som er tilknyttet forskjellige posisjons-, navigasjons- og kommunikasjonsutstyr på skip, offshore og på land. DGPS-tjenesten tilbyr brukerne bedre posisjonsnøyaktighet og integritetsvarsel (varsel ved feil i GPS systemet).

Kystverket har etablert et landbasert AIS-nett bestående av 35 basestasjoner for overvåking av skip langs hele kysten. Basestasjonene mottar alle AIS-meldinger sendt fra fartøyene i dekningsområdet og informasjonen er gjort tilgjengelig for andre statsetater.

AIS bidrar til å øke sikkerheten for skip og miljø, samt forbedre trafikkovervåking og sjøtrafikk tjenester. AIS er et viktig hjelpemiddel i skip-til-skip-situasjoner for å forhindre kollisjoner, som et virkemiddel for kyststater til å innhente informasjon om et skip og dets last og som et VTS-verktøy i skip-til-land-sammenheng.

IMO har innført krav om at lastefartøy over 300 BT (bruttotonn), samt alle passasjerskip og tankere i internasjonal fart, skal ha AIS. EU har videre pålagt fiskefartøy over 45 meter som anløper havn innenfor EU/EØS-området å ha AIS. Sjøfartsdirektoratet stiller krav til AIS ombord i passasjer- og lasteskip over 300 BT, hurtigbåter over 150 BT og fiskefartøy over 45 meter i innenriks trafikk. For lasteskip i innenriks trafikk vil det skje en gradvis innføring av AIS fram til 1. juli 2007.

EU har lagt fram forslag til sin tredje sjøsikkerhetspakke. Sjøsikkerhetspakken består av forslag til sju nye rettsakter. Ett av forslagene innebærer en utvidelse av AIS-kravene til å omfatte fiskefartøy ned til 15 meter.

Mål

- Det skal ikke forekomme uhell eller ulykker som kan føres tilbake til sviktende elektroniske navigasjonshjelpemidler, herunder AIS-nettet eller mangelfull navigasjonsveiledning i oppmerkede leder langs kysten.
- Offentlige brukere/etater skal sikres tilgang til data fra AIS-nettet.
- AIS-data skal utnyttes optimalt til fremme av sjøsikkerhet.

Resultater 2005-2006

Kystverkets DGPS-tjeneste har oppnådd noe dårligere tilgjengelighet enn fastsatt resultatmål. Årsaken er problem med utstyr samt vanskelig atkomst til enkelte utsatte stasjoner som gjør at disse ved feil er blitt stående ute av drift lenger enn ønskelig.

Kystverkets landbaserte AIS-nett er ferdigstilt, og vil bedre overvåkingen langs kysten. AIS-nettet ble satt i operativ drift i 2005. Utbyggingen er foretatt innenfor fastsatte budsjetterammer.

Det er ikke registrert uhell som kan føres tilbake til manglende eller svikt i elektroniske navigasjonshjelpemidler. Målene for tilgjengelighet er i stor grad opprettholdt, med unntak av problemer med enkelte DGPS-stasjoner.

Prioriteringer 2007

Signaltilgjengeligheten for DGPS-tjenesten skal oppfylle resultatmålet.

Kystverkets DGPS-tjeneste nærmer seg grensen for teknisk levealder. I løpet av 2007 vil det bli gjort en vurdering av om tjenesten skal legges ned eller fornyes med tanke på videre drift. Internasjonalt er det en rekke land som opererer med tilsvarende tjenester. Igjenom IALA arbeider disse landene med anbefalinger for framtiden til tjenesten. Kystverket deltar også i dette arbeidet. Viktige momenter som vil ligge til grunn for en beslutning om framtiden til Kystverkets DGPS-tjeneste er brukerbehov, eventuell innføring av bærekraft til differensielle mottakere ombord i fartøy samt ytelse og tilgang til alternative tjenester. Dersom tjenesten blir besluttet nedlagt vil dette tidligst kunne skje i 2010 for å gi brukerne tid til å gå over til alternative tjenester. En beslutning om videre drift vil kreve nyinvestering av teknisk utstyr samt nyutvikling av

tjenesten i tråd med utviklingen som har vært og vil komme innen de satellittbaserte navigasjons-systemene GPS, GLONASS og Galileo.

Kystverkets AIS-nett skal ha stabil drift, og det skal sikres optimal tilgang til og bruk av data fra systemet. Kvalitet og anvendelse av data fra systemet skal forbedres. Det skal utredes tilgang til AIS-data for brukere ut over det offentlige. Det vil opprettes tre nye AIS-stasjoner i forbindelse med arbeidet med seilingsleder utenfor territorialfarvannet i Nord-Norge.

Resultatindikatorer for 2006-2007

- Tilgjengeligheten av AIS-data fra hver enkelt AIS-basestasjon bør være 99,5 pst. eller bedre, regnet over en toårsperiode.
- Kystverkets DGPS-tjeneste bør innenfor sitt dekningsområde ha en signaltilgjengelighet på minst 99,5 pst. beregnet over en toårsperiode.
- Kystverkets trafikksentraler bør sikres tilgang til AIS-data med maksimalt ett sekund forsinkelse.
- Øvrige brukere i Kystverket samt offentlige etater med behov bør sikres tilgang til AIS-data med maksimalt to sekunder forsinkelse.
- Kystverket skal arrangere brukerforum for å fremme bruken av AIS-data og bidra til optimal utnyttelse av slike data.

Resultater 2005-2006

Tabell 6.8 Oversikt over utviklingen innenfor lostjenesten

Trafikkstatistikk	Pr. 31.12.2005	Pr. 31.12.2004	Endring i pst.	Endring i antall
Årsavgift fartøy ¹	259	256	1,2 pst.	3
Skipperbevis (seilaser) totalt ²	57 408	55 375	3,3 pst.	1 819
Losinger	44 957	43 107	4,2 pst.	1 812
Dispensasjoner	1 773	1 088	63,9 pst.	685
Seilas på farledsbevis ³	10 678	11 180	- 6,0 pst.	- 678

¹ Årsavgiften dekker et ubegrenset antall gebyrpliktige seilaser i løpet av et kalenderår, og ordningen kan brukes av alle losgebyrpliktige fartøyer.

² Skipperbevis er et dokument som viser utført betalingspliktig seilas uavhengig av om los benyttes eller ikke.

³ Med farledsbevis kan en ellers lospliktig seilas foregå uten los om bord. Farledsbevis er knyttet opp til person, fartøy og farled og utstedes som tegn på at navigatøren oppfyller visse kvalifikasjonskrav.

Den lospliktige trafikken i 2005 inkludert dispensasjoner og fartøy på farledsbevis, har samlet økt med 3,3 pst. i forhold til 2004. Det har medført en kostnadsøkning på driften av lostjenesten som en følge av blant annet økt overtidsforbruk og flere driftstimer på losbåtene.

Los

Lostjenesten skal være selvfinansierende og omfatter los, losformidlere, losbåtførere, drift av og investeringer i losbåter og lostjenestens administrasjon. Tjenesten skal bidra til høy sikkerhet og god framkommelighet i norske farvann og beskyttelse av det marine miljøet mot akutt forurensning.

Mål

- Bidra til høy sikkerhet og god framkommelighet i norske farvann, ved å tilføre fartøyets mannskap nødvendig farvannskunnskap.
- Tilby lostjenester som er tilpasset transportmønsteret og kravene til sikkerhet.
- Arbeide for høy kvalitet gjennom opplæring, etterutdanning, trening av personell og tilrettelegging for bruk av moderne navigasjonshjelpemidler i tjenesten.
- Det skal ikke forekomme uhell eller ulykker som kan føres tilbake til sviktende eller mangelfull lostjeneste.
- Minst 97 pst. av losoppdrag som er etterspurt innenfor de fastlagte bestillingsfrister, bør ha en ventetid på under en time. Sikkerhet prioriteres framfor kort ventetid.

Det er i 2005 registrert åtte uhell med los om bord i fartøy. I alle tilfellene er det konkludert med at uhellet ikke kan tilskrives losen. I tillegg er det registrert 18 uhell med navigatør med farledsbevis. Over 97 pst. av de losoppdragene som har vært etterspurt innenfor den fastlagte bestillingsfristen, har hatt kortere ventetid enn én time. Driften av

lostjenesten i 2005 ga 5,1 mill. kroner i overskudd som utgjør 1,2 pst. av kostnadene.

Kontrollen med farledsbevisordningen har i 2005 avdekket 82 brudd på regelverket og betingelsene for å inneha farledsbevis. Tre farledsbevis er inndratt og fem saker er anmeldt. Det er en betydelig nedgang i forhold til 2004 og viser at kontrollen Kystverket utfører har virkning.

Fiskeri- og kystdepartementet har bedt Kystverket sette i gang et utredningsarbeid med sikte på en revisjon av lospliktreglene og regelverk knyttet til lostjenesten generelt. Her vil Kystverket vurdere endringer i kravene om å benytte los og kriteriene for utstedelse og bruk av farledsbevis. Også forholdet mellom losplikt og farvann dekket av en trafikkentral vil bli nærmere vurdert.

Kystverket har i 2005 utarbeidet en plan for fornying av losbåter og har inngått kontrakt for levering av en isforsterket losbåt. Den skal leveres i mars 2007. I tillegg arbeides det med å inngå avtale om levering av ordinære losbåter i henhold til fornyingsplanen. Det tas sikte på kontrahering av disse fartøyene i 2007.

Prioriteringer 2007

I 2007 skal det arbeides videre for at kvaliteten på lostjenesten opprettholdes og at den utføres kostnadseffektivt. I det arbeidet legger Kystverket stor vekt på å ivareta sikkerheten og miljøet på kysten. I tillegg vil Kystverket prioritere arbeidet med kontraheringen av nye losbåter.

Resultatindikatorer

Måling av losaktiviteten gjennom:

- Antall skipperbevis, losoppdrag, farledsbevis og dispensasjoner.
- Antall ulykker med skip hvor årsaken kan tilskrives enten losen om bord, navigatør med farledsbevis eller der det er gitt dispensasjon fra losplikten.
- Antall ganger ventetiden overstiger én time forutsatt at bestillingsfristen for los overholdes, i prosent av totale losoppdrag som er etterspurt innenfor fastlagte bestillingsfrister (skal være mindre eller lik 3 pst.).

Trafikkentraler (VTS)

Trafikkentralene forestår trafikkovervåking og -kontroll av skipstrafikken. Trafikkentraltjenester (Vessel Traffic Services – VTS) har som formål å bedre sjøsikkerheten og beskytte det marine miljøet. Tjenesten skal samvirke med fartøyene og

respondere på trafikksituasjoner som kan utvikle seg til uønskede hendelser.

VTS-tjenesten bygger på informasjon fra radar, AIS-nettet, fartøysrapportering/andre datakilder, VHF-kommunikasjon, kamera og meteorologiske stasjoner.

I samsvar med internasjonale anbefalinger deles VTS-tjenesten inn i kategoriene:

- Informasjonstjenester.
- Navigasjonsveiledning.
- Trafikkregulering.
- Beredskapsfunksjoner.

Fra 1. januar 2007 settes trafikkentral Nord-Norge, Vardø i ordinær drift, og da er det i alt fem trafikkentraler i drift. For sentralene Horten, Brevik, Kvitsøy og Fedje er kravet at driften skal være selvfinansierende. Det samme kravet kan ikke stilles til Vardø VTS fordi den skal overvåke den passerende trafikken som i hovedsak befinner seg utenfor norsk territorialfarvann hvor det ikke finnes hjemmel til å pålegge skipsfarten gebyr. Det fremmes derfor forslag om bevilgning til driften av Vardø VTS.

Mål

- Fremme effektivitet og sikkerhet i farleder og havner samt beskytte det marine miljøet gjennom å tilby kvalitetsmessig gode og behovsmessig tilpassede VTS-tjenester.
- Bidra til å redusere omfang og konsekvens av inntrufne hendelser/ulykker gjennom samhandling med Kystverkets øvrige beredskapsorganisasjon.
- Ingen uhell eller ulykker skal kunne føres tilbake til feil eller svikt ved trafikkentralene.

Resultater 2005 – 2006

Utbyggingen av Vardø trafikkentral følger de oppsatte planer både framdriftsmessig og økonomisk. Driften av trafikkentralene finansieres gjennom sikkerhetsgebyret. Driftsregnskapet for trafikkentralene viste et overskudd på 0,5 mill. kroner i 2005, mot et underskudd på 3,7 mill. kroner i 2004. Tjenesten har et akkumulert underskudd fra tidligere år som med overskuddet fra 2005 er redusert til 12,8 mill. kroner. Gebyrsatsene ble justert opp i 2005 for oppnå balanse mellom inntekter og kostnader, og for å få redusert det akkumulerte underskuddet. Arbeidet med å bringe tjenesten i økonomisk balanse fortsetter i 2006. I 2005 var det seks ulykker innenfor trafikkentralenes virkeområde, men ingen av disse kan føres tilbake til svikt i trafikkentraltjenesten.

Prioriteringer 2007

Kostnadsnivået skal holdes så lavt som mulig, samtidig som kravene til sikker seilas og et forsvarlig nivå på trafikksentraltjenestene skal ivaretas.

Trafikksentralen i Vardø skal følges tett opp for å sikre at den fungerer driftsmessig og operativt i henhold til gitte krav.

Resultatindikatorer for 2006-2007

- Antall inngrep fra trafikksentralene for å avklare trafikksituasjoner eller korrigere kurs og/eller hastighet på fartøy.
- Antall ulykker med skip i VTS-området.
- Antall ulykker med skip i VTS-området som skyldes enten svikt i VTS-tjenesten, eller manglende håndhevelse av regelverk.
- Antall rapporterte avvik/brudd på gjeldende seilingsregler og lospliktbestemmelser.

Beredskap mot akutt forurensing

Kystverket har ansvaret for drift og utvikling av den statlige beredskapen mot akutt forurensning. Det omfatter følgende:

- Ha en beredskapsorganisasjon som utnytter Kystverkets samlede kapasitet og kompetanse, og som samarbeider med eksterne aktører i beredskapen mot sjøulykker og akutt forurensning.
- Gjennomføre opplæringstiltak og realistiske øvelser for å være best mulig forberedt på å håndtere aksjoner.
- Ha tilgjengelig egnet utstyr med en geografisk hensiktsmessig fordeling for å sikre kort responstid og redusere skadevirkninger ved uønskede hendelser.

Mål

- Akseptabel nasjonal beredskap mot akutt forurensing i forhold til risiko.
- Velfungerende beredskapsorganisasjon med nødvendig utstyr og kompetanse i alle ledd for bekjemping av akutt forurensing på sjø og land
- Utvikle og anvende nasjonale og internasjonale avtaler om gjensidig bistand og samarbeid ved akutt forurensing.
- Bedre utnyttelsen og samordningen av private, kommunale og statlige ressurser innenfor den nasjonale beredskapen mot akutt forurensing.
- Redusert risiko for miljøskade grunnet oljeutslipp og andre stoffer fra skip og vrak.
- Finne og realisere mulige koordineringsgevinster mht lokalisering av lagre.

- Ha tilstrekkelig slepeberedskap langs hele norskekysten.

Resultater 2005-2006

I 2005 mottok Kystverkets beredskapstelefon 1 032 meldinger. Det er en økning på 86 fra året før.

Det er i perioden gjennomført følgende tiltak for å utvikle den statlige beredskapen i forhold til miljørisiko:

- Analyse av slepeberedskapen langs norskekysten og Svalbard – en risikobasert vurdering av behov for slepekraft.
- Det er utarbeidet veileder til utvelgelse av nødhavner basert bl.a. på miljørisiko og nautiske vurderinger.

Kystverkets felles beredskapsplanverk er videreutviklet, særlig i forhold til håndteringen i førstelinjen der trafikksentralene og lostjenestens ressurser nå benyttes mer aktivt.

Det er gjennomført en rekke kurs, seminarer og øvelser for å styrke beredskapen og redusere risiko for miljøskade. Deltakelse i øvelsen Barents Rescue i september 2005 var viktig for testing av beredskapsorganisasjonen og ga et stort faglig utbytte. Kystverkets øvrige kurs-, trenings- og øvelsesvirksomhet er viktig for å opprettholde kompetanse, men også for å knytte faglige kontakter som kan trekkes på ved en oljevernaksjon.

Forvaltning av beredskapsressurser

Kystverket har utført en analyse av levetiden for alt oljevernmateriell på statlige depoter. Analysen skisserer en utskiftingsplan for oljevernutstyret. Planen er til vurdering i Fiskeri- og kystdepartementet. Det er i 2006 anskaffet to av i alt ni planlagte nøddossepakker for bunkersolje. Disse er plassert i Horten og Hammerfest. To indre kystvaktfartøyer er utstyrt med oljevernutstyr i form av mellomtung oljelense og oljeopptaker.

Det er i 2005 gjennomført to pilotprosjekter med bruk av satellittdata innenfor rammen av Sat-Hav-programmet, henholdsvis for overvåking av oljeforurensing samt kvalitet og leveranse. Kystverket har valgt å videreføre satellittovervåking av oljesøl i 2006.

Oppfølging av gamle vrak

Det finnes 2 325 registrerte vrak langs kysten. Det er igangsatt et arbeid for å fremskaffe status for 29 potensielt miljøfarlige vrak (vurdert ut fra oljeinnhold i vrakene) som ble undersøkt i 1993, 1996, 1999 og 2000. Formålet med arbeidet er å utar-

beide en anbefaling med prioriterte tiltak for de nærmeste årene. Arbeidet er videreført i 2006.

Det er i perioden gjennomført følgende tiltak for å redusere risiko for miljøskade grunnet oljeutslipp og annen forurensning fra skip og vrak:

- Det er i 2005 gjennomført undersøkelser for å kunne vurdere den akutte forurensningsfaren fra den tyske ubåten U-864 som ble senket utenfor Fedje under 2. verdenskrig, og utarbeidelse av forslag til tiltak. Forurensningsfaren skyldes at ubåten skal ha hatt store mengder kvikksølv om bord. Det har vært gjennomført et forprosjekt med en kartlegging av ubåtvraket og området rundt for å avklare hvordan faren for kvikksølvforurensning best kan håndteres. Det er satt i gang med ytterligere undersøkelser av U-864, for å sikre at de tiltak en vil gjennomføre for å redusere forurensningsfaren vil få best mulig effekt. Det vises i denne forbindelse til St. prp. nr. 48 (2005-2006) *Om endringer i løyvingar for 2006 under Fiskeri- og kystdepartementet sitt område mv.* som omtaler saken nærmere.
- Det er gjennomført rutinemessig overvåking av de skipsvrakene som representerer den største risikoen for akutt forurensning langs norskekysten.

Arbeidet med informasjon om vrakene i Skagerrak og varslingsprosedyre for fiskere i tråd med ny OSPAR-veileder (Oslo-Paris-konvensjonen) er inne i sluttfasen og forventes avsluttet i løpet av høsten 2006.

Internasjonalt arbeid

Kystverket deltar i arbeidet i regi av EMSA (European Maritime Safety Agency) og andre fora for sjøsikkerhet og oljevernberedskap.

Det er iverksatt tiltak for å styrke den forebyggende og skadebegrensende beredskapen i nordområdene. Det er bl.a. gjennomført oljevernkurs i Murmansk og sammen med norsk industri og forskningsmiljø er det tatt initiativ til å etablere et laboratorium i Murmansk for å bedre kunnskapen om russiske råoljer. I tillegg er det gjennomført rutinemessig øvelse og erfaringsutveksling gjennom øvelsen Barents 2006, og med øvrige russiske samarbeidspartnere i Murmansk.

Norsk oljevernutstyr til Libanon

Den siste tids krigshandlinger i Libanon har ført til omfattende oljeutslipp i Middelhavet og betydelig forurensning av den libanesiske kystlinjen. Regjeringen har etter anmodning fra EUs samordnings-

mekanisme for sivil krisehåndtering stilt norsk oljevernutstyr til disposisjon for å avhjelpe situasjonen. Det aktuelle utstyret er beregnet på kystnære operasjoner og består av lenser, absorbenter, håndredskaper og to mindre fartøyer for operasjoner i strandsonen.

Aksjon Rocknes

Staten har truffet vedtak om at rederiet skal refundere kostnadene ved oljevernaksjonen i overensstemmelse med regelverket i forurensningsloven og begrensingsreglene i sjøloven. Motparten har tatt ut stevning mot staten med påstand om ugyldig forvaltningsvedtak. Det er opprettet et begrensingsfond ved Bergen tingrett. Begrensingsfondets størrelse er imidlertid bestridt av rederiet og ikke rettskraftig avgjort.

Aksjon Fjord Champion

Det har i 2005 vært gjennomført en stor aksjon tilknyttet Fjord Champion. Fartøyet kom i brann, mistet framdriften og grunnstøtte sør for Kristiansand i mars 2005. Gunstige værforhold gjorde at en unngikk forurensning.

Prioriteringer 2007

St.meld. nr. 14 (2004-2005) *På den sikre siden – sjøsikkerhet og oljevernberedskap* følges opp.

Innsatsen konsentreres om disse hovedområdene:

- Oppbygging av nødvendig beredskap mot akutt forurensning i tråd med gjennomførte utredninger og analyser med anskaffelse av pakker for nødlossing av bunkersoljer, samt anskaffelse av oljevernutstyr til to indre kystvaktfartøyer og ett ytre kystvaktfartøy. Med dette tiltaket er samtlige kystvaktfartøyer tilpasset oljevern utstyrt med oljevernutstyr.
- Oppfølging av levetidsanalysen for oljevernutstyr på de statlige depotene for å holde den etablerte beredskapen på definert nivå.
- Videreføring og utvikling av den operative beredskapen gjennom økt innsats på kompetanseheving i egen og samarbeidende beredskapsorganisasjoner.
- Løpende vurdering av slepeberedskapen

Resultatindikatorer 2006-2007

- Antall påbegynte og gjennomførte beredskapsaksjoner.
- Antall avsluttede beredskapsaksjoner.

- Antall gjennomførte kurs og øvelser for å videreutvikle kompetanse i den operative beredskapen.
- Antall meldinger til beredskapsvakten.

Tabell 6.9 Sammenligning av planrammen i Nasjonal transportplan 2002-2011 (NTP) og forslag til budsjett 2007 (alle tall i mill. 2007-kroner)

	Kystverkets handlingsprogram 2006-20151	Saldert budsjett 2006	Budsjett- forslag 2007
<i>Sjøtransport og havner</i>			
Fiskerihavner og farleder	240,0	186,1	185,5
Tilskudd fiskerihavner	25,9	30,2	30,1
Navigasjonsinstallasjoner	266,5	268,4	267,4
Navigasjons- og meldingssystemer	4,6	4,6	4,5
<i>Sjøsikkerhet</i>			
Los	420,8	420,3	421,6
VTS (trafikksentraler)	67,7	135,8	84,7
<i>Oljevernberedskap</i>			
Statens beredskap mot akutt forurensning/slepefartøy	125,4	111,7	108,4
<i>Kystsoneforvaltning, transportplanlegging og administrasjon</i>			
	97,1	102,7	115,0
Sum	1247,9	1259,8	1217,2
Herav brukerfinansiert	552,6	578,3	561,5
Herav statlig finansiert	695,3	681,5	655,7

¹ For nærmere omtale av transportetatens handlingsprogrammer vises det til St.prp. nr. 1 (2005-2006) for Samferdselsdepartementet.

Tabell 6.10 Bevilgninger på Kystverkets poster fordelt på virksomhetsområder (alle tall i 1000 2007-kroner)

Virksomhetsområder/poster ¹	Post 01	Post 21	Post 30	Post 45	Post 46	Post 60	Sum
<i>Sjøtransport og havner</i>							
Fiskerihavner og farleder			185 452			30 100	215 552
Navigasjonsinstallasjoner	213 903		45 048	8 487			267 438
Navigasjon og meldingssystemer	2 000			2 500			4 500
<i>Sjøsikkerhet</i>							
Los	405 438			16 149			421 587
VTS (trafikksentraler)	63 770			1 256	19 670		84 696
<i>Oljevernberedskap</i>							
Beredskap mot akutt forurensning	96 548	3 750		8 131			108 429
<i>Kystsoneforvaltning, transportplanlegging og administrasjon</i>							
	106 841			8 177			115 018
Sum	888 500	3 750	230 500	44 700	19 670	30 100	1 217 220

¹ Det vil kunne bli foretatt noen mindre justeringer av fordelingen mellom de ikke gebyrfinansierte virksomhetsområdene. Fordelingen mellom poster vil imidlertid ligge fast. Stikkordet "kan nyttes under post 01/45" er knyttet til hhv. postene 01 og 45.

NSSR – Redningsselskapet (jf. post 70)**Mål**

Redningsselskapets primære formål er å redde liv og berge verdier på sjøen og å opprettholde og utføre rednings- og hjelpetjenester langs norskekysten og i tilgrensende havområder hvor det måtte oppstå behov for Redningsselskapets tjenester.

Redningsselskapet skal:

- ha redningsskøyene i kontinuerlig beredskap.
- drive opplysende og forebyggende arbeid for å bedre sikkerheten for sjøfarende.

Redningsselskapet er en viktig partner i sjøsikkerhetsarbeidet. Med sine fartøy og mannskaper langs hele kysten er NSSR en avgjørende rednings-

ressurs. Departementet, Kystverket og NSSR vurderer løpende områder hvor samarbeidet kan utvides.

Resultater 2005-2006

Redningsselskapet mottok i 2005 et statlig tilskudd på 60,1 mill. kroner. Et utdrag av Redningsselskapets redningsstatistikk for 2004, 2005 og per 30. august 2006 framgår av tabellen under.

26 redningsskøyter har vært i drift og bemannet 24 timer i døgnet gjennom hele året i 2005, mens to fartøyer har vært i reserve. NSSR har også fjorten operative sjøredningskorps hvor frivillige medlemmer har bemannet fartøyene. I tillegg utføres losskyss med ett fartøy i Trondheim.

Tabell 6.11 Utdrag fra Redningsselskapets aktivitetsstatistikk

	2004	2005	Pr. 31.8. 2006
Reddede personer	40	32	29
Bergede fartøy	108	101	94
Assisterte personer	11 328	11 524	12 081
Assisterte fartøy	5 442	5 864	4 075
Dykkeroppdrag	1 413	1 472	1 023
Slep	1 914	1 877	1 520
Søk	122	102	73
Losskyss	1 872	2 166	1 168

Prioriteringer 2007

Fiskeri- og kystdepartementet og Kystverket vil fortsette samarbeidet med NSSR. NSSR har stått overfor organisasjonsmessige utfordringer i 2005 og 2006. Fiskeri- og kystdepartementet har på denne bakgrunn tatt initiativ til en dialog med selskapet.

Tilskuddet til NSSR skal dekke en andel av driftsutgiftene forbundet med søke- og redningsaksjoner, samt et gitt beredskapsnivå. På grunn av stramme budsjetttrammer foreslås tilskuddet redusert fra 50 til 40 mill. kroner i 2007.

Budsjettforslag 2007**Post 01 Driftsutgifter, kan nyttes under post 45**

Posten omfatter drift av navigasjonsinstallasjoner, losing, trafikkovervåking og kontroll, transportplanlegging, kystforvaltning, drift og utvikling av statens beredskap mot akutt forurensning og Kyst-

verkets administrasjon. Innenfor bevilgningen er det avsatt om lag 29,3 mill. kroner til innleie av slepefartøy i 2007. Det foreslås en økt bevilgning på 3,6 mill. kroner for å dekke anslåtte økte merkostnader for Kystverkets fartøy som omfattes av ny NO_x-avgift fra 2007. Det foreslås videre en økt driftsbevilgning på 7 mill. kroner til drift av den nye trafikksentralen i Vardø, noe som gir en samlet driftsbevilgning til trafikksentralen i Vardø på 17,6 mill. kroner i 2007. Det er teknisk trukket ut 5,49 mill. kroner pga. lavere regional arbeidsgiveravgift fra 2007.

Det fremmes forslag om å bevilge 888,5 mill. kroner på posten i 2007.

Post 21 Spesielle driftsutgifter

Posten dekker utgifter til aksjoner for bekjempelse av akutt forurensning. I tilfeller av akutt forurensning kan det raskt bli behov for midler til aksjoner som staten setter i gang, eller for garantier for kommuner som setter i gang aksjoner med vesentlige

utgifter, og som selv ikke er i stand til å dekke utgiftene før erstatningsbeløpet er innbetalt. Det fremmes eget forslag til romertallsvedtak om at Fiskeri- og kystdepartementet gis fullmakt til å utgiftsføre inntil 15 mill. kroner utover bevilgningen dersom det er nødvendig for å iverksette tiltak uten opphold og før Kongen kan gi sitt samtykke.

Det fremmes forslag om å bevilge 3,75 mill. kroner på posten i 2007.

Post 30 Nyanlegg og større vedlikehold, kan overføres

Post 30 omfatter utbygging av havner, farleder og navigasjonsinstallasjoner.

Det fremmes forslag om å bevilge 230,5 mill. kroner på posten i 2007. Det er teknisk trukket ut 0,649 mill. kroner pga. lavere regional arbeidsgiveravgift fra 2007.

Post 45 Større utstysanskaffelser og vedlikehold, kan nyttes under post 01

Post 45 omfatter Kystverkets investeringer i bedriftsøkonomisk forstand som overstiger 200 000 kroner. Det fremmes forslag om å bevilge 44,7 mill. kroner på posten i 2007.

Post 46 Trafikksentral Nord-Norge, kan overføres

Posten gjelder bevilgning til etablering av trafikksentral for Nord-Norge i Vardø. Det fremmes for-

slag om å bevilge 19,67 mill. kroner på posten i 2007 i tråd med de anslåtte bevilgningsbehovene innenfor den fastsatte investeringsrammen.

Post 60 Tilskudd til fiskerihavneanlegg, kan overføres

Posten omfatter tilskudd til fiskerihavneanlegg, og går til delfinansiering av kommunale fiskerihavneanlegg etter søknad.

Det fremmes forslag om å bevilge 30,1 mill. kroner på posten i 2007. Det fremmes også forslag om en tilsagnsfullmakt på 20 mill. kroner knyttet til posten, jf. eget forslag til romertallsvedtak.

Post 70 Tilskudd til Redningselskapet

Det fremmes forslag om å bevilge 40 mill. kroner i tilskudd til Redningselskapet i 2007, noe som er en reduksjon på 10 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2006.

Post 72 Tilskudd til omstilling Secora, kan overføres

Bevilgningen på posten skal dekke tilskudd til omstillingskostnader for Secora AS, tidligere Kystverket produksjon. Det fremmes forslag om å bevilge 0,5 mill. kroner på posten i 2007. Sammen med forventet mindreforbruk fra 2006, som vil bli søkt overført til 2007, anslås dette å dekke forventede omstillingskostnader i 2007.

Kap. 4062 Kystverket

		(i 1 000 kr)		
Post	Betegnelse	Regnskap 2005	Saldert budsjett 2006	Forslag 2007
01	Gebyrinntekter	564 212	540 670	561 565
02	Andre inntekter	20 168	8 110	8 420
03	Inntekter salg av fyreiendommer	2 851	2 000	
	Sum kap. 4062	587 230	550 780	569 985

Post 01 Gebyrinntekter

Posten omfatter losberedskapsgebyr, losgebyr, sikkerhetsgebyr og kystgebyr. Losvirksomheten er 100 pst. gebyrfinansiert. Sikkerhetsgebyret skal dekke driftskostnadene for trafikksentralenes trafikkovervåking og kontroll.

Det fremmes forslag om at inntektskravet settes til 561,565 mill. kroner i 2007.

Post 02 Andre inntekter

Posten omfatter refusjoner og inntekter fra eksterne, samt inntekter knyttet til statens beredskap mot akutt forurensning.

Det fremmes forslag om å bevilge 8,42 mill. kroner på posten i 2007.

Post 03 Inntekter salg av fyreiendommer

Posten omfatter inntekter fra salg av fyreiendommer. Det fremmes ikke forslag om bevilgning på posten i 2007.

Kap. 1070 Samfunnet Jan Mayen

		(i 1 000 kr)		
Post	Betegnelse	Regnskap 2005	Saldert budsjett 2006	Forslag 2007
01	Driftsutgifter	26 836	16 060	28 200
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	1 786		
71	Avviklingskostnader Loran-C, <i>kan overføres</i>		11 600	
	Sum kap. 1070	28 622	27 660	28 200

Innledning

Fiskeri- og kystdepartementet samordner budsjettet for driften av Samfunnet Jan Mayen. Samfunnet Jan Mayen omfatter all infrastruktur på øya og det personell som driver denne. Samfunnet yter i dag tjenester til Loran-C, det norske meteorologiske institutt, Telenors kystradio og eventuelle andre som har virksomhet på øya. Forsvarets logistikkorganisasjon (FLO) driver Samfunnet Jan Mayen og Loran-C-stasjonen på øya på vegne av Fiskeri- og kystdepartementet. Det norske meteorologiske institutt og Telenor Nett A/S refunderer Fiskeri- og kystdepartementet for sine deler av felleskostnadene.

Kap. 1070 omfatter driftsutgifter for navigasjonssystemer og investeringer knyttet til Loran-C-systemet, som er et sivilt radionavigasjonssystem for bruk i Nordvest-Europa.

Resultater 2005-2006

De norske Loran-C-stasjonene Bø, Jan Mayen, Værlandet og Berlevåg har i hele perioden sendt ut signaler i samsvar med de operative kravene til NELS.

Prioriteringer 2007

Regjeringen går inn for å videreføre driften ved de fire norske Loran-C-stasjonene Værlandet (Askvoll

kommune i Sogn og Fjordane), Bø i Vesterålen (Nordland), Berlevåg (Finnmark) og Jan Mayen ut 2009. Bakgrunnen er en fornyet interesse for dette bakkebaserte navigasjonssystemet i Europa som et backup-system for satellittbaserte navigasjonshjelpemidler. Fiskeri- og kystdepartementet har blant annet fått oppfordringer fra EU og britiske og franske styresmakter om å videreføre driften av Loran-C. Storbritannia har startet en nasjonal prøvedrift av Loran-C, mens Frankrike skal videreføre systemet til 2015. Russland har også vist interesse for videre norsk drift, og et mulig samarbeid med det tilsvarende russiske navigasjonssystemet Chayka.

Det vil i 2009 bli gjort en ny vurdering av videre drift av de fire norske Loran-C-stasjonene. Vurderingen vil blant annet bygge på konklusjonene i den europeiske radionavigasjonsplanen knyttet til valg av backup-system.

Budsjettforslag 2007

Post 01 Driftsutgifter

Bevilgningen på posten dekker kostnadene til drift av fellesfunksjonene på Jan Mayen og drift av de fire norske Loran-C-stasjonene. Det fremmes forslag om å bevilge 28,2 mill. kroner på posten i 2007.

Kap. 4070 Samfunnet Jan Mayen

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2005	Saldert budsjett 2006	Forslag 2007
07	Refusjoner	2 782	3 470	3 605
	Sum kap. 4070	2 782	3 470	3 605

Post 07 Refusjoner

Posten omfatter refusjoner fra Det norske meteorologiske institutt og Telenor for deler av felles-

kostnadene knyttet til Samfunnet Jan Mayen. Det fremmes forslag om å bevilge 3,605 mill. kroner på posten i 2007.

Programområde 33

Programkategori 33.40 Arbeidsliv

Utgifter under programkategori 33.40 fordelt på kapitler

		(i 1 000 kr)			
Kap.	Betegnelse	Regnskap 2005	Saldert budsjett 2006	Forslag 2007	Pst. endr. 06/07
2540	Stønad under arbeidsledighet til fiskere og fangstmenn	31 800	38 000	40 000	5,3
	Sum kategori 33.40	31 800	38 000	40 000	5,3

Kap. 2540 Stønad under arbeidsledighet til fiskere og fangstmenn administreres for Fiskeri- og kystdepartementet av Garantikassen for fiskere.

Rett til a-trygd for fiskere gjelder i en rekke tilfeller når fartøy blir satt ut av drift blant annet som følge av sykdom, havari og ishindringer, ved stopp i fisket grunnet reguleringer, sesongavslutning eller leveringsvansker. Ordningen omfatter alle fiskere som står oppført i fiskarmantallets blad B eller som fyller betingelsene for opptak, og som har vært sysselsatt ombord i fartøy innført i merkerregistret for norske fiskefartøyer på seks meter lengste lengde og over. Ordningen omfatter også

fiskere som er blitt oppsagt og som dermed står uten fartøytilknytning.

Utviklingen med hensyn til utbetalinger av a-trygd har blant annet sammenheng med utviklingen i den totale ledigheten i landet. Dagpengesatsen er 315 kroner pr. dag. Fiskeri- og kystdepartementet foreslår at satsen fra 2007 økes til 360 kroner per dag.

A-trygdordningen blir i sin helhet finansiert innenfor det beløp som fiskere betaler i produktavgift ved førstehåndsomsetning av fisk og fiskevarer.

Kap. 2540 Stønad under arbeidsledighet til fiskere og fangstmenn

		(i 1 000 kr)		
Post	Betegnelse	Regnskap 2005	Saldert budsjett 2006	Forslag 2007
70	Tilskudd, <i>overslagsbevilgning</i>	31 800	38 000	40 000
	Sum kap. 2540	31 800	38 000	40 000

Post 70 Tilskudd, overslagsbevilgning

Det fremmes forslag om å bevilge 40 mill. kroner til a-trygd for fiskere og fangstmenn i statsbudsjettet for 2007.

Del III
Andre saker

7 Sektorovergripende miljøpolitikk

Regjeringens miljøpolitikk tar sikte på å fremme en bærekraftig samfunnsutvikling basert på en langsiktig og forsvarlig forvaltning av naturressursene. Hensynet til en bærekraftig utvikling innarbeides i all samfunnsplanlegging og sektorpolitikk.

Dette kapitlet presenterer Fiskeri- og kystdepartementets samlede arbeid med å integrere miljøvernpolitikken innenfor eget ansvarsområde. Presentasjonen er laget med utgangspunkt i departementets reviderte miljøhandlingsplan som ble lagt fram i 2005. Miljøhandlingsplanen inneholder en gjennomgang av status og utfordringer, mål og tiltak innenfor Regjeringens åtte miljøvernpolitiske resultatområder. Rapporteringen er derfor lagt opp i forhold til disse resultatområdene.

Det vises for øvrig til omtale av mål, resultater og prioriteringer under de respektive kapitlene i proposisjonen. For rapportering på ressursforskning og forvaltning av fiskebestander vises det til omtale under kapitlene 1020, 1023 og 1030.

7.1 Resultatområde "Vern og bruk av biologisk mangfold"

Fiske og fangst

Mål

Videreutvikle en bærekraftig fiskeriforvaltning

Resultater 2005-2006

Havforskningsinstituttet og Fiskeridirektoratet har et hovedansvar for overvåkingsaktiviteter og kartleggingsoppgaver under Fiskeri- og kystdepartementet.

Havforskningsinstituttet har innrettet sin virksomhet slik at det skal kunne gjennomføres en økosystemtilnærming i forvaltningen i tråd med Johannesburgerklæringen. Dette innebærer at forskning og helhetlig rådgivning fra økosystembaserte programmer nå leveres samlet for de ulike havområdene. Tidligere ble rådgivningen levert sektorvis fra de ulike fagsentrene innenfor instituttet. Med de store kyst- og havområdene som Norge har forvaltningsansvaret for, er et godt oppbygd overvåkingsprogram vesentlig for en optimal forvaltning.

For å studere de fysiske miljøforholdene har Havforskningsinstituttet i 2005 gjennomført forskningsprosjekter innenfor områdene havklima, effekter på økosystemene og operasjonell oseanografi. Studiene søker å identifisere, forstå og kvantifisere prosessene som styrer havets klimasvingninger og utvikle metoder for å lage klimaprognoiser. Videre arbeides det med å forstå klimaets direkte og indirekte betydning for de ulike økosystemene, inklusive kyst- og fjordområdene.

Havforskningsinstituttet har etablert et langsiktig overvåkingsprogram for Barentshavet, Norskehavet, Nordsjøen og kysten for overvåking av kjemisk forurensing. Målet er å dokumentere hvordan forurensing påvirker livsbetingelsen for og kvaliteten på de marine ressursene. Som en del av oljeselskapenes pålagte tilstandsovervåking har instituttet i oppgave å overvåke om offshorevirksomheten medfører kvalitetsforringelse og effekter på fisk. I 2005 er innsamlingen utvidet på oppdrag fra Nasjonalt institutt for ernærings- og sjømatforskning (NIFES) for deres overvåking av kvalitet på fisk som menneskeføde.

Kunnskap om de lavere ledd i næringskjeden er essensiell for å utvikle helhetlig forståelse og forvaltning av havområdene. Sesongvis og geografisk utbredelse av plante- og dyreplankton overvåkes derfor systematisk for å vurdere økosystemets bæreevne for produksjon av fisk, inkludert vurdering av fiskebestandenes beitepress på byttedyrene.

For å beregne energiflyt mellom de ulike nivåene i de marine næringskjedene tas mageprøver av lodde, torsk, kolmule og sjøpattedyr. Havforskningsinstituttet har sammen med Polar Research Institute of Marine Fisheries and Oceanography (PINRO) i Murmansk samlet magedata siden 1984. Et fagforum for forskere og teknikere fra de to institusjonene ble etablert i 2005. Målet er å gjøre innsamlet materiale mer tilgjengelig for videre forskning. Kolmule er en ny art i Barentshavet. Det er derfor satt i gang et arbeid for å undersøke hva kolmule spiser for å vurdere hvilken effekt den nye arten har på økosystemet.

Som et ledd i utviklingen av økologiske kvalitetsmål for Barentshavet, har Havforskningsinstituttet satt i gang et prosjekt for å forstå hvordan biodiversiteten i et fiskesamfunn varierer i tid og

rom, og hvordan denne variasjonen er relatert til klimasvingninger og fiske. Det er påvist at arts-mangfoldet av bunnfisk har variert lite over tid, men at der er et romlig mønster som kan skyldes at det er lavere diversitet der det er mye fiskeriaktivitet, og/eller at mye torsk og hyse påvirker tetteheten av andre bunnfiskarter negativt.

I forbindelse med utarbeidelse av forvaltningsplan for Barentshavet og havområdene utenfor Lofoten, har Havforskningsinstituttet arbeidet med å utvikle miljøkvalitetsmål og tilstandsindikatorer. Arbeidet har gitt verdifull kunnskap for det videre arbeid med forvaltningsplaner for de øvrige havområdene.

Havforskningsinstituttet har arbeidet for å styrke arbeidet til International Council for the Exploration of the Sea (ICES) med utvikling av økosystemhensyn i rådgivningen, inkludert føre-var-tilnærming. Det er imidlertid et omfattende og langsiktig arbeid å implementere en forståelse av økosystemet i beregningene.

Etablering av forvaltningsmål for de kommersielt viktigste bestandene er høyt prioritert. Forvaltningsstrategier for torsk, hyse og lodde er utviklet og det arbeides med forslag til forvaltningsstrategi for blåkveite. Forvaltningsstrategien for sei vil bli evaluert så snart den er fastsatt av Fiskeri- og kystdepartementet. Instituttet samarbeider med Norsk regnesentral for å utvikle beregningsmodellene til å håndtere usikkerhet.

I kvotefastsettelse søkes det å beregne usikkerhet. Usikkerhet er knyttet til naturlige svingninger i bestanden, beregningsmåten og selve fangststatistikken. Havforskningsinstituttet arbeider med å utvikle systemer som reduserer usikkerheten, og har i 2005 og 2006 prioritert forvaltningsmessig utfordrende bestander, som for eksempel kysttorsk. Arbeidet med å redusere usikkerhet i fangststatistikken er konsentrert om å kvantifisere omfanget av uregistrert fiske av norsk arktisk torsk i Barentshavet. Dette er fulgt opp i samarbeid med Fiskeridirektoratet, forskere fra det russiske fiskeriforskningsinstituttet PINRO og gjennom arbeidet i ICES.

For å gi sikrere bestandsberegninger arbeides det kontinuerlig med å utvikle ny og mer effektiv metodikk for overvåking og prøvetaking.

Forvaltning av et økosystem krever helhetlig innsats også på andre målarter enn de som overvåkes regelmessig. Mer kunnskap om dyphavsressurser som lange, brosme, blålange og breiflabb skaffes bl.a. gjennom analyse av landingsdata, og gjennom utbygging av en referanseflåte for hav og kyst som gir et verdifullt supplement til instituttets egen overvåking.

Ekspedisjonen MAR-ECO på den midtatlantiske rygg har ledet til intensivert forskning på fiskesystematikk, bl.a. gjennom to internasjonale arbeidsgrupper.

For raskt å kunne skille skrei fra kysttorsk i fangster er det utviklet genetiske metoder. Genetiske analyser viser en kompleks bestandsstruktur, med mange lokale bestander.

Fiskeridirektoratet foretok i 2005 garnopprydning i Norskerenna og Norskehavet utenfor kysten av Møre, Trøndelag, Nordland og Troms. Til sammen 537 garn ble hentet opp. Norge har bidratt til at garnopprydning er satt på dagsorden i EU.

Fiskeriforvaltningen har spilt en aktiv rolle i internasjonalt miljøarbeid, bl.a. i Convention on Biological Diversity (CBD), Convention for the Protection of the Marine Environment of the North-East Atlantic (OSPAR) og tekniske arbeidsgrupper under disse organisasjonene. Sentrale tema har vært vern av korallrev, marine verneområder, miljøkvalitetsmål i Nordsjøen og EUs marine strategi.

Arbeidet med å sikre et mest mulig ansvarlig og bærekraftig fiske er gjennom Norges forskningsråd hovedsakelig ivaretatt gjennom programmene MARE og Fiskeriteknologi samt strategiske programmer. Programmet MARE – Marine ressurser, miljø og forvaltning ble avsluttet i 2005, og anses å ha vært meget vellykket. Programmet Fiskeriteknologi ble også avsluttet i 2005.

Forskningsprogrammet Havet og kysten startet i 2005. Hovedmålet til programmet er å styrke Norges posisjon blant de internasjonalt ledende innen marin økosystemrelatert forskning, å være en sentral bidragsyter til økt kunnskap om det marine miljøet og å gi et forskningsbasert grunnlag for langsiktig og helhetlig forvaltning og grunnlag for verdiskaping knyttet til marine ressurser. Programmet hadde den første utlysningen i 2005.

Prioriteringer 2007

Fiskeri- og kystdepartementets strategi har som mål å fremme bærekraftig høsting av marine ressurser og bruk av kyst- og havområdene, og å ivareta det biologiske mangfoldet.

Havforskningsinstituttet skal videreutvikle sin kunnskap og kompetanse med hensyn til økosystemforvaltning. Det er behov for utvikling av kvantitative indikatorer som avspeiler tilstanden i økosystemet og synliggjør prosessene på en måte som gjør det mulig for forvaltningen å vurdere ressursutnyttelse og andre aktiviteter i et helhetlig økosystemperspektiv.

Økt forståelse av prosesser og dynamikken i kommersielle og fritidsrelaterte fiskerier er viktig for å kunne si noe om deres effekt på økosystemet. Ny kunnskap om fiskets fordeling i tid og rom er viktig for å kunne si mer om reelt fangstuttak og andre miljøeffekter. Slik kunnskap vil sikre et godt grunnlag for spesifikke råd om økosystembasert forvaltning.

Det er nødvendig å forbedre og videreutvikle metodikk for bestandsovervåking, samt å forbedre analyseverktøy og modeller for å gi mer realistiske bestandsanslag.

Det vitenskapelige arbeidet med å utvikle redskaper og metoder som høster ressurser på en bærekraftig og miljøvennlig måte er prioritert. Denne forskningen er vesentlig for Fiskeridirektoratets arbeid med ressursforvaltning.

Videre arbeider Havforskningsinstituttet med å definere referanseområder for å kartlegge om artsmangfoldet i området endres.

Effektene av fiske og fangst på det marine miljøet for øvrig er også et viktig tema, hvor tre hovedområder peker seg ut: Effekten av fiske på bunnhabitater, effekten på arter som tas som bifangst og effekten på gensammensetningen.

Forskning på kysttorsk vil fortsatt bli prioritert.

Fiskeridirektoratet vil i 2007 spesielt fokusere på ulovlig, urapportert og uregulert fiske i Barentshavet. Det skal arbeides bredt nasjonalt så vel som bilateralt og multilateralt.

Det vil også bli gjennomført garnoppfrysning i regi av Ordningen for fiskeforsøk og utviklingstiltak, som er et prosjekt under Fiskeridirektoratet.

Fiskeriforvaltningen vil også i 2007 delta aktivt i det internasjonale miljøarbeidet.

Havbruk

Mål

Hovedmål: Havbruksforvaltningen skal sikre at hensynet til miljø blir en grunnleggende premisse for den videre utvikling og vekst i næringen.

Delmål:

- *Treffe tiltak for reduksjon av antallet rømte oppdrettsfisk.*
- *Overvåke, forebygge og bekjempe lakselus.*
- *Videreutvikle sykdomsforebyggende arbeid.*
- *Legge til rette for at utslipp av næringsalter og organisk materiale fra havbruk ikke overstiger naturens tåleevne.*

Resultater 2005 - 2006

Den nye akvakulturloven som trådte i kraft 1. januar 2006 har en sterkere og klarere miljøprofil enn den tidligere oppdrettsloven, og vil bedre

fange opp helheten og sikre de overordnede styringsbehov når det gjelder miljøregime og miljøutfordringer framover. Miljøbegrepet i loven er vidt, og dekker både forurensing og økologiske effekter. Bestemmelsene i loven skal sikre at hensynet til miljø ivaretas i alle trinn i produksjonsskjeden.

Rømming er fortsatt en av de store utfordringene innen norsk havbruk.

Det er knyttet forvaltningsmessige utfordringer til genetikk, økologi og spredning av sykdommer. I tillegg medfører rømming til økonomiske tap for næringen i tillegg til svekket omdømme.

Fiskeri- og kystdepartementet har et sterkt fokus på tiltak for å hindre rømming, og har som mål at rømming skal holdes på et absolutt minimum. Det arbeides på mange fronter for å få rømmingstallene ned, bl.a. gjennom kartlegging av årsaker til rømming, forskning og kunnskapsoppbygging, regelverksforbedringer og kontroll.

Fiskeri- og kystdepartementet oppnevnte sommeren 2006 en fast kommisjon for rømming av oppdrettsfisk. Kommisjonen skal innhente informasjon og forestå undersøkelser for å opplyse årsaken til alvorlige rømminger og anleggshavari. Kommisjonen skal arbeide systematisk for å redusere risiko for rømminger og havarier ved å belyse og informere om sitt arbeid, og ved å foreslå endringer i standarder, regelverk og andre former for rammebetingelser som oppfattes som utslagsgivende. Alle arbeidsdokumenter, åstedsrapporter, undersøkelsesrapporter og møtereferater skal offentliggjøres i et nettbasert system for offentlig erfaringsdeling. Fiskeridirektoratet stiller sekretariat til rådighet for kommisjonen, som rapporterer til direktoratet.

Det stilles strenge tekniske krav til oppdrettsanlegg, i tillegg til omfattende krav til drift. Alle etablerte anlegg skal ha dugelighetsbevis. Fiskeridirektoratets kontrollarbeid i 2006 har satt et særlig fokus på å kontrollere at anlegg oppfyller de tekniske kravene i NYTEK-forskriften i tillegg til kontroll av driftskrav. Dette gjelder både for anlegg med laks, regnbueørret og torskeanlegg. I tillegg til dette er det utført en egen uanmeldt kontroll-offensiv i alle regioner. Kontrollene i 2006 blir utført med flere verktøy enn tidligere for å oppnå større effekt i arbeidet. Dette innbefatter bruk av revisjonskontroller og tekniske kontroller som dekker et bredt spekter av kontrollparametre. Fokusområdet er her særlig rømming og faktorer som påvirker risiko for rømming, i tillegg til at miljøundersøkelser er foretatt og at miljøtilstanden er akseptabel. Kontrollene skal dessuten omfatte alle lokaliteter av laksefisk innenfor de nasjonale laksefjordene.

Det er også satt i gang et arbeid med å revidere de tekniske kravene til anlegg. Målet er å justere kravene i forhold til ny kunnskap og erfaringer hos næringen, utstysleverandører, inspeksjonsorganer og forvaltningen.

Fiskeridirektoratet har våren 2006 utarbeidet en 29-punkts tiltakspakke mot rømt oppdrettsfisk – *Visjon nullflukt*. Tiltakspunktene omfatter arbeid med bedre regelverk og bedre forvaltningsverktøy, mer målrettet kontrollinnsats og bedre samhandling med politi og påtalemyndighet, Kystvakten og andre aktører. Tiltaksplanen omfatter også flere utredninger.

Arbeidet med å ferdigstille ordningen med nasjonale laksevassdrag (NLV) og nasjonale laksefjorder (NLF) er godt i gang. Det vil bli fremmet en egen stortingsproposisjon om dette i løpet av 2006. Arbeidet med proposisjonen ledes av Miljøverndepartementet og gjennomføres i samarbeid med Fiskeri- og kystdepartementet og andre berørte departementer. I samarbeid med Miljøverndepartementet har Fiskeri- og kystdepartementet etablert et nasjonalt overvåkings- og evalueringsprogram for å følge opp ordningen. Overvåkingsprogrammet skal gi tilstrekkelig kunnskap om bestandsutviklingen, følge utviklingen av de enkelte påvirkningsfaktorer både i vassdrag og fjorder, samt etablere gode rapporteringsrutiner som sikrer en helhetlig oversikt. Overvåkingsprogrammet skal både gi grunnlag for en mest mulig effektiv beskyttelse av bestandene og gi tilstrekkelig kunnskap for evalueringen av ordningen.

Fiskeri- og kystdepartementet har et ansvar for å overvåke rømmingssituasjonen, skaffe tilstrekkelig kunnskap om effektene av tiltak mot rømminger, overvåke sykdomssituasjonen og kartlegge effekter av tiltak mot lakselus og annen sykdom. I oppdrettsanlegg kommer dette i tillegg til den regelmessige helsekontrollen som akvaveterinærer eller fiskehelsebiologer gjennomfører i alle anlegg. Det er også satt i gang et arbeid for å sammenstille og systematisere data fra privat og offentlig overvåking av sykdoms- og helsetilstanden til oppdrettsfisk. Det legges også stor vekt på sykdomsforebyggende tiltak og krav til næringsutøverne i forbindelse med etablering og drift av oppdrettsanlegg. Ved alle nyetableringer og utvidelser av anlegg foretar Mattilsynet en konkret vurdering av smittefaren for det omsøkte anlegget og det omkringliggende miljøet. I forbindelse med transport av fisk og slaktning av fisk er det krav om smitteforebyggende tiltak. Kravene er ekstra strenge i forbindelse med håndtering, transport og slaktning av fisk som er rammet av smittsom sykdom.

I forbindelse med utredning av merkemeter for oppdrettlaks er det startet opp et utprøvnings-

prosjekt i Hardangerfjordregionen i samarbeid med havbruksnæringen og miljøvernmyndighetene. Metoden er et alternativ til obligatorisk fysisk merking av oppdrettsfisk, og er basert på å ta i bruk den informasjonen som allerede ligger i fisken. Metoden tar i bruk kjemiske og biokjemiske parametere. Siktemålet med dette er bl.a. å kunne bruke slike metoder til å forebygge rømming ved sporing av rømt fisk til lokalitet.

Utslipp av næringssalter og organisk materiale fra oppdrettsvirksomhet har generelt sett ikke store regionale miljøeffekter, men kan ha negative lokale virkninger avhengig av lokaliteten. Det er derfor viktig med gode miljøovervåkingssystemer og avgrensningssystemer, ikke minst ved videre produksjonsøkinger pr. anlegg og ved oppstart av nye arter med uavklarte toleransekrav til miljøet.

I 2005 ble det innført et nytt system for avgrensning av konsesjoner for laks og ørret, med grenser for maksimal tillatt konsesjonsvolum i oppdrettsanleggene. Dette systemet, kombinert med innføring av miljøundersøkelser ved tildeling og miljøovervåking under driften, ivaretar hensynet både til bærekraftig og miljøtilpasset produksjon og hensynet til fiskehelse og fiskevelferd.

Prioriteringer 2007

Arbeidet mot rømming av oppdrettsfisk er høyt prioritert, og Fiskeridirektoratets tiltaksplan *Visjon nullflukt* skal følges opp.

Utfordringene med å få ned rømmingstallene i fiskeoppdrett vil bli fulgt opp på mange fronter, blant annet gjennom årsakskartlegging, forskning og utvikling, regelverksforbedringer, driftskrav og kontroll. Rømmingskommisjonen vil få en sentral rolle i å kartlegge årsaksforhold og bygge opp kunnskapsbase knyttet til havarier. Kommisjonen vil systematisk arbeide for å redusere risiko for rømminger og havarier.

Havbrukskontrollen prioriteres, og risiko-basert kontroll vil bli implementert i Fiskeridirektoratets ordinære drift.

Det skal arbeides for å sikre bedre statistikkgrunnlag og mer pålitelige rømmingstall. Mengde og vandrings av rømt oppdrettslaks og regnbueørret i ulike soner vil også bli kartlagt med økt fokus på å utvikle funksjonelle overvåkingsrutiner som grunnlag for forvaltningsråd. Rømmingssituasjonen skal overvåkes, og det vil bli arbeidet med å framskaffe mer kunnskap om effektene av tiltak mot rømminger.

Utprøvningsprosjektet om merkemeter i Hardangerfjordregionen skal følges opp i nært samarbeid med havbruksnæringen, forskningsmiljøene og miljøvernmyndighetene. Ulike metoder for spo-

ring av rømt fisk til lokalitet skal prøves ut praktisk og vitenskapelig.

Det vil bli arbeidet videre med utvikling, modifisering og tilpasning av gode styringssystemer som fastsetter bæreevne, dvs. hvor mye en kan produsere uten å overskride grenser for tillatt påvirkning, og sikrer at denne bæreevnen ikke overskrides. Bestemmelsene om miljøundersøkelser og miljøovervåking ved oppdrettsanlegg skal videreutvikles.

Det skal generelt legges større vekt på prioritering av miljøhensyn i akvakulturforskningen. Forskningen skal fokusere mer på problemstillinger i akvakulturnæringene som kan utgjøre en miljørisiko. Dette inkluderer både effekter av oppdrettsaktivitetene på det omkringliggende miljøet, helse, sykdommer, smittespredning og velferd hos oppdrettsorganismer.

Havbruksanleggenes bæreevne, plassering, størrelsesavgrensning, utforming og drift er vesentlige lokaliseringfaktorer for en bærekraftig næring.

Havforskningsinstituttet vil intensivere studiene av hvordan tilførsel av organisk materiale påvirker villfisk og bunndyr kvalitativt og kvantitativt.

Sykdommer hos ville akvatiske organismer med mulige konsekvenser for artenes eksistens

Mål

Målene med arbeidet innenfor dette området er å

- ha oversikt over sykdomsproblemer hos ville bestander som kan true artenes eksistens i Norge
- ha planer for effektive og realistiske tiltak mot slike sykdommer i Norge
- ha god samhandling med miljømyndighetene i denne sykdomsforvaltningen.

Resultater 2005-2006

De mest aktuelle sykdommene som kan true eksistensen til ville akvatiske arter i Norge er krepsepest som er en alvorlig trussel for edelkrepsen, parasitten *Gyrodactylus salaris* som angriper oppvoksende laksunger i elvene, og lakselus som er en trussel for utvandrende smolt. Sykdommen bonamiose som nær har utryddet flatøstensen i store deler av Europa, har ennå ikke kommet til norskekysten. I 2005 fikk Norge på basis av et omfattende overvåkingsprogram offisiell fristatus for bonamiose av ESA/EU.

I 2005 ble det påvist krepsepest på Østlandet i grensevassdrag mot Sverige. Krepsepest har to ganger tidligere truet edelkrepsbestanden på Østlandet, men det lyktes da å bekjempe pesten ved å

innføre forbud mot krepsepest og andre tiltak for å hindre smitten i å spre seg. Enkelte av tiltakene for å bekjempe pesten, som det å stenge sluser i Haldenvassdraget, har store samfunnsmessige konsekvenser. Signalkreps er en kompliserende faktor i bekjempelsen av krepsepest. Signalkreps kan overføre smitte uten at den selv blir syk og dør. Den er en fremmed art i nordisk fauna, men er satt ut ulovlig på svensk side.

I 2005 ble det gjennomført storskala forsøk i Lærdalselva med bruk av sur aluminiumløsning som en mer miljøvennlig metode for bekjempelse av *Gyrodactylus salaris* enn rotenon, som tidligere var enerådende. I 2006 er det foretatt en avsluttende behandling av Lærdalselva, samt en fullskala behandling av Steinkjervassdragene med surt aluminium som hovedkomponent. Erfaringene fra forsøkene er noe varierende. Foreløpige resultater fra forsøket i Lærdalselva er lovende.

Lakselus er en trussel både mot vill laks og laks i oppdrett, og det er dokumentert sammenheng mellom forekomstene av lus i oppdrett og lus på vill laks. Arbeidet med å følge opp den nasjonale handlingsplanen mot lakselus er derfor videreført, herunder dokumentasjon av forekomst av lus i oppdrettsanlegg og villfisk. I oppdrettstette områder skjer oppformering av lus hovedsakelig i oppdrett. Avlusing av oppdrettsfisk ved lusepåslag over definerte grenser er derfor viktig. På regional basis gjennomføres i tillegg samordnede vinteravlusinger.

Prioriteringer 2007

Planlegging og gjennomføring av overvåking og tiltak mot *Gyrodactylus salaris*, lakselus og krepsepest må gjøres i nært samarbeid med miljømyndighetene, som har sektoransvar for forvaltning av akvatiske ferskvannsarter.

Forvaltningsmessig håndtering av krepsepest, signalkreps og edelkreps kan ikke ses uavhengig av hverandre, og krever stor grad av koordinering mellom veterinær- og miljømyndigheter. Mattilsynet og Direktoratet for naturforvaltning skal i fellesskap utarbeide en helhetlig strategi for forvaltningen.

Det arbeides videre med utvikling av nye tiltak mot lakse- og torskelus, inkludert utvikling av vaksiner og samordning av avlusingstiltak.

Fellesoppgaver for fiskeri og akvakultur

Mål

Fiskeri- og kystdepartementet skal følge og delta i debatten rundt sporbarhet og merking, og arbeide for at slike systemer tas i bruk i næringen.

Resultater 2005-2006

Sporbarhet og merking av oppdretts- og villfisk er temaer som er blitt mer aktuelle de siste årene. Bakgrunnen for dette er bl.a. behovet for å i større grad kunne beskytte og ivareta både menneskers helse, dyrehelse og miljø, samt forbrukerpolitiske og næringspolitiske motiver.

Internasjonalt har det de siste årene vært spesielt stor oppmerksomhet omkring miljømerking av fisk og fiskeprodukter. I 2003 førte dette til at FNs organisasjon for ernæring og landbruk (FAO) satte i gang en prosess for å utarbeide internasjonale retningslinjer for merking av fisk fra bærekraftige fiskerier. De endelige retningslinjene ble vedtatt i 2005. Blant miljømerkene som er i bruk i dag, er miljømerket til den private stiftelsen Marine Stewardship Council (MSC) det mest dominerende på internasjonalt nivå. For norsk fiskerinæring er opprinnelsesmerking og sporing av lovlig fanget fisk mer aktuelt enn private miljømerkeordninger som MSC.

Prioriteringer 2007

På det nasjonale plan vil det bli innledet en prosess overfor den norske sjømatnæringen for å komme fram til bedre, mer enhetlige og mer compatible systemer og standarder for sporing av sjømat "fra fjord til bord". På det internasjonale plan vil det bli lagt vekt på å arbeide både innenfor FAO og andre fora for å sette sporing enda høyere på dagsordenen. Fiskeri- og kystdepartementet vil også følge den internasjonale utviklingen når det gjelder bruk av private miljømerker nøye, og eventuelt bistå næringen med nødvendig informasjon for å kunne nyttiggjøre seg slike private ordninger.

7.2 Resultatområde "Introduksjon av nye organismer"

Mål

Unngå spredning og skadelige virkninger av fremmede organismer og genmodifiserte organismer.

Resultater 2005-2006

Stillehavsøsters er en fremmed art i norsk fauna, men ble i 1978 innført til Norge for oppdrettsformål. Denne virksomheten var kortvarig, men det importeres fortsatt levende stillehavsøsters til konsum. Slik østers skal ikke settes ut i norske farvann. Det er den siste tiden gjort to funn av stillehavsøsters i norske farvann. Det ene funnet er

gjort i Kragerø-skjærgården, det andre på Tysnes i Hordaland på en lokalitet der det tidligere ble oppbevart innført stillehavsøsters for konsum. Mye tyder på at stillehavsøstersen som er funnet her stammer fra utsatte eksemplarer, noe som i tilfelle innebærer at stillehavsøstersen formerer seg i norsk farvann.

Kartlegging av kongekrabbens utbredelse har vært prioritert. Effektstudier viser bl.a. at kongekrabbens beiting endrer bløtunnfaunaen, og at den beiter på lodde- og rognkjeksegg.

Havforskningsinstituttets arbeid med introduserte arter gjøres gjennom deltakelse i internasjonale arbeidsgrupper. Der utveksles informasjon om strategier for å forhindre introduksjoner med skipsfart, og om situasjonen i de ulike verdensdelene. Instituttet har også bidratt med innspill om introduserte arter og skipsfart til Forvaltningsplan for Barentshavet og havområdene utenfor Lofoten. Ett prosjekt har studert den nylig introduserte rødalgen japansk sjølyng. Denne algen finnes nå langs kysten opp til Trondheimsfjorden, uten at artsrikdommen i området er påvirket.

Prioriteringer 2007

Stillehavsøstersen er opprinnelig en asiatiske østersart, som er innført til en rekke land. Den er robust og tilpasningsdyktig, og regnes i dag som en art som kan dominere faunaen og fortrenge andre arter. Når den nå er påvist på to lokaliteter blir det viktig å kartlegge videre utbredelse av stillehavsøsters i norske farvann og mulig påvirkning på andre bestander, spesielt på flatøsters.

De framtidige behovene for forskning på kongekrabbe kan ut fra dagens situasjon grovt deles i tre: Forskning for kommersiell utnyttelse, forskning på kongekrabben som en introdusert art, og samfunnsmessige og økonomiske konsekvenser av kongekrabben. Regjeringen vil legge fram en egen stortingsmelding om forvaltningen av kongekrabbe.

Felles for de fleste arter som introduseres til nye leveområder, er muligheten for at de fortrenger naturlig forekommende arter og dermed endrer økosystemet. Det er behov for mer kunnskap om konsekvensene av de artene som allerede er introdusert, deres utbredelse og hvordan disse påvirker fauna og flora langs kysten. I tillegg er det behov for kunnskap om mulige tiltak for å begrense spredning av fremmede arter.

Forskningsrådets program Biologisk mangfold avsluttes i 2007. Forskning på introduserte arter i det marine miljøet vil bli videreført i programmet Havet og kysten.

7.3 Resultatområde "Bruk og vern av kyst- og havområder"

Mål

Ta vare på det rike mangfoldet av marine naturtyper og arter i norske kystområder.

Resultater 2005-2006

Fiskeri- og kystforvaltningen deltar i aktuelle prosesser innen kystsoneforvaltning, herunder kommuneplaner, konsekvensutredninger etter plan- og bygningsloven, fylkesplaner, verneplaner etter naturvernloven og Plan for marine beskyttede områder.

Fiskeri- og kystforvaltningen deltar også i arbeidet med iverksetting av EUs rammedirektiv for vann, herunder prosjekt for karakterisering av norske vannforekomster og prosjekt for overvåking av norske vannforekomster.

Videre driver Fiskeridirektoratet kunnskapsformidling innen kystsoneforvaltning for andre offentlige aktører, bl.a. gjennom å arrangere kurs og seminarer innen integrert kystsonoplanlegging og bruk og vern av hav og kystsoner.

Fiskeridirektoratet har inngått en samarbeidsavtale med Nansensenteret om klorofyllmålinger og algeovervåking ved hjelp av satellittbilder fra den engelske kanal til Trøndelag.

Fiskeridirektoratet, Havforskningsinstituttet og Fiskeri- og kystdepartementet har deltatt aktivt i arbeidet med Nasjonalt program for kartlegging og overvåking av biologisk mangfold.

Et overvåkingsprogram av stortarehøsting og tarekoghabitat startet i 2003. I Sør-Trøndelag er denne aktiviteten utvidet pga. nedbeiting av tare-skog forårsaket av kråkeboller. Det er også satt i gang et arbeid for å framskaffe oversikt over tareforekomstene langs kysten.

Fiskeriforvaltningen har i samarbeid med andre berørte parter arbeidet med revidering av regionale taretrålingsforskrifter. For Hordaland, Rogaland og Sogn og Fjordane er en revidert forvaltningsplan på plass. Det pågår arbeid for å få på plass en revidert forvaltningsplan også for Møre og Romsdal og Sør-Trøndelag.

Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB) har gjennomført tilsynsmøte med Fiskeridirektoratet hvor bl.a. krisehåndtering i kystsonen sto på dagsorden. Fiskeridirektoratet har vært engasjert i flere beredskapshendelser.

Havforskningsinstituttet har opprettet en egen forskningsgruppe for å øke kunnskapsgrunnlaget om naturtyper ved havbunnen. Forskning på ulike habitaters økologi og betydning for biologisk

mangfold er styrket, med særlig vekt på sårbare habitater og nøkkelarter som for eksempel korallrev. Gjennom et EU-prosjekt om biodiversitet er nye koraller utenfor Vesterålen kartlagt. Sammen med Sjøkartverket vurderes det hvordan kjente korallrev skal markeres på sjøkartene.

I programmet Marin arealdatabase for norske kyst og havområder (MAREANO) arbeides det med å få på plass et kartgrunnlag med beskrivelse av habitater og natur- og fiskerressurser. I 2006 startet MAREANO for fullt, og deler av Tromsøflaket i Barentshavet er kartlagt.

Havforskningsinstituttet deltar i arbeidet med plan for marine beskyttede områder. Instituttet prioriterer naturtypekartlegging, biologiske verdier for høstbare ressurser og kunnskapstilfang om bestandsstruktur, bestandsdynamikk, økologiske betingelser og total beskatning.

I arbeidet med å utarbeide Forvaltningsplan for Barentshavet og havområdene utenfor Lofoten har Havforskningsinstituttet vært en sentral aktør i arbeidet med konsekvensanalyser, faktagrunnlag og deltakelse i arbeidsgrupper. Fram mot 2010 er det behov for styrket forskning på de felt som er definert som kunnskapshull i planen. Instituttet vil i 2007 særlig styrke arbeidet med olje- og fiskrelaterte problemstillinger. Instituttet er gitt ansvar for å lede den rådgivende gruppen for en samordnet, systematisk overvåking av Barentshavet. Foruten egen overvåking av nordområdene, skal ressurs- og miljøovervåkingen til flere forskningsmiljøer koordineres, overvåkingsresultater sammenstilles, og informasjon tolkes i forhold til indikatorer, referanseverdier og tiltaksgrenser. Instituttet vil også ha en sentral rolle i det faglige forum for økosystemtilnærming og det faglige forum for miljørisiko.

Havforskningsinstituttet deltar i Nasjonalt råd for operasjonell marin overvåking og varsling, som har som formål å samordne havmiljøovervåkingen.

Gjennom Havforskningsinstituttets ordinære toktvirksomhet og datafangst samles også informasjon til andre institusjoner, bl.a. om fremmedstoffer i norsk sjømat.

Forskningsrådets program Marked og Samfunn ble avsluttet i 2005. Programmet bidro til å etablere forskning knyttet til kystsoner som et prioritert tema og det ble i 2005 videreført flere prosjekter knyttet til kystsonen.

Prioriteringer 2007

Fiskeri- og kystforvaltningen vil fortsatt delta aktivt i aktuelle prosesser innen kystsoneforvaltning, herunder kommuneplaner, konsekvensutredninger etter plan- og bygningsloven, fylkesplaner

verneplaner etter naturvernloven og Plan for marine beskyttede områder.

Fiskeri- og kystforvaltningen fortsetter arbeidet mht. implementering av EUs rammedirektiv for vann, herunder delta aktivt i karakteriserings- og overvåkingsprosessene.

Fiskeridirektoratet og Havforskningsinstituttet vil delta aktivt i Nasjonalt program for kartlegging og overvåking av marint biologisk mangfold i kommunene.

Fiskeri- og kystforvaltningen vil delta aktivt i arbeidet med oppfølgingen av Forvaltningsplan for Barentshavet og havområdene utenfor Lofoten.

Arbeidet i MAREANO videreføres i 2007. I samarbeid med Universitetet i Bergen vil Havforskningsinstituttet starte utviklingen av en strømmodel som skal øke forståelsen av hvorfor korallrevene vokser der de vokser.

Arbeidet med å få på plass en revidert forvaltningsplan for tarehøsting i Møre og Romsdal og Sør-Trøndelag videreføres.

Forskning på bruk og vern i kystsonen og optimalisering av arealbruk vil fortsatt bli prioritert.

7.4 Resultatområde "Friluftsliv"

Mål

Ta vare på sjøområdene som verdifulle rekreasjonsområder

Resultater 2005-2006

Fisketurisme er en viktig del av reiselivsnæringen, og skaper både sysselsetting og verdiskaping langs kysten. Denne type beskatning av fiskeresursene må i likhet med øvrig beskatning skje innenfor ansvarlige og bærekraftige rammer. Det er derfor innført en utførselskvote som begrenser mengden fisk enkeltpersoner kan bringe med seg ut av landet.

Havforskningsinstituttet har undersøkt betydningen av turistfiske i to områder på Skagerrakkysten.

Innenfor Forskningsrådets program Havet og kysten er det innvilget tre nye prosjekter knyttet til forskning på grunnlaget for turistfiske i kystnære områder og tilførsel av kjemikalier til kystsonen fra rekreasjonsaktiviteter.

Prioriteringer 2007

Fiskeri- og kystforvaltningen vil følge opp igangsatte prosjekter for kartlegging av fisketurismens omfang og virkninger, med særlig vekt på

bestandshensyn samt evaluering av iverksatte tiltak.

Norges forskningsråds program for areal- og naturbasert næringsutvikling (AREAL) vil prioritere satsing på bruk og vern samt arealplanlegging i kystsonen, og gjennom det bidra til å legge til rette for mer naturbasert reiseliv. For øvrig vil arbeidet med å stimulere samarbeid mellom reiseliv og fiskerinæringen fortsette.

7.5 Resultatområde "Kulturminner og kulturmiljøer"

Mål

Øke innsatsen for å ta vare på kulturverdier på land og i sjø som er typiske for ulike tidsepoker, ulike områder på kysten og ulike drifts- og produksjonsformer i fiskeri- og kystnæringen.

Resultater 2005-2006

Fiskeri- og kystdepartementet legger vekt på at det både gjennom statlig aktivitet og lokal forankring blir iverksatt tiltak for å ta vare på kystkulturen. På departementets budsjett er det en tilskuddsordning for kystkultur, jf. omtale under programkategori 16.10.

Kystverket eier et stort antall eiendommer, anlegg og installasjoner. En del av disse er fredet etter kulturminneloven, hovedsaklig fyreiendommer. Kystverket har også andre objekter som har bevaringsverdi. Kystverket har kommet godt i gang med registreringen av bevaringsverdig eiendom som er en del av prosjektet Statens kulturhistoriske eiendommer.

Kystverket har i perioden avhendet 14 fyrstasjoner til fylkeskommuner, kommuner og ideelle lag/organisasjoner. Det er en del av kontrakten at disse fyreiendommene skal gjøres tilgjengelig for allmennheten. Én fyrstasjon er solgt til private, men også her er det satt krav om at fyrstasjonen skal gjøres tilgjengelig for allmennheten. De resterende fyrstasjoner som er i Kystverkets eie blir enten vedlikeholdt av Kystverket selv eller helt eller delvis av leietakere. I slike tilfeller er det etablert standard leiekontrakter, som har rom for individuell tilpasning for de enkelte fyrstasjoner. Gjennom leiekontrakter med andre aktører har Kystverket sikret at bevaringen av kulturminnene skjer gjennom aktiv bruk. Samtidig legges det til rette for at fyreiendommene kan være arenaer for stedsutvikling og lokal og regional næringsutvikling og at eiendommene er tilgjengelig for allmennheten.

Foruten vedlikehold av de fysiske kulturminnene har Kystverket lagt vekt på å dokumentere og

formidle etatens kulturhistoriske utvikling. Fjernsynsdokumentasjonen "Et lysglimt i mørke" er vist på NRK 1. Det er også satt i gang arbeid med å skrive etatens historie.

Det tverrsektorielle kystkultursamarbeidet mellom Riksantikvaren, Statens senter for arkiv, bibliotek og museum (ABM-utvikling), Fiskeridirektoratet og Kystdirektoratet er videreført i 2006. Dette nettverket har laget utkast til en felles handlingsplan for kystkultur, og samarbeider om å arrangere statlige kystkulturseminarer.

Kystverket har deltatt i en rekke større og mindre samarbeidsprosjekt med både offentlige og frivillige aktører, der hensikten har vært å fremme kystkulturinteressene innen Kystverkets virkefelt og ivareta sektoransvaret på området.

Prioriteringer 2007

Fiskeri- og kystdepartementet vil fortsette samarbeidet med Kystverket for å etablere en helhetlig verneplan for etaten. Arbeidet vil bli avsluttet i 2007.

I arbeidet med kystkultur legger Fiskeri- og kystdepartementet vekt på samspillet mellom statlig aktivitet og lokal forankring. I dette samspillet er det en viktig målsetting at kystkulturen skal være en del av det levende og aktive miljøet langs kysten. På denne bakgrunn ble det i 2003 opprettet en tilskuddsordning. I 2006 er det bl.a. gitt tilskudd til Fyrmuseumsnettverket, et kystkultursamarbeid mellom Fiskeri- og kystdepartementet og Sogn og Fjordane fylkeskommune og Fiskerimuseenes Nettverksråd, i tillegg til at det er gitt mindre tilskudd til en rekke andre tiltak.

7.6 Resultatområde "Forurensing av kyst- og havområder"

Mål

Hovedmål: Forhindre forurensende utslipp til kyst- og havområder som kan forringe det marine miljøet på kort og lang sikt.

Delmål:

- Redusere utslipp til miljøet fra sjømatnæringen, spesielt fra oppdrettsnæringen.
- Redusere innvirkning av forurensing av miljøgifter mv. i produksjonsskjeden for å sikre sjømattrygghet.
- Minimalisere utslipp av organisk materiale fra fiskefartøy og fiskeindustri i områder hvor konsentrasjonen er så høy at det kan ha skadevirkninger.
- Stimulere til at biprodukter, vann og annen avrenning får anvendelse.

- *Legge til rette for at utslipp av næringsalter og organisk materiale fra havbruk ikke overskrider naturens tåleevne.*
- *Bidra til reduksjon av utslipp og annen ekstern forurensing, og unngå at forurensing fører til negative effekter på levende marine organismer.*
- *Hindre og begrense skadelige konsekvenser av akutt forurensing.*

Resultater 2005-2006

Det benyttes i dag kjemikalier og kobber i akvakulturnæringen som kan ha uønskede miljøeffekter. Det arbeides derfor med å utvikle og ta i bruk alternative begroingshindrende metoder til erstatning for bruk av kjemikalier og kobber til rengjøring, vask og impregnering av oppdrettsnøter. Notvaskeriene er pålagt rensing av avløpsvannet. Stadig flere anlegg benytter mekaniske metoder som spyling og tørking av nøter.

Medisinering av oppdrettsfisk gjennom før påvirker miljøet ved utslipp av antibiotikarester. Det satset derfor mye på sykdomsforebyggende arbeid gjennom drift, rutiner, vaksiner og vaksinasjonsstrategier. Dette bidrar til å begrense bruken av legemidler. Det totale antibiotikaforbruket for oppdrettsnæringen sett under ett er meget lavt. Det har likevel vært en svak økning de siste årene, noe som delvis skyldes produksjonsøkningen i torskeoppdrett.

For at Norge skal fortsette å være en av verdens største sjømateksportører er det en forutsetning at norsk sjømat er produsert i områder med lavest mulig nivå av forurensende stoffer. Videre må det gjennom ulike overvåkings- og kontrollprogrammer kunne dokumenteres at fremmedstoffer ikke påvirker produksjonsskjeden på en uakseptabel måte. Dette er grunnleggende for at forbrukerne i ulike markeder og ulike importlands mattilsynsmyndigheter skal ha tillit til norsk sjømat.

Selv om det er en lang rekke uønskede fremmedstoffer som slippes ut til det marine miljøet, er det relativt få som per i dag utgjør et potensielt problem mht. mattrygghet. Rapporten *Et helhetssyn på fisk og annen sjømat i norsk kosthold*, utarbeidet av Vitenskapskomiteen for mattrygghet, påpeker at det hovedsakelig er kvikksølv, dioksin og dioksinliknende PCB (polyklorerte bifenyler) som kan utgjøre en potensiell risiko ved konsum av fisk og annen sjømat i Norge. Torskelever, rognleverpostei og brunmat fra krabbe har de høyeste konsentrasjonene av dioksiner og dioksinliknende PCB, og storkonsumenter av disse matvarene vil kunne få betydelige overskridelser av grenseverdiene. De høyeste nivåene av metylkvikksølv finnes i stor ferskvannsfisk, for eksempel stor gjedde, samt

marin rovfisk som stor kveite. Men selv for stor-konsumenter av fisk er bidraget av metylkvikksølv fra fisk langt under den tolerable inntaksverdien. For gravide, som er en spesielt sårbar gruppe, foreligger det spesielle kostholdsråd for fisk som kan ha høyt innhold av metylkvikksølv.

Det viktigste tiltaket for å sikre lavest mulig nivå av fremmedstoffer i sjømat er å redusere utslippene til naturen av helse- og miljøfarlige kjemikalier.

Industriell aktivitet langs kysten har opp gjennom årene ført til at visse havner og fjorder har blitt forurenset med miljøgifter. Selv om slike områder ofte ikke har betydning for yrkesfiskere, er fiske og fangst også en viktig del av friluftslivet for privatpersoner.

Mattilsynet, Vitenskapskomiteen for mattrygghet og Statens forurensingstilsyn publiserte i november 2005 en oppdatert gjennomgang av kostholdsråd for norske havner og fjorder. Rapporten viser at det i dag er kostholdsråd for 31 geografisk avgrensede områder i norske fjorder og havner, og at det var en kraftig økning i antall kostholdsråd fra 1998 til 2002. Økningen skyldes en bevisst satsing på kartlegging av miljøgifter i fjorder og havner. Kartleggingen førte til funn av kraftige overkonsentrasjoner av miljøgifter i en rekke fjorder og havner som det tidligere ikke var gitt kostholdsråd for.

Miljøgiftene som har ført til kostholdsråd for norske havner og fjorder er bly, kadmium, kvikksølv, dioksiner og furaner, PCB (polyklorerte bifenyler), PAH (polyaromatiske hydrokarboner) samt HBCD (heksabromcyklododekan). Det er PAH- og PCB-forurensing som dominerer når det gjelder kostholdsråd.

Miljødatabasen ved NIFES er utvidet til å inkludere flere arter og posisjoner, samt analyse av flere forskjellige miljøgifter. Gjennom egne overvåkingsprogrammer og en rekke overvåkingsprogrammer utført for Mattilsynet, bidrar NIFES til at det framskaffes data som er helt vesentlig for å sikre og dokumentere mattrygghet knyttet til norsk sjømat.

Det pågår en prosess i EUs organ for matvaresikkerhet, European Food Safety Authority (EFSA), for å utvikle modeller for å undersøke miljøeffekter av tilsetningsstoffer i fiskefôr. Dette blir viktig for næringen i framtiden. Forskere fra NIFES og Havforskningsinstituttet har vært medlemmer i en arbeidsgruppe for EFSA, og har skrevet et dokument som danner grunnlaget for å vurdere miljørisiko av tilsetningsstoffer i fiskefôr. Dokumentet ble offentliggjort for høring på EFSAs webside i juni 2006.

En av Kystverkets hovedoppgaver er å redusere risikoen for at uønskede hendelser innen sjøtransport med fare for akutt forurensing skal inntruffe. Videre skal Kystverket sørge for iverksettelse av konsekvensreduserende tiltak dersom en situasjon med akutt forurensing faktisk oppstår i norske farvann. Lostjeneste, trafikkentraler, merking av farleder og elektroniske navigasjonshjelpemidler er sentrale forebyggende virkemidler på området, og kvaliteten på disse tjenestene har vært opprettholdt på et høyt nivå. Fra 2005 er en landbasert AIS-kjede (automatisk identifikasjonssystem) satt i drift. AIS har medført en forbedring av overvåkingen av sjøtrafikken, og gjør det også mulig å følge skip med farlig og forurensende last spesielt.

De konsekvensreduserende virkemidlene omfatter privat og offentlig beredskap mot akutt forurensing. Kystverket har ansvaret for koordineringen av den samlede beredskapen. Kystverket har videre ansvaret for at den statlige beredskapen er dimensjonert for den aktuelle miljørisikoen og for å iverksette skadereduserende tiltak ved større skipsuhell med fare for akutt forurensing.

Kystverket har også tilsynsansvaret for miljørisiko og for å utvikle generell kunnskap om og verktøy til raskest mulig å kunne bekjempe akutt forurensing, uavhengig av hvem som står for opprydding og type forurensing.

Inntil nå har hovedfokus vært å undersøke eventuelle virkninger av produsert vann fra oljevirksomheten på marine organismers reproduksjon og vekst. I 2005 ble innsamlingen av prøver av fisk intensivert både i Nordsjøen og i overgangsområdet mellom Norskehavet og Barentshavet. Resultatene publiseres i 2006.

Studier av miljøgifter og radioaktive stoffers nivå, transport og effekter på de marine ressurser, viser at nivået er lavt både i Nordsjøen og Norskehavet. Det arbeides fortløpende med prøvetaking av vann og fisk. Nivået av cesium-137 og technetium-99 er lavt både i Nordsjøen og Norskehavet. Årlig overvåkes noen få faste stasjoner. Hvert tredje år gjennomføres det grundigere undersøkelser.

Det ble i 2005 gjennomført undersøkelser for å kunne vurdere den akutte forurensningsfaren fra den tyske u-båten U-864 som ble senket utenfor Fedje under andre verdenskrig. Forurensningsfaren skyldes at u-båten skal ha hatt store mengder kvikksølv om bord. Det har vært gjennomført et forprosjekt med kartlegging av vraket og området rundt for å avklare hvordan faren for kvikksølvforurensning best kan håndteres. Det er nå satt i gang ytterligere undersøkelser av vraket for å sikre at de tiltak som gjennomføres vil få best mulig effekt. Det vises til St.prp. nr. 48 (2005-2006) *Om endrin-*

gar i løyvingar for 2006 under Fiskeri- og kystdepartementet sitt område mv. for nærmere omtale av saken.

Prioriteringer 2007

Fiskeri- og kystdepartementet og Miljøverndepartementet vil i samarbeid med næringen styrke arbeidet med å stimulere til ytterligere reduksjon av kjemikaliebruk og kobber i oppdrett. I dette arbeidet inngår forskningsprosjekter i samarbeid med Fiskeri- og havbruksnæringens forskningsfond for utvikling av mer effektiv og optimal bruk av kobber og utvikling av mer miljøvennlige impregneringsmidler.

For å sikre at sykdoms- og parasittbekjempingen drives mest mulig miljøvennlig skal det legges vekt på å utvikle alternative miljøvennlige metoder der dette er mulig. Kunnskapsoppbygging og forskningsprosjekter skjer i samarbeid med næringen.

Helse- og miljøfarlige kjemikalier spres bl.a. i det marine miljøet, og kan for noen stoffer oppkonsentreres i næringskjeden slik at fastsatte grenseverdier for trygg mat overskrides. Det er derfor viktig å kartlegge hvordan slike stoffer akkumuleres i matproduksjonskjedene.

Overvåkingen og dokumentasjonen av fremmedstoffer i miljø og sjømat foreslås styrket, bl.a. ved at bevilgningen til Nasjonalt senter for ernærings- og sjømatforskning (NIFES) foreslås økt med 2,5 mill. kroner og ved et tettere samarbeid mellom Havforskningsinstituttet og NIFES om dette arbeidet.

Gjennom de siste årene er grenseverdiene for dioksiner og dioksinliknende PCB i mat senket. Det er forutsatt en markant senking av disse grenseverdiene innen 2008 ned mot de verdier som det da vil være teknisk mulig å oppnå gjennom rensing av fiskeolje og fiskemel som brukes i fôr til oppdrettsfisk.

Restriksjoner på utslipp vil først etter lang tid ha effekt på villfanget fisk og annen sjømat. Oppdrettsfisk og tran/kosttilskudd er imidlertid eksponeringskilder som kan påvirkes innenfor en rimelig tidshorisont, og vil kunne redusere befolkningens eksponering for organiske miljøgifter som dioksiner og dioksinliknende PCB.

De overordnede mål som følger av EUs rammedirektiv for vann skal ivaretas gjennom en omfattende overvåking av miljøparametre langs hele den norske kysten.

Fiskeri- og kystdepartementet prioriterer å styrke sikkerheten til sjøs for å redusere risikoen for miljøforurensing fra sjøtransporten. Det er derfor viktig å opprettholde beredskapsnivået i forhold til miljørisiko og å utvikle kunnskap om og

verktøy til raskest mulig å kunne bekjempe akutt forurensning til sjøs dersom en situasjon skulle oppstå. Oppfølgingen av St. meld. nr. 14 (2004-2005) *På den sikre siden – sjøsikkerhet og oljevernberedskap* er sentral i arbeidet. Dette er nærmere omtalt under programkategori 16.60.

7.7 Resultatområde "Avfall og gjenvinning"

Mål

Bidra til bedre utnyttelse av utkast og biprodukter fra fiskeri- og akvakulturnæringen

Resultater 2005 - 2006

Det samlede biproduktvolumet fra fisk og skalldyr i 2005 er stipulert til 623 000 tonn, hvorav rundt 457 000 tonn er utnyttet. Både samlet biproduktvolum og utnyttet volum er økt i forhold til 2004. Utnyttelsesgraden har økt fra 71 til 73 pst.

For å hindre at biprodukt råstoffer dumpes er det avgjørende at disse råstoffene kan utvikles til lønnsomme produkter. Utnyttelse av marine råstoffer til human ernæring kan gi betydelig verdiskaping. En slik utnyttelse vil imidlertid være avhengig av dokumentasjon av ernæringsmessig sammensetning og eventuelle fremmedstoffer. Gjennom stiftelsen Resirkulering og utnyttelse av organiske biprodukter i Norge (RUBIN) koordineres og støttes generiske prosjekter med målsetting å dokumentere effekter av en rekke marine råstoffer.

Den totale anvendelsen av biprodukter til konsum og andre høyverdige produkter er på om lag 50 000 tonn.

Det er forholdsvis lite miljøproblemer forbundet med biprodukter fra villfisk. Det som har kommet til land av biprodukter har i grove trekk blitt utnyttet, men det er fortsatt en betydelig dumping i forbindelse med sløyning ombord. Sløyebiprodukter som kastes over bord langt fra land har liten negativ miljømessig betydning.

Biprodukter fra oppdrett tas i hovedsak hånd om, og skaper få miljøproblemer.

Når det gjelder skalldyr har det vært dumping av både rekeskall og krabbeskall. Dette har sannsynligvis ikke medført miljøproblemer, siden dumping har foregått på godkjente dumpeplasser til havs.

Prioriteringer 2007

RUBIN har som overordnet mål å sikre større lønnsomhet og høyere verdiskaping av biproduk-

ter fra fiskeri- og havbruksnæringen, samt bedre totalutnyttelse av fiskeråstoff for å bidra til en bærekraftig utvikling av fiskeri- og havbrukssektoren.

Det ligger et betydelig uutnyttet verdiskapingspotensiale i biproduktene. Det bør være mulig å mangedoble dagens verdiskaping. RUBINs strategi for å få realisert målene er å initiere og gjennomføre prosjekter og markedsstiltak, og bidra til en samordnet innsats på biproduktsektoren innenfor og på tvers av næringer, myndigheter, finansieringsinstitusjoner og forskning.

RUBINs handlingsplan for 2005-2009 fokuserer på

- utvikling av norsk biomarin ingrediensindustri rettet mot de internasjonale markedene innen "life science"-sektoren
- generisk og produkt- og markedsrettet dokumentasjon av marine ingredienser når det gjelder helse og ernæring
- økt eksport av konsumprodukter
- utvikling og tilrettelegging for økt uttak av ferske, sorterte biprodukter i flåte og landindustri
- utvikling av teknologi for prosessering og utnyttelse av biprodukter
- informasjon og overvåking av varestrømmer
- utvikling av regelverk.

Fiskeri- og kystdepartementet tar sikte på å gi et tilskudd på 3 mill. kroner til RUBIN i 2007.

7.8 Resultatområde "Klimaendringer, luftforurensning og støy"

Mål

- Videreføre deltakelsen i det internasjonale arbeidet med å begrense luftforurensning, støy og utslipp av klimagasser.
- Bidra til å unngå unødig støy knyttet til havnevirksomhet.

Resultater 2005-2006

For å studere de fysiske miljøforholdene har Havforskningsinstituttet i 2005 hatt mange oppdragsfinansierte forskningsprosjekter innenfor områdene havklima, effekter på økosystemene og operasjonell oseanografi. Studiene søker å identifisere, forstå og kvantifisere prosessene som styrer havets klimasvingninger og å utvikle metode for å lage klimaprognoser. Videre arbeides det med å forstå klimaets direkte og indirekte betydning for de ulike økosystemene, inklusive kyst- og fjordområdene.

Gjennom Forskningsrådets program for satsing på klimaforskning (NORKLIMA) er det satt i gang omfattende forskning på havets rolle i klimasystemet, klimaendringer i havet og konsekvenser for marint miljø og marine ressurser.

Kystverket har vært aktivt med i arbeidet med ny støyforskrift og nye retningslinjer for arealbruk i støyutsatte områder.

Prioriteringer 2007

En kommende klimaendring vil få store konsekvenser for fiskeriene. Havforskningsinstituttet vil derfor videreføre sin aktivitet knyttet til å studere effekter av klima på det marine økosystemet, herunder effekter på rekruttering, vekst og utbredelse hos fisk.

Det vil bli satt fokus på konsekvenser av klimaendringer for fiskerinæringen og fiskeriforvaltningen. Kunnskap om klimaendringer er også avgjørende for forvaltningen av marine økosystemer og ressurser inordområdene, og Forskningsrådets program NORKLIMA prioriterer dette.

Kystverkets arbeid mot støy skal videreføres, herunder kompetanseheving på området.

7.9 Resultatområde "Internasjonalt miljøsamarbeid"

Mål

Fiskeri- og kystdepartementet skal arbeide internasjonalt for å sikre en bærekraftig utnyttelse av marine ressurser, herunder en bærekraftig forvaltning og bedre totalutnyttelse av sjøpattedyr, og bidra til redusert forurensning av havområdene.

Resultater 2005-2006

Fiskeri- og kystdepartementet, Fiskeridirektoratet og forskningsinstitusjonene deltar i en rekke internasjonale og regionale organisasjoner som arbeider med forvaltning av fiskeressursene. Disse er nærmere omtalt under programkategoriene 16.10 og 16.30.

Et viktig utviklingstrekk i internasjonal hav- og fiskeripolitikk de siste årene er at fiskeripolitikk og miljøpolitikk er blitt sterkere integrert. Et konkret eksempel på integrering av fagfeltene er bl.a. innføring av nye forvaltningsprinsipper som økosystemtilnærming og føre-var-prinsippet. Viktige retningslinjer og prinsipper med stor betydning for de marine næringene fastlegges i internasjonale miljøfora. Fiskeriforvaltningen og Havforskningsinstituttet deltar derfor aktivt i internasjonalt miljøsamar-

beid i skjæringsflaten mellom ressursforvaltning og miljøpolitikk.

Norge har på flere områder vært en pådriver i dette arbeidet, med fokus på å utvide mandatet til de regionale fiskerier organisasjonene til også å inkorporere hensyn til biologisk mangfold.

Generelt har vern av sårbare områder som korallrev og dyphavsfjell både innenfor og utenfor lands økonomiske soner fått stor oppmerksomhet i internasjonale miljøfora det siste året. Basert på et norsk initiativ har Den nordøstatlantiske fiskerikommisjonen (NEAFC) vedtatt å stenge fem nærmere angitte områder i internasjonalt farvann for bunntåling og fiske med faststående redskaper. Vedtaket fra NEAFC og den norske forskriften gjelder fra 1. januar 2005. Saken er en milepæl i NEAFCs arbeid som regional fiskerier organisasjon.

Fiskeriforvaltningen deltar også i arbeidet i flere fora innenfor FN-systemet. På bakgrunn av et norsk initiativ vedtok FNs generalforsamling i november 2004 bl.a. en oppfordring om å styrke de regionale fiskeriforvaltningsorganisasjonenes rolle i vern av sårbare områder. Under FNs møte under havrettskonvensjonen var økosystembasert forvaltning et tema. Det arbeides også innenfor Biodiversitetskonvensjonen med temaet marine verneområder, bl.a. var dette et sentralt tema på statspartsmøtet i 2006.

I NEAFC har Norge vært aktiv i arbeidet med å etablere et forvaltningsregime for dyphavsressurser, og spørsmål knyttet til oppfølging av FAOs aksjonsplan mot ulovlig, uregulert og urapportert fiske er behandlet. Forholdet til internasjonale miljø- og fiskeriprosesser, herunder bunntåling og marine verneområder har også vært tatt opp i organisasjonen.

Det er et stadig økende press i CITES (Convention on International Trade of Endangered Species) for å liste marine organismer, inkludert kommersielle fiskeslag. Fra norsk side har det vært viktig å sikre at behandlingen av kommersielle akvatiske arter og utformingen av listekriteria i CITES er basert på vitenskapelig dokumentasjon og er hensiktsmessig i forhold til forvaltningen av marine ressurser både nasjonalt og internasjonalt.

Det er inngått en avtale mellom Norge og Russland om gjensidig bistand for bekjempelse av akutt oljeforurensning i Barentshavet. Avtalen har som mål å

- utvikle hensiktsmessige beredskapstiltak og systemer for å oppdage og rapportere oljeutslipp innenfor ansvarsområdet for den enkelte part

- stille til rådighet midler for umiddelbart å iverksette tiltak for å forhindre ytterligere utbredelse av akutt oljeutslipp
- legge til rette for at aktuelle ressurser kan bli skaffet til veie og stilt til rådighet ved oljeuhell.

København-avtalen er en avtale om gjensidig bistand og samarbeid ved akutt forurensning mellom Norge, Sverige, Finland, Island og Danmark med Færøyene og Grønland. Avtalen regulerer handlemåter ved varsling og bistand ved akutte hendelser innen olje- og kjemikaliebekjemping i sjø. I tillegg er det under København-avtalen utviklet en regional beredskapsavtale mellom Sverige og Norge som regulerer de samme forholdene, der det gjennomføres årlige felles øvelser mellom Norge og Sverige med ressurser fra begge land.

Bonn-avtalen om gjensidig bistand ved akutt oljeforurensning i Nordsjølandene regulerer handlemåte ved gjensidig varsling og bistand ved akutt oljeforurensning.

Gjennom Helsingfors-kommisjonen underskrev Norge i januar 2005 en avtale om utveksling av informasjon fra AIS-systemer med landene rundt Østersjøen. På denne måten kan Norge få informasjon om farlige skip i god tid før de passerer Norge og Danmark.

EUs handlingsprogram mot akutt oljeforurensning til sjøs regulerer samarbeidet mellom EUs medlemsland og EFTA-land vedrørende forurensning til det marine miljøet og videreutvikling av utstyr og overvåkning av kyst og hav. En viktig del av dette arbeidet er etableringen av EUs ekspertorganisasjon innen sikkerhet til sjøs, EMSA (European Maritime Safety Agency). EMSA er bl.a. teknisk, vitenskapelig og kunnskapsmessig kompetansesenter for oljevernberedskap i Europa.

Samarbeidet mellom norske og russiske myndigheter er videreført innen områdene sjøsikkerhet og oljevernberedskap i nordområdene. Det arbeides bl.a. med å utvikle et gjensidig varslings- og informasjonssystem for oljetransporten i Barentshavet og langs norskekysten. For å koordinere arbeidet er det nedsatt en styringskomité med deltakelse fra Fiskeri- og kystdepartementet og transportministeriet i Russland og to arbeidsgrupper. Den ene arbeidsgruppen har fokus på overvåking av oljetransport og etablering av varslingsystem. Den andre arbeidsgruppen arbeider bl.a. med å revidere og videreutvikle den eksisterende oljevernavtalen mellom Norge og Russland, utvikle beredskapsplaner og gjennomføre opplæring innen oljevernberedskap i Arkhangelsk og Murmansk. Det er også innledet et samarbeid for å utvikle ulike typer oljevernutstyr.

Prioriteringer 2007

Norge er en stor havnasjon, og har viktige interesser i og ansvar for forvaltning av havet i internasjonal sammenheng. Det er derfor viktig at det utvikles en samordnet politikk for det marine og maritime området, og at dette målbæres effektivt i internasjonale fora.

Norge skal bidra til at global og regional forvaltning av marine ressurser skjer i tråd med anerkjente prinsipper som bl.a. bærekraftig bruk, føre-var-prinsippet og økosystembasert forvaltning. Videre er det en viktig oppgave å bidra til å sikre at det folkerettslige grunnlaget for bærekraftig forvaltning av levende marine ressurser blir overholdt, både ved forvaltningen i våre egne fiskerisoner, på det åpne hav og i andre nasjoners fiskerisoner. Det er derfor viktig å delta i internasjonale fora og prosesser som er viktig for utviklingen av kyst- og havpolitikken på globalt, regionalt og nasjonalt nivå.

Debatten om marine ressurser i media og i det internasjonale samfunn har de siste tiårene hatt beskyttelse og vern som hovedfokus. De siste årene har det vært økende oppmerksomhet om bruken og utnyttelsen av de marine ressursene, og at relasjonen mellom bruk og vern må balanseres bedre. Fokus må være på tilrettelegging for bærekraftig høsting og optimal produksjon.

De siste årene har det skjedd en utvikling der fiskerispørsmål i økende grad berøres av prosesser og beslutninger i internasjonale miljøfora. Fiskeriforvaltningen tar sikte på å videreføre sin innsats på dette feltet. Målsettingen er å sikre en bærekraftig utnyttelse av marine ressurser, herunder en bærekraftig forvaltning og bedre totalutnyttelse av sjøpattedyr, og bidra til redusert forurensing av havområdene. For norsk forvaltning av marine ressurser er det et grunnleggende prinsipp at beskatning skal baseres på bestandens tilstand, dvs. at det skal skje på best mulig vitenskapelig grunnlag. Dette prinsippet blir lagt til grunn i arbeidet i de aktuelle internasjonale foraene.

Innsatsen inkluderer bl.a. arbeider særlig rettet mot Konvensjonen for biologisk mangfold (CBD),

havdebatten i FNs generalforsamling og FNs matvareorganisasjon (FAO).

Et viktig tema for fiskeriforvaltningen er drøftingene som pågår i internasjonale miljøfora vedrørende etablering av marine verneområder, både innenfor og utenfor nasjonal jurisdiksjon.

I de regionale fiskeriforvaltningsorganisasjonene vil Norge arbeide for at økosystembetragtninger og biodiversitetshensyn inkorporeres i organisasjonenes arbeid og mandater.

Listing av truede marine arter er også et sentralt tema for fiskeriforvaltningen. Listing av arter er nå et aktuelt tema i mange miljøvernfora, enten for å regulere internasjonal handel som i CITES, eller for å markere behov for særlig beskyttelse.

Fiskeri- og kystdepartementet vil fortsette samtalene med Russland om en videreføring og utvidelse av samarbeidet innen sjøsikkerhet og oljevernberedskap i nordområdene.

Kystverket vil videreføre arbeidet knyttet til avtaler med andre land om gjensidig bistand ved akutt forurensing, slik som København-avtalen og Bonn-avtalen.

7.10 Oppfølging av grønn stat

Fiskeri- og kystdepartementet skal gjennomføre sine oppgaver med en minst mulig negativ påvirkning på miljøet. Hensynet til miljøet skal ivaretas i planlegging og utførelsen av alle innkjøps-, drifts- og produksjonsaktiviteter. Den miljøfaglige kompetansen skal økes. Tiltakene som er gjennomført, og skal gjennomføres, er rettet inn mot økt bruk av videokonferanser framfor reiseaktivitet, utvidet og effektiv bruk av fellestjenester for regjeringskvartalet så som felles post, bud, distribusjon og trykkeritjenester, samt større fokus på bruk av IKT-systemer i saksbehandlingen og kommunikasjonen med andre. Et annet viktig tiltak er kompetanseheving blant innkjøpere og de ansatte forøvrig.

Alle etatene under Fiskeri- og kystdepartementets ansvarsområde er i ferd med å implementere miljøledelse i virksomheten.

7.11 Oversikt over den samlede miljøpolitiske satsingen under Fiskeri- og kystdepartementet

Tabell 7.1 Fordeling på programkategori av utgifter som i sin helhet brukes til miljøforbedringer, eller miljøhensynet er avgjørende for at tiltaket gjennomføres

Programkategori	Saldert budsjett 2006	Forslag 2007
16.10 Administrasjon	4,2	4,3
16.20 Forskning og innovasjon	344,9	369,6
16.30 Fiskeri- og havbruksforvaltning	72,9	152,1
16.60 Kystforvaltning	187,2	194,4
Sum programområde 16	609,6	720,4

8 Ny avgift på utslipp av nitrogenoksider (NO_x)

8.1 Generelt om avgiften

Regjeringen foreslår å innføre en avgift på utslipp av nitrogenoksider (NO_x) fra 2007. Avgiften vurderes som et nødvendig tiltak for å nå de forpliktelsene Norge har i henhold til Gøteborg-protokollen. Avgiften foreslås geografisk avgrenset i tråd med Gøteborg-protokollen. Dette innebærer f.eks. at utslippene fra utenriks sjøfart og utenriks luftfart ikke blir omfattet av avgiften. Det foreslås at avgiftssatsen settes til 15 kroner pr. kg NO_x-utslipp fra 1. januar 2007. Analyser over utslippsreduserende tiltak tyder imidlertid på at det er behov for å øke satsen fram mot 2010 for å sikre oppfyllelse av Gøteborg-protokollen. Regjeringen vil i senere budsjetter vurdere utvidelse av avgiftsområdet og behovet for satsendringer for å sikre en best mulig oppnåelse av Norges forpliktelser.

Det vises til St.prp. nr. 1 (2006-2007) Skatte-, avgifts- og tollvedtak for en samlet omtale av forslaget til ny avgift.

For nærmere omtale av konsekvensene for sjøtransporten vises det til omtale i St.prp. nr. 1 (2006-2007) for Nærings- og handelsdepartementet. Det gis i det følgende en nærmere omtale av anslåtte konsekvenser og foreslåtte kompensasjonsordninger under Fiskeri- og kystdepartementet.

8.2 Konsekvenser og kompensasjoner for fiskeflåten

Fra 1. januar 2007 foreslås det at fartøy med en samlet effekt på framdriftsmaskiner på 750 kW eller mer (ca. 1000 HK) skal omfattes av en ny NO_x-avgift. Basert på Fiskeridirektoratets fartøyregister, som bare omfatter aktive fiskefartøy, tyder det på at til sammen 270 fiskefartøy har maskinkraft på 750 kW (1000 hk) eller mer, fordelt med 233 i havfiskeflåten (over 28 meter) og 37 i kystfiskeflåten (under 28 meter). Av de 270 fartøyene er det 254 fartøy som har levert fangst i 7 måneder eller mer i 2004 (såkalte helårsdrevne fartøy).

Det anslått at for fiskefartøy vil om lag 70 pst. av NO_x-utslipp bli omfattet om det settes en nedre grense på 750 kW. Basert på dette antas det et samlet proveny fra en NO_x-avgift på 15 kroner per kg

NO_x på til sammen 340 mill. kroner fra fiskefartøy i 2007. Hvis en legger til grunn at 270 fiskefartøy vil omfattes av avgiften, vil dette gjennomsnittlig innebære en avgiftsbelastning på 1,26 mill. kroner per fartøy i 2007 (før eventuelle NO_x-reduserende tiltak). Belastningen er imidlertid svært ulik for de forskjellige fartøyene, og anslås å variere fra rundt 0,5 mill. kroner til i overkant av 5 mill. kr. Det er også usikkerhet knyttet til det faktiske utslippet. Det er videre anslått at en del fiskefartøy ikke vil gjennomføre NO_x-reduserende tiltak. Dette kan skyldes bl.a. at kostnadseffektiviteten ikke blir god nok for eksempel pga. at fartøyets gjenværende levetid er kort, at det må foretas større ombygginger mv.

Det finnes ulike teknologier for NO_x-reduksjon på fiskefartøy. Tiltakene med best reduksjonseffekt med dagens teknologi er gassdrift og SCR (Selective Catalytic Reduction). Det kan også være aktuelt med motortekniske ombygninger for enkelte fartøy. Dette gir lavere NO_x-reduksjon enn de to andre tiltakene, og kan være vel så kostnadskrevende som installasjon av SCR-anlegg. Det vil være det enkelte fartøys egenskaper som avgjør hva som er mulig og hvilket tiltak som er mest kostnadseffektivt.

Med dagens flåtestruktur og tiltakskostnader vil det for dagens fiskefartøy i første omgang være mest aktuelt med installasjon av katalysator (SCR) eller motortekniske ombygninger. På noe lengre sikt, avhengig av kostnadene, vil det også være aktuelt med gassdrift. Det vil også på kort sikt kunne være aktuelt med gassdrift for nye fiskefartøy.

Analyser viser at de billigste NO_x-reduserende tiltakene finnes i sjøfart og fiske. Basert på en tiltaksrapport fra Statens forurensningstilsyn (SFT) har Fiskebåtredernes forbund beregnet de samlede investeringskostnadene for fiskeflåten til å være rundt 300 mill. kroner. Dette er basert på at det gjøres tiltak på alle fartøy over 20 meter hvor dette er mulig. Dersom det bare gjøres tiltak på fartøy som omfattes av avgiften fra 2007, vil investeringskostnadene bli noe lavere. I tillegg til investeringskostnadene vil noen tiltak kunne medføre netto økte driftskostnader.

Regjeringen legger vekt på at utslippene av NO_x også reduseres på den beste måten for samfunnet, og uten at den økonomiske belastningen for næringene blir unødvendig høy. Det foreslås derfor betydelige kompensasjoner til næringene som blir berørt av avgiften. For å ytterligere å stimulere til at det gjennomføres NO_x-reduserende tiltak i fiskeflåten foreslår Regjeringen å etablere en egen tilskuddsordning for NO_x-reduserende tiltak for fiskeflåten fra 2007. Det legges opp til å gi inntil 100 pst. investeringstilskudd til NO_x-reduse-

rende tiltak som kan dokumenteres å være tilstrekkelig kostnadseffektive. Det vises til nærmere omtale under kap. 1050 post 77 Tilskudd til NO_x-reduserende tiltak i fiskeflåten.

Selv med 100 pst. statlig tilskudd til NO_x-reduserende tiltak vil det imidlertid gjenstå et restutslipp som vil medføre en økt avgiftsbelastning. Samtidig vil enkelte fartøy ikke kunne gjøre tilstrekkelig kostnadseffektive tiltak. For disse fartøyene vil den økte avgiftsbelastningen innebære en merkostnad.

9 Likestilling

9.1 Økt kvinneandel i fiskeri- og havbruksnæringen

Tilstandsvurdering - utfordringer

Fiskeri- og havbruksnæringen har gjennomgående lav kvinneandel. I overkant av 2 pst. av de som har fiske som hovedyrke er kvinner. Om lag 10 pst. av de tilsatte i havbruksnæringen er kvinner. I fiskeindustrien er andelen kvinner i overkant av 40 pst.. Andelen kvinnelige ledere er gjennomgående lav i de ulike delene av fiskerinæringen.

Alle offentlige styrer, råd og utvalg innenfor Fiskeri- og kystdepartementets ansvarsområde følger nå likestillingslovens krav, med ett unntak: Sjøpattedyrrådet følger lovens krav når det gjelder faste medlemmer, men ikke for varamedlemmene. Ved reoppnevning skal også dette rådet følge likestillingslovens krav til kjønnsrepresentasjon.

Kvinneandelen i styrer, råd og utvalg i den private delen av fiskeri- og havbruksnæringen er lav. Lovreglene med krav om kjønnsrepresentasjon i styrer i allmennaksjeselskaper trådte i kraft 1. januar 2006. Per 1. juli 2006 oppfylte 2 av 14 allmennaksjeselskap innen fiskeri- og havbruksnæringen kravet. Fristen for å fylle kravene til kjønnsrepresentasjon er 1. januar 2008.

Det er viktig for fiskeri- og havbruksnæringen å arbeide bevisst for å få kvinner sterkere inn, slik at næringen får ta del i den kunnskapen og kompetansen kvinner har.

Mål og strategier - tiltak

Handlingsplan for økt kvinneandel i fiskeri- og havbruksnæringen

På bakgrunn av skjev kjønnsfordeling i fiskeri- og havbruksnæringen generelt, og ved oppnevning til styrer, råd og utvalg spesielt, er det etablert en arbeidsgruppe for å utarbeide en handlingsplan for økt kvinneandel i fiskeri- og havbruksnæringen. Arbeidsgruppen har deltakelse fra Fiskeri- og kystdepartementet, Barne- og familiedepartementet, Norges Fiskarlag, Fiskerisalgslagenes samarbeidsråd, Fiskeri- og Havbruksnæringens Landsforening, Norske Sjømatbedrifters Landsforening, Landsorganisasjonen og Norges fiskarkvinnelag.

Handlingsplanen omfatter all deler av næringen og forvaltningen, og inneholder forslag til å

- øke kvinneandelen i næringen generelt
- øke representasjonen av kvinner i statlige styrer, råd og utvalg
- øke representasjonen av kvinner i styrene i fiskerisamvirket
- øke andelen kvinner i ledelsen i fiskeri- og kystforvaltningen.

Det tas sikte på å legge fram planen i løpet av høsten 2006.

9.2 Likestilling i Fiskeri- og kystdepartementet og underliggende etater

Flere av etatene under Fiskeri- og kystdepartementet er sammensatt av yrkesgrupper som tradisjonelt har vært og fortsatt er mannsdominerte. Arbeidet med å bedre kjønnsbalansen i underliggende etater både generelt og spesielt blant lederne er viktig, men tidkrevende. Dette er og vil være et fokusområde for departementet.

Nedenfor redegjøres det for status i departementet og kort for situasjonen i underliggende etater. I tillegg redegjøres det for igangsatte og planlagte tiltak i departementet.

Fiskeri- og kystdepartementet

Kjønnsfordeling

Av de tilsatte i Fiskeri- og kystdepartementet er 56 pst. kvinner. I toppledergruppen er kvinneandelen 20 pst. og på mellomledernivå er det 54 pst. kvinner.

Av ti nyrekrutteringer i 2005 var fem kvinner. Ti av tolv deltidsansatte er kvinner.

Lønn

Det er ingen forskjell av betydning i lønnsnivået mellom kvinnelige og mannlige tilsatte på mellomleder- og rådgivernivå. Når det gjelder seniorrådgiverne er gjennomsnittslønnen noe høyere (fire lønnstrinn) blant de mannlige tilsatte.

Igangsatte og planlagte tiltak

Med unntak av arkiv- og kontortjenesten er kjønnsfordelingen i departementet tilfredsstillende. Ved eventuell nyrekruttering til arkiv- og kontortjenesten vil departementet legge vekt på å bedre kjønnsbalansen.

Departementet vil videreføre ordningen med hjemmearbeid/fjernarbeid og ellers legge til rette for fleksible arbeidstidsordninger for ansatte med behov for tilpasninger av arbeidstiden.

Departementet legger videre vekt på at alle ansatte skal ha muligheter til egenutvikling og kompetanseheving, gjennom både interne og eksterne kompetansetiltak. Arbeidet med å legge til rette et karriere- og egenutviklingsprogram for ansatte som inntil nå i mindre grad har fått dekket sine kompetansehevingsbehov, videreføres. Her utgjør kvinner flertallet.

Fiskeridirektoratet

I Fiskeridirektoratet er det i overkant 45 pst. kvinner. Andelen kvinnelige ledere er 25 pst. Det er

ikke konstatert lønnsmessige forskjeller basert på kjønn.

Kystverket

I Kystverket er det en kvinneandel på 14 pst. På toppledernivå og mellomledernivå utgjør andelen kvinner henholdsvis 6 pst. og 17 pst.

Havforskningsinstituttet

I Havforskningsinstituttet er kvinneandelen totalt 35 pst. Andelen kvinnelige ledere er i underkant 20 pst. Andelen kvinner er lavest blant ledere og forskere, og høyest i administrasjonen.

Nasjonalt institutt for ernærings- og sjømatforskning

Her utgjør andelen kvinner totalt 60 pst. Øverste leder er mann, mens det på mellomledernivå er 70 pst. kvinner.

10 Sikkerhet og beredskap

Fiskeri- og kystdepartementet har beredskapsansvar som sektormyndighet bl.a. knyttet til trygg sjømat, fiskehelse, havnesikkerhet, sikker sjøtransport og akutt forurensning i sjø. I dette ansvaret ligger at departementet må sørge for gjennomføring av beredskapsrelaterte tiltak ved hendelser og trusler på området. Departementet skal vurdere risiko og sårbarhet i sektoren løpende, og ha et system som sikrer at beredskapen er dimensjonert i forhold til risiko og trusler. Departementets underliggende virksomheter er operative enheter som skal sikre at korrekt informasjon gis, at tiltak settes i verk og at resultatene evalueres. Dette gjelder alt fra miljøtrusler mot norsk sjømat til oljeverniltak på kysten.

Mattrygghet og omdømme

Norge er en av verdens største sjømateksportører. Det er et internasjonalt fokus på mattrygghet, med økende krav til dokumentasjon.

Det konstitusjonelle ansvaret etter matloven er fordelt mellom Helse- og omsorgsdepartementet, Landbruks- og matdepartementet og Fiskeri- og kystdepartementet. Ansvaret for alle forhold som omfatter innsatsvarer og primærproduksjon er delt mellom Fiskeri- og kystdepartementet og Landbruks- og matdepartementet, avhengig av om produksjonen er akvatisk eller knyttet til landbruket. For leddene etter primærproduksjonen har Helse- og omsorgsdepartementet ansvaret for alle regler som er fastsatt av hensyn til folkehelsen.

Det oppstår hyppig situasjoner med fokus på sjømattrygghet, markedsadgang og omdømmet til sjømatnæringen. Situasjonene håndteres fortløpende på bakgrunn av en avtalt rollefordeling mellom departementsnivå, Mattilsynet, Vitenskapskomiteen for mattrygghet og de aktuelle forskningsinstitusjonene som gir faglige råd til Mattilsynet. I tillegg samler Eksportutvalget for fisk informasjon fra hele verden om hvordan slike situasjoner fortløpende påvirker de ulike markedene. Vitenskapskomiteen og de ulike kunnskapsinstitusjonene vurderer risiko og gir uavhengige faglige råd til Mattilsynet, som har et operativt ansvar for å sette i verk konkrete tiltak.

Helse- og miljøberedskap i akvakultur

Fiskeri- og kystdepartementet har ansvar for regelverket som skal ivareta helse-, velferds- og miljøforhold knyttet til etablering og drift av akvakultur-anlegg. I henhold til regelverket plikter alle anlegg til enhver tid å ha en oppdatert beredskapsplan. Den skal gi oversikt over smittehygieniske og dyrevernmessige tiltak som er aktuelle å iverksette for å hindre og eventuelt håndtere akutt utbrudd av smittsom sykdom og massedød, herunder opp-tak, behandling, transport, maksimum oppholdstid for fisk i rørsystemer ved systemsvikt, slakting og destruksjon av syke og døde dyr.

Beredskapsplanen skal videre gi oversikt over tiltak for å hindre og eventuelt håndtere dødelighet ved skadelige alge- og manetforekomster, skadelig vann temperatur og akutt forurensning. Planen skal også inneholde oversikt over hvordan rømming skal oppdages og begrenses og gjenfangst effektiviseres, herunder forholdsregler ved sleping av merder og håndtering av fisk og merder under lasting og lossing.

Sjøisikkerhet og oljevernberedskap

Fiskeri- og kystdepartementet har ansvar for statens beredskap mot akutt forurensning og for forebyggende sjøisikkerhet gjennom trygging av farvannet og drift av maritim infrastruktur og tjenester for sikker sjøverts ferdsel. Kystverket er operativ etat på området, og er delegert myndighet etter forurensningsloven. En god sjøisikkerhet og ulykkeshåndtering er avhengig av god samhandling mellom flere etater.

I St.meld. nr. 14 (2004-2005) ble det foretatt en analyse av risiko som følge av sjøtransporten i norske farvann. Det er iverksatt og under planlegging en rekke tiltak for å forebygge ulykker.

Terrorberedskap i havner

Fiskeri- og kystdepartementet har ansvaret for regelverket knyttet til terrorberedskap i havner. Dette er forankret i regelverk i IMO (FNs maritime organisasjon) og EU-regelverk, og er implementert i norsk rett ved forskrifter. Tilsynsansvaret er delegert til Kystdirektoratet, som skal

etterse at havnene og de offentlig godkjente sikkerhetsorganisasjonene opererer i samsvar med regelverket. Det skal innen 1. juli 2007 gjennomføres en nasjonal sårbarhetsanalyse for å vurdere behovet for utvidet virkeområde for regelverket om bedre havnesikkerhet.

Det operative ansvaret for håndtering av konkrete hendelser ligger til politiet, nødetatene osv. Kystverket har ansvaret for håndtering av eventuell akutt forurensning, farvannsregulering og stenging av havnen.

Fiskeri- og kystdepartementet

tilrår:

1. I St.prp. nr. 1 om statsbudsjettet for år 2007 føres opp de summene som er nevnt i et framlagt forslag:
 - a. Sum utgifter under kap 1000–1070, 2415 og 2540 kr 3 020 255 000
 - b. Sum inntekter under kap 4000–4070 og 5575 kr 933 305 000
-

Forslag til vedtak om bevilgning for budsjettåret 2007, kapitlene 1000–1070, 2415, 2540, 4000–4070, 5575

I Utgifter:

Kap.	Post	Kroner	Kroner
Administrasjon			
1000	Fiskeri- og kystdepartementet		
	01 Driftsutgifter	97 100 000	
	70 Tilskudd diverse formål, <i>kan overføres</i>	500 000	
	71 Tilskudd til kystkultur, <i>kan overføres</i>	2 100 000	99 700 000
1001	Deltakelse i internasjonale organisasjoner		
	70 Tilskudd, <i>kan overføres</i>	8 060 000	8 060 000
Sum Administrasjon			107 760 000
Forskning og innovasjon			
1020	Havforskningsinstituttet		
	01 Driftsutgifter	250 600 000	
	21 Spesielle driftsutgifter	144 540 000	395 140 000
1021	Drift av forskningsfartøyene		
	01 Driftsutgifter	111 100 000	
	21 Spesielle driftsutgifter	88 370 000	
	45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	6 000 000	205 470 000
1022	NIFES		
	01 Driftsutgifter	45 925 000	
	21 Spesielle driftsutgifter	36 330 000	82 255 000
1023	Fiskeri-, havbruks- og transportrettet FoU		
	50 Tilskudd Norges forskningsråd, <i>kan overføres</i>	270 100 000	
	51 Tilskudd Veterinærinstituttet	33 400 000	
	70 Tilskudd Fiskeriforskning, <i>kan overføres</i>	58 100 000	
	71 Tilskudd til utviklingstiltak, <i>kan overføres</i>	30 850 000	
	72 Tilskudd NOFIMA, <i>kan overføres</i>	2 000 000	394 450 000
2415	Innovasjon Norge, fiskeri- og andre regional- politiske tiltak		
	73 Rentestøtte stønadslån	20 000	
	75 Marint verdiskapingsprogram, <i>kan overføres</i>	75 000 000	75 020 000
Sum Forskning og innovasjon			1 152 335 000

Kap.	Post	Kroner	Kroner
Fiskeri- og havbruksforvaltning			
1030	Fiskeridirektoratet		
	01 Driftsutgifter	288 200 000	
	21 Spesielle driftsutgifter	4 150 000	
	45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	1 600 000	293 950 000
1050	Diverse fiskeriformål		
	71 Sosiale tiltak, <i>kan overføres</i>	1 000 000	
	74 Erstatninger, <i>kan overføres</i>	2 140 000	
	75 Tilskudd til næringstiltak i fiskeriene, <i>kan overføres</i>	50 000 000	
	76 Tilskudd til strukturtiltak for kapasitetstilpasning, <i>kan overføres</i>	10 000 000	
	77 Tilskudd til NO _x -reduserende tiltak i fiskeflåten, <i>kan overføres</i>	75 000 000	
	78 DNA-register for vågehval, <i>kan overføres</i>	700 000	
	79 Informasjon ressursforvaltning, <i>kan overføres</i>	1 450 000	140 290 000
Sum Fiskeri- og havbruksforvaltning			434 240 000
Kystforvaltning			
1062	Kystverket		
	01 Driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 45</i>	888 500 000	
	21 Spesielle driftsutgifter	3 750 000	
	30 Nyanlegg og større vedlikehold, <i>kan overføres</i>	230 500 000	
	45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres, kan nyttes under post 01</i>	44 700 000	
	46 Trafikksentral Nord-Norge, <i>kan overføres</i>	19 670 000	
	60 Tilskudd til fiskerihavneanlegg, <i>kan overføres</i>	30 100 000	
	70 Tilskudd Redningsselskapet	40 000 000	
	72 Tilskudd til omstilling Secora AS, <i>kan overføres</i>	500 000	1 257 720 000
1070	Samfunnet Jan Mayen		
	01 Driftsutgifter	28 200 000	28 200 000
Sum Kystforvaltning			1 285 920 000
Arbeidsliv			
2540	Stønad under arbeidsledighet til fiskere og fangst- menn		
	70 Tilskudd, <i>overslagsbevilgning</i>	40 000 000	40 000 000
Sum Arbeidsliv			40 000 000
Sum departementets utgifter			3 020 255 000

Inntekter:

Kap.	Post		Kroner	Kroner
Administrasjon				
4000	Fiskeri- og kystdepartementet			
	01	Refusjoner	10 000	10 000
		Sum Administrasjon		10 000
Forskning og innovasjon				
4020	Havforskningsinstituttet			
	03	Oppdragsinntekter	144 540 000	144 540 000
4021	Drift av forskningsfartøylene			
	01	Oppdragsinntekter	88 370 000	88 370 000
4022	NIFES			
	01	Oppdragsinntekter	36 330 000	
	02	Laboratorieinntekter	700 000	37 030 000
		Sum Forskning og innovasjon		269 940 000
Fiskeri- og havbruksforvaltning				
4030	Fiskeridirektoratet			
	01	Oppdragsinntekter	10 000	
	02	Salg av registre, diverse tjenester	90 000	
	04	Fangstinntekter Overvåkingsprogrammet	10 000	
	05	Gebyr kjøperregistrering	470 000	
	06	Tvangsmulkt oppdrettsvirksomhet	720 000	
	08	Gebyr havbruk	13 260 000	
	09	Gebyr Merkeregisteret	21 050 000	
	12	Gebyr ervervstillatelse	3 060 000	
	14	Refusjoner	10 000	
	20	Forvaltningssanksjoner i fiskeflåten	10 000	
	22	Inntekter ordningen fiskeforsøk og veiledning	4 150 000	42 840 000
4050	Diverse fiskeriformål			
	01	Strukturavgift for kapasitetstilpasning i fiskeflåten	5 000 000	5 000 000
5575	Sektoravgifter under Fiskeri- og kystdepartementet			
	70	Kontroll- og tilsynsavgift akvakultur	7 000 000	
	71	Kontrollavgift fiskeflåten	21 425 000	
	72	Årsavgift havnesikkerhet	13 500 000	41 925 000
		Sum Fiskeri- og havbruksforvaltning		89 765 000

Kap.	Post		Kroner	Kroner
Kystforvaltning				
4062	Kystverket			
	01	Gebyrinntekter	561 565 000	
	02	Andre inntekter	8 420 000	569 985 000
4070	Samfunnet Jan Mayen			
	07	Refusjoner	3 605 000	3 605 000
		Sum Kystforvaltning		573 590 000
		Sum departementets inntekter		933 305 000

Fiskeri- og kystdepartementet

Fullmakter til å overskride gitte bevilgninger

II

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Fiskeri- og kystdepartementet i 2007 kan:

1.

Overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
Kap. 1020 postene 01 og 21	Kap. 4020 post 03
Kap. 1021 postene 01 og 21	Kap. 4021 post 01
Kap. 1022 postene 01 og 21	Kap. 4022 post 01
Kap. 1030 post 21	Kap. 4030 post 22
Kap. 1050 post 76	Kap. 4050 post 01
Kap. 1062 postene 01 og 45	Kap. 4062 postene 01 og 02

2. nytte inntil 10 mill. kroner av salgsinntekter fra salg av ikke næringsaktive fiskerihavner under kap. 4062 post 02 til dekning av salgsomkostninger forbundet med salget, oppgradering og vedlikehold av fiskerihavner under kap. 1062 post 30.

III

Fullmakt til overskridelser

Stortinget samtykker i at Fiskeri- og kystdepartementet i 2007 kan overskride bevilgningen under kap. 1062 Kystverket, post 21 Spesielle driftsutgifter, med inntil 15 mill. kroner dersom det er nødvendig å sette i verk tiltak mot akutt forurensning uten opphold og før Kongen kan gi slikt samtykke.

Fullmakter til å pådra staten forpliktelser utover gitte bevilgninger

IV

Bestillingsfullmakter

Stortinget samtykker i at Fiskeri- og kystdepartementet i 2007 kan foreta bestillinger utover gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye bestillinger og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
1062		Kystverket	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold	3 mill. kroner

V
Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Fiskeri- og kystdepartementet i 2007 kan gi tilsagn om tilskudd utover gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
1050		Diverse fiskeriformål	
	76	Tilskudd til strukturtiltak for kapasitetstilpasning	6 mill. kroner
	77	Tilskudd til NO _x -reduserende tiltak for fiskeflåten	200 mill. kroner
1062		Kystverket	
	60	Tilskudd til fiskerihavneanlegg	20 mill. kroner

Andre fullmakter

VI
Strukturavgift

Stortinget samtykker i at strukturavgiften på førstehåndsomsetning av fisk i 2007 settes til 0,05 pst. av førstehåndsverdi av landet fisk i 2007.

=====

